

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG HATÁROZATAI

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG HIVATALOS LAPJA

TARTALOM

18/2020. (VII. 21.) AB határozat	a szabálysértésekről, a szabálysértési eljárásról és a szabálysértési nyilvántartási rendszerről szóló 2012. évi II. törvény 121–122. §-aival kapcsolatos mulasztásban megnyilvánuló alaptörvény-ellenesség megállapításáról, valamint a korábban hatályban volt 172. § alaptörvény-ellenességének megállapításáról és a 32.Szef.66/2017/2. számú szabálysértési eljárás felülvizsgálatának elrendeléséről.....	1857
3325/2020. (VIII. 5.) AB határozat	alkotmányjogi panasz elutasításáról	1877
3326/2020. (VIII. 5.) AB végzés	jogszabály megsemmisítésére irányuló indítvány visszautasításáról	1885
3327/2020. (VIII. 5.) AB határozat	alkotmányjogi panasz elutasításáról	1890
3328/2020. (VIII. 5.) AB határozat	bírói döntés megsemmisítéséről	1898
3329/2020. (VIII. 5.) AB határozat	alkotmányjogi panasz elutasításáról	1907
3330/2020. (VIII. 5.) AB határozat	bírói döntés megsemmisítéséről	1911
3331/2020. (VIII. 5.) AB határozat	alkotmányjogi panasz elutasításáról	1919
3332/2020. (VIII. 5.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1927
3333/2020. (VIII. 5.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1931
3334/2020. (VIII. 5.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1934
3335/2020. (VIII. 5.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1941
3336/2020. (VIII. 5.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1947
3337/2020. (VIII. 5.) AB végzés	eljárás megszüntetéséről	1952
3338/2020. (VIII. 5.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1954
3339/2020. (VIII. 5.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1957
3340/2020. (VIII. 5.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1960
3341/2020. (VIII. 5.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1963
3342/2020. (VIII. 5.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1966
3343/2020. (VIII. 5.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1969
3344/2020. (VIII. 5.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1972
3345/2020. (VIII. 5.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1975
3346/2020. (VIII. 5.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1979

3347/2020. (VIII. 5.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1983
3348/2020. (VIII. 5.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1986
3349/2020. (VIII. 5.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1989
3350/2020. (VIII. 5.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1992
3351/2020. (VIII. 5.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1996
3352/2020. (VIII. 5.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1999

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG TELJES ÜLÉSÉNEK A MAGYAR KÖZLÖNYBEN KÖZZÉTETT HATÁROZATAI ÉS VÉGZÉSEI

18/2020. (VII. 21.) AB HATÁROZAT

a szabálysértésekről, a szabálysértési eljárásról és a szabálysértési nyilvántartási rendszerről szóló 2012. évi II. törvény 121–122. §-aival kapcsolatos mulasztásban megnyilvánuló alaptörvény-ellenesség megállapításáról, valamint a korábban hatályban volt 172. § alaptörvény-ellenességének megállapításáról és a 32.Szef.66/2017/2. számú szabálysértési eljárás felülvizsgálatának elrendeléséről

Az Alkotmánybíróság teljes ülése alkotmányjogi panasz tárgyában – *dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó és dr. Schanda Balázs* alkotmánybírók párhuzamos indokolásával, valamint *dr. Juhász Imre, dr. Salamon László, dr. Szívós Mária és dr. Varga Zs. András* alkotmánybírók különvéleményével – meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

1. Az Alkotmánybíróság – hivatalból eljárva – megállapítja, hogy az Országgyűlés mulasztásban megnyilvánuló alaptörvény-ellenességet idézett elő azáltal, hogy a szabálysértésekről, a szabálysértési eljárásról és a szabálysértési nyilvántartási rendszerről szóló 2012. évi II. törvény 121–122. §-ai szerinti szabályozás nem áll összhangban az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésben rögzített jogorvoslathoz való jog alkotmányos elvárásaival.

Az Alkotmánybíróság ezért felhívja az Országgyűlést, hogy jogalkotói feladatának 2020. december 31. napjáig tegyen eleget.

2. Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy a szabálysértésekről, a szabálysértési eljárásról és a szabálysértési nyilvántartási rendszerről szóló 2012. évi II. törvény 2020. június 30. napjáig hatályban volt 172. §-a alaptörvény-ellenes volt abban a tekintetben, amelyben előírta a tizennyolcadik életévét be nem töltött személyek szabálysértési felelőssége vonását.

3. Az Alkotmánybíróság elrendeli a szabálysértésekről, a szabálysértési eljárásról és a szabálysértési nyilvántartási rendszerről szóló 2012. évi II. törvény 2020. június 30. napjáig hatályban volt 172. §-a alkalmazásával elbírált, a Fővárosi Törvényszék mint másodfokú bíróság 32.Szef.66/2017/2. számú végzésével jogerősen befejezett szabálysértési eljárás felülvizsgálatát.

4. Az Alkotmánybíróság a szabálysértésekről, a szabálysértési eljárásról és a szabálysértési nyilvántartási rendszerről szóló 2012. évi II. törvény 121–122. §-a alaptörvény-ellenességének a megállapítására és megsemmisítésére irányuló, valamint e törvény 172. §-ának a megsemmisítésére irányuló indítványt elutasítja.

5. Az Alkotmánybíróság a Pesti Központi Kerületi Bíróság 1.Sze.22.930/2017/3. számú végzése, valamint a Fővárosi Törvényszék mint másodfokú bíróság 32.Szef.66/2017/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének a megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítványt elutasítja.

Az Alkotmánybíróság elrendeli e határozatának a Magyar Közlönyben való közzétételét.

I n d o k o l á s

I.

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselője (dr. Bólyai János ügyvéd) útján az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 26. § (1) bekezdése és 27. §-a alapján kezdeményezte az Alkotmánybíróság eljárását.
- [2] Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügyben az indítványozót a Pesti Központi Kerületi Bíróság 2017. december 5-én kelt 1.Sze.22.930/2017/3. számú végzésével 2 rendbeli, a szabálysértésekről, a szabálysértési eljárásról és a szabálysértési nyilvántartási rendszerről szóló 2012. évi II. törvény (a továbbiakban: Szabs. tv.) 172. §-ába ütköző, és aszerint minősülő tiltott prostitúció szabálysértése miatt 50 000 Ft pénzbírsággal sújtotta. A Fővárosi Törvényszék mint másodfokú bíróság 32.Szef.66/2017/2. számú végzésével az elsőfokú bíróság végzését hatályban tartotta.
- [3] Az elsőfokú bíróság által rögzített tényállás lényege szerint a fiatalkorú, eljárás alá vont személy 2017. június 26-án és 2017. október 25-én a Budapest IX. kerület, Üllői út mentén – védett övezetben – az ott közlekedő gépjárművezetőknek, illetve gyalogosoknak pénzbeli juttatás fejében szexuális szolgáltatásait kínálta fel.
- [4] A Pesti Központi Kerületi Bíróság 2018. április 9-én kelt 1.Sze.22.930/2017/7. számú végzésével a Szabs. tv. 147. § (10) bekezdés *b)* pontja alapján a jogerős határozat végrehajtását – az alkotmányjogi panasz elbírálásáig – felfüggesztette.
- [5] 2018. március 26-án az indítványozó a kiszabott 50 000 Ft pénzbírságot megfizette.
- [6] 2. Az indítványozó 2018. március 9-én az elsőfokú bíróság útján alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz.
- [7] 2.1. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában kérte
- az Abtv. 26. § (1) bekezdése alapján az Alaptörvény Q) cikk (2) bekezdés, az I. cikk (1) bekezdés, a XV. cikk (5) bekezdés, a XVI. cikk (1) bekezdés megsértése miatt a Szabs. tv. 172. §, valamint az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdés, és a XXVIII. cikk (7) bekezdés megsértése miatt a Szabs. tv. 121–122. §-ai alaptörvény-ellenességének a megállapítását és a megsemmisítését, továbbá
 - az Abtv. 27. §-a alapján az Alaptörvény 28. cikk, a XV. cikk (5) bekezdés és a XVI. cikk (1) bekezdés megsértése miatt a Pesti Központi Kerületi Bíróság 1.Sze.22.930/2017/7. számú és a Fővárosi Törvényszék mint másodfokú bíróság 32.Szef.66/2017/2. számú végzései, továbbá az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdésének a megsértése miatt a Fővárosi Törvényszék mint másodfokú bíróság 32.Szef.66/2017/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének a megállapítását és a megsemmisítését.
- [8] 2.2. Az indítványozó álláspontja szerint a Szabs. tv. 172. §-ában foglalt tiltott prostitúció szabálysértésének törvényi tényállása sérti az Alaptörvény Q) cikkének (2) bekezdését (a magyar és a nemzetközi jog összhangjának biztosítása), és a XV. cikk (5) bekezdésében (a családok, gyermekek, nők, idősek, fogyatékkal élők védelme), valamint a XVI. cikk (1) bekezdésében (a gyermek testi, szellemi és erkölcsi fejlődésének védelme) foglalt jogait.
- [9] Az indítványozó szerint a Szabs. tv. 172. §-ában foglalt törvényi tényállás azért sérti az Alaptörvény Q) cikk (2) bekezdésében foglaltakat, mert nem felel meg a nemzetközi szabályoknak – többek között – a Gyermek jogairól szóló, New Yorkban, 1989. november 20-án kelt Egyezmény kihirdetéséről szóló 1991. évi LXIV. törvényben (a továbbiakban: Gyermekjogi Egyezmény), valamint a gyermekek eladásáról, a gyermekprostitúcióról és a gyermekpornográfiáról szóló, a Gyermek jogairól szóló egyezményhez fűzött Fakultatív Jegyzőkönyv (a továbbiakban: Fakultatív Jegyzőkönyv) megerősítéséről és kihirdetéséről szóló 2008. évi CLXI. törvényben foglaltaknak. Az indítványozó hivatkozott arra, hogy a Fakultatív Jegyzőkönyv alapján a Gyermek Jogainak Bizottságához benyújtott első magyar országjelentés alapján a Bizottság 2014. szeptember 19-én megtartott ülésén aggodalmának adott hangot amiatt, hogy a szexuális kizsákmányolás és a prostitúció gyermekáldozatait Magyarországon nem sértettként, hanem elkövetőként kezelik, és gyakran pénzbüntetésre ítélik, ha a kényszerítés nem bizonyított. Az indítványozó utalt továbbá a 2011/92/EU és 2011/36/EU irányelvekben foglalt, az ilyen cselekményekkel érintett gyermekekkel szembeni szankcionálás mellőzésére vonatkozó elvárásra is.
- [10] Az indítványozó csatolta alkotmányjogi panaszához az alapvető jogok biztosának AJB-1485/2018. számú ügyben készített jelentését (a továbbiakban: Jelentés), amely a Szabs. tv. 172. §-a tekintetében megállapítja, hogy

az abban foglalt szabályozás nem egyeztethető össze a Gyermekjogi Egyezmény 19. cikkében, valamint az Európa Tanácsnak a gyermekek szexuális kizsákmányolás és szexuális zaklatás elleni védelméről szóló Egyezménye kihirdetéséről, valamint ezzel összefüggésben egyes törvények módosításáról szóló 2015. évi XCII. törvény (a továbbiakban: Lanzarote-i Egyezmény) 3. cikkében foglalt kötelezettségekkel.

- [11] A Jelentés szerint a gyermekek emberi méltósághoz, valamint a védelemhez és gondoskodáshoz való jogával összefüggő visszasságot okoz az a jogi helyzet, hogy – a kényszer vélelmezése helyett – a magyar szabálysértési jogban a 14-18 év közötti személyek esetében is lehetőség van a felelősségre vonásra és szankcionálásra a tiltott prostitúciós tevékenység tényállása miatt.
- [12] Az indítványozó hivatkozott több alkotmánybíróági határozatra, amelyek rögzítik az államnak az ifjúsággal kapcsolatos intézményvédelmi kötelezettségét [731/B/1995. AB határozat, 1091/B/1999. AB határozat, 30/1992. (V. 26.) AB határozat], és amely az Alaptörvény XVI. cikk (1) bekezdésében is szerepel.
- [13] Az indítványozó hangsúlyozta, hogy az eljáró bíróságok cselekményének társadalomra veszélyességét abban látták, hogy nem a megfelelő helyen és nem a szükséges egészségügyi igazolás birtokában kínálta szexuális szolgáltatásait. Álláspontja szerint a gyermekprostitúció folytatása azonban ezeknek a jogszabályi feltételeknek a megléte esetén sem állhat összhangban a nemzetközi egyezményekkel és az Alaptörvény XVI. cikk (1) bekezdésével. A prostitúcióval érintett fiatakorú személy szabálysértési felelősségre vonása továbbá ellentétes az államnak az Alaptörvény XVI. cikk (1) bekezdéséből fakadó kötelezettségeivel.
- [14] 2.3. Az indítványozó kifejtette azt is, hogy a Szabs. tv. 121–122. §-a az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésében foglalt jogbiztonságot és normavilágosságot sérti, mert a határozat közlésének a részleteit nem tartalmazza. Álláspontja szerint megfelelően indokolt fellebbezést csak akkor lehet benyújtani, ha az érintett megismerheti az indokolt írásbeli bírósági határozatot. A Szabs. tv. 121. § (2) bekezdése azonban csak a fellebbezés okának és a céljának a megjelölését írja elő. A Szabs. tv. a fellebbezési szándék bejelentéséről ugyan rendelkezik, de nem garantál semmilyen más eljárási jogintézményt arra nézve, hogy a fellebbező a kihirdetés útján közölt végzés később írásba foglalt részletes indokolását megismerhesse, és fellebbezésének a tartalmát annak megfelelően alakítsa. Az indítványozó álláspontja szerint ennek következtében a hatályos jog sérelme nélkül fordulhatott elő, hogy ügyében a fellebbezés folytán eljáró másodfokú bíróság csak a fellebbezés bejelentésének a ténye alapján bírálta el a fellebbezést. Az indítványozó szerint ennek következtében az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésében foglalt jogorvoslathoz való jogát csak formálisan gyakorolhatta. Az indítványozó szerint a Szabs. tv. 121–122. § szerinti szabályozás jogalkotói mulasztással előidézett alaptörvény-ellenes helyzet fennállását eredményezi azért is, mert nem biztosított – rendkívüli jogorvoslatként – a felülvizsgálati eljárás lehetősége, és ez az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésében foglalt jogát sérti.
- [15] 2.4. Az indítványozó szerint az Alaptörvény 28. cikke alapján a bíróságoknak a jogalkalmazás során a jogszabályok szövegét elsősorban azok céljával és az Alaptörvénnyel összhangban kell értelmezni. A támadott bírósági határozatok – az indítványozó szerint – sértik az Alaptörvény XV. cikk (5) bekezdésében és XVI. cikk (1) bekezdésében foglalt jogait, mert a tiltott prostitúció társadalomra veszélyességét a bíróságok nem ítélték meg helyesen és nem oldották fel a nemzetközi egyezmények és a hazai jog közötti ellentmondást. A másodfokú bíróság a jogszabály kifejezett rendelkezése hiányában is értesíthette volna az eljárás résztvevőit a tanácsülés időpontjáról és arról, hogy a fellebbezés bejelentésén túl a tanácsulást megelőzően írásban indokolást nyújthatnak be.
- [16] Az indítványozó hangsúlyozta, hogy az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének értelmezésével nevesíthetők a tisztességes eljáráshoz való jog tartalmát kitöltő részjogosítványok, amelyek közé sorolja az alkotmánybíróági gyakorlat a tárgyalás igazságosságát, és ennek feltétele, hogy a védelem megfelelően kifejtthesse az indokait. Az indítványozó sérelmezte továbbá, hogy az elsőfokú végzést, a Szabs. tv. 89. § (2) bekezdését megsértve, nem tértivevénnel ellátva kézbesítették a jogi képviselője részére, így a másodfokú bíróságnak nem volt lehetősége meggyőződni arról, hogy a terhelt megismerhette-e a fellebbezett végzés részletes indokolását.
- [17] 3. Az Alkotmánybíróság főtíkára 2018. március 21-én kelt levelében az indítványozót felhívta alkotmányjogi panaszának kiegészítésére.
- [18] Az indítványozó 2018. május 2-án – határidőben – az Alkotmánybírósághoz érkezett beadványában alkotmányjogi panaszát kiegészítette, amelyben az Alaptörvény megsértett rendelkezéseire vonatkozó hivatkozásait is

pontosította, így mellőzte az I. cikk (1) bekezdésére, a Q) cikk (2) bekezdésére, valamint a 28. cikkre való utalást, egyebekben azonban az alkotmányjogi panaszban foglalt indokolást ismételte meg.

- [19] 4. Az Alkotmánybíróság megkereste az Alapvető Jogok Biztosát, a belügyminisztert, az igazságügyi minisztert, az emberi erőforrások miniszterét, valamint a Miniszterelnökséget vezető minisztert, és állásfoglalásaikra jelen határozat indokolása során figyelemmel volt.
- [20] 5. Az Országgyűlés 2020. március 10-én megalkotta az emberkereskedelem áldozatainak kizsákmányolása elleni fellépés érdekében szükséges egyes törvények módosításáról szóló 2020. évi V. törvényt (a továbbiakban: Módosító Törvény), amely 2020. július 1-jén lépett hatályba. A törvény 7–8. §-a kiegészítette a Szabs. tv. 29. § (2) bekezdésének g) pontját (szexuális szolgáltatásra felajánlkozás fogalma), valamint a Szabs. tv. 172. §-a (tiltott prostitúció) helyébe új rendelkezéseket iktatott be.

II.

- [21] 1. Az Alaptörvénynek az indítvánnyal érintett rendelkezései:

„B) cikk (1) Magyarország független, demokratikus jogállam.”

„XV. cikk (5) Magyarország külön intézkedésekkel védi a családokat, a gyermekeket, a nőket, az időseket és a fogyatékkal élőket.”

„XVI. cikk (1) Minden gyermeknek joga van a megfelelő testi, szellemi és erkölcsi fejlődéséhez szükséges védelemhez és gondoskodáshoz.”

„XXVIII. cikk (1) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy az ellene emelt bármely vádat vagy valamely perben a jogait és kötelezettségeit törvény által felállított, független és pártatlan bíróság tisztességes és nyilvános tárgyaláson, ésszerű határidőn belül bírálja el.

[...]

(7) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy jogorvoslattal éljen az olyan bírósági, hatósági és más közigazgatási döntés ellen, amely a jogát vagy jogos érdekét sérti.”

- [22] 2. A Szabs. tv.-nek az indítvánnyal érintett rendelkezései:

„121. § (1) A bíróság tárgyaláson hozott végzésével szemben az eljárás alá vont személy és a képviselője, valamint a bírósági tárgyaláson jelenlévő előkészítő eljárást lefolytató szerv, az okozott kár megtérítésére kötelezés esetén, kizárólag e rendelkezéssel szemben a sértett is, a végzés közlésétől számított nyolc napon belül halasztó hatályú fellebbezést nyújthat be.

(2) A fellebbezésben elő kell adni annak okát és célját. Az ok téves megjelölése vagy hiánya miatt a fellebbezés elbírálását nem lehet megtagadni.

(3) Az elkésett vagy nem a jogosult által előterjesztett fellebbezést a végzést hozó bíróság elutasítja.

(4) A bíróság az iratokat a fellebbezés beérkezését követő öt napon belül megküldi az illetékes törvényszéknek.

122. § (1) A törvényszék a fellebbezést annak kézhezvételétől számított harminc napon belül tanácsulésen bírálja el. Ennek során az eljárás alá vont személy terhére – az előkészítő eljárást lefolytató szerv által az eljárás alá vont személy terhére bejelentett fellebbezés hiányában – nem szabhat ki, illetve nem alkalmazhat a megfellebbezett végzésben kiszabott büntetésnél, illetve alkalmazott intézkedésnél súlyosabbat.

(2) Az eljárás alá vont személy terhére bejelentett fellebbezésnek azt kell tekinteni, ami szabálysértési felelősségének megállapítására, szabálysértésének súlyosabb minősítésére, a büntetésének súlyosítására, illetve a vele szemben büntetés helyett alkalmazott intézkedésnél súlyosabb intézkedés alkalmazására, vagy az ilyen intézkedés helyett büntetés kiszabására irányul.”

„127. Tiltott prostitúció

172. § Aki a külön törvényben, vagy törvény felhatalmazása alapján hozott önkormányzati rendeletben a szexuális szolgáltatással összefüggő korlátozást, illetve tilalmat megszegi, szabálysértést követ el.”

III.

- [23] 1. Az Alkotmánybíróságnak először azt kellett vizsgálnia, hogy az alkotmányjogi panasz a befogadhatóság törvényi feltételeinek eleget tett-e.
- [24] 1.1. Az Abtv. 30. § (1) bekezdése értelmében az Abtv. 26. § (1) bekezdésére és 27. §-ára alapozott alkotmányjogi panaszt a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül lehet benyújtani az ügyben első fokon eljáró bírósághoz címezve. A támadott végzést az indítványozó 2018. január 31-én vette át. Az alkotmányjogi panaszt az indítványozó jogi képviselője útján 2018. február 26-án adta postára. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az alkotmányjogi panaszt határidőben benyújtották.
- [25] 1.2. Az Abtv. 26. § (1) bekezdésére és 27. §-ára alapozott alkotmányjogi panasz eleget tett az Abtv. 52. § (1), illetve (1b) bekezdésében foglalt, az indítványokkal szemben támasztott követelményeknek, mivel tartalmazta az Alkotmánybíróság hatáskörét megalapozó törvényi rendelkezést [Abtv. 26. § (1) bekezdés és 27. §], valamint az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseit [B) cikk (1) bekezdés, XV. cikk (5) bekezdés, XVI. cikk (1) bekezdés, XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdés], a támadott jogszabályi rendelkezéseket (Szabs. tv. 121–122. § és 172. §), valamint a bírósági határozatokat is (Pesti Központi Kerületi Bíróság 1.Sze.22.930/2017/3. számú végzése, a Fővárosi Törvényszék mint másodfokú bíróság 32.Szef.66/2017/2. számú végzése). Az indítványozó indokolást és kifejezett kérelmet is előterjesztett arra nézve, hogy az Alkotmánybíróság állapítsa meg a felsorolt jogszabályi rendelkezések és bírósági határozatok alaptörvény-ellenességét, és semmisítse meg azokat.
- [26] Az Alaptörvény XV. cikk (5) bekezdése államcél fogalmaz meg, amelyből a családok, gyermekek, nők, idősek és fogyatékkal élők védelmére irányuló állami kötelezettség ered. Az Alaptörvény ezen rendelkezésére, mivel nem az Alaptörvényben biztosított jogról rendelkezik, így alkotmányjogi panasz indítványt nem lehet alapítani [3127/2015. (VII. 9.) AB határozat, Indokolás [23]–[24]].
- [27] Az Abtv. 26. § (1) bekezdésén alapuló indítvány szerint a Szabs. tv. 121–122. §-ai az elsőfokú bíróság döntésével szembeni jogorvoslati nyilatkozatok megtételének szabályait nem egyértelműen rendezik, így az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésében foglalt jogállamiság, jogbiztonság és normavilágosság követelményeibe ütköznek. Az Alkotmánybíróság hangsúlyozza, hogy az Alaptörvény hatálybalépése után is fenntartotta korábbi gyakorlatát, mely szerint „a jogállamiság elve önmagában nem tekinthető Alaptörvényben biztosított jognak, így a B) cikk (1) bekezdésének a sérelmére alkotmányjogi panaszt csak kivételes esetben – a visszaható hatályú jogalkotás és jogalkalmazás, valamint a felkészülési idő hiánya esetén – lehet alapítani” [például: 3051/2016. (III. 22.) AB határozat, Indokolás [14]; 23/2016. (XII. 12.) AB határozat, Indokolás [72]; 3306/2017. (XI. 24.) AB határozat, Indokolás [43]]. Az indítványozó a B) cikk (1) bekezdésére nem ebben a vonatkozásban hivatkozott, ezért az Alkotmánybíróság ebben a tekintetben érdemi vizsgálatot nem folytatott.
- [28] Az Abtv. 26. § (1) bekezdése és az Abtv. 27. § (1) bekezdése értelmében a bírói döntés alaptörvény-ellenességének megállapítása iránt az indítványozó alkotmányjogi panaszt kizárólag az Alaptörvényben biztosított jogának sérelmére alapítottan terjeszthet elő. Következésképpen az Alaptörvény Q) cikke, az I. cikk (3) bekezdésére, valamint a 28. cikke vonatkozó indokait az Alkotmánybíróság érdemben nem vizsgálhatta [lásd: 3115/2014. (IV. 17.) AB végzés, Indokolás [20]].
- [29] 1.3. Az Abtv. 26. § (1) bekezdése és 27. § (1) bekezdése értelmében az alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti. Az alapul szolgáló ügyben az indítványozó eljárás alá vont személy volt, így nemcsak az alkotmányjogi panasz benyújtására jogosultnak, hanem egyben érintettnek is tekinthető.
- [30] 1.4. Az Abtv. 26. § (1) bekezdés b) pontja és 27. § (1) bekezdés b) pontja szerint a bírói döntéssel szemben alkotmányjogi panasz akkor terjeszthető elő, ha az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit kimerítette vagy

a jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó a jogerős másodfokú bírósági határozat ellen nyújtotta be a panaszát, és a szabálysértési eljárásban a felülvizsgálati kérelem előterjesztését a törvény nem teszi lehetővé. Az Alkotmánybíróság ennek alapján megállapította, hogy az indítvány a befogadáshoz szükséges ezen feltételnek is eleget tett.

- [31] 2. Az Abtv. 29. §-a alapján az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának feltétele, hogy a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel. E két feltétel alternatív jellegű, így az egyik fennállása önmagában megalapozza az Alkotmánybíróság érdemi eljárását {3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30], illetve 34/2013. (XI. 22.) AB határozat, Indokolás [18]}. A feltételek meglétének vizsgálata az Alkotmánybíróság mérlegelési jogkörébe tartozik.
- [32] 2.1. Az Abtv. 26. § (1) bekezdése alapján benyújtott panasz szerint a Szabs. tv. 121–122. §-ai az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésével is ellentétesek, mert a szabálysértési eljárásban a jogerős határozattal szemben nincs rendkívüli jogorvoslatra, felülvizsgálatra lehetőség.
- [33] Az Alkotmánybíróság korábbi határozataiban rögzítette, hogy az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdéséből nem vezethető le a felülvizsgálat lehetőségének kötelező biztosítására vonatkozó jogalkotói kötelezettség. A jogalkotót széles mérlegelési jog illeti meg abban a tekintetben, hogy milyen esetben biztosít lehetőséget a felülvizsgálati eljárásra, illetve milyen módon határozza meg annak tartalmát, korlátait. Ennek megfelelően a felülvizsgálat intézménye hatályos jogunkban a jogerős döntés ellen – eleve korlátozott körben – igénybe vehető rendkívüli jogorvoslat {legutóbb pl. 3245/2018. (VII. 11.) AB határozat, Indokolás [27]; 3025/2016. (II. 23.) AB határozat, Indokolás [22]; eredetileg: 1/1994. (I. 7.) AB határozat, ABH 1994, 29, 38; 42/2004. (XI. 9.) AB határozat, ABH 2004, 551, 571}. Az Alkotmánybíróság az indítvány ezen elemét ezért érdemi vizsgálatra alkalmatlannak tartotta.
- [34] 2.2. Az Alkotmánybíróság a mérlegelés eredményeként az Abtv. 26. § (1) bekezdése szerinti alkotmányjogi panasz tekintetében alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésnek tekintette azt, hogy összhangban áll-e az Alaptörvény XVI. cikk (1) bekezdésével a Szabs. tv.-nek 2020. június 30-ig hatályos 172. §-a, amely a tizen-nyolc évnél fiatalabb személynek a tiltott prostitúció miatt történő szabálysértési felelősségre vonását lehetővé tette. Az alkotmányjogi panasz érdemi elbírálhatóságát ebben a tekintetben nem befolyásolta az, hogy a támadott jogszabályi rendelkezés 2020. július 1-jétől hatálytalan, hiszen – az Abtv. 41. § (3) bekezdésére figyelemmel – a jelen eljárás alapjául szolgáló bírósági ügyben még az volt az alkalmazott jogszabály {például: 17/2019. (V. 30.) AB határozat, Indokolás [31]; 34/2019. (XI. 29.) AB határozat, Indokolás [23]; 3003/2020. (II. 4.) AB határozat, Indokolás [39]}.
- [35] Az Alkotmánybíróság alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésnek tekintette továbbá, hogy az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdéséből eredő alkotmányos követelményeknek megfelel-e az, hogy a Szabs. tv. 121–122. §-ai nem szabályozzák a hatékony jogorvoslat érvényre juttatásának biztosítása érdekében megfelelő részletességgel az elsőfokú bírósági határozat elleni fellebbezés szabályait.
- [36] Az Alkotmánybíróság az Abtv. 27. § (1) bekezdésére alapozott alkotmányjogi panasz tekintetében érdemben vizsgálta azt, hogy az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló eljárásban a másodfokú felülbírálat eleget tett-e az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdéséből levezethető alkotmányos követelményeknek.
- [37] Mindezekre tekintettel az Ügyrend 31. § (6) bekezdése alapján az előadó alkotmánybíró – a befogadásról szóló döntés helyett – a panasz érdemi elbírálását tartalmazó határozat-tervezetet terjesztett az Alkotmánybíróság elé.

IV.

- [38] 1. Az alkotmányjogi panasz részben megalapozott.
- [39] 1.1. Az Alkotmánybíróság elsőként az indítványozónak az Abtv. 26. § (1) bekezdésén alapuló panaszából eredő alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdéseket vizsgálta.
- [40] Az indítványozónak az Abtv. 26. § (1) bekezdésén alapuló panasa szerint az Alaptörvény XVI. cikk (1) bekezdésében biztosított jogával össze nem egyeztethető módon az állam olyan szabálysértési felelősségi rendszert

alkotott, amely lehetővé teszi, hogy egy tizennyolcadik életévét be nem töltött és prostitúciós tevékenységet folytató személyt elzárással sújtható szabálysértés miatt vonjanak felelősségre.

- [41] Az Alkotmánybíróság az érdemi vizsgálat során észlelte, hogy az Országgyűlés 2020. március 10-én megalkotta a Módosító Törvényt, amely megszüntette az indítványozó által kifogásolt alaptörvény-ellenességet. A Módosító Törvény 2020. július 1-től hatályos. Az Alkotmánybíróság – az Abtv. 41. § (3) bekezdés alapján – mind ezen körülmények figyelembevételével folytatta le a Szabs. tv.-nek 2020. június 30-ig hatályos 172. §-a (a továbbiakban: Szabs. tv. régi 172. §) érdemi vizsgálatát.
- [42] Az Alkotmánybíróság korábbi határozataiban már rögzítette, hogy az Alaptörvény XVI. cikk (1) bekezdése minden gyermek számára alanyi jogként biztosítja a megfelelő testi, szellemi és erkölcsi fejlődéséhez szükséges védelmet és gondoskodást {legutóbb: 9/2019. (III. 22.) AB határozat, Indokolás [72]}.
- [43] Az Alkotmánybíróság előzetesen rögzíti, hogy a gyermek fogalmát az Alkotmánybíróság a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény (a továbbiakban: Gyvt.) értelmező rendelkezéseiben foglaltak szerint használja [Gyvt. 5. § a) és b) pontok], vagyis gyermek a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 2:10. § (1) bekezdése szerinti kiskorú. A Ptk. 2:10. § (1) bekezdése szerint „[k]iskorú az, aki a tizennyolcadik életévét nem töltötte be. A kiskorú a házasságkötéssel nagykorúvá válik.” Ez a fogalmi meghatározás egyébként összhangban áll a nemzetközi szabályokkal, így különösen a Gyermekjogi Egyezményvel, amely szerint „gyermek az a személy, aki tizennyolcadik életévét nem töltötte be, kivéve, ha a reá alkalmazandó jogszabályok értelmében a nagykorúságát már korábban eléri” (Gyermekjogi Egyezmény 1. cikk). A 18. életévét be nem töltött korosztály a szabálysértési és a büntetőjog szempontjából azonban egyaránt magában foglalja a gyermekkorúak (14. életévig) és a fiatalkorúak (14-18 életév közötti) csoportját [a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény (a továbbiakban: Btk.) 16. §, 105. § (1) bekezdés]. Az Alkotmánybíróság ezért jelen ügy vonatkozásában alkotmányos érvelése során a gyermek elnevezés alatt mindkét csoporthoz tartozó személyeket értette.
- [44] Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény XVI. cikk (1) bekezdésében foglalt alapvető jogoknak az indítványozó által sérelmezett korlátozása kapcsán az I. cikk (3) bekezdésében foglalt alkotmányos tesztet vette alapul. Az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdés második mondata szerint „[a]lapvető jog más alapvető jog érvényesülése vagy valamely alkotmányos érték védelme érdekében, a feltétlenül szükséges mértékben, az elérni kívánt céllal arányosan, az alapvető jog lényeges tartalmának tiszteletben tartásával korlátozható”. Az Alkotmánybíróság ezért az Alaptörvény XVI. cikk (1) bekezdésben foglalt alapvető jogok korlátozását ennek megfelelően a szükségesség és arányosság szempontjából vizsgálta.
- [45] 1.2. Az Alkotmánybíróság az alkotmányos tesztnek megfelelően azt vizsgálta, hogy az Alaptörvényből fakadó követelmények értelmében a gyermek fejlődéséhez és gondoskodáshoz való jogába szabálysértési eszközökkel történő állami beavatkozás szükségesnek tekinthető-e.
- [46] Az Alaptörvény XVI. cikk (1) bekezdésében foglalt jogosítvánnyal összefüggésben figyelemmel volt az Alkotmánybíróság arra is, hogy az Alaptörvény XV. cikk (5) bekezdése szerint Magyarország külön intézkedésekkel védi a családokat és a gyermekeket. Az Alaptörvény L. cikke alkotmányos célként határozza meg a család védelmét, amelynek egyik fontos eleme a szülő-gyermek viszony védelme.
- [47] Az Alkotmánybíróság több határozatában is rögzítette, hogy a gyermeknek a védelemhez és gondoskodáshoz való joga speciális szerkezetű és több pólusú: jogosultja a gyermek, míg kötelezettje elsődlegesen a család (a szülők), másodlagosan pedig – kiegészítő, illetve pótló jelleggel – az állam. A családnak az Alaptörvény XVI. cikk (1) bekezdésből fakadó kötelezettsége elsősorban a magánszférában, a gyermek megfelelő testi, szellemi és erkölcsi fejlődéséhez szükséges tartás, gondozás, nevelés, oktatás és az ezeket elősegítő családi légkör kialakításának kötelezettségeként értelmezhető. Abban az esetben, ha a család nem tudja ezen kötelezettségét teljesíteni, az államnak a gyermekek védelemhez és gondoskodáshoz való jogát nem pusztán passzív, hanem aktív, tevételes, támogató magatartással kell érvényre juttatnia {legutóbb például: 3255/2019. (X. 30.) AB határozat, Indokolás [36]; 3080/2019. (IV. 17.) AB határozat, Indokolás [44]–[51]}. Az Alaptörvény XVI. cikkéből eredő kötelezettségek az állam számára azt írják elő, hogy – valamennyi jogággal összefüggésben – az egyes jogintézmények szabályozása során tartsa szem előtt a gyermekek érdekeit, e tevékenységén keresztül segítse elő a megfelelő fejlődésüket, az ehhez szükséges alapvető feltételeket biztosítsa [3142/2013. (VII. 16.) AB határozat, Indokolás [27]}. Az államot tehát intézményvédelmi kötelezettségéből eredően egyes esetekben a gyermek érdekében, a gyermeknek az Alaptörvény XVI. cikkben foglalt fejlődéshez és gondoskodáshoz való joggal kapcsolatban beavatkozási kötelezettség terheli.

- [48] A gyermek megfelelő erkölcsi és szellemi fejlődését hátrányosan befolyásolja, ha a prostitúciós tevékenységgel közvetlen kapcsolatba kerül. Az Alkotmánybíróság utal arra, hogy a nemzetközi egyezmények, köztük legutóbb a Lanzarote-i Egyezmény is deklarálta a prostitúciónak a gyermek fejlődését hátrányosan befolyásoló hatását. Ezen egyezmény a preambulumban rögzítette, hogy „a gyermekek szexuális kizsákmányolása, különösen a gyermekpornográfia és a prostitúció, valamint a gyermekek szexuális zaklatásának minden formája, ideértve a külföldön elkövetett cselekményeket is, ártalmasak a gyermekek egészségére és pszicho-szociális fejlődésére”. Nemcsak a gyermek érdekének védelme, hanem a nemzetközi egyezményeknek történő megfelelés is az állam fontos kötelezettsége.
- [49] Az állam ezért változatos – büntetőjogi, szabálysértési, gyermekvédelmi és polgári jogi – eszközökkel védi a gyermek érdekeinek a szem előtt tartása mellett a prostitúcióból eredő nem kívánatos és a hátrányos hatások ellen a gyermek fejlődéséhez és gondoskodáshoz való jogát. A gyermek, a család, és ezen belül a szülő-gyermek kapcsolat, mint alkotmányos értékek védelme indokolják, hogy a gyermek fejlődéséhez és gondoskodáshoz való jogába az állam bizonyos esetben jogalkotási eszközökkel beavatkozzon. Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint a gyermek fejlődéséhez és gondoskodáshoz való jogába történő állami beavatkozás ezért a felsorolt alkotmányos értékek védelme érdekében szükségesnek tekinthető.
- [50] 1.3. Az Alkotmánybíróság a továbbiakban a tiltott prostitúció szabálysértési tényállásával megvalósított állami beavatkozás arányosságát vizsgálta.
- [51] Az Alkotmánybíróság ehhez mindenekelőtt a Szabs. tv. 172. §-ához kapcsolódó szabályozást tekintette át.
- [52] A prostitúcióval kapcsolatos cselekmények körére differenciált szabályok vonatkoznak. Egyes cselekmények büntetőjogi vagy szabálysértési szankciót vonnak maguk után, amíg más cselekmények az ún. szexuális szolgáltatás keretében a törvényi feltételek megtartása mellett legálisan végezhető vállalkozási tevékenységnek számítanak.
- [53] A prostitúcióval kapcsolatos fontosabb fogalmakat részben a szervezett bűnözés, valamint az azzal összefüggő egyes jelenségek elleni fellépés szabályairól és az ehhez kapcsolódó törvénymódosításokról szóló 1999. évi LXXV. törvény (a továbbiakban: Szeb.), részben pedig a Btk. tartalmazza. A Btk. szerint „prostitúció a rendszeres haszonszerzés céljából történő szexuális cselekmény végzése” [Btk. 459. § (1) bekezdés 25. pont]. „Szexuális cselekmény: a közösülés és minden súlyosan szeméremszértő cselekmény, amely a nemi vágy felkeltésére, fenntartására vagy kielégítésére alkalmas, vagy arra irányul” [Btk. 459. § 27. pont]. Prostituált az a személy, aki anyagi ellenszolgáltatásért szexuális szolgáltatást nyújt, függetlenül az ellenszolgáltatás nyújtásának időpontjától, illetve attól, hogy az ellenszolgáltatás a szexuális szolgáltatás igénybe vevőjétől vagy – a szolgáltatásra tekintettel – más személytől származik [Szeb. 4. § e) pont]. Szexuális szolgáltatásra felajánlkozás a prostituátnak közterületen vagy nyilvános helyen máshoz címzett, a szexuális szolgáltatása nyújtására irányuló szóbeli felhívása (aktív felajánlkozás), a prostituátnak a szexuális szolgáltatásra irányuló ráutaló magatartása (passzív felajánlkozás), illetve a szexuális szolgáltatást igénybe venni kívánó felhívásának elfogadása [Szeb. 4. § k) pont].
- [54] Az állami beavatkozás leg súlyosabb eszköze a büntetőjogi szankciók alkalmazása. A prostitúcióval kapcsolatos bűncselekmények közül a 18 éven aluli személyek szexuális kihasználását célzó cselekményeket a törvényalkotó kiemelten kezeli. Így például a tizenhét éven aluli személyek esetében a prostitúcióra felbujtó magatartás egytől öt évig terjedő szabadságvesztéssel fenyegetett [Btk. 201. § (2) bekezdés]. A gyermekprostitúció kihasználásának büntetést követi el az, aki a tizenhét éves életét be nem töltött személy prostitúciójából rendszeres haszonszerzésre törekszik [Btk. 203. § (1) bekezdés], illetve részben vagy egészben ilyen személlyel végzett szexuális cselekményért ellenszolgáltatást nyújt [Btk. 203. § (2) bekezdés]. Ez utóbbi bűncselekmény minősített esetét képezi, ha az elkövető ilyen korú személlyel tartatja ki magát, vagy ezen személyeknek bordélyházat vezet, illetve ilyen bordélyhoz eszközöket szolgáltat [Btk. 203. § (3)–(4) bekezdés]. Ezek a tényállások nem a prostitúcióval érintett gyermekeket kezelik elkövetőként, hanem azokat a személyeket, akiknek az áldozata a kiskorú vagy a fiatalkorú gyermek.
- [55] Az állam a prostitúciós tevékenységgel érintett gyermekeket azonban nemcsak büntetőjogi, hanem gyermekvédelmi intézkedésekkel is óvja, amelyeket a Gyvt. tartalmaz. A Gyvt. III. fejezete a védelem differenciált rendszerét alakította ki és számos intézkedési lehetőséget határozott meg {a pénzbeli és természetbeni ellátásokat [Gyvt. 15. § (1) bekezdés], a személyes gondoskodás keretébe tartozó gyermekjóléti alapellátásokat [Gyvt. 15. § (2) bekezdés], a személyes gondoskodás keretébe tartozó gyermekvédelmi szakellátásokat [Gyvt. 15. § (3) bekezdés], a gyermekvédelmi gondoskodás keretébe tartozó hatósági intézkedéseket [Gyvt. 15. § (4) bekezdés]. Bűncselekmény vagy szabálysértés elkövetése esetén az illetékes hatóság jelzése alapján védelembe vételi eljárás

rás indul, amely gyermekvédelmi eszközökkel valósítja meg az állami beavatkozást [Gyvt. 68/D. § (1) bekezdés]]. Az állami beavatkozás ezen eszközei nem a büntetést, hanem a gyermekek nevelését és a megfelelő testi, szellemi és erkölcsi fejlődésének a biztosítását tartják elsődleges célként szem előtt.

- [56] A prostitúcióhoz kötődő tevékenységek egy másik köre Magyarországon az ún. szexuális szolgáltatás keretében folytatható.
- [57] A szexuális szolgáltatás folytatásához szükséges feltételeket a Szeb.-ben foglalt rendelkezések rögzítik. Eszerint „[a] prostituált a szexuális szolgáltatása igénybevételére csak 18. életévét betöltött személyt hívhat fel, illetőleg csak 18. életévét betöltött személy erre irányuló ajánlattételét fogadhatja el [9. § (1) bekezdés]. A prostituált szexuális szolgáltatásra akkor ajánlkozhat fel, ha rendelkezik az egészségügyért felelős miniszter rendeletében előírt orvosi igazolással [9. § (3) bekezdés]. Tilos a védett övezetben ellenszolgáltatást felajánlva mást szexuális szolgáltatás nyújtására felhívni, illetve más személy szexuális szolgáltatásának felajánlását elfogadni (10. §).”
- [58] A felsorolt feltételek közül a védett övezetbe tartozó területeket az Szeb. 7. § (1) bekezdése rögzíti, pl. védett övezetnek számít lakott területen a főúttól számított 50 méteren belüli terület, továbbá az olyan mellékutcák, ahol a kiskorúak oktatását, nevelését, gyógyítását, tartós elhelyezését szolgáló, valamint gyermekjóléti és gyermekvédelmi intézmény működik.
- [59] A prostituáltak tevékenységének folytatásához szükséges orvosi igazolás kiadásáról a fertőző betegségek és a járványok megelőzése érdekében szükséges járványügyi intézkedésekről szóló 18/1998. (VI. 3.) NM rendelet (a továbbiakban: NM rendelet) 22. § (10) bekezdése rendelkezik. Eszerint az Szeb. 9. § (3) bekezdésében meghatározott személy – a prostituált – számára az NM rendelet 5. számú melléklete szerinti orvosi igazolást kell kiállítani, ha nem mutatható nála ki egyetlen, az NM rendelet 22. § (6) bekezdésében felsorolt fertőzés sem. Az önkéntesen kezdeményezett, a szexuális úton terjedő fertőzések kimutatására irányuló orvosi vizsgálat és az orvosi igazolás kiállítása térítésköteles. Az igazolás három hónapig érvényes. A bőr- és nemibeteg gondozó egészségügyi szolgáltató az orvosi vizsgálat elvégzését és a fertőzés kizárása esetén az orvosi igazolás kiállítását nem tagadhatja meg a jelentkezőtől (NM rendelet 11–12. §).
- [60] A felsorolt feltételek biztosítását szolgálja a tiltott prostitúció tényállása, amely a szabadságelvonást (elzárást) is magában foglaló szabálysértési szankciót fűz ezeknek a megsértéséhez. Az Szabs. tv. régi 172. §-ában foglalt tiltott prostitúció tényállása kerettényállásnak minősül, mert alapvetően a már említett jogszabályok képezik tartalmát. Eszerint „[a]lki a külön törvényben, vagy törvény felhatalmazása alapján hozott önkormányzati rendeletben a szexuális szolgáltatással összefüggő korlátozást, illetve tilalmat megszegi, szabálysértést követ el.”
- [61] A Szabs. tv. 172. §-a alá – kerettényállási jellege folytán – többféle magatartás tartozhat, így pl. a szexuális szolgáltatásra felajánlkozás 18 éven aluli személy részére vagy védett övezetben bárki részére [Szeb. 9. § (1) bekezdés], illetve egészségügyi igazolás nélkül [NM rendelet 22. § (10) bekezdés]. A prostituált a szexuális szolgáltatásra történő felhívást 18 éven aluli személytől nem fogadhatja el, illetve védett övezetben senkitől nem fogadhat el ilyen felhívást (lásd Szeb. 10. §) és akkor sem fogadhat el ilyen felhívást bárkitől, ha nem rendelkezik egészségügyi igazolással [NM rendelet 22. § (10) bekezdés].
- [62] A Szabs. tv. régi 172. §-ában foglalt szabálysértési tényállás nem tartalmazott életkor szerinti megkülönböztetést. Az életkornak a büntethetőséget kizáró okok közt van jelentősége. A Szabs. tv. 29. § (1) bekezdés h) pontban foglalt értelmező rendelkezés szerint a Btk.-ban meghatározott büntethetőséget kizáró okokat a szabálysértési eljárásban is alkalmazni kell. A Btk. 15. § a) pontja a gyermekkort (14. életév be nem töltése) határozza meg büntethetőséget kizáró okként, amelyet a Szabs. tv. régi 172. § alkalmazása során is figyelembe kellett venni. Ha tehát a 14. életévét betöltött, de 18 éven aluli személy esetében más kizáró ok – pl. kényszer vagy fenyegetés – nem állapítható meg, akkor ezen szabálysértési tényállás alapján a szexuális felajánlkozás miatt felelősségre vonható volt.
- [63] Az Alkotmánybíróság rámutat arra is, hogy a Szabs. tv. régi 172. §-a egy legálisan folytatható vállalkozási tevékenység törvényi feltételeinek betartását szolgálja. Egyéni vállalkozói tevékenységet azonban kiskorú – vagyis 18 éven aluli személy – nem végezhet [vö. az egyéni vállalkozóról és az egyéni cégről szóló 2009. évi CXV. törvény 3. § (2) bekezdését és a Ptk. 2:10. § (1) bekezdését]. A szexuális cselekményre felajánlkozás szerződéskötésre irányuló jognyilatkozatnak tekinthető, de egy korlátozottan cselekvőképes személy [14 éven felüli és 18 év alatti gyermek, lásd Ptk. 2:12. § (1) bekezdést] jognyilatkozatának érvényességéhez – ha a Ptk. másként nem rendelkezik – a törvényes képviselőjének hozzájárulása szükséges. A Szabs. régi 172. §-a ellentmondásos jogi helyzetet teremtett azáltal, hogy hatálya kiterjedt a 18 éven aluli személyre is, mert a gyermeket egy olyan tevékenység legális feltételeinek be nem tartásáért lehetett elzárással is sújtható szabálysértés miatt felelősségre vonni, amely tevékenység törvényi feltételeinek életkoránál fogva nem tudott maradéktalanul eleget tenni.

- [64] Az államnak többféle eszköze van arra, hogy a gyermek fejlődéséhez és gondoskodáshoz való jogába beavatkozzon, így ezek közül a jogalkotónak azt kell kiválasztani, amely az elérni kívánt alkotmányos céllal arányos. Az Alkotmánybíróság korábban már rögzítette, hogy a büntetőjog társadalmi rendeltetése, hogy a jogrendszer egészének „szankciós zárköve” legyen. A büntetőjog a jogi felelősségi rendszerben *ultima ratio*, azaz a büntetőjogi szankció, a büntetés szerepe és rendeltetése a jogi és erkölcsi normák épségének fenntartása akkor, amikor már más jogágak szankciói nem segítenek. A különböző életviszonyok, erkölcsi és jogi normák védelmében az emberi jogokat és szabadságokat szükségképpen korlátozó büntetőjogi eszközrendszert csak a feltétlenül szükséges esetben és arányos mértékben indokolt igénybe venni akkor, ha az alkotmányos vagy az Alaptörvényre visszavezethető állami, társadalmi, gazdasági célok, értékek megóvása más módon nem lehetséges [4/2013. (II. 21.) AB határozat, Indokolás [57]].
- [65] Mivel a Szabs. tv. 29. §-a alapján a szabálysértési jog háttérszabályának tekinthető a büntetőjog általános része, így a szabálysértés, bár enyhébb szankciókat tartalmaz, de mégis a súlyosabb jogkövetkezmények közé tartozik a Gyvt.-ben foglalt intézkedésekhez képest. A korlátozás arányosságának vizsgálatakor tekintettel kell továbbá lenni arra is, hogy a gyermek személyisége még kialakulatlan, formálható, így a különböző korlátozó jogi eszközök közötti választás során az alapvető alkotmányos cél a gyermek érdekének a szem előtt tartása, és a megfelelő fejlődés feltételeinek a megteremtése. Ezzel nincs összhangban, és túlzottan súlyosnak minősül olyan szankció alkalmazása, amely adott esetben a szabadságkorlátozást (elzárást) is lehetővé teszi. A Szabs. tv. régi 172. §-ában szereplő kerettényállás az arányosság követelményeinek ennek következtében nem felelt meg, mert a fiatakorúval szemben az elérendő alkotmányos célhoz képest a legsúlyosabb eszközök egyikét, a szabálysértési felelősségre vonást rendelte alkalmazni. Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint a Szabs. tv. régi 172. §-a ezért alaptörvény-ellenesnek minősült abban a tekintetben, hogy annak alapján szabálysértési eljárás kellett indítani, és felelősségre vonást kellett alkalmazni azon fiatakorú személyekkel szemben, akik a prostitúcióra történő felajánkozás jogszabályban rögzített feltételeit megszegték.
- [66] 2. Az alaptörvény-ellenesség jogkövetkezménye az Abtv. 41. § (1) bekezdés szerint a jogszabályi rendelkezés megsemmisítése. Az Alkotmánybíróság azonban az érdemi vizsgálat során észlelte, hogy az Országgyűlés 2020. március 10-én megalkotta a Módosító Törvényt. A Módosító Törvény 7–8. §-a kiegészítette a Szabs. tv. 29. § (2) bekezdésének g) pontját (szexuális szolgáltatásra felajánkozás fogalma), valamint a Szabs. tv. 172. §-a (tiltott prostitúció) helyébe új rendelkezéseket iktatott be. Ezek szerint nem büntethető a szexuális szolgáltatásra felajánkozás tilalmának megszegése miatt az elkövető, ha a cselekmény elkövetésekor a tizennyolcadik életévét nem töltötte be. Ha a helyszínen kétséget kizáróan megállapítást nyer, hogy a szexuális szolgáltatásra felajánkozás tilalmát megszegő személy a tizennyolcadik életévét nem töltötte be, a szabálysértési eljárás megindításának vele szemben nincs helye [Szabs. tv. új 172. § (2)–(3) bekezdés]. Ilyen esetben a rendőrség – a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló törvény alapján – a szexuális szolgáltatásra felajánkozás tilalmát megszegő személy védelmében azonnal végrehajtható általános védelmi intézkedést hoz, amely döntéséről értesíti a gyámhatóságot, valamint gondoskodik az elhelyezéséről vagy a szállításáról [Szabs. tv. új 172. § (5) bekezdés].
- [67] A Módosító Törvény indokolása szerint „[a] módosítás kifejezésre juttatja, hogy a tizennyolcadik életévüket be nem töltött, szexuális szolgáltatás nyújtására felajánlkozó személyek nem bűnelkövetők, hanem a prostitúció és az ahhoz kapcsolódó jelenségek áldozatai. Ezért a módosítás egyfelől generális tilalmat vezet be ezen személyi kör kapcsán a szexuális szolgáltatás nyújtására való felajánkozás terén, de a tilalom megszegése esetére nem helyez kilátásba szabálysértési felelősségre vonást. A módosítás új büntethetőséget kizáró okként szabályozza, ha a szexuális szolgáltatás nyújtására felajánlkozó személy az elkövetéskor a tizennyolcadik életévét nem töltötte be.”
- [68] A Módosító Törvény büntethetőséget kizáró okként azt az esetet szabályozza, amikor a szexuális szolgáltatásra felajánlkozó személy a tizennyolcadik életévét nem töltötte be, bővítve ezzel a Btk. szerinti, és a Szabs. tv. 29. § (1) bekezdés h) pontja alapján alkalmazni rendelt büntethetőséget kizáró okokat, amelyre a Szabs. tv. 29. § (1) bekezdés bevezető szövegrésze lehetővé teszi a biztosítást.
- [69] A Módosító Törvény indokolása szerint a „szabályozás alapján akkor, ha a szexuális szolgáltatásra felajánlkozó személy
- a) a tizennegyedik életévét nem töltötte be, akkor gyermekkor miatt,
 - b) tizennegyedik életévét betöltötte, de a tizennyolcadik életévét nem, akkor a Szabs. tv. új 172. § (2) bekezdése szerinti büntethetőséget kizáró ok miatt
- nem büntethető.”

- [70] Az Alkotmánybíróság mindezek alapján megállapította, hogy a Szabs. tv. régi 172. §-ának az indítványozó által megjelölt alaptörvény-ellenessége a Módosító Törvény hatályba lépése folytán megszűnt, így a jogszabályi rendelkezés alaptörvény-ellenessége miatt a megsemmisítés jogkövetkezményének alkalmazása nem indokolt. Az Alkotmánybíróság ezért az indítványozónak a Szabs. tv. 2020. június 30. napjáig hatályban volt 172. §-ának a megsemmisítésére irányuló indítványát elutasította.
- [71] 3. Az indítványozónak az Abtv. 26. § (1) bekezdésén alapuló panaszában foglalt álláspontja szerint a Szabs. tv. 121–122. §-ai is alaptörvény-ellenesek annak következtében, hogy nem biztosítják az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésében foglalt jogorvoslathoz való jog hatékonyságát. A támadott rendelkezések ugyanis nem tartalmaznak – a büntetőeljáráshoz hasonlóan – arra nézve rendelkezést, hogy az elsőfokú bíróság határozatának írásbeli indokolása ismeretében milyen eljárási rendben lehet oly módon benyújtani az írásbeli fellebbezést, hogy a másodfokú bíróság ezen fellebbezési indokok figyelembevételével hozhassa meg a döntését.
- [72] Az Alkotmánybíróság korábbi határozataiban már rögzítette, hogy a jogorvoslathoz való jog korlátozható alapjog, de korlátozása az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdésében foglalt szempontok alapján más alapjog vagy alkotmányos érték védelmében a szükségesség és arányosság figyelembevételével korlátozható.
- [73] Az Alkotmánybíróság a jogorvoslathoz való alapjog korlátozását ennek megfelelően az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdésében foglalt alkotmányos teszt alapján vizsgálta. Először azt tekintette át, hogy a jogorvoslathoz való jog szempontjából korlátozást jelent-e, ha a jogosultnak a Szabs. tv. 121–122. § szerinti fellebbezése benyújtásakor nem áll rendelkezésére írásban az általa támadott határozat.
- [74] Az Alkotmánybíróság több határozatában rögzítette, hogy a jogorvoslathoz való alapjog biztosítását jelenti, ha az eljárásban a törvény garantálja az érintett számára, hogy ügyét az alapügyben eljáró szervtől különböző szerv bírálja el {513/B/1994. AB határozat, ABH 1994, 731, 734; megerősítette: 14/2015. (V. 13.) AB határozat, Indokolás [30]}. A jogorvoslati jog nyújtotta jogvédelem hatékonyságához pedig az szükséges, hogy ténylegesen érvényesüljön és képes legyen a döntés által okozott sérelem orvoslására {22/2013. (VII. 19.) AB határozat, Indokolás [26]}. Minden jogorvoslat lényegi eleme a „jogorvoslás” lehetősége, vagyis a jogorvoslat fogalmilag és szubsztanciálisan tartalmazza a jogsérelem orvosolhatóságát {23/1998. (VI. 9.) AB határozat, ABH 1998, 182, 186, megerősítette: 3064/2014. (III. 26.) AB határozat, Indokolás [15] és 14/2015. (V. 13.) AB határozat, Indokolás [29]}.
- [75] Az Alkotmánybíróság értelmezésében az Alaptörvényben biztosított jogorvoslathoz való jog nemcsak a jogorvoslat létezését, hanem a tényleges és a hatékony jogorvoslat lehetőségének a biztosítását követeli meg, így nemcsak abban az esetben állapítható meg az alapjog sérelme, ha a jogorvoslat lehetőségét teljesen kizárták {lásd például 36/2013. (XII. 5.) AB határozat, Indokolás [61]}, hanem akkor is, ha a jogszabályban egyébként biztosított jogorvoslat más okból nem tud ténylegesen és hatékonyan érvényesülni, így például, ha azt a részletszabályok rendelkezései akadályozzák, ezáltal kiüresítik, illetve formálissá teszik a jogorvoslathoz való jogot {14/2015. (V. 26.) AB határozat, Indokolás [31]; 41/1991. (VII. 3.) AB határozat, ABH 1991, 193, 194; 22/1991. (IV. 26.) AB határozat, ABH 1991, 408, 411; 21/1997. (III. 26.) AB határozat, ABH 1997, 103, 105–106}.
- [76] Az Alkotmánybíróság szerint a jogorvoslati jog hatékony gyakorlásával függ össze a sérelmezett határozat indokainak teljes bemutatása, illetve a határozat alapjául szolgáló iratok és bizonyítékok megismerésének lehetősége is. A jogorvoslati jog hatékony gyakorlására ugyanis kizárólag a bíróság vagy a hatóság döntését alátámasztó indokok ismeretében nyílik valódi lehetőség {22/2013. (VII. 19.) AB határozat, Indokolás [26]; 7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [32]}. Az Alkotmánybíróság rögzíti, hogy a jogorvoslathoz való jog szempontjából tehát korlátozást jelent, ha a fellebbezés benyújtásakor nem áll a jogosult rendelkezésére az írásbeli, indokolt határozat. Az Alkotmánybíróság a továbbiakban ezen korlátozás szükségességét vizsgálta.
- [77] A Szabs. tv. 121. § (1)–(2) bekezdése szerint a jogorvoslatra jogosultak a határozat közlésétől számított 8 napon belül halasztó hatályú fellebbezést nyújthatnak be. A fellebbezésben elő kell adni annak okát és célját. A Szabs. tv. 121–122. §-ai alapján a jogosultaknak a jogorvoslathoz való jog a rendelkezésükre áll, vagyis az elsőfokú bírósági határozat elleni fellebbezést, illetve a jogorvoslat igénybe vételét a törvény nem zárja ki.
- [78] Az indítványozó a jogorvoslat hatékonyságának a sérelmére azért hivatkozott, mert álláspontja szerint azáltal, hogy a fellebbezésre jogosultnak nem áll rendelkezésére az elsőfokú bírósági határozat írásos indokolása, nem áll módjában az, hogy fellebbezésének tartalmát annak megfelelően alakítsa. Az indítványozó hivatkozott az Alkotmánybíróság 38/2012. (XI. 14.) AB határozatára (a továbbiakban: Abh.), amely a szabálysértések büntetőjogi jellegét és a szabálysértési eljárásban az alkotmányos büntetőjog elveinek az alkalmazhatóságát vizsgálta. Az indítványozó utalt a büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény (a továbbiakban: régi Be.) 323. § és

325. §-ának rendelkezéseire, amelyek az elsőfokú ítélet elleni fellebbezés szabályait a Szabs. tv. támadott rendelkezéseire képest részletesebben szabályozzák, és egyben lehetővé teszik, hogy a jogosult az írásban közölt ítélet indokolásának az ismeretében nyújthasson be írásbeli fellebbezést. Az indítványozó álláspontja szerint a Szabs. tv. 121–122. §-aiban foglalt – a határozat közlése és az ellene történő fellebbezés benyújtása tekintetében a büntetőeljárás szabályaihoz képest kevésbé részletes – törvényi szabályozás alaptörvény-ellenesnek tekinthető.

- [79] Az Alkotmánybíróság ezen kérdésben való állásfoglalás előtt felidézte a szabálysértési eljárásnak az ügy szempontjából releváns sajátosságait is. Az Alkotmánybíróság az Abh.-ban a szabálysértések és a szabálysértési eljárás tekintetében több alkotmányos elvet rögzített. A hatályos Szabs. tv. – a korábbi jogszabályhoz képest – alapvetően megváltoztatta a szabálysértés intézményének funkcióját, helyét a jogrendszerben. A korábbi jogi szabályozás „Janus-arcú” jogintézménynek tekintette a szabálysértéseket, amely szerint azok egy része ún. közigazgatás-ellenes cselekmény, másik része pedig az emberi együttélés általános szabályait sértő magatartás, ún. kriminális cselekmény. Ehhez képest a Szabs. tv. kizárólag a „kriminális cselekmények” elleni fellépés eszközeként szabályozza a szabálysértést. A Szabs. tv. ezáltal a szabálysértés szabályozását a „bagatell” büntetőjog irányába tolta el (Abh., Indokolás [21]–[23], [26]). Az Alkotmánybíróság korábbi határozataiban a büntetőjogi alkotmányos elvek (pl. a *nullum crimen sine lege* elve) és az eljárási követelmények (pl. az ártatlanság vételeme) alkalmazása során már hivatkozott a szabálysértési és a büntetőjog szoros összefüggésére, továbbá arra mutatott rá, hogy – a szabálysértési eljárás kriminális jellegére tekintettel – ez az eljárás meg kell hogy feleljen a büntetőeljárással szemben támasztott, legalapvetőbb alkotmányos követelményeknek (Abh., Indokolás [31]–[34]).
- [80] Az alapvető elveknek történő megfelelés természetesen nem jelenti azt, hogy minden részletszabály tekintetében a büntetőeljárás szigorúbb szabályozását kellene a jogalkotónak alkalmaznia. A szabálysértési eljárás szabályozásának céljai ugyanis a büntetőeljáráshoz képest eltérő jogi megoldásokat eredményeznek. A jogalkotó ezeket a célokat a Szabs. tv. általános indokolásában így foglalta össze: „Az új szabálysértési törvény megalkotásának célja egy olyan új szabálysértési eljárási rendszer kialakítása, amely hatékony és gyors eljárási lehetőségeket biztosít az egyes szabálysértési hatóságok számára. A hatékony és gyors eljárás mellett a törvény célja egy költséghatékony eljárás felépítése, amelyben a szabálysértés elkövetőjének már nem fűződik érdeke az eljárási cselekmények indokolatlan elhúzásához.”
- [81] A jogalkotó ezen törekvése az elsőfokú határozat elleni fellebbezés tekintetében a Szabs. tv.-ben a büntetőeljáráshoz képest kevésbé részletes szabályozás kialakításához vezetett. A büntetőeljárásról szóló törvények több részletszabályt tartalmaznak az elsőfokú határozat közlése elleni fellebbezés oka, tartalma és iránya tekintetében [régi Be. 323. §, a büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény 584. §]. A jogalkotó által alkalmazott egyszerűbb szabályozási megoldás azonban önmagában nem sérti az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésében foglalt rendes jogorvoslathoz való jogot. Az Alkotmánybíróság az Abh.-ban már utalt arra, hogy noha az Emberi Jogok Európai Bírósága (a továbbiakban: EJEB) az Emberi Jogok Európai Egyezményének (a továbbiakban: EJE) a büntető ügyekre irányadó szigorúbb rendelkezései alapján ítéli meg a szabálysértési ügyeket is (Abh., Indokolás [38]), de az EJE Hetedik Kiegészítő Jegyzőkönyvének (a továbbiakban: 7. Jkv.) 2. cikk (Fellebbezéshez való jog büntető ügyekben) 2. pontja szerint a büntető ügyekben a fellebbezéshez való jogot korlátozni lehet a „kisebb jelentőségű bűncselekmények esetén”. Az EJEB gyakorlata szerint az EJE 7. Jkv. 2. cikke széles körű mérlegelési jogot biztosít az államok részére ezen bűncselekmények tekintetében a jogorvoslathoz való jog korlátozása tekintetében azzal, hogy a korlátozásnak törvényes célt kell szolgálnia és nem sértheti a jog lényegi tartalmát [pl. EJEB *Rostovtsev kontra Ukrajna* (2728/16), 2017. július 25., 27. pont; EJEB *Krombach kontra Franciaország* (29731/96), 2001. február 13., 96. §].
- [82] Az Alkotmánybíróság utal arra, hogy a szabálysértési ügyek a büntetőügyekhez képest általában egyszerűbb megítélésűek, a tényállásuk általában könnyebben áttekinthető, a minősítésük és a bizonyítás kevesebb kérdést vet fel. A jogkövetkezmények, az eljárás stigmatizáló jellege is enyhébb a büntető ügyekhez képest, így a jogorvoslathoz való jog azon korlátozása, amely az egyszerűbb szabályozásban nyilvánul meg szükségesnek tekinthető az eljárás gyorsítása és a költséghatékonyság biztosítása, mint alkotmányos érték védelme érdekében.
- [83] Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint a szabálysértési eljárásban a jogorvoslathoz való jog korlátozásának szükségességét a felsorolt indokok megalapozzák.
- [84] Az Alkotmánybíróság a korlátozás szükségessége után annak arányosságára vonatkozó körülményeket vizsgálta.

- [85] A bírói gyakorlat – a „bagatell” büntetőjoggal kapcsolatosan már vázolt alkotmányos szemléletből kiindulva – a szabálysértési eljárást kisegítő, mögöttes szabályként kezeli a büntetőeljárás törvényi rendelkezéseit a jogorvoslat gyakorlása során is. Erről a gyakorlatról számolt be a Kúria Büntető Kollégiumának Joggyakorlat-elemző csoportja által a szabálysértési ügyek bírói gyakorlatáról kiadott összefoglaló véleménye (2015.EL.II.H.13. SZABÁLYSÉRTÉS-37, 30. oldal 1. bekezdés).
- [86] A Szabs. tv. támadott rendelkezései nem zárják ki a büntetőeljárásból ismert kétféle közlési mód alkalmazását. A kézbesítés útján történő közlés esetén az írásbeli határozat ismeretében mód van olyan fellebbezés benyújtására, amely a jogosult minden érvét átgondoltan és pontosan tartalmazza. A kihirdetés útján történő közlés esetén az eljáró bíróság szóbeli indokolása az ügy releváns kérdéseit érinti, de nem azonos a határozat írásbeli részletes indokolásával.
- [87] Az Alkotmánybíróság egyetért azzal a belügyminiszter által közölt állásponttal, amely szerint a bíróságnak a tárgyaláson kihirdetett határozata – a jogorvoslatról való lemondás folytán azonnal jogerőre emelkedett határozat kivételével – nem térhet el a postai úton kézbesített határozattól. Ez a körülmény azonban önmagában nem küszöböli ki azokat a hátrányokat, amelyek a szóban elhangzó bírói indokoláshoz kapcsolódnak annak természetéből következően. Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint az elzárással büntethető szabálysértések esetén az ügy tétje az eljárás alatt álló személy számára nagyobb, mint más szabálysértési ügyekben, hiszen nemcsak vagyoni szankcióval kell számolnia, hanem a legsúlyosabb szankció alkalmazásával – az elzárással –, amely a személyi szabadság elvonását jelenti. Ennek következtében az eljárás alá vont személy érthetően nagyobb pszichikai terhelés alatt áll, és koncentráltabb figyelmet igényel részéről a bírói döntés megismerése és az arra történő reflektálás. A bonyolultabb ügyekben, több szabálysértés vagy több eljárás alatt álló személy esetén, illetve komplexebb jogi kérdések indokolásakor fennáll annak a veszélye, hogy az elhangzott indokok átgondolása és az azonnali reakció – a jogorvoslat bejelentése vagy ennek mellőzése – nem várható el a jogosultaktól. A szóbeli indoklás ugyanis természeténél fogva rövidebb az írásbeli indokoláshoz képest és nincs módja a jogorvoslatra jogosultnak arra sem, hogy azt többször meghallgassa. Az írásbeli határozat kézhezvétele után, annak nyugodt körülmények között történő áttekintésekor ezen túlmenően nyilvánvalóan több idő áll a jogorvoslatra jogosult rendelkezésére a határozat tartalmának a megértéséhez és érvei szabatosabb kifejtéséhez.
- [88] Az eljáró bíró természetesen dönthet arról, hogy a kihirdetett határozatot írásba foglalás után kézbesítés útján közli (Szabs. tv. 89. §, 121. §). A belügyminiszter értelmezése szerint a Szabs. tv. nem tartalmaz olyan rendelkezést, amely alapján akár a szabálysértési hatóság, akár a bíróság a döntését az indokolás hosszára tekintettel később foglalhatja írásba. Egy ilyen szabály bevezetése – álláspontja szerint – ellentétes lenne a Szabs. tv. gyors és hatékony eljárás biztosítását szolgáló céljával.
- [89] Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint azonban az eljárás gyorsítása nem írhatja felül a jogorvoslat hatékonyságát, amelynek a bemutatott alkotmányos elvrendszer alapján lényegi eleme a bírósági határozat indokainak megfelelő részletességgel történő megismerése, és a megfelelő lehetőség biztosítása a jogosult részére, hogy arra kellő részletességgel reflektálhasson. A jelenlegi eljárási rendszer módosításával kialakítható olyan eljárási rend, amely a rövid határidők megtartása mellett is biztosítja a hatékony jogorvoslatot, például a bíróság által kihirdetett szabálysértési határozat azonnali kézbesítésével. Tekintettel arra, hogy a Szabs. tv. 121–122. §-a több, viszonylag rövid eljárási határidőt (8 nap, 30 nap) tartalmaz, így az írásbeli határozat kézbesítésének megfelelő formájához az eljárási folyamat átgondolása szükséges. A szabálysértési eljárás jellemzőihez igazodó megoldás ennek következtében alkotmányos követelmény kimondásával és a Szabs. tv. 121–122. §-ai megsemmisítésével nem valósítható meg, így az Alkotmánybíróság az Abtv. 46. § (1) bekezdése alapján a mulasztás jogkövetkezményét alkalmazta. Ennek következtében az indítványozónak a Szabs. tv. 121–122. § megsemmisítésére irányuló indítványát elutasította.
- [90] Az Alkotmánybíróság mindezek alapján – hivatalból eljárva – megállapította, hogy az Országgyűlés mulasztásban megnyilvánuló alaptörvény-ellenességet idézett elő azáltal, hogy a Szabs. tv. 121–122. §-ában rögzített, a bíróság tárgyaláson hozott végzése elleni fellebbezés benyújtásának a feltételeit nem az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésében foglalt alkotmányos követelményeknek megfelelően szabályozta. Ezért az Alkotmánybíróság felhívja az Országgyűlést, hogy jogalkotói feladatának 2020. december 31. napjáig tegyen eleget.
- [91] 4. Az indítványozó álláspontja szerint a másodfokú bíróság döntése alaptörvény-ellenes, mert az eljárása megsértette az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésben foglalt tisztességes eljáráshoz való jogát, illetve az abból levezetett bírói indokolási kötelezettséget, mivel nem ismerhette meg a bíróság határozatának írásbeli indokolását. Az indítványozó sérelmezte továbbá, hogy az eljáró bíróságok megsértették az Alaptörvény XXVIII. cikk

- (7) bekezdésében foglalt jogorvoslathoz való jogát azzal, hogy az elsőfokú bíróság írásbeli határozatát csak a másodfokú jogerős döntést követően kézbesítették részére, illetve a másodfokú bíróság az indítványozó indokolt fellebbezésének a bevétele nélkül döntött.
- [92] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozóval szemben a Pesti Központi Kerületi Bíróság 2017. december 5-én tartott nyilvános tárgyaláson döntést hozott, amelyet szóban röviden indokolt. A döntésnek az írásba foglalása 2017. december 8-án megtörtént, majd azt tértivevény nélküli levélben kézbesítették az indítványozónak 2017. december 22-én. Tekintettel az elsőfokú tárgyaláson az indítványozó által bejelentett fellebbezésre, az ügyet a Pesti Központi Kerületi Bíróság időközben megküldte a Fővárosi Törvényszéknek, ahol azt 2017. december 12-én érkezették. A Fővárosi Törvényszék 2017. december 18-án tanácsulást tartott, majd döntését előbb tértivevény nélkül kézbesítették az indítványozónak 2017. december 27-én, illetve tértivevény nélkül 2018. január 30-án.
- [93] A tárgyalási jegyzőkönyvből megállapítható, hogy az elsőfokú végzés rövid szóbeli indokolása után az eljárás alá vont személy és jogi képviselője a fellebbezés bejelentésének a tényéről nyilatkozott. A Szabs. tv. 121–122. §-ai lehetővé teszik, hogy az iratokat az elsőfokú bíróság – az írásbeli indokolt határozat kézbesítése és az arra vonatkozó indokolt írásbeli fellebbezés bevétele nélkül – öt napon belül megküldhesse a másodfokon eljáró törvényszéknek és a törvényszék a beérkezéstől számított harminc napon belül döntést hozhasson.
- [94] A jogalkalmazás során a bíróságok a konkrét ügyben is kötve voltak az eljárásukra irányadó fenti szabályokhoz. Az Alkotmánybíróság megállapította továbbá, hogy a bíróságok eljárása az indítványozó ellen folytatott szabálysértési eljárásban megfelelt ezen törvényi rendelkezéseknek.
- [95] Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint az indítványozónak az elsőfokú határozat elleni fellebbezéssel és annak elbírálásával kapcsolatos alkotmányos sérelmei nem az ügyben eljáró bíróságok – kézbesítéssel összefüggő – jogalkalmazásából erednek, hanem abból, hogy a Szabs. tv. 121–122. §-ának szabályozási hiánya következtében – a jogalkotói mulasztás kapcsán már részletezett okokból – alaptörvény-ellenes helyzet áll fenn.
- [96] Az Abtv. 45. § (6) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság az alaptörvény-ellenes jogszabály alkalmazása alapján jogerős határozattal befejezett büntetőeljárás és szabálysértési eljárás felülvizsgálatát rendeli el, ha az eljárásban alkalmazott jogszabály vagy jogszabályi rendelkezés semmisségéből a büntetés, illetve az intézkedés csökkentése vagy mellőzése, valamint a büntetőjogi, illetve a szabálysértési felelősség alóli mentesülés vagy annak korlátozása következne.
- [97] Mivel az Alkotmánybíróság megállapította a Szabs. tv. 2020. június 30. napjáig hatályban volt 172. §-ának részbeni alaptörvény-ellenességét, és azt, hogy abból az indítványozó vonatkozásában a szabálysértési felelősség alóli mentesülés vagy annak korlátozása következne, elrendelte a Fővárosi Törvényszék mint másodfokú bíróság 32.Szef.66/2017/2. számú végzésével jogerősen befejezett szabálysértési ügy felülvizsgálatát.
- [98] Tekintettel arra, hogy az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló szabálysértési ügy felülvizsgálatát elrendelte, így nem tartotta szükségesnek a támadott bírósági határozatok megsemmisítését, ezért az indítványozó erre vonatkozó indítványát elutasította.
- [99] 5. Az Alkotmánybíróság jelen határozatnak a Magyar Közlönyben történő közzétételét az Abtv. 44. § (1) bekezdés második mondata alapján rendelte el.

Budapest, 2020. július 7.

Dr. Sulyok Tamás s. k.
az Alkotmánybíróság elnöke

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Czine Ágnes
előadó alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Dienes-Oehm Egon
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Handó Tünde
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Horváth Attila
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Juhász Imre
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Juhász Miklós
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Pokol Béla
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Salamon László
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Schanda Balázs
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Szabó Marcel
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Szalay Péter
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Szívós Mária
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Varga Zs. András
alkotmánybíró helyett

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó alkotmánybíró párhuzamos indokolása

- [100] A határozattal egyetértek. A rendelkező rész második pontját azonban eltérő indokokra vezetem vissza. Ez a pont azon a megállapításon nyugszik, hogy a Szabs. tv. 2020. június 30. napjáig hatályban volt 172. §-a sértette az Alaptörvény XVI. cikk (1) bekezdését, amely úgy szól, hogy „[m]inden gyermeknek joga van a megfelelő testi, szellemi és erkölcsi fejlődéséhez szükséges védelemhez és gondoskodáshoz”. A sérelem véleményem szerint az alábbiak szerint vezethető le az Alaptörvény előbbi szabályából.
- [101] 1. Először azt szükséges tisztázni, hogy mi a tartalma az Alaptörvény XVI. cikk (1) bekezdésének, amelynek rendeltetése kétség kívül az, hogy a gyermekek védelme és a róluk való gondoskodás biztosított legyen a különböző jogviszonyokban. Az alapjog alanya tehát a gyermek. A tartalma azonban már nem ennyire egyértelmű. A tartalom kérdése az alapjogi jogviszony jogosulti és kötelezeti oldaláról közelíthető meg a véleményem szerint.
- [102] Az egyik irány az, hogy a gyermek védelemhez és gondoskodáshoz való joga alanyi alapjogként tételezhető. Ez lényegében azzal jár együtt, hogy a szóban forgó alapjog kizárólag az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdése szerint korlátozható. Ebből az irányból tehát azoknak a jogosítványoknak a sorát lenne szükséges kibontani, amelyek a gyermeket mint az alapjog jogosultját megilletik, és amelyek korlátozásával szemben (alap)jogi védelem biztosított a számára. Értelemszerűen idetartozhat minden olyan alapjogi és alanyi jogi (rész)jogosultság, amely garantálja a gyermek „megfelelő testi, szellemi és erkölcsi fejlődés”-ét. Megjegyzendő, hogy az alapjog jogosultjai az állammal szemben a szülők is, amely viszonyrendszer ugyan lényeges aspektus lehet, de a jelen ügy szempontjából csupán másodlagos.
- [103] A másik lehetséges irány az Alaptörvény értelmében erőteljesebb, hiszen szövegszerű megfogalmazást nyer: a kötelezeti oldal. Ez az alapjog kötelezettjeinek az irányából ragadja meg az Alaptörvény XVI. cikk (1) bekezdését. Az alapjog – gyermekkel szembeni – kötelezettjei elsődlegesen a szülők. Másodlagosan, vagy mondhatni „mögöttesen” az Alaptörvényben elismert alapjog az állam számára ír elő kötelezettséget. Ez a kötelezettség objektív, azaz az államnak nemcsak a szubjektív igényekre tekintettel, hanem úgy kell kialakítania az alapjog érvényre jutásához szükséges jogszabályi és szervezeti feltételeket, hogy végső fokon a jogi környezet az egész politikai közösség érdekeivel, a többi alapjog érvényesülésével és az állam egyéb alkotmányos feladataival is összhangban álljon. Az állam kötelezettségének lényege tehát az objektív intézményvédelem. Ebben az esetben – szemben a jogosultsági oldallal – a hangsúly annak a vizsgálatára esik, hogy milyen tartalmú kötelezettségek terhelik az államot (a jogalkotót), és mikor állapítható meg az alaptörvényi szabály megsértése? Véleményem szerint erre abban az esetben kerülhet sor, ha az állam jogalkotási kötelezettségének nem vagy nem a megfelelő tartalommal tett eleget. A mérce tehát nem az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdése.
- [104] Úgy gondolom, hogy az Alaptörvény XVI. cikk (1) bekezdésébe foglalt szabálynak a kötelezeti oldala, azon belül az állam objektív intézményvédelmi oldala a túlnyomó és konkrétan meghatározható. Az állam esetében pedig nem a szükségesség-arányosság tesztje [Alaptörvény I. cikk (3) bekezdés] szerint korlátozható jogosultsági elemek uralkodnak benne, hanem az államra háruló – alapvetően szabályozási – kötelezettségek hatják át.

Ha az a kiindulópont, hogy a prostitúció minden ember esetében méltóságsértő, még akkor is kiszolgáltatottságot jelent, ha tudatos választás eredménye és főként így van ez a 18 év alatti gyermekek esetében, akkor kétséges, hogy az annak tilalmazásáról szóló szabály alapjogot korlátozna. Véleményem szerint tehát kétséges, hogy a 18. életévüket be nem töltött gyermekek esetében a prostitúció a XVI. cikk (1) bekezdése szerinti alapjog jogosultsági oldalának korlátozásaként lenne értelmezhető.

- [105] 2. A fentiekből következőleg az alkotmányossági kérdés az, hogy a jogalkotó eleget tett-e az Alaptörvény XVI. cikk (1) bekezdéséből fakadó intézményvédelmi kötelezettségének, amikor úgy szabályozta normatív módon a szabálysértési alakzatot, hogy a gyermekkel szemben védő-óvó intézkedések helyett, represszív jellegű, akár szabadságkorlátozást is elérő szankciót helyezett kilátásba?
- [106] Véleményem szerint a Szabs. tv. 2020. június 30. napjáig hatályban volt 172. §-a azért sértette az Alaptörvény XVI. cikk (1) bekezdését, mert a jogalkotó nem tett eleget az objektív intézményvédelmi kötelezettségének. Ebben ugyanis az is benne foglaltatik, hogy ha a gyermek közvetlenül érintett olyan magatartással, mint amilyen az alapügyben szerepel, akkor a jogalkotónak nem az a feladata, hogy szankcionálja, hanem az, hogy olyan támogató jogintézményekkel vegye körbe a sérült gyermeket, amelyek megóvják e sajátos tevékenység hátrányos, kiszolgáltatottságon alapuló, személyiségromboló hatásaitól. A politikai közösség érdeke nem (csupán) annyi, hogy magát védje e magatartással szemben (egészségügyi vizsgálat, védőtávolság megtartása stb.). A jogalkotónak az is kötelezettsége, hogy a prostitúciós tevékenységnek személyesen kitett gyermek esetében olyan szabályokat fektessen le és működtessen folyamatosan, amelyek reflektálnak e méltatlan élethelyzetre és kímoldják abból a gyermeket, ezáltal hozzájárulnak a megfelelő testi, szellemi és erkölcsi fejlődéséhez. Ezzel az alaptörvényi szabállyal szöges ellentétben áll az érintett gyermek szabálysértési szankcióval (elzárással vagy éppen pénzbírsággal) való fenyegetése, ezért a támadott norma sértette az Alaptörvény XVI. cikk (1) bekezdését.
- [107] 3. Összefoglalva azt gondolom, hogy az Alaptörvény XVI. cikk (1) bekezdését az objektív intézményvédelmi oldal determinálja. Az Alaptörvény úgy védi a gyermekeket, hogy a jogalkotó kötelezettségévé teszi az adekvát jogintézmények megalkotását és működtetését. Ez a követelmény azonban a Szabs. tv. 2020. június 30. napjáig hatályban volt 172. §-a esetében nem valósult meg, amely ezért alaptörvény-ellenességre vezetett.

Budapest, 2020. július 7.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó
alkotmánybíró helyett

Dr. Schanda Balázs alkotmánybíró párhuzamos indokolása

- [108] A többségi határozatot támogattam, ugyanakkor a prostitúció („szexuális szolgáltatás”) semmilyen formáját nem tartom összeegyeztethetőnek az emberi méltóság sérthetetlenségét elismerő Alaptörvénnyel. Gyermekek esetében sem tudom pusztán „a gyermek erkölcsi és szellemi fejlődését hátrányosan befolyásoló”, „ártalmas” hatásnak tekinteni a prostitúciót. Valójában a társadalom fekélyéről van szó, és kizártnak tartom, hogy akár nagykorú, valóban egészséges személy, külső kényszer nélkül ilyen tevékenységet folytasson. Az önkéntesség vélelme valójában fikció, akkor is visszaélés egy súlyosan sérült személyiség beszűkült ítélőképességével, ha úgy tűnik, hogy nem áll közvetlen vagy közvetett kényszer mögötte. Az állam elsőrendű kötelezettsége az alapvető jogok védelme, így kötelessége a prostitúció minden formája ellen küzdeni.

Budapest, 2020. július 7.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Schanda Balázs
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre alkotmánybíró különvéleménye

- [109] A többségi határozat rendelkező részének 3–5. pontjait nem támogattam az alábbiak miatt.
- [110] 1. Az Abtv. 45. § (6) bekezdésének a rendelkező rész 3. pontja szerinti alkalmazása álláspontom szerint ellentétes az Abtv.-ben a jogkövetkezmények megválasztására vonatkozóan az Alkotmánybíróság számára adott alkotmányozói felhatalmazással, mert a döntés így kizárólag jelen ügy indítványozójának személyére vonatkozó jogorvoslatot tartalmaz az alkotmányossági probléma általános megoldása helyett.
- [111] Az Alkotmánybíróságnak ugyanis jelen ügyben nem csak deklarálnia kellett volna a Szabs. tv. régi 172. §-ának alaptörvény-ellenességét, hanem általános alkalmazási tilalom elrendelésével – a folyamatban lévő ügyekre is kiterjedően – kellett volna az Alaptörvény védelmének érvényt szerezni. Ez utóbbi megoldás esetén elkerülhetővé vált volna az a végeredmény, hogy az alaptörvényt sértő rendelkezéssel szemben csak egyetlen személy – az alkotmányjogi panasz benyújtója – kapjon esélyt az alkotmányos védelemre.
- [112] Ahogyan azt hasonló ügyben, a 6/2020. (III. 3.) AB határozathoz írott különvéleményemben kifejtettem, az Alkotmánybíróság az Alaptörvény 24. cikk (1) bekezdése alapján az Alaptörvény védelmének legfőbb szerve, ezért az alkotmányjogi panasz eljárásban is ennek van primátusa, nem pedig az egyedi ügyben bekövetkezett jogsérelem orvoslásának.
- [113] Álláspontom szerint az Alkotmánybíróság a jogegyenlőség alaptörvényi követelményét sértve tévúton jár minden olyan esetben, amikor normavizsgálatnál az alaptörvény-ellenesség jogkövetkezményének általános érvényű levonása helyett, egyedi törvényességi kérdéseket – az Alaptörvényre hivatkozással, a rendes bírósági szervezetrendszer felett átnyúlva – közvetlenül dönt el.
- [114] 2. A fentiekből következően nem támogattam a rendelkező rész 4. pontját, amely a Szabs. tv. 172. §-át illetően (is) elutasítja az Abtv. 26. § (1) bekezdése szerinti indítványt. Értelmszerűen az időközben történt hatályvesztés okán nem megsemmisítést, hanem alkalmazási tilalmat kellett volna kimondani. Megjegyzem: az Alkotmánybíróság az indítvánnyal támadott jogszabályhely alaptörvény-ellenességét megállapította és az indítványozóval szemben lefolytatott eljárást felülvizsgáltatta. A panasznak tehát *de iure* és *de facto* is helyt adott, így a 172. §-t illető elutasító rendelkezés csak arra alkalmas, hogy a jogkereső közönség tisztánlátását megzavarja.
- [115] 3. Végül nem támogattam a rendelkező rész 5. pontja szerinti elutasítást sem. Az ügyben született jogerős bírósági végzést annak ellenére nem semmisíti meg a többségi határozat, hogy a másodfokú döntés úgy született meg, hogy az indítványozó nem láthatta az elsőfokú döntés indokolását, a másodfokú bíróság pedig nem látta a fellebbezés indokolását. Ennek még a jelenleg hatályos, ilyen irányú garanciákat (még) nem tartalmazó Szabs. tv. 121–122. §-ai mellett sem kellett volna így történnie, megsértve ezzel az indítványozó jogorvoslatához és tisztességes bírósági eljáráshoz való jogát.

Budapest, 2020. július 7.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Juhász Imre
alkotmánybíró helyett

Dr. Salamon László alkotmánybíró különvéleménye

- [116] A határozat rendelkező részének 1. pontjával, az abban foglalt mulasztás megállapításával egyetértek, a rendelkező rész többi pontjával kapcsolatosan különvéleménnyel élek.
- [117] 1. Nézetem szerint az indítványozónak sérült a hatékony jogorvoslatához való joga, ebből következően a Fővárosi Törvényszék 32.Szef.66/2017/2. számú végzését az Alkotmánybíróságnak meg kellett volna semmisítenie. Ezért a rendelkező rész 5. pontját nem támogatom.

- [118] 2. A 2020. július 1-jén hatályba lépett Módosító Törvény a 18. életévüket be nem töltött személyeknek a Szabs. tv. 172. §-ában foglalt tiltott prostitúció elkövetése miatti szabálysértési felelősségét megszüntette. Ez a jelen üggyel kapcsolatban két következménnyel jár.
- [119] Egyfelől a Szabs. tv. 4. §-ára tekintettel az indítványozó cselekményének elbírálására nem az elkövetéskor, hanem az elbíráláskor hatályos jogszabályt kell alkalmazni, aminek következtében az indítványozó szabálysértési felelőssége ma már nem állapítható meg. Ez önmagában eldönti a konkrét ügy érdemi kimenetelét; a Fővárosi Törvényszék említett végzésének megsemmisítése folytán az ezt követő eljárásban az indítványozó felelőssége fellebbezése indokaitól – és az egyébként is bekövetkezett elévüléstől – függetlenül már nem lenne megállapítható. (Jogerős marasztalás hiányában az indítványozó által megfizetett pénzbírság összege is visszajár.)
- [120] Másfelől megszűnt annak lehetősége is, hogy az Alkotmánybíróság a Szabs. tv. 2020. június 30-ig hatályos 172. §-a alkotmányosságát a jelen ügyben felülvizsgálja. Az Abtv. 41. § (3) bekezdése szerint az Alkotmánybíróság a hatályon kívül helyezett jogszabály alaptörvény-ellenességét akkor állapíthatja meg, ha a jogszabályt konkrét esetben még alkalmazni kellene. Az előbbiekből következően a Szabs. tv. 2020. június 30-ig hatályos rendelkezését sem az indítványozóval, sem más olyan elkövetővel szemben, aki az elkövetéskor 18. életévét még nem töltötte be, nem kell, sőt nem lehet alkalmazni. Ezért e vizsgált törvényhely alaptörvény-ellenessé nyilvánításának már csak ez okból sem állanak fenn a feltételei. Nézetem szerint, az előbbiekből következően az eljárást e tekintetben okafogyottság okán [Abtv. 59. §, illetve az Ügyrend 67. § (2) bekezdés e) pontja] meg kellett volna szüntetni.
- [121] 3. Az előbbiektől függetlenül sem értek egyet a Szabs. tv. 2020. június 30. napjáig hatályban lévő 172. §-a alaptörvény-ellenességének megállapításával.
- [122] Önmagában az, hogy a törvényalkotó a Szabs. tv. 172. §-át utóbb módosította, a korábbi állapotra nézve alaptörvény-ellenességet nem igazol. törvények, jogszabályok módosítására nem csak alaptörvény-ellenesség megszüntetése miatt szokott sor kerülni. Általában sok igazság van abban, hogy a prostitúciós tevékenységet folytató személy áldozat (ez nézetem szerint kriminálszociológiai minősítés), de az áldozatszerep önmagában nem zárja ki, hogy az áldozat egyben elkövető is (ami viszont jogi fogalom) legyen. (Ilyen áldozat például a megszárt személy is, aki bűncselekmény elkövetésével kívánja elejét venni további zsarolásának, de valamiféle értelemben áldozatok azok is, akiket nekik fel nem róható körülmények sodortak a bűnelkövetés útjára.)
- [123] Nem látom annak világos magyarázatát, hogy az Alaptörvény XVI. cikk (1) bekezdésében foglalt, a gyermekek megfelelő testi, szellemi és erkölcsi fejlődéséhez szükséges védelemhez és gondoskodáshoz való jogát miért sérti az, ha a jogszabályt sértő fiatakorúval (aki a határozat levezetésének megfelelően az Alaptörvény XVI. cikkében foglalt gyermek fogalmi körébe tartozik) szemben a jogi szabályozás szankció alkalmazását teszi lehetővé. Ebből is következően számomra nem igazán követhető a határozatban megjelenő szükségességi-arányossági tesztre vonatkozó okfejtés sem.
- [124] Az Alaptörvény XVI. cikk (1) bekezdésével összefüggésben, sokkal inkább az a kérdés merül fel, hogy például az iskola környezetében folytatott prostitúciós tevékenység eddigi jogkövetkezményeinek az említett viszonylatban történő megszüntetése (mint *quasi* negatív jogalkotás) nem sérti-e visszavetített formában az adott iskolába járó gyermekeknek az Alaptörvény XVI. cikkében foglalt alapjogát. Nézetem szerint ennek megválaszolása igényelheti a szükségességi-arányossági teszt elvégzését, aminek kapcsán ezen gyermekek itt szabályozott alapvető jogának és a prostitúciós tevékenységet folytató gyermek (fiatakorú) XVI. cikkben foglalt alapvető jogának viszonyát kellett volna elemzés körébe vonni. Nézetem szerint az iskolába járó gyermekek védelmének olyan – egyéb védelem biztosítása nélküli – csökkentése, amelyet a határozat rendelkező részének 2. pontja a 2020. június 30-ig terjedő időszakra nézve magában hordoz, ezen gyermekeknek a megfelelő testi-, szellemi és erkölcsi fejlődéséhez szükséges védelemhez és gondoskodáshoz való alapvető jogát sérti.
- [125] 4. A kifejtettekből következik, hogy a határozat rendelkező részének 2. és 3. pontját eleve nem tudtam támogatni, a 4. pontját pedig azért nem támogattam, mert a Szabs. tv. 172. §-ának megsemmisítésére irányuló indítvány elutasítása helyett okafogyottság megállapítását láttam indokoltnak.

Budapest, 2020. július 7.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Salamon László
alkotmánybíró helyett

Dr. Szívós Mária alkotmánybíró különvéleménye

- [126] A többségi határozat rendelkező részének 1. és 5. pontjaival magam is egyetértettem, ugyanakkor nem értek egyet a többségi határozat rendelkező részének 2., 3. és 4. pontjaival, ezért az Abtv. 66. § (2) bekezdésben biztosított jogköröm alapján a következő különvéleményt csatolom a határozathoz.
- [127] 1. A Szabs. tv. 2020. június 30. napjáig hatályban volt 172. §-a a tiltott prostitúció szabálysértéseként szexuális szolgáltatással összefüggő korlátozás és tilalom megszegését szankcionálta általánosságban. E szabályozás azonban nem önmagában volt alaptörvény-ellenes, hanem alaptörvény-ellenességét differenciálatlansága okozta, tehát az, hogy e körben lehetővé tette a tizennyolcadik életévét be nem töltött személyek szankcionálását is. Ahogy a többségi határozat fogalmaz: „A Szabs. tv. régi 172. §-a ellentmondásos jogi helyzetet teremtett azért, hogy hatálya kiterjedt a 18 éven aluli személyre is, mert a gyermeket egy olyan tevékenység legális feltételeinek be nem tartásáért lehetett elzárással is sújtható szabálysértés miatt felelősségre vonni, amely tevékenység törvényi feltételeinek életkoránál fogva nem tudott maradéktalanul eleget tenni.” (A határozat indokolásának IV/1.3. pontja, Indokolás [63])
- [128] Mindezek alapján – álláspontom szerint – egyértelműen megállapítható, hogy a Szabs. tv. 2020. június 30. napjáig hatályban volt 172. §-ával kapcsolatban korábban megállapítható alaptörvény-ellenesség jogalkotói mulasztásban nyilvánult meg, azaz szabályozási hiányosságra volt visszavezethető. Azóta azonban – ahogy a többségi határozat is utal rá – a jogalkotó már eleget tett a szabályozási kötelezettségének – és a Szabs. tv. 2020. június 30. napjáig hatályban volt 172. §-ának az érintetlenül hagyásával – több helyen kiegészítette a Szabs. tv.-t, így kizárva a tizennyolcadik életévüket be nem töltött személyek szankcionálását.
- [129] Tekintettel arra, hogy a jogalkotó megszüntette az alaptörvény-ellenességet a Szabs. tv. 2020. június 30. napjáig hatályban volt 172. §-át érintően – okafogyottságon alapuló – megszüntető döntés meghozatalát tartottam volna megalapozottnak.
- [130] 2. A rendelkező rész 3. pontját azért nem támogattam, mert álláspontom szerint a jogerős büntetőeljárások, illetve szabálysértési eljárások felülvizsgálatát csak alaptörvény-ellenesség okán megsemmisített, az ügyben alkalmazott jogszabály (vagy az alkotmánybírói vizsgálat lefolytatásának időpontjában már hatályon kívül helyezett, de az ügyben alkalmazott jogszabály alaptörvény-ellenességének megállapítása) esetén rendelheti el az Alkotmánybíróság, mulasztásban megnyilvánuló alaptörvény-ellenesség megállapítása esetén erre nincs mód. Márpedig – ahogy az előző pontban jeleztem – a Szabs. tv. 2020. június 30. napjáig hatályban volt 172. §-ával kapcsolatban mulasztásban nyilvánult meg az alaptörvény-ellenesség.
- [131] Mindezek mellett álláspontom szerint az Abtv. 45. § (6) bekezdésében írt jogkövetkezményt – rendeltetésére figyelemmel – nem lehet kizárólag egyetlen ügyben elrendelni. Ha a felülvizsgálat feltételei fennállnak, akkor annak minden, a vizsgált ügygel megegyező alkotmányos problémát tartalmazó, jogerős ügyre ki kell terjednie. Más kérdés, hogy jelen ügyben – ahogy utaltam rá – a 45. § (6) bekezdése szerinti jogkövetkezmény feltételei nem állnak fenn.
- [132] 3. A rendelkező rész 4. pontját azért nem támogattam, mert csak részben – a Szabs. tv. 121–122. §-ai tekintetében – tartom megalapozottnak. A Szabs. tv. 2020. június 30. napjáig hatályban volt 172. §-a vonatkozásában – a különvéleményem 1. pontjában kifejtettek alapján – álláspontom szerint nem elutasító (hanem megszüntető) tartalmú rendelkezés meghozatalára lett volna szükség.

Budapest, 2020. július 7.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Szívós Mária
alkotmánybíró helyett

Dr. Varga Zs. András alkotmánybíró különvéleménye

- [133] A többségi határozat rendelkező részének 2. és 3. pontját és azok indokolását nem támogattam.
- [134] Egyetértek azzal, hogy a Szabs. tv. 172. §-ának 2020. július 1. napjától hatályos szövege igazságosabb és kiegyensúlyozottabb, mint a 2020. június 30. napjáig hatályban volt szöveg. Önmagában azonban egy törvény igazságtalansága, kiegyensúlyozatlansága nem jelenti annak alaptörvény-ellenességét is. Jelen esetben is ez a helyzet, a Szabs. tv. 172. §-ának 2020. június 30. napjáig hatályban volt szövege nem volt alaptörvény-ellenes, ezért sem annak, sem pedig a rendelkezést alkalmazó bíróság ítéletének megsemmisítése nem volt indokolt.

Budapest, 2020. július 7.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Varga Zs. András
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/412/2018.
Közzétéve a Magyar Közlöny 2020. évi 175. számában.

• • •

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG TELJES ÜLÉSÉNEK A MAGYAR KÖZLÖNYBEN KÖZZÉ NEM TETT HATÁROZATAI ÉS VÉGZÉSEI

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3325/2020. (VIII. 5.) AB HATÁROZATA

alkotmányjogi panasz elutasításáról

Az Alkotmánybíróság teljes ülése alkotmányjogi panasz tárgyában – *dr. Salamon László és dr. Sulyok Tamás* alkotmánybírók párhuzamos indokolásával – meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Kfv.I.35.062/2016/10. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt elutasítja.

I n d o k o l á s

I.

- [1] 1. A jogi képviselővel (dr. Gellér Balázs József ügyvéd) eljáró jogi személy indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. § alapján alkotmányjogi panaszt nyújtott be az Alkotmánybírósághoz, melyben kérte a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Kfv.I.35.062/2016/10. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését.
- [2] 1.1. A panasz alapjául szolgáló egyedi ügyben megállapított tényállás az alábbiak szerint összegezhető. A Nemzeti Adó- és Vámhivatal (a továbbiakban: NAV) Kelet-budapesti Adóigazgatósága 2008. január 1-től 2011. szeptember 30-ig terjedő időszakra általános forgalmi adó bevallások utólagos vizsgálatára irányuló ellenőrzést végzett az indítványozónál, melynek során a NAV megállapította, hogy az indítványozó 2008-ban, 2009-ben, 2010-ben, illetőleg 2011. január-szeptember hónapokban általános forgalmi adóbevallásokat nem nyújtott be. Az indítványozó arra hivatkozott, hogy az általa végzett plasztikai sebészeti tevékenység a NAV korábbi állásfoglalásának megfelelően mentes az adó alól, ezért adóbevallás benyújtására nem volt köteles. A NAV elsőfokú határozatában az indítványozó érvelését nem fogadta el, és úgy ítélte meg, hogy azokat az orvosi szolgáltatásokat, amelyeket elsődlegesen nem a humán egészség megőrzése céljával nyújtanak, nem lehet adómentes szolgáltatásnak tekinteni, ennek megfelelően az indítványozónak be kellett volna jelentkeznie az általános forgalmi adó hatálya alá, áfabevallást kellett volna benyújtania és az általános forgalmi adó tekintetében az általános szabályok szerint kellett volna adóznia. Mindezekre tekintettel a NAV Kelet-budapesti Adóigazgatósága elsőfokú adóhatóságként eljárva 2012. április 5. napján kelt, 4035304496. számú határozatával az indítványozó terhére 16 399 000 Ft adóhiányt állapított meg, mely után 1 472 000 Ft késedelmi pótlékot számított fel, és az adóhiány 1%-ának megfelelő, 164 000 Ft adóbírságot is kiszabott. Az adóbírság kiszabása során a NAV az indítványozó javára értékelte, hogy a kimutatott adókülönbözet az indítványozó tevékenységének nem megfelelő adójogi minősítéséből fakadt, a feltárt adóhiány pedig nem szándékoltan adóelkerülő magatartás eredménye volt, és az indítványozó sem a bevételeit nem titkolta el, sem pedig a bizonylatait, nyilvántartásait nem hamisította meg.
- [3] 1.2. Az indítványozó fellebbezése nyomán a NAV Közép-magyarországi Regionális Adó Főigazgatósága 2012. július 23. napján kelt, 2888350992. számú határozatával az elsőfokú határozatot megsemmisítette, és az elsőfokú adóhatóságot új eljárás lefolytatására utasította. Az adózás rendjéről szóló 2003. évi XCII. törvény

(a továbbiakban: régi Art.) 95. § (4) bekezdése alapján ugyanis az adóhatóságnak köteleznie kellett volna az indítványozót az adómentes és adóköteles szolgáltatások elkülönítésére vonatkozó nyilvántartás elkészítésére és az adómentességet igazoló dokumentumok becsatolására, amire nem került sor, hanem az elsőfokú adóhatóság a tényállás további tisztázása nélkül a plasztikai sebészetből származó teljes bevételt adókötelesnek tekintette. A másodfokú határozat szerint a plasztikai sebészet megítélésénél beavatkozásonként kell vizsgálni, hogy megvalósul-e az egészség megőrzésének, fenntartásának vagy visszaállításának célja, azaz megállapítható-e a szolgáltatás adómentessége az általános forgalmi adóról szóló 2007. évi CXXVII. törvény (a továbbiakban: Áfa tv.) rendelkezéseinek megfelelően.

- [4] A másodfokú határozat azt is kiemelte, hogy helytelenül járt el az elsőfokú adóhatóság, amikor a vevők által fizetett ellenértéket nettó összegnek tekintette, és erre számolta rá az áfa összegét, mert az indítványozó a magánszemély vevőkre az áfa összegét utólag áterhelni nem tudja. Ennek megfelelően a vevők által fizetett ellenértéket bruttó ellenértéknek kell tekinteni, és ebből kell az általános forgalmi adót visszaszámolni. Az indítványozó fellebbezésében szereplő azon érvre, miszerint az adóhatóság a plasztikai sebészet áfamentességével kapcsolatosan korábban több olyan állásfoglalást is kiadott, melyben a plasztikai sebészetet egyértelműen az általános forgalmi adó alól mentes tevékenységi körbe sorolták, a másodfokú határozat megállapította, hogy a NAV szakmai véleménynek minősülő tájékoztatásai a 60/1992. (XI. 17.) AB határozatnak megfelelően jogi kötelező erővel nem bírnak, ekként azok nem képezhetik alapját a tevékenység besorolásának sem, és azokra az indítványozó sem alapozhatja érvelését.
- [5] 1.3. A NAV Kelet-budapesti Adóigazgatósága a megismételt eljárásban 2013. augusztus 5. napján hozott, 3574888276. számú határozatával az indítványozó terhére 12 842 000 Ft adóhiányt állapított meg, mely után 1 151 000 Ft késedelmi pótlékot számított fel, és az adóhiány 1%-ának megfelelő, 128 000 Ft adóbírságot szabott ki. A megismételt eljárásban az indítványozó nem tudta okirattal vagy más megfelelő módon bizonyítani, hogy a plasztikai sebészeti tevékenysége adómentes körbe tartozna, az indítványozó által az egyes műtéti beavatkozásokhoz kapcsolódóan becsatolt dokumentumok pedig az adóhatóság megítélése szerint nem alkalmasak annak igazolására, hogy az egyes beavatkozásokat egészségügyileg indokolt céllal végezték volna el. A NAV megítélése szerint sem a beavatkozást kérő személy véleménye, sem pedig a beavatkozást elvégző orvos véleménye nem meghatározó annak a kérdésnek a megítélésében, hogy a beavatkozás gyógyászati célt szolgál-e, ezt külön erre kiképzett, orvosszakértői szaktudással rendelkező orvosi személyzetnek kellett volna megállapítania. A határozat hivatkozott az Európai Bíróság C-91/12. számú, a *Skatteverket és PFC Clinic AB* közötti ügyben (ECLI:EU:C:2013:198) 2013. március 21. napján meghozott előzetes döntésére is, melynek értelmében az esztétikai célú plasztikai sebészeti beavatkozások és kezelések nem minősülnek orvosi gyógykezelésnek és ekként adómentes tevékenységnek a közös hozzáadottértékadó-rendszerről szóló 2006/112/EK tanácsi irányelv 132. cikk (2) bekezdés *b)* és *c)* pontjai értelmében. A NAV határozatában azt állapította meg, hogy az indítványozó nem tudta hitelt érdemlően bizonyítani, hogy az általa végzett szolgáltatások az adómentességet biztosító szabályozás körébe tartozó, egészségügyileg indokolt kezelések, ezért a nyújtott szolgáltatások után az indítványozó az általános szabályok szerint általános forgalmi adó fizetésére (lett volna) köteles.
- [6] 1.4. Az indítványozó fellebbezése nyomán másodfokon eljáró NAV Közép-magyarországi Regionális Adó Főigazgatósága 2013. november 19. napján kelt, 2927728731. számú határozatával az elsőfokú határozatot annak helyes megállapításaira tekintettel helybenhagyta. A határozat kiemelte, hogy a régi Art. 170. § (1) bekezdése értelmében adóhiány esetén adóbírságot kell fizetni, melynek mértéke főszabály szerint az adóhiány 50%-a. A régi Art. 171. § (1) bekezdése szerint az adóbírság mértéke kivételes méltánylást igénylő körülmény esetén mérsékelhető, és az elsőfokú adóhatóság ilyen kivételes méltánylást érdemlő körülményként értékelte, hogy az adóhiány az indítványozó tevékenységének nem megfelelő adójogi minősítéséből adódott, amelyre vonatkozóan a megfelelő joggyakorlat még nem alakult ki. A késedelmi pótlék tekintetében ugyanakkor a NAV megállapítása szerint kivételes méltányosság gyakorlására okot adó körülmény nem állt fenn.
- [7] 1.5. A határozattal szemben az indítványozó keresetet nyújtott be a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bírósághoz, mely 16.K.30.176/2014/30. számú ítéletével a NAV másodfokú határozatát az elsőfokú határozatra is kiterjedően hatályon kívül helyezte, és az adóhatóságot új eljárásra kötelezte. A bíróság megítélése szerint az Áfa tv. 85. § (1) bekezdés *c)* pontja értelmében mentes az adó alól az a szolgáltatásnyújtás és az ahhoz szorosan kapcsolódó sérült- vagy betegápolás, amelyet humán-egészségügyi (ideértve természetgyógyászatot is)

tevékenységet végző – ilyen minőségében – teljesít. A bíróság osztotta az indítványozó azon álláspontját, hogy ez a rendelkezés az adómentességet nem köti olyan feltételhez, hogy az milyen céllal került elvégzésre, a humán-egészségügyi tevékenység fogalmát pedig az Áfa tv. nem határozza meg. Mindebből következően a bíróság álláspontja szerint az indítványozó nem volt köteles olyan nyilvántartást vezetni, amely akár a fő cél megjelölésével, akár a fő- és egyéb cél százalékos arányának megjelölésével meghatározza, hogy egy adott műtétet humán-egészségügyi vagy szépségügyi okokból végez el. A bíróság megkeresésére az Egészségügyi Tudományos Tanács Elnöksége (a továbbiakban: ETT Elnöksége) külön is kiemelte, hogy orvosilag a helyreállító és esztétikai beavatkozások nem különíthetők el, a plasztikai sebészek humán-egészségügyi tevékenységük során diagnosztizálást és kezelést is nyújtanak, ekként a plasztikai sebészek szakmai tevékenysége minden esetben az egészség helyreállítását szolgálja. Az ETT Elnökségének állásfoglalása szerint az a kérdés, hogy az Országos Egészségbiztosítási Pénztár ezen ellátás költségeit mennyiben finanszírozza, semmilyen módon nem függ össze a plasztikai sebészeti tevékenység orvosszakmai megítélésével. Az ETT Elnökségének válasza nyomán a bíróság megállapította, hogy az egyes beavatkozások NAV által megkívánt elkülönítése orvosi szempontok alapján nem lehetséges, mert minden plasztikai sebészeti tevékenység helyreállító és esztétikai beavatkozásnak is tekinthető, az Orvosi Etikai Kódex következtében pedig a plasztikai sebész kizárólag orvosilag indokolt beavatkozásokat végezhet el. Az ETT Elnöksége is kiemelte, hogy az Egészségügyi Világszervezet (WHO) meghatározásának megfelelően az egészség nem csupán a betegség vagy fogyatékoság hiánya, hanem a teljes testi, lelki és szociális jólét állapota, a plasztikai sebészet pedig elsődlegesen a testi jólét biztosítására irányul, ezáltal az egészség helyreállítását végzi. Mindezen szempontokra figyelemmel a bíróság úgy ítélte meg, hogy az indítványozó tevékenysége sem részben sem egészben nem volt áfaköteles tevékenység a vizsgált időszakban.

- [8] A Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság ítéletében külön is rögzítette, hogy az Európai Unió Bíróságának hivatkozott ítélete sem ellentétes ezzel az állásponttal, az ugyanis azt mondja ki, hogy a plasztikai beavatkozások is az egészségügyi ellátások fogalma alá tarthatnak annyiban, amennyiben azok célja olyan személyek kezelése vagy gyógyítása, akiket betegség, sérülés vagy vele született testi fogyatékoság miatt van szükségük esztétikai beavatkozásokra. A beavatkozás csak akkor nem tartozik e fogalom alá, ha az kizárólag kozmetikai célokat szolgál. Ilyen kizárólagos kozmetikai célt a NAV egyetlen esetre sem tárt fel. A bíróság végzetül azt is hangsúlyozta, hogy a magyar jogi szabályozásban a helyreállító műtétek és az esztétikai okokból elvégzett műtétek elhatárolása egyetlen jogszabályban sem szerepel, ebből következően nem volt olyan nyilvántartásvezetési kötelezettség az indítványozónak, amely két elkülönült kategóriára sorolta volna az általa végzett műtéteket.
- [9] 1.6. Az ítélettel szemben a NAV nyújtott be felülvizsgálati kérelmet, melyben elsődlegesen az indítványozó keresetének elutasítását, másodlagosan az elsőfokú bíróság új eljárásra és új határozat meghozatalára utasítását kérte. Álláspontja szerint az elsőfokú bíróság nem az iratoknak megfelelően ismertette az indítványozó keresetlevelének tartalmát, az alperesi ellenkérelmet, és a bizonyítékokat okszerűtlenül mérlegelte. A NAV álláspontja szerint az uniós jog közvetlen hatályából következően az elsőfokú bíróság nem hagyhatta volna figyelmen kívül az Európai Bíróság C-91/12. számú ügyben született döntését, és megismételte, hogy az indítványozó az adóhatóság kifejezett felhívása ellenére sem mutatott be olyan nyilvántartást, amely céljuk szerint határolta volna el az indítványozó által elvégzett beavatkozásokat.
- [10] A Kúria Kfv.I.35.062/2016/10. számú ítéletével a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság ítéletét hatályon kívül helyezte és az indítványozó keresetét elutasította. A Kúria álláspontja szerint az „egészségügyi ellátás” fogalmát sem a magyar Áfa tv., sem pedig a vonatkozó uniós irányelv nem tartalmazza, azt az Európai Bíróság a C-91/12. számú ítéletében értelmezte. A Kúria megítélése szerint annak megállapítása, hogy a plasztikai sebészeti beavatkozás milyen célból került elvégzésre, az Európai Bíróság ítéletéből következően orvosi értékelés kérdése, az adómentesség körét pedig megszorítóan kell értelmezni. Tekintettel arra, hogy a régi Art. 99. § (2) bekezdése értelmében ha az adózót adómentesség, adókedvezmény illeti meg, ezt okirattal vagy más megfelelő módon köteles bizonyítani, az indítványozó pedig nem bizonyította a mentességét, ezért a Kúria az indítványozó keresetét elutasította.
- [11] 2. Az indítványozó ezt követően nyújtotta be az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panaszát, melyben arra hivatkozott, hogy a Kúria ítélete sérti az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdését, XIII. cikk (1) bekezdését, XXVIII. cikk (1) bekezdését és XXVIII. cikk (4) bekezdését. Álláspontja szerint ellentétes az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésén alapuló visszaható hatály tilalmával egy jogalkalmazói gyakorlat utólagos gyökeres megváltoztatása, és olyan tevékenységek utólagos áfa-fizetési körbe sorolása, amelyről az ellenőrzéssel érintett időszakban még

maga az adóhatóság állította azt, hogy az mentes az általános forgalmi adó fizetése alól. Érvelése szerint nem egyeztethető össze a B) cikk (1) bekezdésével, hogy egy 2013-ban született európai bírósági ítélet alapján a magyar adóhatóság a korábbi gyakorlatával ellentétben valamely jogalanyra adókülönbözetest szabjon ki visszamenőlegesen, a 2008-2011. közötti időszakra vonatkozóan. Az indítvány szerint sérti továbbá a XIII. cikk (1) bekezdése szerinti tulajdonhoz való jogot is, hogy az indítványozó által beszedett nettó összegek terhére az adóhatóság utólagosan követeli az általános forgalmi adó megfizetését.

- [12] Az indítványozó a XXVIII. cikk (1) bekezdése szerinti tisztességes bírósági eljáráshoz való jog sérelmét látja abban, hogy a Kúria sem a visszaható hatály tilalmával, sem a tulajdonhoz való joggal kapcsolatos, az alapügyben és a Kúria eljárásában is felhívott érveire nem reagált. Álláspontja szerint ugyancsak a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog körében értékelendő, hogy a Kúria ítéletében nem az Alaptörvény 28. cikkének megfelelően értelmezte az Áfa tv. vitatott szabályát. Megítélése szerint a Kúriának hivatalból is olyan értelmet kellett volna az Áfa tv. rendelkezésének tulajdonítania, amely összhangban áll az Alaptörvénnyel, a konkrét esetben pedig erre az indítványozó is kifejezetten hivatkozott, mely hivatkozást a Kúria ítéletében figyelmen kívül hagyta, és nem indokolta meg, hogy miért nem találta alaposnak az indítványozó érveit. Az indítványozó arra is hivatkozott, hogy a Kúria ítélete ellentétes az Alaptörvény XXVIII. cikk (4) bekezdésével is, miszerint senki nem nyilvánítható bűnösnek, és nem sújtható büntetéssel olyan cselekmény miatt, amely az elkövetés idején nem volt bűncselekmény. Érvelése szerint a kiszabott adóbírság, figyelemmel az Emberi Jogok Európai Bírósága gyakorlatára is, büntetésnek minősül, annak célja ugyanis nem csupán a kár (adóhiány) megtérítése, hanem mértékénél fogva egyértelműen elrettentő hatást kíván elérni.

II.

- [13] 1. Az Alaptörvény hivatkozott rendelkezései:

„B) cikk (1) Magyarország független, demokratikus jogállam.”

„XIII. cikk (1) Mindenkinnek joga van a tulajdonhoz és az örökléshez. A tulajdon társadalmi felelősséggel jár.”

„XXVIII. cikk (1) Mindenkinnek joga van ahhoz, hogy az ellene emelt bármely vádat vagy valamely perben a jogait és kötelezettségeit törvény által felállított, független és pártatlan bíróság tisztességes és nyilvános tárgyaláson, ésszerű határidőn belül bírálja el.”

„XXVIII. cikk (4) Senki nem nyilvánítható bűnösnek, és nem sújtható büntetéssel olyan cselekmény miatt, amely az elkövetés idején a magyar jog vagy – nemzetközi szerződés, illetve az Európai Unió jogi aktusa által meghatározott körben – más állam joga szerint nem volt bűncselekmény.”

- [14] 2. Az Áfatv. indítvánnyal érintett rendelkezése:

„85. § (1) Mentés az adó alól:

c) az a szolgáltatásnyújtás és az ahhoz szorosan kapcsolódó sérült- vagy betegápolás, amelyet humán-egészségügyi – ideértve természetgyógyászatot is – tevékenységet végző – ilyen minőségében – teljesít;”

III.

- [15] 1. Az Alkotmánybíróság tanácsa, az alkotmányjogi panasz törvényben előírt formai és tartalmi követelményeknek való megfelelését vizsgáló előzetes eljárásában, 2017. november 21. napján az alkotmányjogi panasz befogadása mellett döntött, mert úgy ítélte meg, hogy az alkotmányjogi panasz az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésével, illetőleg XXVIII. cikk (1) bekezdésével összefüggésben megfelel az Abtv.-ben foglalt formai és tartalmi követelményeknek, az ügy körülményeire tekintettel pedig csak érdemi vizsgálat alapján dönthető el, hogy a Kúria ítélete megfelel-e az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése szerinti tisztességes bírósági eljáráshoz való jog követelményeinek.
- [16] 2. Az alkotmányjogi panasz ugyanakkor az Alaptörvény XXVIII. cikk (4) bekezdésének állított sérelmével összefüggésben nem felel meg a határozott kérelem Abtv. 52. § (1b) bekezdés szerinti követelményének, az alábbiak szerint.

- [17] A 30/2014. (IX. 30.) AB határozatból következően a visszaható hatályú jogalkotás és jogalkalmazás Alaptörvény XXVIII. cikk (4) bekezdésén alapuló tilalma a büntetőügyeken túlmenően, így különösen a versenyjogi ügyek területén is érvényesíthető [30/2014. (IX. 30.) AB határozat, különösen Indokolás [107]–[108]]. Ez a tilalom az Alaptörvény XXVIII. cikk (4) bekezdésének keretei között a tilalmazott magatartások és a megvalósításuk miatt járó jogkövetkezmények észszerű előreláthatóságát célozza. A XXVIII. cikk (4) bekezdésének büntetőjogon kívüli alkalmazási köre ugyanakkor nem korlátlan, azt az alkalmazásra kerülő szankció súlya jelöli ki. Az Alkotmánybíróság megítélése szerint az adóhatóság által kiszabott, az adóhiány 1%-ának megfelelő, 128 000 forint összegű adóbírság nem tekinthető olyan súlyú szankciónak, amely az Abtv. 27. § szerinti eljárásban a XXVIII. cikk (4) bekezdése hatálya alá tartozna. Az érdemi, közvetlen alkotmányossági összefüggés hiánya az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint az indítvány befogadásának tartalmi akadályá {lásd például: 3350/2019. (XII. 6.) AB végzés, Indokolás [16]}, az indítvány ugyanis ebben az elemében nem teljesíti a határozott kérelem Abtv. 52. § (1b) bekezdés b) pontja szerinti követelményét.
- [18] 3. Az alkotmányjogi panasz továbbá az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésének állított sérelmével összefüggésben nem teljesíti az Abtv. 29. §-a szerinti befogadhatósági feltételek egyikét sem, az alábbiak szerint.
- [19] Az indítvány az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésének sérelmét arra hivatkozással állítja, hogy az indítványozónak az adóhatóság határozatából következően saját vagyonából kellett az általános forgalmi adót megfizetnie, azt ugyanis továbbhárítani nem tudta. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint az alkotmányos tulajdonvédelem köre és módja nem szükségképpen követi a polgári jogi fogalmakat és nem azonosítható az absztrakt polgári jogi tulajdon védelmével. Az alapjogként védett tulajdonhoz való jog tartalmát a mindenkorri közjogi és (alkotmányos) magánjogi korlátokkal együtt kell érteni. A tulajdonjog magánjogi korlátja nem esik szükségképpen egybe az alapjogi korlátozással, a szükséges és arányos korlátozásnak, illetve a tulajdonjog lényeges tartalmának pedig nincs polgári jogi megfelelője [3024/2015. (II. 9.) AB határozat, Indokolás [43]; 7/2015. (III. 19.) AB határozat, Indokolás [45]]. Az Alkotmánybíróság azt is hangsúlyozza, hogy következetes gyakorlata szerint a tulajdonhoz való jog állított sérelmén keresztül nem lehet eszköze a bíróságok által elkövetett, egyéb alkotmányossági kérdést fel nem vető törvénysértések orvoslásának, még akkor sem, ha az indítványozó állítása szerint adott esetben egy jogsértő bírósági határozat eredményeként szenvedett el vagy elvesztést {lásd például: 3163/2020. (V. 21.) AB határozat, Indokolás [12]}. Ennek megfelelően az Alkotmánybíróság arra a következtetésre jutott, hogy a Kúria ítélete sem a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét, sem pedig alapvető alkotmányjogi kérdést nem vet fel a XIII. cikk (1) bekezdésével összefüggésben.

IV.

- [20] Az alkotmányjogi panasz nem megalapozott.
- [21] 1. Az Alkotmánybíróság elsőként az indítványozó B) cikk (1) bekezdésének sérelmével kapcsolatos érveit vizsgálta meg. Az alkotmányjogi panasz szerint ellentétes az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésén alapuló visszaható hatály tilalmával egy jogalkalmazói gyakorlat utólagos megváltoztatása, és ezáltal a jogalkalmazói gyakorlat megváltoztatását megelőző időszakra vonatkozóan új kötelezettségek megállapítása. Az indítványozó érvelése szerint sérti az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdését, hogy egy 2013-ban született európai bírósági ítélet alapján a magyar adóhatóság a 2008-2011. közötti időszakra vonatkozóan állapítson meg adóhiányt és szabjon ki adóbírságot, valamint késedelmi pótlékot.
- [22] Az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése szerinti jogállamiság elvének egyik fő alkotóeleme a jogbiztonság, amely többek között azt követeli meg, hogy a jogalanyoknak tényleges lehetőségük legyen arra, hogy magatartásukat a jog előírásaihoz tudják igazítani. Ennek egyik aspektusa, hogy a jogszabályok a kihirdetésüket megelőző időre nézve nem állapíthatnak meg kötelezettséget, illetőleg valamely magatartást visszamenőleges hatállyal nem minősíthetnek jogellenesnek {lásd például: 34/2014. (XI. 14.) AB határozat, Indokolás [71]}. Valamely jogszabályi rendelkezés nem kizárólag akkor minősülhet a visszaható hatályú jogalkotás tilalmába ütközőnek, ha a jogszabályt a jogalkotó visszamenőlegesen léptette hatályba, hanem adott esetben akkor is, ha a hatálybalépítés nem visszamenőlegesen történt ugyan, de a jogszabály a jogalanyra nézve a korábbi szabályozásnál hátrányosabb helyzetet okozó rendelkezéseit erre irányuló kifejezett rendelkezés szerint a jogszabály hatálybalépése előtt létrejött jogviszonyokra is alkalmazni kell [16/2014. (V. 22.) AB határozat, Indokolás [32]].

- [23] Az Európai Bíróság C-19/12. számú ítélete 2013. március 21. napján kelt, és ebben a 2006/112/EK tanácsi irányelv rendelkezéseit értelmezte. Amikor az Európai Bíróság előzetes döntéshozatali eljárás keretében az uniós jog valamely szabályát értelmezi, a norma azon jelentését tárja fel, amely „benne rejlett” az adott szabályban, azaz ahogyan az adott normát mindig is értelmezni kellett volna. Ez alól kizárólag az az eset képez kivételt, amikor maga az Európai Bíróság korlátozza az ítéletének időbeli hatályát (lásd például: *Defrenne kontra Sabena* ügy, ECLI:EU:C:1976:56, különösen az ítélet 75. pontja). Jelen esetben az Európai Bíróság nem korlátozta az ítéletének időbeli hatályát, melyből következően, figyelemmel az ügyben alkalmazott jogi norma változatlanságára és az Európai Bíróság jogértelmezésének *ex tunc* természetére, a Kúria döntése az indítványozó által állított okból nyilvánvalóan nem ellentétes az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésével.
- [24] 2. Az indítványozó a tisztességes bírósági eljáráshoz való jogot biztosító XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelmét részben arra tekintettel állítja, hogy a Kúria nem vette figyelembe az alkotmányjogi panasz alapját képező ügy alapjogi vonatkozásait, és nem értékelte az indítványozó azon érveit, hogy a jogszabály értelmezésének jelentős mértékű utólagos megváltoztatása sérti a jogbiztonság követelményét.
- [25] A 7/2013. (III. 1.) AB határozat szerint „az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében rejlő indokolási kötelezettség alkotmányos követelménye a bíróság döntési szabadságának abszolút korlátját jelenti, nevezetesen azt, hogy döntésének indokairól az eljárási törvényeknek megfelelően szükséges számot adnia. Az indokolási kötelezettség alkotmányjogi értelemben vett sérelme az eljárási szabály alaptörvény-ellenes alkalmazását jelenti. A tisztességes eljárásból fakadó elvárás tehát az eljárási szabályok Alaptörvénynek megfelelő alkalmazása, ami a jogállami keretek között működő bíróságok feladata. Az eljárási törvény rendelkezéseire is figyelemmel, a tisztességes eljárás alkotmányos követelménye a bírói döntésekkel szemben azt a minimális elvárást mindenképpen megfogalmazza, hogy a bíróság az eljárásban szereplő feleknek az ügy lényegi részeire vonatkozó észrevételeit kellő alapossággal megvizsgálja, és ennek értékeléséről határozatában számot adjon. Ennek megítéléséhez az Alkotmánybíróság vizsgálja a jogvita természetét, az alkalmazandó eljárási törvény rendelkezéseit, a felek által az adott ügyben előterjesztett kérelmeket és észrevételeket, valamint az ügyben választ igénylő lényeges kérdéseket.” {7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [34]}
- [26] Az Alkotmánybíróság kiemeli: a Kúria eljárásában az indítványozó felülvizsgálati ellenkérelmet (és nem pedig csatlakozó felülvizsgálati kérelmet) terjesztett elő. Az Alkotmánybíróság korábban már megállapította: az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdéséből nem vezethető le sem az a követelmény, hogy a Kúria a felülvizsgálati ellenkérelmet ugyanolyan szinten ismertesse, mint a felülvizsgálati kérelmet, miként az sem, hogy a Kúriának az ellenkérelem elutasítását részletesen indokolnia kellene {lásd például: 3349/2019. (XII. 6.) AB végzés, Indokolás [19]}. Az Alkotmánybíróság ennek megfelelően megállapítja: a Kúria döntése az indítványozó által állított okból nem sérti az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése szerinti tisztességes bírósági eljáráshoz való jogot. Az Alkotmánybíróság pedig arra is rámutat, hogy a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság eljárásában az indítványozó még nem hivatkozott azon érvekre, melyek vizsgálatának elmaradására hivatkozással az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelmét állítja.
- [27] Az Alkotmánybíróság az indítványozó azon érvével összefüggésben, miszerint a Kúriának értékelnie kellett volna, hogy a jogszabály értelmezésének jelentős mértékű utólagos megváltoztatása sérti a jogbiztonság követelményét, kiemeli, hogy ha az Európai Bíróság előzetes döntéshozatali eljárás keretében értelmezi az uniós jog valamely szabályát, illetőleg állást foglal egy meghatározott tartalmú nemzeti jogszabály uniós joggal való összeegyeztethetlensége kérdésében, az Európai Bíróság döntésének elvi tartalmát a tagállami bíróság az uniós jogból fakadó kötelezettségének eleget téve követni köteles. Abban az esetben azonban, ha valamely nemzeti jogszabály eltérő jogértelmezésének következményeit értékeli a bíróság, nem hagyható figyelmen kívül az sem, hogy figyelemmel az állam valamely szervének korábbi állásfoglalására, az érintett magán- vagy jogi személy alappal bízott-e az adott norma eltérő értelmezésében, mely nem csupán az uniós jogból, hanem az Alaptörvény 28. cikkéből is fakadó kötelezettség, és melynek megsértése kivételes esetekben akár az alaptörvény-ellenesség szintjét is elérheti. Az Alkotmánybíróság ugyanakkor jelen esetben rámutat: a NAV általános, jogi kötelező erővel nem bíró tájékoztatási kötelezettsége a régi Art. 1. § (5) bekezdésén (jelenleg az adóigazgatási rendtartásról szóló 2017. évi CLI. törvény 6. §-án) alapul, és nem minősül hatósági eljárásnak, ekként ezen tájékoztatások esetén az adózással kapcsolatos kötelezettségek teljesítésének kockázatát továbbra is az adózó viseli. Figyelemmel arra, hogy a jelen ügyben az indítványozó érvelésének alapját képező tájékoztatás a régi Art. 1. § (5) bekezdésén alapul, és a tájékoztatás maga is kifejezetten tartalmazta, hogy az nem bír kötelező erővel, ezért az Alkotmánybíróság azt állapította meg, hogy a támadott bírói döntés az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdését ezen okból sem sérti.

- [28] 3. Mindezek alapján az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a rendelkező részben foglaltak szerint elutasította.

Budapest, 2020. július 14.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Czine Ágnes
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Dienes-Oehm Egon
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Handó Tünde
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Horváth Attila
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Juhász Imre
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Pokol Béla
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Salamon László
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Schanda Balázs
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Szabó Marcel
előadó alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Szalay Péter
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Szívós Mária
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Varga Zs. András
alkotmánybíró helyett

Dr. Salamon László alkotmánybíró párhuzamos indokolása

- [29] A határozatot támogatom, az indokolással kapcsolatban azonban az alábbi észrevételt teszem.
- [30] A határozat indokolásának III/2. pontjában (Indokolás [16] és köv.) nem zárja ki annak elvi lehetőségét, hogy az Alaptörvény XXVIII. cikk (4) bekezdésének a védelme a büntetőügyeken túlmenően, akár – mint a jelen ügyben – az adóhatósági eljárásokra is kiterjedjen. (A határozat a szankció csekély súlya miatt nem állapítja meg e körben az alkotmányosság összefüggését.)
- [31] Álláspontom szerint azonban az Alaptörvény XXVIII. cikk (4) bekezdése kizárólag büntetőjogi eljárási alapelvet fogalmaz meg; e körben fenntartom és hivatkozom – a határozatban is idézett – 30/2014. (IX. 30.) AB határozathoz fűzött párhuzamos indokolásomban foglaltakra: „A jelen ügy szempontjából leglényegesebbet, az ártatlanság vélelmét tekintve például, véleményem szerint ez az elv fogalmi értelemben büntetőjogi alkotmányos alapelv; egyben olyan áttételes alkotmányjogi norma, amely egyszersmind a büntetőjog részét képező jogtételnek tekintendő, de ebben a formában nem vonatkoztatható a közigazgatási (így GVH) eljárásra. Ennek ellenére ennek az elvnek a közigazgatási jogban implicite fellelhető a megfelelője. A jogsértés ugyanis olyan jogi tény, amelyet az emiatt szankcióval sújtandóval szemben bizonyítani kell, és csak ennek eredményes megtörténte esetén nyílhat meg a lehetőség a jogsértővel szemben a jogkövetkezmény alkalmazására. Ez azonban alkotmányjogilag az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésén, az itt rögzített tisztességes módon történő hatósági eljárás követelményén alapul”. (Indokolás [137])

Budapest, 2020. július 14.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
az aláírásban akadályozott
dr. Salamon László
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás alkotmánybíró párhuzamos indokolása

- [32] A többségi határozat rendelkező részében foglalt elutasító döntést támogattam, annak indokolásához az alábbi párhuzamos indokolást fűzöm.
- [33] 1. A többségi határozat III/2. pontja (Indokolás [16] és köv.) nem tartotta érdemben vizsgálhatónak az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panaszindítványnak az Alaptörvény XXVIII. cikk (4) bekezdésében foglalt ártatlanság véelmének sérelmét állító indítványi elemét, mivel az nem felelt meg a határozott kérelemmel szemben támasztott, az Abtv. 52. § (1b) bekezdése *b)* pontjában foglalt törvényi feltételnek. A többségi határozat indokolása megállapította, hogy nincs tartalmi kapcsolat a Kúria támadott felülvizsgálati ítélete és az ártatlanság véelmének alkotmányos tartalma között, ekként az Alaptörvény XXVIII. cikk (4) bekezdésének sérelmét állító indítványi elem nem tartalmazott határozott kérelmet. Az indokolás a tartalmi kapcsolat hiányát arra tekintettel látta megállapíthatónak, hogy az Alaptörvény XXVIII. cikk (4) bekezdésének büntetőjogon kívüli alkalmazási körét az alkalmazásra kerülő szankció súlya jelöli ki, és a vizsgált ügyben az adóhatóság által kiszabott, az adóhiány 1%-ának megfelelő, 128 000 forint összegű adóbírság nem volt olyan súlyú szankciónak tekinthető, amely az Abtv. 27. § szerinti eljárásban az Alaptörvény XXVIII. cikk (4) bekezdése hatálya alá tartozna. Az indokolás azon végkövetkeztetésével, amely arra jut, hogy az ártatlanság véelmének sérelmét állító indítványi elem nem tartalmazott határozott kérelmet egyetértek, ám véleményem szerint ezt arra tekintettel lehetett a vizsgált ügyben megállapítani, hogy az indítványozó az indítványában az ártatlanság véelmének állított sérelmét alkotmányjogilag értékelhető indokolással nem támasztotta alá. Álláspontom szerint a vizsgált ügyben nem önmagában az adójogi szankció nagysága dönti el azt, hogy van-e érdemi elbírálást lehetővé tevő tartalmi kapcsolat a támadott Kúriai döntés és az ártatlanság véelmének alkotmányos tartalma között; alkotmányjogilag értékelhető indokolás híján az adójogi szankció nagyságától, és a tartalmi kapcsolattól függetlenül, a vizsgált indítványi elem érdemben nem vizsgálható.
- [34] 2. A többségi határozat indokolásának III/3. pontja (Indokolás [18] és köv.) az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tulajdonhoz való alapjog állított sérelmét tartalmazó indítványi elem kapcsán megállapítja, hogy az nem felelt meg az Abtv. 29. §-ában foglalt vagylagos törvényi feltételeknek. Egyetértek azzal, hogy a mondott indítványi elem a vizsgált ügyben érdemben nem volt vizsgálható, ám véleményem szerint ennek az az indoka, hogy ezen indítványi elem sem tartalmazott alkotmányjogilag értékelhető indokolást a tulajdonhoz való alapjog állított sérelmének az alátámasztására, és ez okból nem felelt meg az Abtv. 52. § (1b) bekezdés *b)* pontjában foglalt törvényi feltételnek. Véleményem szerint, ha az Alkotmánybíróság az Abtv. 27. §-a szerinti panaszindítványt annak befogadását követően érdemben bírálja el, akkor annak egy indítványi részeleméről, az egységes befogadásra tekintettel már nem mondhatja ki, hogy az nem felelt meg az Abtv. 29. §-ban foglalt befogadási feltételeknek. Ennek kimondására véleményem szerint a vizsgált ügyben egyébiránt szükség sem volt, mert a mondott indítványi elem nem tartalmazott határozott kérelmet, alkotmányjogilag értékelhető indokolással nem támasztotta alá a tulajdonhoz való alapjog állított sérelmét.

Budapest, 2020. július 14.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/546/2017.

• • •

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3326/2020. (VIII. 5.) AB VÉGZÉSE

jogszabály megsemmisítésére irányuló indítvány visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság teljes ülése jogszabály nemzetközi szerződésbe ütközésének, valamint alaptörvény-ellenességének utólagos vizsgálata tárgyában – *dr. Salamon László* alkotmánybíró párhuzamos indokolásával – meghozta az alábbi

v é g z é s t:

1. Az Alkotmánybíróság a koronavírus világjárvány nemzetgazdaságot érintő hatásának enyhítése érdekében szükséges azonnali intézkedésekről szóló 47/2020. (III. 18.) Korm. rendelet 6. § (4) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítványt visszautasítja.

2. Az Alkotmánybíróság a koronavírus világjárvány nemzetgazdaságot érintő hatásának enyhítése érdekében szükséges azonnali intézkedésekről szóló 47/2020. (III. 18.) Korm. rendelet 6. § (4) bekezdése nemzetközi szerződésbe ütközésének megállapítására irányuló indítványt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. 2020. május 22-én 52 országgyűlési képviselő fordult az Alkotmánybírósághoz az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés e) és f) pontja, és az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 24. § (1) bekezdése, valamint 32. § (1) és (2) bekezdése alapján. Indítványukban a koronavírus világjárvány nemzetgazdaságot érintő hatásának enyhítése érdekében szükséges azonnali intézkedésekről szóló – 2020. március 18-án kihirdetett, és 2020. március 19-én hatályba lépett – 47/2020. (III. 18.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Korm. r.) 6. § (4) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapítását és a hatálybalépésének időpontjára visszamenőleges hatályú megsemmisítését kérték. Az indítványozók által sérelmezett jogszabályi rendelkezés szövege szerint: „A munkavállaló és a munkáltató az Mt. rendelkezéseitől külön megállapodásban eltérhetnek.” Az indítványozók a támadott rendelkezést az Alaptörvény II. cikkébe, XV. cikk (2)–(3) bekezdésébe, és XVII. cikkébe ütközőnek tartották, indítványukban utaltak az Alaptörvény M) cikk (2) bekezdésére, továbbá a támadott szabály nemzetközi szerződésbe ütközését is állították.
- [2] Az indítványozók álláspontja szerint különleges jogrendben az Alaptörvény 54. cikk (1) bekezdése alapján a pihenéshez való jog és a munkához való jog az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdése szerinti mértéken túl is korlátozható. Erre azonban csak az Alaptörvény 53. cikk (1) bekezdésében meghatározottak esetén van lehetőség, nemzetgazdasági stabilitási szempontból nincs, a munkajogi védelem lazítása pedig a gazdasági stabilitás megteremtésén kívül más célnak nem tudható be. Ezt támasztja alá az is, hogy a támadott kormányrendelet a koronavírus világjárvány nemzetgazdaságot érintő hatásának enyhítése érdekében szükséges azonnali intézkedésekről címet viseli, továbbá a koronavírus elleni védekezésről szóló 2020. évi XII. törvény 2. § (2) bekezdése, amely a 2. § (1) bekezdése szerinti jogkör gyakorlásához a szükségesség és arányosság követelményének megtartását követeli meg. A nemzetgazdaság stabilitásához szükséges kormányzati döntések jogalapját ezen törvény 2. § (1) bekezdése határozza meg. Ezekre a szabályokra azonban az Alaptörvény 54. cikk (1) bekezdésében meghatározott, tágabb korlátozási lehetőségek nem alkalmazhatók. Ez egyben sérti az Alaptörvény egységességének elvét is.
- [3] Az indítványozók az egyenlő bánásmód sérelmét is állították beadványukban. Leszögezték, hogy az ügy megítélése szempontjából relevánsnak tartják az Alaptörvény II. cikkében rögzített emberi méltósághoz való jogot. Az egyenlő bánásmód követelményének teljesülését, és így az emberi méltóság érvényesülését az államnak objektív eszközökkel is biztosítania kell. Ezeknek az eszközöknek alkalmasnak kell lenniük arra, hogy megvédjék a munkavállalókat attól, hogy olyan helyzetbe kerüljenek, ahol ezen alapvető jogaik nincsenek biztosítva. Az egyenlő bánásmód követelménye a munka törvénykönyvéről szóló 2012. évi I. törvény (a továbbiakban: Mt.) számos rendelkezésében megjelenik, ezen rendelkezések mindegyike kógens szabály, amelyektől eltérni főszabály szerint nem lehetne. Az eltérésre kizárólag a támadott Korm. r. 6. § (4) bekezdése miatt van lehetőség. Az indítványozók álláspontja szerint az Mt. „egyenlő bánásmódot és emberi méltóságot biztosító részétől való

eltérés lehetőségének biztosítása sérti ezen jogokat, hiszen az eddig elért védelmi szinttől való visszalépés ezen jogok szükségesnél nagyobb arányú korlátozását jelentik”.

- [4] A pihenéshez való jog sérelme tekintetében az indítványozók arra hivatkoztak, hogy a pihenéshez való jog egyrészt az Alaptörvény által garantált jog, amely állításuk szerint „a munkához való alapvető jogon keresztül alapjogi védelemben is részesül”, másrészt egészségvédelmi rendelkezés, amely az állampolgárok regenerálódását és egészséges életét biztosítja. Ebben a körben az államnak, különös tekintettel a nemzetközi kötelezettségvállalásokra, intézményvédelmi kötelezettsége is jelentkezik. Hangsúlyozták, hogy „a jogalkotónak olyan jogi környezetet kell kialakítania, amely a pihenőidőhöz való jog biztosítására alkalmas. Ezek alapján egy olyan rendelkezés, amely a pihenőidő biztosítására vonatkozó törvényi szabályok alóli kiszereződés lehetőségét bevezeti nem lehet összhangban az Alaptörvénnyel.” Beadványukban utaltak az Alaptörvény XVII. cikkére is, amely a munkavállaló és a munkáltató együttműködését írja elő. Álláspontjuk szerint a munkavállalói jogok eddigi védelmi szintjéhez képesti visszalépéshez szükséges lett volna ezen együttműködési kötelezettség figyelembe vétele és alkalmazása.
- [5] Az indítványozók a támadott Korm. r. nemzetközi szerződésbe ütközését is állították. Ebben a körben arra hivatkoztak, hogy az egyenlő bánásmód és az éves fizetett szabadság követelményét számos nemzetközi egyezmény rögzíti. Beidéztek az általuk megjelölt nemzetközi szerződések érintett szövegrészeit, majd leszögezték, hogy ezen a téren Magyarországot több egyezményből származó jogalkotási kötelezettség is terheli, melyek lényege, hogy a nemzetközi egyezményekben meghatározott jogokat Magyarország jogszabályi eszközökkel garantálja. Munkajogi rendelkezésekről lévén szó ezeket a rendelkezéseket az Mt.-ben helyezték el, amely tartalmazza az emberi méltóság, az egyenlő bánásmód és a pihenőidővel kapcsolatos követelményeket. Ezen követelmények alól azonban a támadott rendelet úgy enged eltérési lehetőséget, hogy a nemzetközi kötelezettség alóli felmentést Magyarország nem kért. Ezért a támadott rendelkezés az idézett nemzetközi egyezményekbe ütközik, mert azokban meghatározott követelményeket az állam annak ellenére nem teljesíti, hogy azokat magára nézve kötelezőnek ismerte el.
- [6] Az indítványozók álláspontjuk alátámasztására számos alkotmánybírósági határozatot szövegszerűen idéztek beadványukban.
- [7] Az absztrakt utólagos normakontroll eljárásban az Alkotmánybíróság elnöke az Ügyrend 16. § (5) bekezdés a) pontja alapján elrendelte az ügy soron kívüli elbírálását.
- [8] Az innovációért és technológiáért felelős miniszter az Abtv. 57. § (1b) bekezdése alapján kifejtette az ügygel kapcsolatos álláspontját.
- [9] 2. Az Alkotmánybíróság az érdemi vizsgálat megkezdése előtt megállapította, hogy az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés e) pontja, és az Abtv. 24. § (1) bekezdése alapján az indítvány az arra jogosultaktól származik, mivel azt a parlamenti képviselők több mint egynegyede terjesztette elő. Az Abtv. 52. § (1b) bekezdése szerint az indítványnak határozott kérelmet kell tartalmaznia, melynek a beadvány annyiban megfelel, hogy indítványozók megjelölték az Alaptörvényt, illetve az Abtv. azon rendelkezéseit [Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés e) pont, Abtv. 24. § (1) bekezdés] amelyek alapján az Alkotmánybíróság hatáskörrel rendelkezik az Alaptörvénnyel való összhang utólagos vizsgálatára irányuló indítvány elbírálására, továbbá amely az indítványozók jogosultságát megalapozza [Abtv. 52. § (1b) bekezdés a) pont]. Előadták az eljárás megindításának indokait [Abtv. 52. § (1b) bekezdés b) pont], megjelölték az Alkotmánybíróság által vizsgálandó jogszabályi rendelkezést (Korm. r. 6. § (4) bekezdése) [Abtv. 52. § (1b) bekezdés c) pont] és az Alaptörvény érintett rendelkezéseit [Alaptörvény II. cikk; XV. cikk (2)–(3) bekezdése; XVII. cikk]. Az indítványozók részben megindokolták, hogy a sérelmezett jogszabályi rendelkezés miért ellentétes az Alaptörvénnyel [Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pont]. A beadvány kifejezett kérelmet tartalmaz a támadott jogszabályi rendelkezés visszamenőleges hatályú megsemmisítésére vonatkozóan [Abtv. 52. § (1b) bekezdés f) pont].
- [10] Az indítványozók az Abtv. 32. §-a szerinti nemzetközi szerződésbe ütközés vizsgálatát is kérték beadványukban. E körben megjelölték azokat a nemzetközi egyezményeket, melyekbe álláspontjuk szerint a sérelmezett jogszabályi rendelkezés ütközik.
- [11] A szóban forgó nemzetközi szerződéseknek közvetlen hatályuk nincs a munkáltató és a munkavállaló jogviszonyára. A nemzetközi szerződések rendelkezései a nemzetközi kötelezettség folytán beépültek az Mt. és az egyéb jogszabályok rendelkezéseibe. Az indítványban megjelölt nemzetközi szerződések és a kifogásolt jogszabályi rendelkezés között nincs közvetlen összefüggés, és erre vonatkozó részletes érvelést az indítvány

sem tartalmazott. Az indítvány e tekintetben nem felelt meg a törvényi követelményeknek, ezért azt az Abtv. 64. § d) pontja alapján vissza kellett utasítani.

- [12] 3. Az Alaptörvény önálló cím alatt rögzíti a különleges jogrend eseteit, és az arra vonatkozó alapvető szabályokat. Eszerint hat olyan minősített helyzet lehetséges, melyek különleges jogrend bevezetését teszik szükségessé: rendkívüli állapot, szükségállapot, megelőző védelmi helyzet, terrorveszélyhelyzet, váratlan támadás és veszélyhelyzet. Mindezekről az Alaptörvény 48–53. cikke tartalmaz rendelkezéseket.
- [13] Az Alaptörvény indokolása szerint „a minősített időszaki helyzetek, a különleges jogrend Alaptörvényben való szabályozásának indoka az, hogy e rendelkezések magától az Alaptörvénytől engednek eltérést: a különleges jogrendben felfüggeszthetők vagy korlátozhatók az alkotmányosság klasszikus alapelvei. Ennek megfelelően ilyen időszakokban korlátozni lehet az emberi jogokat, a nyilvánosságot, illetve az államszervezet működésének szabályaitól, a hatalommegosztás elvétől kell eltérést engedni. Az Alaptörvényben rögzített elvektől, a demokrácia legfontosabb intézményeitől való eltérést az Alaptörvényen kívül más jogszabály nem rendezheti. Célja, hogy a különleges jogrendre vonatkozó szabályokat áttekinthetően és egységesen, egy fejezetben állapítsa meg, az Alaptörvényben való szabályozást a lehetőségekhez képest a legrövidebben, ugyanakkor az alkotmányosság minimumát biztosítva határozza meg.”
- [14] Az Alaptörvény a különleges jogrend eseteire – egységes szabályozási elveket követve – meghatározza a különleges jogrend bevezetésének esetköreit; a bevezetésére jogosult szervet; a döntéshozatal – ezen belül a „helyettesítés” – rendjét; azokat a szabályokat, amelyeket – tekintettel arra, hogy az Alaptörvényben rögzített alapvető szabályoktól, garanciális rendelkezésektől térnek el – sarkalatos törvényben nem lehetne rendezni; azokat a lehetőségeket, amely az államszervezet – különösen a központi kormányzati szervek – hathatós cselekvését segíti elő (például a sarkalatos törvényben meghatározott rendkívüli intézkedések bevezetésének lehetősége, törvények felfüggesztésének a lehetősége, új jogalkotási hatáskör telepítése stb.); valamint a különleges jogrend tekintetében a garanciális korlátokat.
- [15] Az Alaptörvény 54. cikke közös garanciális szabályokat is meghatároz, az (1) bekezdése értelmében „[k]ülönleges jogrendben az alapvető jogok gyakorlása – a II. és a III. cikkben, valamint a XXVIII. cikk (2)–(6) bekezdésében megállapított alapvető jogok kivételével – felfüggeszthető vagy az I. cikk (3) bekezdése szerinti mértéken túl korlátozható”. A közös garanciák közül kiemelendő még, hogy az Alaptörvény alkalmazása a különleges jogrendben sem függeszthető fel, és az Alkotmánybíróság működése nem korlátozható [Alaptörvény 54. cikk (2) bekezdés]. A különleges jogrendben alkalmazandó részletes szabályokat pedig sarkalatos törvényben kell meghatározni [Alaptörvény 54. cikk (4) bekezdés].
- [16] A veszélyhelyzetre vonatkozóan az Alaptörvény 53. cikk (1) bekezdése rögzíti, hogy „[a] Kormány az élet- és vagyonbiztonságot veszélyeztető elemi csapás vagy ipari szerencsétlenség esetén, valamint ezek következményeinek az elhárítása érdekében” hirdetheti ki, és sarkalatos törvényben meghatározott rendkívüli intézkedéseket vezethet be. A (2) bekezdés értelmében „[v]eszélyhelyzetben a Kormány rendeletet alkothat, amellyel – sarkalatos törvényben meghatározottak szerint – egyes törvények alkalmazását felfüggesztheti, illetve törvényi rendelkezésektől eltérhet, valamint egyéb rendkívüli intézkedéseket hozhat”. A különleges jogrend egyik sajátosságaként a (3) bekezdés kimondja, hogy „[a] Kormánynak a veszélyhelyzetben meghozott rendelete tizenöt napig marad hatályban, kivéve, ha a Kormány – az Országgyűlés felhatalmazása alapján – a rendelet hatályát meghosszabbítja”. Ugyanakkor az Alaptörvény értelmében a Kormány rendelete a veszélyhelyzet megszűnésével hatályát veszti [Alaptörvény 53. cikk (4) bekezdés]. Ez az automatikus hatályvesztés a gyakorlatban azt jelenti, hogy a Kormány veszélyhelyzetben alkotott rendeletei kifejezett hatályon kívül helyezésére nincsen szükség, mivel maga az Alaptörvény rendelkezik arról, hogy a veszélyhelyzet megszűnésével egyidejűleg ezek a rendeletek is hatályukat veszítik.
- [17] A támadott Korm. r. megalkotására a veszélyhelyzet kihirdetéséről szóló 40/2020. (III. 11.) Korm. rendelet (a továbbiakban: R.) nyomán került sor, amely 2020. március 11-én 15 órakor hatályba lépett. Az R. megalkotása az Alaptörvény 53. cikk (1) bekezdésében meghatározott hatáskörön, az R. 2. és 3. §-a tekintetében az Alaptörvény 53. cikk (2) bekezdésében meghatározott eredeti jogalkotói hatáskörön, illetve az Alaptörvény 15. cikk (1) bekezdésében meghatározott feladatkörön alapult. Az Alaptörvény 53. cikk (3) bekezdése értelmében az R. hatálya a megalkotásakor 15 napra terjedt ki, azaz 2020. március 26-ig szólt.
- [18] Az indítványozók által sérelmezett jogszabályi rendelkezést tartalmazó Korm. r.-t az R. által elrendelt veszélyhelyzetben, a koronavírus világjárvány nemzetgazdaságot és az állampolgárokat érintő hatásának enyhítése érdekében, az Alaptörvény 53. cikk (2) bekezdésében meghatározott eredeti jogalkotói hatáskörében, valamint

- az Alaptörvény 15. cikk (1) bekezdésében meghatározott feladatkörében eljárva alkotta meg a Kormány, és az 2020. március 19-én lépett hatályba.
- [19] Az Országgyűlés a 2020. március 30-i ülésnapján fogadta el a koronavírus elleni védekezésről szóló 2020. évi XII. törvényt, mely a kihirdetését követő napon – március 31-én – lépett hatályba. E törvény 3. § (1) bekezdésében az Országgyűlés az Alaptörvény 53. cikk (3) bekezdése alapján felhatalmazta a Kormányt, hogy a veszélyhelyzetben az Alaptörvény 53. cikk (1) és (2) bekezdése szerinti kormányrendeletek hatályát a veszélyhelyzet megszűnéséig meghosszabbítsa. Ennek értelmében az indítványozók által sérelmezett jogszabályi rendelkezést tartalmazó Korm. r. hatálya is meghosszabbodott a veszélyhelyzet megszüntetéséig.
- [20] 2020. május 26-án a Kormány – a Miniszterelnökséget vezető miniszter útján – benyújtotta a veszélyhelyzet megszüntetéséről szóló T/10747. számú törvényjavaslatot. A normál tárgyalási mód keretében elfogadott, a veszélyhelyzet megszüntetéséről szóló 2020. évi LVII. törvény 2020. június 17-én került kihirdetésre. Ennek 1. §-a értelmében az Országgyűlés felhívta a Kormányt, „hogy a veszélyhelyzet kihirdetéséről szóló 40/2020. (III. 11.) Korm. rendelet szerinti veszélyhelyzetet [...] az Alaptörvény 54. cikk (3) bekezdése szerint szüntesse meg.” A 2. §-a kimondta a koronavírus elleni védekezésről szóló 2020. évi XII. törvény hatályvesztését, azonban ennek időpontját a 41/2020. (VI. 17.) ME határozat állapította meg, oly módon, hogy rögzítette: „a veszélyhelyzet kihirdetéséről szóló 40/2020. (III. 11.) Korm. rendelet szerinti veszélyhelyzet megszűnésének időpontja, mint hatálybalépési feltétel 2020. június 18. napján következik be.”
- [21] A Kormány megalkotta a 2020. március 11-én kihirdetett veszélyhelyzet megszüntetéséről szóló 282/2020. (VI. 17.) Korm. rendeletet, mely a kihirdetését követő napon – 2020. június 18-án – lépett hatályba, és 3. §-ában kimondta az R. hatályvesztését.
- [22] Az indítványozók által sérelmezett jogszabályi rendelkezést tartalmazó Korm. r. tehát az Alaptörvény 53. cikk (4) bekezdése alapján a március 11-én kihirdetett veszélyhelyzet megszüntetéséről szóló 282/2020. (VI. 17.) Korm. rendeletben meghatározott időponttól, azaz 2020. június 18-tól hatályát veszítette.
- [23] Az Alkotmánybíróság főszabályként a hatályos jogszabályok alaptörvény-ellenességét vizsgálhatja.
- [24] Az Abtv. 64. § e) pontja értelmében az Alkotmánybíróság végzésben utasítja vissza az indítványt, ha annak érdemi vizsgálata során megállapítja – a 25–27. §-ban foglalt eljárások kivételével – a vizsgált jogszabály hatályvesztését. Az indítványozók által sérelmezett Korm. r. 6. § (4) bekezdése a fentiek szerint hatályban már nem lévő jogszabályi rendelkezés, így annak az Alkotmánybíróság általi vizsgálata absztrakt utólagos normakontroll keretében már nem lehetséges, ezért az Alkotmánybíróság az indítványt visszautasította.
- [25] Az Alkotmánybíróság szükségesnek tartja megjegyezni, hogy az Abtv. 41. § (3) bekezdése értelmében az Alkotmánybíróság hatásköre kivételesen hatályon kívül helyezett jogszabályi rendelkezés alkotmányosságának vizsgálatára is kiterjedhet, ha az konkrét ügyben még alkalmazandó. Az absztrakt utólagos normakontroll eljárásban már nem vizsgálható jogszabályi rendelkezés alkalmazása révén egy adott munkavállaló és egy adott munkáltató közötti konkrét munkaviszony kapcsán, a Korm. r. 6. § (4) bekezdésére visszavezethető alkotmányossági kérdések, alap jogsérelmek tehát az egyedi érintettség igazolása mellett az Abtv. 26. §-a, és 27. §-a szerinti eljárásokban kezdeményezhetők. Ahogyan az egyedi ügyben történt alkalmazás esetén az Abtv. 25. §-a szerinti bírói kezdeményezés lehetősége is rendelkezésre áll abban az esetben, ha a már hatályon kívül helyezett jogszabályi rendelkezések alkalmazás révén konkrét – az Alaptörvényben biztosított – jog sérelme merül fel.
- [26] 4. A fentiekre tekintettel az Alkotmánybíróság az indítványt az Abtv. 64. § d) és e) pontja értelmében visszautasította.

Budapest, 2020.július 14.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Czine Ágnes
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Dienes-Oehm Egon
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Handó Tünde
előadó alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Horváth Attila
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Pokol Béla
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Szabó Marcel
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Hörchneré dr. Marosi Ildikó
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Salamon László
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Szalay Péter
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Varga Zs. András
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Juhász Imre
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Schanda Balázs
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Szívós Mária
alkotmánybíró helyett

Dr. Salamon László alkotmánybíró párhuzamos indokolása

- [27] A határozatnak a támadott rendelkezés nemzetközi szerződésbe ütközésének megállapítására irányuló indítványt visszautasító döntése indokolását azzal egészítem ki, hogy az Abtv. 64. § e) pontja alapján ezen indítványi elem vizsgálatára az Alkotmánybíróságnak egyébként sem volt lehetősége, azt ezen rendelkezésre tekintettel is vissza kellett utasítani.

Budapest, 2020. július 14.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Salamon László
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: II/887/2020.

• • •

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG TANÁCSAINAK A MAGYAR KÖZLÖNYBEN KÖZZÉ NEM TETT HATÁROZATAI ÉS VÉGZÉSEI

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3327/2020. (VIII. 5.) AB HATÁROZATA

alkotmányjogi panasz elutasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

Az Alkotmánybíróság a Fővárosi Törvényszék 29.Bpkf.10017/2019/4. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítványt elutasítja.

I n d o k o l á s

I.

- [1] 1. Az indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz, és abban kérte a Pesti Központi Kerületi Bíróság 15.Bpk.41.572/2018/17. számú végzése és a Fővárosi Törvényszék 29.Bpkf.10017/2019/4. számú végzése alaptörvény-ellenességének a megállapítását és megsemmisítését.
- [2] Az indítványozó az alkotmányjogi panasz előzményeként előadta, hogy miután az Alkotmánybíróság a 10/2018. (VII. 18.) AB határozatban (a továbbiakban: Abh1.), megállapította a Btkátm. 3. §-a alaptörvény-ellenességét, egyúttal a jogszabályi rendelkezést megsemmisítette, összbüntetési indítványt terjesztett elő. Az indítványozó álláspontja szerint ugyanis a Btkátm. 3. §-ának megsemmisítésével és az Abh1.-ben az Alkotmánybíróság által adott iránymutatással megnyílt a lehetőség jogerős ítéletei összbüntetésbe foglalására.
- [3] A Pesti Központi Kerületi Bíróság 15.Bpk.41.572/2018/17. számú végzése szerint az indítványozó az alábbi jogerős ítéletek kapcsán kezdeményezte összbüntetési eljárás lefolytatását:
- a) a Pesti Központi Kerületi Bíróság 28.B.37.494/2008/38. számú, 2010. március 1. napján kelt és jogerős ítéletével kiszabott 1 év börtönbüntetés és 1 év közügyektől eltiltás (elkövetési idő: 2003. október 13.);
 - b) a Szegedi Városi Bíróság 23.B.1280/2006/145. számú, 2009. június 18. napján kelt és a Csongrád Megyei Bíróság mint másodfokú bíróság 1.Bf.901/2009/2. számú végzése folytán 2009. november 4. napján jogerős ítéletével kiszabott 1 év 6 hónap börtönbüntetés (elkövetési idő: 2004. május hónap, 2004. augusztus 4. napjától 2004. december 18. napjáig);
 - c) a Pesti Központi Kerületi Bíróság 2.B.37.625/2009/6. számú, 2010. július 6. napján kelt és jogerős ítéletével kiszabott 1 év 10 hónap börtönbüntetés és 3 év közügyektől eltiltás (elkövetési idő: 2004. szeptember 16. napjától 2005. december 2. napjáig);
 - d) a Budapesti II. és III. Kerületi Bíróság 3.B.III.745/2009/17. számú, 2010. április 27. napján kelt és Fővárosi Bíróság mint másodfokú bíróság 26.Bf.III.7795/2010/10. számú határozata folytán 2010. október 26. napján jogerős ítéletével kiszabott 3 év és 3 hónap börtönbüntetés és 5 év közügyektől eltiltás (elkövetési idő: 2005. augusztus 23. napjától 2005. november 28. napjáig);
 - e) a Budai Központi Kerületi Bíróság 3.B.XI.228/2007/77. számú, 2010. február 19. napján kelt és Fővárosi Bíróság mint másodfokú bíróság 28.Bf.XI.8008/2010/18. számú határozata folytán 2011. február 4. napján jogerős ítéletével kiszabott 2 év börtönbüntetés és 2 év közügyektől eltiltás (elkövetési idő: 2005. július 10. napja);
 - f) a Pesti Központi Kerületi Bíróság 3.B.VI-VII.20.813/2013/10. számú, 2013. november 27. napján kelt és Fővárosi Ítéltábla mint harmadfokú bíróság 3.Bhar.405/2014/5. számú határozata folytán 2015. január 28. napján

jogerős ítéletével kiszabott 3 év és 6 hónap fegyházbüntetés és 4 év közügyektől eltiltás (elkövetési idő: 2009. szeptember hónap és 2009. december 10. napja közötti időszak).

- [4] A végzés megállapítása szerint az a) pontban megjelölt ítélettel kiszabott szabadságvesztés büntetést a Pesti Központi Kerületi Bíróság 28.Bk.33.988/2010/2. számú, és a Fővárosi Bíróság mint másodfokú bíróság 25.Bfk.7683/2010/3. számú végzése folytán 2010. június 29. napján jogerős határozatával egyéb büntetésekkel már összbüntetésbe foglalta. A b), c), d) és e) pontokban megjelölt ítéletekkel kiszabott szabadságvesztés büntetéseket pedig a Budai Központi kerületi Bíróság a 3.Bk.XI.577/2011/7. számú, és a Fővárosi Bíróság mint másodfokú bíróság 25.Bfk.XI.8582/2011/7. számú határozata folytán 2011. július 12. napján jogerőssé vált határozatával foglalta már összbüntetésbe. Az indítványozó összbüntetési indítványa így lényegében arra irányult, hogy a bíróság az f) pontban megjelölt ítéletét is foglalja a korábbi büntetéseivel összbüntetésbe.
- [5] Az elsőfokú végzésben a bíróság rögzítette, hogy vizsgálnia kellett, a konkrét ügyben a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény (a továbbiakban: Btk.) vagy a Büntető Törvénykönyvről szóló 1978. évi IV. törvény (a továbbiakban: régi Btk.) rendelkezései alkalmazandók. Ezzel összefüggésben – az Abh1.-re és bírósági határozatokra hivatkozva – kifejtette a bíróság, hogy csak akkor van lehetősége a régi Btk. szabályait alkalmazni, ha valamennyi alapítélet 2013. július 1. napját megelőzően emelkedett jogerőre. Az alkalmazandó büntető törvény megállapításánál ugyanis – az indítványozó álláspontjával szemben – nem a bűncselekmények elkövetési ideje, hanem az ítéletek jogerőre emelkedése az irányadó. Mivel az f) pontban megjelölt ítélet 2013. július 1-jét követően emelkedett jogerőre, a bíróság az összbüntetésbe foglalásra a Btk. szabályait alkalmazta. Annak rendelkezései alapján pedig az összbüntetésbe foglalásra nem látott lehetőséget, ezért az indítványozó indítványát elutasította.
- [6] Utalt ugyanakkor az elsőfokú bíróság arra is, hogy az indítványozó büntetéseinek az indítvány szerinti összbüntetésbe foglalására a régi Btk. rendelkezéseinek az alkalmazásával sem lett volna lehetőség. A régi Btk. alapján ugyanis a legkorábbi ítélet jogerőre emelkedését megelőzően elkövetett bűncselekményeket tartalmazó ítéletek lettek volna összbüntetésbe foglalhatók. Az indítványozó esetében elsőként a b) pont szerinti ítélet emelkedett jogerőre 2009. november 4-én. Az f) pont szerinti, eddig még összbüntetésbe nem foglalt egyetlen cselekmény elkövetési ideje 2009. december 10., vagyis ahhoz képest későbbi időpontra esik.
- [7] Az elsőfokú határozat ellen az indítványozó fellebbezett. A Fővárosi Törvényszék a fellebbezést 29.Bpkf.10017/2019/4. számú végzésében, tekintettel annak helyes indokaira, elutasította.
- [8] Ezt követően terjesztette elő az indítványozó alkotmányjogi panaszát, amelyben azt kifogásolta, hogy a bíróságok az esetben tartalmilag az Alkotmánybíróság által megsemmisített jogszabályi rendelkezés alapján jártak el. Ennek következtében pedig az összbüntetésbe foglalásra a rá nézve hátrányosabb Btk. szabályait alkalmazták visszamenőleges hatállyal, a visszaható hatály tilalmát sértő módon. Ezért kérte az indítványozó, hogy az Alkotmánybíróság semmisítse meg a támadott bírósági határozatokat. Kérte tovább, hogy az Alkotmánybíróság intézkedjen a büntetése végrehajtásának a felfüggesztése iránt.
- [9] 2. Az Alkotmánybíróság felhívása nyomán az indítványozó beadványát az alábbiakkal egészítette ki.
- [10] A támadott bírósági határozatok alaptörvény-ellenességét az indítványozó az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése, konkrétan pedig a jogbiztonság követelményrendszerébe tartozó kiszámíthatóság garanciájának, és a visszamenőleges hatályú jogalkotás tilalmának a megsértése alapján kérte megállapítani.
- [11] Hivatkozott továbbá az indítványozó az Alkotmánybíróságnak az 1/2020. (I. 2.) AB határozatában (a továbbiakban: Abh2.) tett megállapításaira, figyelemmel arra, hogy az alkotmányjogi panaszban kifogásolt másodfokú végzésben a bíróság kifejezetten felhívta az alkotmánybírósági határozattal megsemmisített 2/2019. Büntető jogegységi határozatot (a továbbiakban: BJE). Rámutatott arra is, hogy az Abh2. rendelkező részének 2. pontja elrendelte a BJE alkalmazásával meghozott, jogerős határozattal lezárt büntetőeljárások felülvizsgálatát, amely rendelkezés álláspontja szerint a jelen alkotmányjogi panasszal támadott jogerős összbüntetési határozatra is irányadó.

II.

- [12] Az Alaptörvény indítvánnyal érintett rendelkezése:

„B) cikk (1) Magyarország független, demokratikus jogállam.”

III.

- [13] Az Abtv. 56. § (1) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság az indítvány érdemi vizsgálatát megelőzően lefolytatta az indítvány befogadására irányuló eljárást. Annak eredményeként az Alkotmánybíróság arra a megállapításra jutott, hogy az alkotmányjogi panaszindítvány megfelel az Abtv.-ben a befogadás körében az indítvánnyal szemben támasztott követelményeknek.
- [14] Az Abtv. 30. § (1) bekezdése értelmében az alkotmányjogi panaszt a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül kell benyújtani az ügyben első fokon eljáró bírósághoz címezve. Tekintettel arra, hogy a másodfokú bíróság döntését az indítványozó 2019. szeptember 20-án vette át, az alkotmányjogi panaszt 2019. november 15-én határidőben terjesztette elő.
- [15] Eleget tesz továbbá az indítvány az Abtv. 52. § (1b) bekezdésében a határozott kérelemmel összefüggésben rögzített feltételeknek, mivel megjelöli az Alkotmánybíróság hatáskörét megalapozó törvényi rendelkezést (Abtv. 27. §), az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezését [B] cikk (1) bekezdés], és az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének lényegét. Meghatározza továbbá az Alkotmánybíróság által vizsgálandó konkrét bírósági határozatokat, okfejtést tartalmaz azok alaptörvény-ellenességéről, valamint kifejezett kérelmet fogalmaz meg a megsemmisítésükre.
- [16] Az Abtv. 56. § (2) bekezdése alapján a befogadhatóságról dönteni jogosult tanács mérlegelési jogkörében vizsgálja továbbá az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt tartalmi feltételeit, különösen az Abtv. 27. § szerinti érintettséget, a jogorvoslat kimerítését, valamint az Abtv. 29–31. § szerinti tartalmi követelményeket. Ezeket a feltételeket vizsgálva az Alkotmánybíróság az alábbi következtetésekre jutott.
- [17] Az Abtv. 27. §-a alapján alkotmányjogi panasznak a bírói döntések közül csak a bírósági eljárást – az ügy érdemében hozott, vagy egyéb határozattal – befejező döntések ellen van helye [például 3090/2014. (IV. 1.) AB végzés, Indokolás [22]; 3131/2017. (V. 30.) AB végzés, Indokolás [6]; 3279/2017. (XI. 2.) AB végzés, Indokolás [7]; 3168/2018. (V. 18.) AB végzés, Indokolás [38]–[41]]. Az indítvány a Fővárosi Törvényszék 29. Bpkf.10017/2019/4. számú végzése vonatkozásában eleget tesz az Abtv. 27. §-ából fakadó feltételeknek, mivel jogerős összbüntetési határozat ellen irányul. A Pesti Központi Kerületi Bíróság 15.Bpk.41.572/2018/17. számú végzése ugyanakkor a fenti feltételt nem teljesíti, így annak érdemi vizsgálatára a jelen alkotmányjogi panaszeljárásban nem volt lehetőség.
- [18] Az indítványozó a rendelkezésére álló jogorvoslati lehetőségeket kimerítette. A támadott döntést érintően továbbá az indítványozó alkotmányjogi panasz előterjesztésére jogosultnak tekinthető, és figyelemmel arra, hogy a megsemmisíteni kért bírósági határozat rá vonatkozó büntetőjogi szankciót rögzít, nyilvánvalóan érintett is.
- [19] Az Abtv. 29. §-a alapján az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának az is feltétele, hogy az indítvány a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség lehetőségét vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel. E két feltétel alternatív jellegű, így az egyik fennállása önmagában is megalapozza az Alkotmánybíróság érdemi eljárását [erről lásd: 3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30], illetve 34/2013. (XI. 22.) AB határozat, Indokolás [18]]. A feltételek meglétének a vizsgálata az Alkotmánybíróság mérlegelési jogkörébe tartozik.
- [20] A konkrét esetben az Alkotmánybíróság úgy ítélte meg, hogy az indítványozó által a visszaható hatály tilalmának megsértésével összefüggésben előadott aggályok felvetik a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség lehetőségét. Ezért az indítvány befogadása mellett döntött.
- [21] Az Ügyrend 31. § (6) bekezdése értelmében az előadó alkotmánybíró a panasz befogadásáról szóló döntés helyett a panasz érdemi elbírálását tartalmazó határozat-tervezetet terjeszthet a teljes ülés elé. Az Alkotmánybíróság a jelen esetben a hivatkozott rendelkezés alkalmazásával járt el.

IV.

- [22] Az indítvány nem megalapozott.
- [23] 1. Az indítványozó kifogásait érintően az Alkotmánybíróság hangsúlyozza, hogy „[a] bírói döntések alkotmányossági felülvizsgálatát lehetővé tevő alkotmányjogi panasz (Abtv. 27. §) az Alaptörvény 28. cikkének érvényesülését szolgáló jogintézmény” [3/2015. (II. 2.) AB határozat, Indokolás [18]; 13/2016. (VII. 18.) AB határozat, Indokolás [30]]. Az Alaptörvény 28. cikke megköveteli, hogy a bíróságok a jogalkalmazás során a jogszabályok szövegét az Alaptörvénnyel összhangban értelmezzék. „A 28. cikk szerint a jogszabály Alaptörvénnyel össz-

hangban történő értelmezése a bíró számára nem csak jog, hanem kifejezett kötelesség: amennyiben a bíró a jogszabály szövegét az értelmezés segítségével az Alaptörvénnyel összhangban tudja alkalmazni, annyiban ennek megfelelően köteles eljárni.” [28/2013. (X. 9.) AB határozat, Indokolás [29]]

- [24] Az Abtv. 27. § szerinti alkotmányjogi panasz alapján az Alkotmánybíróság a bírói döntésben foglalt jogértelmezésnek az Alaptörvénnyel való összhangját vizsgálja, azt, hogy a jogszabály alkalmazása során a bíróság az Alaptörvényben biztosított jogok alkotmányos tartalmát érvényre juttatta-e. Ha a bíróság az előtte fekvő, alapjogilag releváns ügy alapjogi érintettségére tekintet nélkül járt el, és az általa kialakított jogértelmezés nem áll összhangban e jog alkotmányos tartalmával, akkor a meghozott bírói döntés alaptörvény-ellenes [3/2015. (II. 2.) AB határozat, Indokolás [18]; 13/2016. (VII. 18.) AB határozat, Indokolás [30]]. Az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panasznak az Alkotmánybíróság tehát akkor ad helyt, ha a bírósági jogértelmezés és jogalkalmazás egyértelmű következménye valamely Alaptörvényben biztosított jog sérelme.
- [25] Jelen – az Abtv. 27. §-ára alapított – alkotmányjogi panaszeljáráásban az Alkotmánybíróság azt vizsgálhatta, hogy a konkrét bírósági jogértelmezés és jogalkalmazás következtében megvalósult-e az indítványozót érintően az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésének a megsértése.
- [26] 2. A kifogásolt bírósági határozat Alaptörvénnyel való összhangjának vizsgálata keretében az Alkotmánybíróság mindenekelőtt áttekintette az összbüntetés jogintézményét érintően a korábbi határozataiban tett és jelen alkotmánybírósági eljárásban is irányadó megállapításait.
- [27] 2.1. Az Abh1.-ben az Alkotmánybíróság megállapította, hogy Btkátm. 3. §-a alaptörvény-ellenes, ezért azt – *ex nunc* hatállyal – megsemmisítette. A megsemmisített rendelkezés előírta, hogy „[h]a az összbüntetésbe foglalandó ítéletek közül legalább egy a Btk. hatálybalépését követően emelkedett jogerőre, a Btk. 93–96. §-át kell alkalmazni”.
- [28] Az Alkotmánybíróság az Abh1.-ben részletes indokolását adta annak, miért és miként jutott arra a megállapításra, hogy a Btkátm. 3. §-a kívül esik a korlátozott és kivételes esetek azon körén, amelyen belül a visszamenőleges hatályú jogi szabályozás az Alkotmánybíróság gyakorlata és a jogállamiság alkotmányos garanciarendszere alapján általában megengedett. Ennek lényege szerint a jogbiztonság alkotmányos követelményéből fakadó elvek, így különösen a kiszámíthatóság és az előre láthatóság elvei azt kívánják meg, hogy az új vagy módosított jogszabályi rendelkezések alkalmazása – lehetőség szerint – a jövőre nézve legyen kötelező, és a szabály a keletkezését megelőzően létrejött tényeket és jogviszonyokat, valamint azok jogkövetkezményeit az érintetteknek nézve hátrányosan ne szabályozhassa. Garanciát nyújtanak továbbá arra, hogy ezen főszabálytól csak indokolt esetben, módon és mértékben lehessen eltérni, tehát a visszaható hatályú szabályokat csak meghatározott keretek között engedik érvényesülni.
- [29] Az összbüntetés módosított szabályainak a bevezetését a jogalkotó nem bízta a jogalkalmazásra, hanem arról a Btkátm. 3. §-ával rendelkezett. Az Alkotmánybíróság vizsgálatában a Btkátm. 3. §-át érintően ugyanakkor nem csupán azt állapította meg, hogy az az érintett elítéltekre nézve hátrányos tartalmú, helyzetüket elnehezítő szabály, hanem azt is, hogy a rendelkezés alkalmazásáról a jogalkotó visszamenőleges hatállyal rendelkezett. Ezek összehatásaként pedig a Btkátm. 3. § a visszaható hatály tilalmával ellentétes szabályt rögzített, így helye volt az alaptörvény-ellenessége megállapításának (Abh1., Indokolás [63]–[67]).
- [30] 2.2. A 3360/2018. (XI. 28.) AB határozatban (a továbbiakban: Abh3.) az Alkotmánybíróság az Abh1. rendelkező részében és indokolásában tett megállapításokat konkrét alkotmányjogi panasz eljárásban alkalmazta és tekintette irányadónak.
- [31] A határozat kiemelte: „Ahogyan arra az Alkotmánybíróság az Abh. [értsd: Abh1.] Indokolásának V. részében utalt, a Btkátm. 3. §-ának *ex nunc* hatályú megsemmisítése következtében a büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény [...] 839. § (3) bekezdése alapján valamennyi olyan elítélt számára megnyílik a lehetőség az összbüntetésbe foglalással összefüggő indítvány (ismételt) előterjesztésére, akiknél a bíróság a megsemmisített rendelkezést alkalmazva korábban elutasította az összbüntetésbe foglalásra tett indítványt, illetőleg összbüntetést – ugyancsak a Btkátm. 3. §-ára figyelemmel – hivatalból nem állapított meg.” (Abh3., Indokolás [25])
- [32] Az Abh3.-ban megerősítette továbbá az Alkotmánybíróság, hogy „[a] Btkátm. 3. §-a szerinti alkalmazási szabály megsemmisítését követően az eljáró bíróságok a Btk. 2. § (1)–(2) bekezdései alapján eljárva hozhatnak döntést arról, hogy az adott összbüntetési eljárásban a régi Btk. vagy a Btk. összbüntetési szabályai tartalmaznak-e

- enyhébb rendelkezéseket az elítélre nézve, és ezért az egyes esetekben melyik büntető törvény alkalmazandó.” (Abh3., Indokolás [26])
- [33] Ezen döntéshozatal az Alkotmánybíróság álláspontja szerint komplex értékelést követel meg, amelyre vonatkozóan az Abh3. indokolásának [30] bekezdése ad iránymutatást.
- [34] Konklúzióként foglalta össze végül a határozat, hogy az Abh1.-et „követően ezért a bíróságok valamennyi olyan összbüntetésbe foglalás során kötelesek lefolytatni a Btk. 2. §-a szerinti vizsgálatot, amikor az összbüntetésbe foglalandó ítéletek között van olyan, amely alapjául szolgáló cselekmény elkövetési ideje a régi Btk. hatálya idejére esik, feltéve hogy az összbüntetésbe foglalás egyéb törvényi feltételei az adott esetben fennállnak. Az új Btk. összbüntetési szabályai pedig a Btk. 2. §-a értelmében csak olyan esetben alkalmazhatók mérlegelés nélkül, ha az összbüntetésbe foglalással érintett valamennyi ítélet alapjául szolgáló cselekmény elkövetésére a Btk. hatályba lépését követően került sor.” (Abh3., Indokolás [32])
- [35] 2.3. A szintén összbüntetéssel kapcsolatos kérdéseket vizsgáló, és az Abh1. indokolásán alapuló 3168/2019. (VII. 10.) AB határozatban (a továbbiakban: Abh4.) az Alkotmánybíróság utalt rá, hogy az összbüntetés jogi természetét az Abh1.-ben részletesen elemezte (Indokolás [22]–[37]). A döntés értelmezése szerint az összbüntetés sajátos jogintézmény, valójában olyan büntetéskiszabás, amely felülírja a jogerős ítéletek jogkövetkezményekkel kapcsolatos rendelkezéseit, és megállapítja a letöltendő szabadságvesztés mértékét anélkül, hogy a terhelt bűnösségéről maga döntést tartalmazna (Abh4., Indokolás [23]). Az összbüntetési szabályok alkalmazását a Btkátm. 3. §-a szabályozta, méghozzá olyan módon, hogy a hatálybalépését megelőzően keletkezett tényekhez – vagyis a hatályba lépését megelőzően jogerőre emelkedett ítéletekhez – fűzött új, a korábban hatályos szabályozáshoz képest eltérő jogkövetkezményt. Meghatározta ugyanis az ebbe a körbe eső ítéletekben kiszabott szabadságvesztés büntetések esetén az összbüntetés tartamának a megállapítására irányadó szabályt. Az Alkotmánybíróság értelmezése szerint ezért a Btkátm. 3. § tartalmilag visszaható hatályúnak minősült. A régi Btk. és a Btk. kapcsolódó szabályait összevetve továbbá az Alkotmánybíróság arra a következtetésre jutott, hogy a támadott rendelkezés az érintett jogalanyokra nézve szigorúbb, a jogalanyok helyzetét elnehezítő tartalmú (Abh4., Indokolás [28]).
- [36] 2.4. A fenti előzményeket követően, az Abh2. alapjául szolgáló alkotmánybíróági eljárásban végezte el a testület a BJE Alaptörvénnyel való összhangjának a vizsgálatát. Ennek eredményeként pedig arra a következtetésre jutott, hogy a BJE sérti mind az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdéséből, mind pedig az Alaptörvény C) cikk (1) bekezdéséből fakadó követelményeket, ezért a jogegységi határozatot a Magyar Közlönyben történt közzétételére, 2019. június 25. napjára visszaható hatállyal megsemmisítette.
- [37] Az Abh2. értelmében a BJE rendelkező része azért nem áll összhangban az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésével, mert az abban foglalt értelmezés nem felel meg a visszaható hatály tilalmából fakadóan az összbüntetési szabályok kapcsán az Alkotmánybíróság határozataiban kifejtett követelményeknek.
- [38] „Az Alkotmánybíróság az Abh.-ban [értsd: Abh1.] a Btkátm. 3. §-át érintően nem csupán azt állapította meg, hogy az az érintett elítéltekre nézve hátrányos tartalmú, helyzetüket elnehezítő szabályt tartalmazott, hanem egyúttal azt is, hogy alkalmazásáról a jogalkotó visszamenőleges hatállyal rendelkezett. Az Abh.-ban [értsd: Abh1.] az Alkotmánybíróság a Btk. 93–96. §-aira vonatkozóan nem vont le közvetlen következtetést. Ám annak eredményeként, hogy a Btkátm. 3. §-a csupán alkalmazási szabály volt, amely a Btk. 93–96. §-ok alkalmazásáról rendelkezett, az Alkotmánybíróság a visszaható hatály tilalmának a megsértését a Btk. 93–96. §-ok tartalmi vizsgálata alapján állapította meg. Ennek következtében a Btkátm. megsemmisített 3. §-át érintően levont következtetéseket az Alkotmánybíróság a Btk. 93–96. §-aiban rögzített összbüntetési szabályokra is irányadónak tekintette.” (Abh2., Indokolás [52])
- [39] Rögzítette továbbá az Alkotmánybíróság, hogy „[ö]sszbüntetésbe foglalni csak jogerős ítéleteket lehet. Az ítéletek jogerőre emelkedése ténykérdés. Az összbüntetésbe foglalás lehetősége ugyan valóban az időrendben második jogerős ítélettel nyílik meg, ez azonban nem jelenti azt, hogy az időrendben első ítélet büntetőjogi jogkövetkezményt meghatározó rendelkezését az összbüntetés ne foglalná magába, ne írná felül. Az összbüntetés így ugyanolyan hatást gyakorol az időrendben elsőként jogerős ítéletre, mint az összbüntetéssel érintett több jogerős ítéletre. Ebből következően a visszaható hatály tilalmának a tiszteletben tartása szempontjából az időrendben elsőként hozott ítélet meghatározó.” (Abh2., Indokolás [55])
- [40] Mivel a BJE rendelkező része ezen szempontokkal ellentétes iránymutatást tartalmazott a jogalkalmazás számára, az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a BJE sérti az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdését.

- [41] Az Alaptörvény C) cikk (1) bekezdésével kapcsolatos alkotmányossági vizsgálat keretében rögzítette a határozat az alábbiakat is.
- [42] „Az összbüntetés szabályait a jogalkotó hagyományosan a büntető törvénykönyv általános részében helyezi el. Ennek megfelelően az összbüntetést a Btk. hatályosan is a 93–96. §-okban, a büntetés kiszabására irányadó rendelkezéseket összefoglaló IX. Fejezetben szabályozza.
- A Btk. szabályainak az időbeli hatályát maga a törvény határozza meg. A Btk. 2. § (1) bekezdése értelmében a bűncselekményt – a törvényben foglalt kivételekkel – az elkövetése idején hatályban lévő büntető törvény szerint kell elbírálni.
- A törvényhez fűzött jogalkotói indokolás értelmében a Btk. felhívott rendelkezése – a hatályos joggal egyezően – általános szabályként azt írja elő, hogy a bűncselekményt az elkövetés idején hatályban lévő törvény szerint kell elbírálni. A *nullum crimen sine lege* és *nulla poena sine lege* elvekből következik, hogy az új bűncselekményt megállapító, illetve az elbírálást szigorító büntetőtörvénynek nem lehet visszaható ereje. A törvény a visszaható hatály tilalma alól két kivételt határoz meg: a később hatályba lépett enyhébb szabályozást, illetve – bizonyos esetekben – a nemzetközi jog általánosan elismert szabályai alapján büntetendő cselekmények körét.
- Sem a jogszabály szövegéből, sem az ahhoz fűzött jogalkotói indokolásból nem vezethető le kivételszabály a bűncselekmény elbírálása körében irányadó anyagi jogi szabályok körét érintően.” (Abh2., Indokolás [59]–[62])
- [43] Az Alkotmánybíróság szerint továbbá „egyértelmű, hogy az összbüntetés anyagi jogi szabály, és az összbüntetés megállapítása az ítélező bíró feladata, függetlenül attól, hogy arra az alapeljárásban vagy utóbb, különleges eljárásban kerül sor. Anyagi jogi szabály alkalmazásakor pedig az ítélező bírónak a Btk. 2. §-a alapján kell eljárni. Azt, hogy a Btk. 2. §-át mikor nem kell alkalmazni, maga a törvény egyértelműen és taxatívén rögzíti. A kivételszabályokat ugyanis a jogalkotó a Btk. 2. § (2)–(3) bekezdéseiben pontosan meghatározta. Minden olyan esetben, amelyre nem irányadóak ezek a kivételszabályok, a Btk. 2. § (1) bekezdése szerinti főszabály az irányadó és az alkalmazandó a jogalkotó szándéka szerint. [...]
- A Kúria a BJE rendelkező részében foglalt megállapítással lényegében egy új kivételszabályt, vagyis jogot alkotott, amellyel a Btk. 2. § (1) bekezdése szerinti főszabály alkalmazását az összbüntetéssel összefüggő egyes esetekben kizárta.” (Abh2., Indokolás [64]–[65])
- [44] Ezért az Alkotmánybíróság az Abh2.-ben megállapította, hogy a BJE meghozatalakor a Kúria túllépte a jogegység biztosítására vonatkozó alaptörvényi felhatalmazás kereteit, és elvonta a törvényhozói hatalmi ág jogkörét, ami az Alaptörvény C) cikk (1) bekezdésének a sérelmét eredményezte.
- [45] 3. Az indítványban kifogásolt bírósági határozat alaptörvény-ellenességét az Alkotmánybíróság az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésében foglalt jogállamiság részét képező jogbiztonságból fakadó visszaható hatály tilalma alapján vizsgálta meg. Annak során különösen irányadónak tekintette az Abh1., az Abh2., az Abh3. és az Abh4. megállapításait.
- [46] 3.1. A jogállamiság klauzulából kiolvasható jogbiztonság követelménye az Alkotmánybíróság következetes fel fogása szerint azt jelenti, hogy a jogrendszer egésze, annak részterületei, valamint egyes szabályai világosak, egyértelműek, hatásukat tekintve kiszámíthatóak és a norma címzettjei számára előre láthatóak legyenek és a jogalkalmazás során felismerhető normatartalmat hordozzanak {9/1992. (I. 30.) AB határozat, ABH 1992, 65–66; újabb gyakorlatból: 38/2012. AB határozat, Indokolás [84] és 3106/2013. (V. 17.) AB határozat, Indokolás [8]}. A jogbiztonság teremti meg a lehetőséget a jogalanyoknak arra, hogy magatartásukat ténylegesen a jog előírásaihoz tudják igazítani {3208/2013. (XI. 18.) AB határozat, Indokolás [58]}. „A jogi normák előreláthatóságának és kiszámítható működésének követelménye felöleli a visszamenőleges hatályú jogi szabályozás korlátozott és kivételes lehetőségét. Vagyis jogszabály a kihirdetését megelőző időre nem állapíthat meg jogkövetkezményeket: nem rögzíthet kötelezettséget és nem nyilváníthat valamely magatartást jogellenessé.” {Abh1., Indokolás [50]; 33/2019. (XI. 27.) AB határozat, Indokolás [39]}
- [47] Ezen követelmény érvényesülése az indítványozó esetében az alábbiakra tekintettel volt vizsgálható. Az indítványozó az alaptételekkel elbírált cselekményeket kivétel nélkül a Btk. hatályba lépése, azaz 2013. július 1. előtt követte el.
- [48] A kifogásolt elsőfokú végzés megállapítása szerint a fenti a) pontban megjelölt ítélettel kiszabott szabadságvesztés büntetést a Pesti Központi Kerületi Bíróság 28.Bk.33.988/2010/2. számú, és a Fővárosi Bíróság mint másod-

fokú bíróság 25.Bfk.7683/2010/3. számú végzése folytán 2010. június 29. napján jogerős határozatával egyéb büntetésekkel már összbüntetésbe foglalta. A b), c), d) és e) pontokban megjelölt ítéletekkel kiszabott szabadságvesztés büntetéseket pedig a Budai Központi kerületi Bíróság a 3.Bk.XI.577/2011/7. számú, és a Fővárosi Bíróság mint másodfokú bíróság 25.Bfk.XI.8582/2011/7. számú határozata folytán 2011. július 12. napján jogerőssé vált határozatával foglalta már összbüntetésbe. A jelen indítvány alapjául szolgáló összbüntetési indítvány így lényegében arra irányult, hogy a bíróság az első öt ítélet mellett a hatodik ítéletet is foglalja összbüntetésbe.

- [49] Az elsőfokú bíróság az összbüntetési eljárásban erre nem látott lehetőséget, és az összbüntetési indítványt elutasította. A bíróság az összbüntetés lehetőségét a Btk. szabályai alapján vizsgálta, tekintettel arra, hogy a fenti f) pontban megjelölt ítélet 2013. július 1-jét követően emelkedett jogerőre. Ezt a megközelítést a másodfokú bíróság is helyesnek ítélte, ezért az elsőfokú határozatot helybenhagyta.
- [50] 3.2. A kifogásolt bírósági végzés kapcsán az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az nem áll összhangban az összbüntetés jogintézményével összefüggésben kialakított alkotmánybírósági gyakorlattal.
- [51] Az indítványozó összbüntetési indítványa alapján eljáró bíróságok ugyanis a kifogásolt végzések tanúsága szerint nem ezen gyakorlattal összhangban folytatták le a Btk. 2. §-a értelmében annak a vizsgálatát, hogy a bűncselekményt az elkövetése vagy az elbírálása idején hatályban lévő büntetőtörvény szerint kell elbírálni, holott az indítványozó által elkövetett és az alapítéletek alapjául szolgáló valamennyi bűncselekmény elkövetési ideje 2013. július 1. előtti. Ezzel szemben az eljáró bíróságok tartalmilag a Btkátm. megsemmisített 3. §-ának megfelelő vizsgálatot folytattak, és annak eredményeként jutottak arra a következtetésre, hogy az indítványozó esetében nincs helye a régi Btk. összbüntetési szabályai alkalmazásának.
- [52] Az Alkotmánybíróság a jelen ügyben is hangsúlyozza, hogy „[a]z alkotmányos büntetőjognak az Alaptörvény rendelkezéseiből fakadó komplex követelményrendszere, a jogállamiság és a jogbiztonság érvényesülésének kritériumai, köztük különösen a visszaható hatály tilalma nem csupán irányt mutatnak, de határokat is szabnak a jogalkotói és a jogalkalmazói tevékenységnek {16/2014. (V. 22.) AB határozat, Indokolás [74]}. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint továbbá a *contra legem* bírói jogértelmezés felveti „a bíróságok törvényeknek való alávetettsége elvének sérelmét is. A jogállamiság elvéből, követelményéből az is következik, hogy a jogértelmezés nem válhat a jogalkalmazó szerv önkényes, szubjektív döntésének eszközévé. Ellenkező esetben sérülne a jogbiztonság követelménye, a jogalkalmazó szervek döntéseire vonatkozó kiszámíthatósági és előre láthatósági elvárás.” {3026/2015. (II. 9.) AB határozat, Indokolás [27]; de ugyanígy: 3173/2015. (IX. 23.) AB határozat, Indokolás [52]}
- [53] A fentieket alapul véve az Alkotmánybíróság a konkrét ügyben megállapította, hogy a megsemmisített jogszabályhely tartalmával egyező bírói gyakorlat alapján hozott, és egyúttal az Alkotmánybíróság – bíróságokra is kötelező – határozataival, az azokból fakadó követelményekkel összhangban nem álló bírósági határozat ellenében az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdéséből fakadó követelményekkel.
- [54] 3.3. Az egyedi ügyben alkalmazandó jogkövetkezmény mérlegelése során ugyanakkor az Alkotmánybíróság figyelemmel volt az alábbiakra is.
- [55] A jelen – az Abtv. 27. §-ára alapított – alkotmányjogi panaszeljáráásban az Alkotmánybíróság vizsgálata arra irányult, hogy a konkrét bírósági jogértelmezés és jogalkalmazás következtében megvalósult-e az indítványozót érintően az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésének a megsértése. Az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panasznak ugyanis az Alkotmánybíróság akkor ad helyt, ha a bírósági jogértelmezés és jogalkalmazás egyértelmű következménye valamely Alaptörvényben biztosított jog sérelme.
- [56] A konkrét ügy egyedi körülményeit megvizsgálva az Alkotmánybíróság úgy ítélte meg: annak ellenére, hogy a bíróságok nem a jogbiztonságból és a visszaható hatály tilalmából fakadó követelmények alapján állapították meg az alapítéletek összbüntetésbe foglalására irányadó szabályokat, következtetésük mégsem eredményezett az indítványozó esetében alapjogi sérelmet.
- [57] Ahogyan arra ugyanis az elsőfokú bíróság a végzésében utalt, az indítványozó összbüntetési indítványában foglalt kérelem a régi Btk. rendelkezéseinek az alkalmazásával sem lett volna teljesíthető. A régi Btk. alapján ugyanis az összbüntetéssel érintett ítéletek közül a legkorábbi ítélet jogerőre emelkedését megelőzően elkövetett bűncselekményeket tartalmazó ítéletek lettek volna összbüntetésbe foglalhatók. Az indítványozó esetében elsőként a b) pont szerinti ítélet emelkedett jogerőre 2009. november 4-én. Az f) pont szerinti, eddig még össz-

büntetésbe nem foglalt cselekmény elkövetési ideje 2009. szeptember hónap és 2009. december 10. napja közötti időszak. Így az elkövetés időpontja 2009. november 4-hez képest későbbi időpontra esik.

- [58] A bírósági jogértelmezés és jogalkalmazás tehát a konkrét esetben nem eredményezte az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogának a sérelmét. Ezért az Alkotmánybíróság a Fővárosi Törvényszék 29.Bpkf.10017/2019/4. számú végzése megsemmisítését nem tartotta indokoltnak. Ezen jogkövetkezmény mérlegelése során figyelemmel volt az Alkotmánybíróság arra is, hogy a támadott bírósági határozat megsemmisítése más eljárási alapelveknek (különösen az eljárás észszerű határidőn belül történő befejezéséhez fűződő követelménynek) a csorbítását és ezzel az indítványozó jogainak az indokolatlan korlátozását eredményezné.
- [59] Utal rá az Alkotmánybíróság, hogy az indítványozó elítéléseivel kapcsolatos összbüntetésbe foglalásról szóló korábbi, az indítványozó által nem kifogásolt bírósági határozatok Alaptörvénnyel való összhangját az Abtv. 51. §-a szerinti indítványhoz kötöttség követelményére és a határozott kérelem Abtv. 52. §-ában foglalt feltételeire figyelemmel a jelen alkotmánybírósági eljárásban nem vizsgálhatta.
- [60] 4. Minderre tekintettel az Alkotmánybíróság az indítványt a rendelkező részben foglaltak szerint elutasította. Az indítvány elutasítására tekintettel az Alkotmánybíróság nem vizsgálta érdemben az indítványozó azon kérelmét, amelyben az Alkotmánybíróság intézkedését kezdeményezte a büntetése végrehajtásának a felfüggesztése iránt.

Budapest, 2020. július 14.

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Czine Ágnes
előadó alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Horváth Attila
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Juhász Miklós
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Sulyok Tamás
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1905/2019.

• • •

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3328/2020. (VIII. 5.) AB HATÁROZATA**bírói döntés megsemmisítéséről**

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában – *dr. Czine Ágnes* alkotmánybíró különvéleményével – meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy a Fővárosi Törvényszék 10.Kpkf.670.087/2019/2. számú végzése és a Győri Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 1.K.27.376/2018/13. számú végzése alaptörvény-ellenes, ezért azokat megsemmisíti.

I n d o k o l á s**I.**

- [1] 1. Az indítványozó Bevándorlási és Menekültügyi Hivatal képviselője útján az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján benyújtott alkotmányjogi panaszában a Fővárosi Törvényszék 10.Kpkf.670.087/2019/2. számú végzése és a Győri Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 1.K.27.376/2018/13. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte.
- [2] Az Alkotmánybíróság észlelte, hogy az indítványozó elnevezése az indítvány benyújtását követően, 2019. július 1. napjával Országos Idegenrendészeti Főigazgatóságra változott. Az eljárás megindításának előzményeként az indítványozó előadta, hogy megismételt menekültügyi eljárásban hozott 106-7-13046/12/2017-M. számú határozatával a perbeli felperes elismerés iránti kérelmét elutasította és megállapította, hogy a felperes vonatkozásában a visszaküldés tilalma nem áll fenn. A felperes keresete nyomán a Győri Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 1.K.27.427/2017/7. számú ítéletével az indítványozó határozatát hatályon kívül helyezte és új eljárás lefolytatására kötelezte. Rögzítette, hogy az indítványozó a megismételt eljárásban nem tett eleget a bíróság korábbi ítéletében foglalt iránymutatásnak, mely szerint a felperes oltalmazottkénti elismerése indokolt. Az indítványozó a megismételt eljárásban hozott 106-7-3041/16/2018-M. számú határozatával a felperes elismerés iránti kérelmét mind a menekülti, mind az oltalmazottkénti elismerés tekintetében – figyelemmel az új eljárásban megállapított tényekre – elutasította és megállapította, hogy a felperes tekintetében a visszaküldés tilalma nem áll fenn. A megismételt eljárásban hozott 106-7-3041/16/2018-M. számú határozat ellen a felperes közigazgatási pert indított a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróságon, amely bíróság az Európai Unió Bírósága előtt C-556/2017. számon folyamatban lévő előzetes döntéshozatal elbírálásáig az eljárását felfüggesztette. Ezzel párhuzamosan a felperes a közigazgatási perrendtartásról szóló 2017. évi I. törvény (a továbbiakban: Kp.) 151. § (1) bekezdésére hivatkozással a Győri Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 1.K.27.427/2017/7. számú, új eljárásra kötelező ítélete teljesítésének kikényszerítésére irányuló közigazgatási bírósági eljárást kezdeményezett. A Győri Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság az alkotmányjogi panasszal támadott 1.K.27.376/2018/13. számú végzésével – a Kp. 151. § (1) bekezdés a) pontjára és 152. § (1) és (2) bekezdésére hivatkozva – 1 000 000 forint teljesítési bírsággal sújtotta az indítványozót. Megállapította, hogy a Győri Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 1.K.27.427/2017/7. számú ítéletében foglalt iránymutatás egyértelmű volt, e szerint az alperesnek (jelen alkotmányjogi panasz indítványozója) a felperest minden további eljárási cselekmény nélkül a megismételt eljárásban oltalmazottként kellett volna elismernie. A hatályon kívül helyező határozat azért született, mert a menedékjogról szóló 2007. évi LXXX. törvény (a továbbiakban: Met.) 68. § (5) bekezdése alapján a bíróság a menekültügyi hatóság határozatát nem változtathatta meg. A Fővárosi Törvényszék az alkotmányjogi panasszal támadott 10.Kpkf.670.087/2019/2. számú végzésével az elsőfokú bíróság végzését helyben hagyta. Végzésének indokolásában rámutatott, hogy az elsőfokú bíróság a Kp. 152. § (1) bekezdését is megfelelően alkalmazta, továbbá kiemelte, hogy az alperes (jelen alkotmányjogi panasz indítványozója) perbeli feladata, hogy a bíróság jogerős ítéletében foglaltakat maradéktalanul érvényre juttassa a megismételt eljárásban, figyelemmel arra, hogy a Győri Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 1.K.27.427/2017/7. számú ítéletét még a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény alapján és a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás

általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény (a továbbiakban: Ket.) alapján hozta, melynek 109. §-a értelmében a hatóságot a közigazgatási ügyekben eljáró bíróság határozatának rendelkező része és indokolása is köti.

- [3] Az indítványozó álláspontja szerint a Fővárosi Törvényszék és a Győri Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság támadott döntése megsértette az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése szerinti tisztességes bírósági eljáráshoz való alapjogát. A bírósági döntések alaptörvény-ellenességét álláspontja szerint az okozza, hogy a teljesítés kikényszerítése iránti kérelem a tárgybeli ügyben nem lett volna befogadható, tekintettel arra, hogy a folyamatban lévő előzetes döntéshozatali eljárás miatti felfüggesztés okán az alapügyben még nem született anyagi szempontból jogerős döntés, vagyis a Fővárosi Törvényszék egy anyagi jogerővel nem rendelkező döntés miatt állapított meg joghátrányt az indítványozóval szemben. Az alkotmányjogi panasszal támadott végzések alapján előfordulhat, hogy a bírással kikényszeríteni hivatott alapügyben hozott döntéssel teljes mértékben ellentétes, anyagi szempontból is jogerős döntés születik a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság előtt folyamatban lévő közigazgatási perben. A Fővárosi Törvényszék támadott döntése alapján tetszőleges gyakorisággal lenne kiszabható teljesítési bírság, olyan ügyben is, amelyben a teljesítés a döntés jogerejének hiányában fogalmilag lehetetlen.

- [4] 2. A főtitkár tájékoztatására válaszul az indítványozó kiegészítette az indítványát.

II.

- [5] Az Alaptörvény indítvánnyal érintett rendelkezése:

„XXVIII. cikk (1) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy az ellene emelt bármely vádat vagy valamely perben a jogait és kötelezettségeit törvény által felállított, független és pártatlan bíróság tisztességes és nyilvános tárgyaláson, ésszerű határidőn belül bírálja el.”

III.

- [6] 1. Az Abtv. 56. § (1) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság az Ügyrendjében meghatározottak szerinti tanácsban dönt az alkotmányjogi panasz befogadásáról, az 56. § (2) bekezdése értelmében pedig a befogadhatóságról dönteni jogosult tanács mérlegelési jogkörében vizsgálja az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt tartalmi feltételeit, különösen a 26–27. § szerinti érintettséget, a jogorvoslat kimerítését, valamint a 29–31. § szerinti feltételeket.
- [7] 2. Az Alkotmánybíróság kiemeli, hogy a jogalkotó 2019. december 20-i hatállyal módosította az Abtv. 27. §-át, erre tekintettel az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panasz befogadási vizsgálatát az Abtv. módosított szabályozása alapján végezte el, figyelemmel arra, hogy a 3030/2020. (II. 24.) AB határozat értelmében a módosított szabályozás az Alkotmánybíróság előtt folyamatban levő ügyekben is irányadó, illetve alkalmazható.
- [8] Az Abtv. 27. §-ának az indítvány elbírálásakor hatályos rendelkezései: „(1) Az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés d) pontja alapján alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdekében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés
- a) az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti vagy hatáskörét az Alaptörvénybe ütközően korlátozza, és
- b) az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva.
- (2) Jogállásától függetlenül érintettnek minősül az a személy vagy szervezet,
- a) aki (amely) a bíróság eljárásában fél volt,
- b) akire (amelyre) a döntés rendelkezést tartalmaz, vagy
- c) akinek (amelynek) jogára, kötelezettségére, magatartása jogszerűségére a bíróság döntése kiterjed.
- (3) Közhatalmat gyakorló indítványozó esetén vizsgálni kell, hogy a panaszában megjelölt, Alaptörvényben biztosított jog megilleti-e.”

- [9] A vizsgálat során az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó a Fővárosi Törvényszék 10.Kpkf.670.087/2019/2. számú másodfokú határozatát 2019. március 28-án vette át, míg alkotmányjogi panaszát 2019. május 16-án, határidőben nyújtotta be elektronikus úton az elsőfokú bíróságon.
- [10] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítvány határozott kérelmet tartalmaz, és megfelel a törvényben előírt alaki és tartalmi követelményeknek [Abtv. 52. § (1b) bekezdés].
- [11] Az Alkotmánybíróság ezt követően azt vizsgálta, hogy az alkotmányjogi panasszal támadott bírói döntés az ügy érdemében hozott, vagy az eljárást befejező döntésnek minősül-e, mivel az Abtv. 27. §-a alapján alkotmányjogi panasznak a bírói döntések közül csak a bírósági eljárást – az ügy érdemében hozott, vagy egyéb határozattal – befejező döntések ellen van helye.
- [12] A vizsgálat során az Alkotmánybíróság áttekintette a Kp.-nek az új eljárásra kötelező és a mulasztási ítélet teljesítésének kikényszerítésére irányuló eljárásra vonatkozó szabályozását. Az Alkotmánybíróság észlelte, hogy a jogalkotó az egyes törvényeknek az egyfokú járási hivatali eljárások megteremtésével összefüggő módosításáról szóló 2019. CXXVII. törvénnyel, 2020. január 1-i hatállyal a Kp. XXVI. Fejezetének elnevezését és a Kp. 151–153. §-át módosította. A Kp. módosított szabályozása [a Kp. 152. §-a, együttesen értelmezve a Kp. 153. §-ával] felhatalmazást ad a bíróságnak arra, hogy egy különös közigazgatási bírósági végrehajtási eljárás keretében ellenőrizze azt, hogy a megismételt eljárásra kötelezett hatóság a bíróság új eljárás lefolytatására kötelező jogerős határozatában foglaltaknak eleget tett-e. A teljesítés kikényszerítésére irányuló eljárás a közigazgatási bíróság jogerős határozatának kikényszerítését teszi lehetővé egyéb eljárési és peres eszközök igénybe vételén túl azzal, hogy a közigazgatási bíróság által a jogerős ítélet tényleges hatályosulását, annak tartalmi hatósági végrehajthatóságát ellenőrizhetővé teszi, egy különleges közigazgatási nemperes eljárás keretében. A Kp. pontosan kijelöli, hogy a közigazgatási bíróság mit vizsgálhat a teljesítés körében és a tekintetben is, hogy milyen jogkövetkezményeket alkalmazhat.
- [13] A teljesítés kikényszerítésére irányuló eljárásról a Kp. a „Különös közigazgatási perek és egyéb közigazgatási bírósági eljárások” című Ötödik részének „Közigazgatási nemperes eljárások” címet viselő XXVI. fejezete rendelkezik. A Kp. 1. § (1) bekezdése rögzíti, hogy a Kp.-t kell alkalmazni a közigazgatási jogviták elbírálása iránti közigazgatási perben és az egyéb közigazgatási eljárásban, ebből következően a „közigazgatási perek” és az „egyéb közigazgatási bírósági eljárások” egymástól fogalmilag elhatárolt, önálló eljárástípusokat foglalnak magukba. Ezt támasztja alá a Kp. Ötödik részének elnevezése is: „Különös közigazgatási perek és egyéb bírósági eljárások”. Az Ötödik részben szabályozott többi közigazgatási perre és bírósági eljárásra vonatkozó részletszabályok már csak az egyszerűsített perhez képest eltérő szabályokat rögzítik. A teljesítés kikényszerítésére irányuló másodfokon hozott, ezen eljárást másodfokon befejező végzés ellen a Kp. alapján további perorvoslat nem biztosított. Erre tekintettel az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a Fővárosi Törvényszék alkotmányjogi panasszal támadott döntése az ügy (a teljesítés kikényszerítésére irányuló eljárás) érdemében hozott döntésnek minősül a fizetési kötelezettség kiszabása tekintetében, vagyis a Fővárosi Törvényszék 10.Kpkf.670.087/2019/2. számú végzése az Abtv. 27. §-a szerint a vizsgált esetben alkotmányjogi panasszal megtámadható. Az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit kimerítette, mivel a végzés ellen a további jogorvoslat lehetőségét a Kp. 112. § (1) bekezdése és 115. § (1) bekezdése kizárja.
- [14] Az indítványozói jogosultság [Abtv. 51. § (1) bekezdés] vizsgálata körében az Alkotmánybíróság rámutat, hogy az Abtv. módosított 27. § (1) bekezdése értelmében a közhatalmat gyakorló szervezet (a jelen ügyben mint a Met. szerinti menekültügyi és idegenrendészeti hatóság) is jogosult az Abtv. 27. §-ában foglalt panasz előterjesztésre. Az indítványozó nemcsak jogosult, de a vizsgált esetben érintett is, mert alperese volt a közigazgatási pernek [Abtv. 27. § (2) bekezdés a) pont].
- [15] A módosított Abtv. 27. § (3) bekezdése a közhatalmat gyakorló indítványozó esetében további törvényi feltételenként írja elő annak a vizsgálatát, hogy a panaszában megjelölt, Alaptörvényben biztosított jog (jelen esetben az indítványozó által hivatkozott tisztességes bírósági eljáráshoz való jog) megilleti-e.
- [16] Az Alkotmánybíróság gyakorlatában az egyes alapjogok a természetüknél fogva csak az emberre vonatkoznak, míg más alapjogok a jogi személyeket – így a közhatalmat gyakorló szerveket – is megilletik. Az Alkotmánybíróság a fenti szempontok alapulvételével megállapította, hogy az indítványozó által hivatkozott tisztességes bírósági eljáráshoz való jog [Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdés], olyan Alaptörvényben biztosított jognak minősül, amely természeténél fogva nem csak az emberre vonatkozik. Erre tekintettel az indítvány az Abtv. 27. § (3) bekezdésében foglalt törvényi feltételnek megfelel.

- [17] 3. Az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panasz befogadhatóságát az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében megfogalmazott, és az indítványozó által felhívott tisztességes bírósági eljáráshoz való jog tekintetében mérlegelte.
- [18] Az Abtv. 29. §-a értelmében az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadható be.
- [19] Az indítványozó a jogerő sérelmét nevezte meg panasza alapjaként. A tisztességes bírósági eljáráshoz való jog sérelmét arra hivatkozva állította, hogy az alapügyben álláspontja szerint nem született anyagi jogerős döntés, ezért a teljesítési bírság vele szemben nem lett volna kiszabható. Az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panasszal támadott bírói döntések vizsgálata során megállapította, hogy a törvényszék döntését arra is alapította, hogy az előtte folyó eljárás „kizárólag arra szolgál, hogy a konkrét jogerős ítéletben foglaltakat az alperes teljesítette-e vagy sem. Így az sem vehető figyelembe, hogy a bíróság bevárta-e az Európai Unió Bírósága által folytatott eljárást, és sor került-e, és ha nem, miért nem, a per tárgyalásának felfüggesztésére.”
- [20] Az Alkotmánybíróság úgy ítélte meg, hogy a jogerő tiszteletben tartásának követelményével összefüggésben a másodfokú bíróság fenti értelmezése a jelen esetben a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet vet fel, ezért az alkotmányjogi panaszt – az Ügyrend 31. § (6) bekezdését alkalmazva – befogadta és érdemben bírálta el.

IV.

- [21] Az alkotmányjogi panasz megalapozott.
- [22] 1. Az Alkotmánybíróság a tisztességes bírósági eljáráshoz való joggal és ezzel összefüggésben a jogerő tiszteletben tartásával kapcsolatos gyakorlatából az alábbiakat emeli ki.
- [23] Az Alkotmánybíróság – az indítványozó által is hivatkozott – 23/2018. (XII. 28.) AB határozatban összefoglalóan megerősítette a tisztességes eljáráshoz való joggal összefüggésben kialakított következetes gyakorlatát. E szerint „a *fair trial* olyan minőség, amelyet az eljárás egészének és körülményeinek figyelembevételével lehet csupán megítélni. Ezért egyes részletek hiánya ellenére éppúgy, mint az összes részletszabály betartása dacára lehet az eljárás 'méltánytalan' vagy 'igazságtalan', avagy 'nem tisztességes'» (ABH 1998, 95) {legutóbb megerősítette a 3254/2018. (VII. 17.) AB határozat, Indokolás [41]}. Az Alkotmánybíróság eddigi gyakorlatában a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog érvényesülésének megítélését minden esetben tartalmi vizsgálathoz kötötte: »elemezte az alapjog állított sérelmére vezető jogszabályi környezetet és bírói döntést, a szabályozás célját és a konkrét ügy tényállását, majd pedig – mérlegelés eredményeként – mindezekből vont le következtetéseket az adott esetre nézve megállapítható alapjogsérelemre nézve« {23/2018. (XII. 28.) AB határozat, Indokolás [27], vö. 20/2017. (VII. 18.) AB határozat (a továbbiakban: Abh1.), Indokolás [17]; 3102/2017. (V. 8.) AB határozat, Indokolás [18]}
- [24] Az Abh1. az önkényes bírói jogértelmezés kapcsán elvi élel mondta ki, hogy: „A bírói függetlenségnek nem korláta, sokkal inkább biztosítéka a törvényeknek való alávetettség: a bírónak a határozatait a jogszabályok alapján kell meghoznia. Ha a törvénynek való alávetettségtől a bíróság eloldja magát, saját függetlenségének egyik tárgyi alapját vonja el. A vonatkozó jogszabályokat be nem tartó bíróság lényegében visszaél saját függetlenségével, amely adott esetben ezen keresztül a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog sérelmét okozhatja.” (Abh1., Indokolás [23]).
- [25] Az Alkotmánybíróság már a korai gyakorlatában alkotmányossági jelentőséggel ruházta fel a jogerőt, amit az anyagi igazságosság és a jogbiztonság követelményeit összhangba hozó intézményként jellemzett. Az Alkotmánybíróság gyakorlatából az is megállapítható, hogy a jogerő kiemelt jelentőségének egyik indoka „a bírói döntésekbe vetett közbizalom” megőrzése és erősítése, és bizonyos esetekben inkább a bírói döntés jogerejének feloldása szolgálja jobban e célt, mint a „jogi hibában, vagy tévedésben szenvedő döntés jogerejének tisztelete” {25/2013. (X. 4.) AB határozat, Indokolás [36]}.
- [26] Az Alkotmánybíróság a 3133/2017. (VI. 8.) AB határozatban (a továbbiakban: Abh2.) foglalta össze a jogerővel kapcsolatos gyakorlatát, a jogerő tiszteletben tartásának követelményét vizsgálva és ezzel összefüggésben rögzítette, hogy „a bírósághoz fordulás alapjoga részének tekinti a jogerős ítéletek hatékonyságát, a jogerő tiszteletben tartásának követelményét, mely ugyanakkor a jogállamiság elvétől elvonatkoztatottan nem értelmezhető» {30/2014. (IX. 30.) AB határozat, Indokolás [81]}. Ebből pedig az következik, hogy a jogerő tiszteletben tartásá-

nak követelménye összefüggésben áll a jogállamiságon túl a tisztességes eljáráshoz való, Alaptörvényben biztosított joggal. [...]

A jogerő intézményét azonban nem csak az egyes jogági – polgári és büntető – perjogok, hanem a közigazgatási eljárásjog is ismeri.

A jogerő a jogi eljárásokban három körülménnyel áll kapcsolatban. Egyrészt a jogalkalmazó szerv döntése rendes jogorvoslattal többé nem támadható (alaki jogerő). Másrészt a döntés nem változtatható meg (anyagi jogerő). Harmadrészt a döntés végrehajtható. Ezek az elemek megjelennek a bírósági és a közigazgatási határozatok esetében is. A közigazgatási, illetve a bírósági határozatok jogereje azonban különbözik egymástól, ami egyfelől a két szervtípus döntésének természetéből, másrészt a döntéseik közötti hierarchikus rendből következik. Míg a bírósági határozatok jellemzően *ex tunc* hatályúak, azaz a múltra nézve, az elbírálást megelőzően kialakult vitában adnak megoldást, addig a közigazgatási hatósági határozatok jellemzően *ex nunc* hatályúak, azaz a jövőre nézve hoznak létre valamilyen jogviszonyt.” (Abh2., Indokolás [32]–[34])

- [27] Az Alkotmánybíróság az Abh2.-ben azt is hangsúlyozta, hogy: „A jogerő intézménye – alapvetően a jogállamiság követelményéből eredeztethetően – annak biztosítékát szolgálja, hogy valamely jogalkalmazó szerv döntése véglegessé váljon, vagyis a benne foglalt rendelkezések végrehajthatók legyenek, az ne legyen megtámadható rendes jogorvoslattal és a benne eldöntött tény- és jogkérdések ne – avagy csak szigorú kivételek alapján – válhassanak újabb vita tárgyává. Az a közérdek nyilvánul meg benne, hogy a jogviszonyok idővel lezártnak minősüljenek, és azok védve legyenek mindennemű beavatkozástól. Erre egyrészt azért van szükség, hogy a jogvitában érintett személyek viszonyai ne maradjanak függő helyzetben, másrészt pedig azért, hogy az eldöntött kérdés utólag ne legyen módosítható. [...]

A jogállamiság lényeges elemének nevezte azt is, hogy a törvénynek egyértelműen meg kell határoznia, mikor támadható meg egy bírósági határozat rendes jogorvoslattal (fellebbezéssel), milyen feltételek mellett van lehetőség a jogerős határozat rendkívüli jogorvoslattal történő megtámadására, illetve mikor következik be az az állapot, amikor már a jogerős határozat semmilyen jogorvoslattal nem támadható. Ezt az álláspontot az Alkotmánybíróság az Alaptörvény hatálybalépését követő gyakorlatában is következetesen fenntartotta. Ennek során megerősítette az anyagi igazságosság és a jogbiztonság viszonyáról írottakat, továbbra is fenntartva a jogbiztonság elsődlegességét. Mindemellett hangsúlyozta, hogy a jogerő »áttörhető, ennek módját, formáit és feltételeit pedig a törvénynek úgy kell szabályoznia, hogy a jogerő feloldásával okozott sérelem és az anyagi igazság teljesebb érvényesülése, mint elérni kívánt cél, arányban álljon egymással« {3103/2013. (V. 17.) AB határozat, Indokolás [25]}. Nem sokkal később ez az elv ismét megerősítést nyert: »a jogerő tisztelete nem abszolút és áttörhetetlen eleme a jogbiztonságnak. A lezárt jogviszonyok érinthetlenségének tilalma alól engedhető kivétel, ha a jogbiztonsággal konkuráló más alkotmányos elv elkerülhetetlenné teszi, és ezzel nem okoz céljához képest aránytalan sérelmet« {24/2013. (X. 4.) AB határozat, Indokolás [46]}.” (Abh2., Indokolás [29]–[30])

- [28] Az Abh2. elvi éllel mutatott rá, hogy az »eljárásjogi jogerőfogalom meghatározása a jogalkotó döntési szabadságának körébe tartozik, amelyet az Alkotmánybíróság alapvetően nem mérlegelhet felül. A hatályos magyar közigazgatási eljárási törvény, a Ket. szabályozási rendszerében a jogerő fogalma az alaki jogerőt, vagyis a megtámadhatatlanságot jelenti. Ez a Ket. 73/A. § (1) bekezdése értelmében az elsőfokú döntés vonatkozásában akkor áll be, ha az elsőfokú döntés ellen nem fellebbeztek és a fellebbezési határidő letelt, ha a fellebbezésről lemondtak vagy a fellebbezést visszavonták, ha a fellebbezésnek – ideértve a végzések elleni önálló fellebbezést – nincs helye, illetve ha a fellebbezés elbírálására jogosult hatóság az elsőfokú hatóság döntését helyben hagyta. A közigazgatási eljárásjog rendszere ugyanakkor többféle lehetőséget biztosít az akár jogerőre emelkedett közigazgatási döntés felül bírálata. Ezek: a bírósági felülvizsgálat (Ket. 109. §), az újrafelvételi eljárás (Ket. 112. §), az Alkotmánybíróság határozata alapján indítható eljárás (Ket. 113. §), a döntés módosítása vagy visszavonása (Ket. 114. §), a felügyeleti eljárás (Ket. 115. §), valamint az ügyészi fellépés (Ket. 120. §, az ügyészségről szóló 2011. évi CLXIII. törvény 29. §). Az Art. mint speciális jogszabály 116. §-a az adóeljárásban ismeri továbbá a jelen ügyben is alkalmazott felüellenőrzés intézményét. Ezek közül a felügyeleti eljárás és az ügyészi fellépés a Ket. szerint hivatalbóli döntés-felülvizsgálati eljárás, és természetét tekintve a felüellenőrzés is ilyen eljárásnak tekintendő.” (Abh2., Indokolás [35]).

- [29] 2. Az Alkotmánybíróság a jelen ügyben figyelemmel volt arra, hogy 2018. január 1-jén hatályba lépett a Kp., amely »kódexjelleggel, rendszerszerűen megújítva szabályozza a közigazgatási perjogot. A Kp. alapján főszabály szerint minden közigazgatási cselekménnyel és annak elmulasztásával kapcsolatban lehetséges a bírósághoz fordulás, amelynek alapján a Kp. tulajdonképpeni központi eleme a közigazgatási tevékenység fogalma (Kp.

4. §). Következésképpen a Kp. a döntésközpontú hatásköri szabályozás helyett a közigazgatási cselekményre épülő generálklauzulával alapozza meg a közigazgatási bíróságok hatáskörét a közigazgatási jogviták elbírálására. A Kp. alapján minden közigazgatási jogvita esetén van helye közigazgatási bírói úton jogorvoslatnak, amennyiben azt törvény nem utalja más eljárásra.” {3334/2019. (XII. 6.) AB határozat, Indokolás [89]}
- [30] A Kp. 1. § (1) bekezdése értelmében e törvényt kell alkalmazni a közigazgatási jogviták elbírálása iránti közigazgatási perben és az egyéb közigazgatási bírósági eljárásban. A Kp. 96. §-a [Anyagi jogerőhatás] rögzíti, hogy „a közigazgatási tevékenység jogszerűségének vizsgálata tárgyában hozott ítélet jogereje kizárja, hogy ugyanazon közigazgatási tevékenység jogszerűségének vizsgálatára a felek vagy az érdekeltek új keresetet indíthassanak vagy azt egyébként vitássá tehessék”. A fentiekből az következik, ha a közigazgatási perben a bíróság ítéletet hozott, akkor ugyanabban a tárgyban a felek vagy az érdekeltek nem indíthatnak újabb keresetet (a döntés megváltoztathatatlansága). A határozat megváltoztathatatlansága (anyagi jogerő) teljes körűen a közigazgatási eljárásjogban az Alkotmánybíróság értelmezésében a bírósági felülvizsgálatot követően, annak eredményeként, vagyis a döntés közigazgatási úton való megtámadhatatlanságát (alaki jogerő) követően áll be.
- [31] Jelen ügyben ez az Alkotmánybíróság értelmezésében az alábbiakat jelenti. Az indítványozó – a határozat indokolásának I/1. pontjában (Indokolás [1] és köv.) foglaltak szerint – megismételt menekültügyi eljárásban hozott 106-7-13046/12/2017-M. számú határozatával a felperes elismerés iránti kérelmét elutasította, és megállapította, hogy a felperes vonatkozásában a visszaküldés tilalma nem áll fenn. A felperes keresete nyomán a Győri Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 1.K.27.427/2017/7. számú ítéletével az indítványozó határozatát hatályon kívül helyezte és új eljárás lefolytatására kötelezte. Az indítványozó a megismételt eljárásban hozott 106-7-3041/16/2018-M. számú határozatával a felperes elismerés iránti kérelmét mind a menekülti, mind az oltalmazottkénti elismerés tekintetében – figyelemmel az új eljárásban megállapított tényekre – elutasította és megállapította, hogy a felperes tekintetében a visszaküldés tilalma nem áll fenn. A megismételt eljárásban hozott 106-7-3041/16/2018-M. számú, 2018. április 5. napján meghozott határozat ellen a felperes közigazgatási pert indított a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróságon, amely bíróság a C-556/2017. számon folyamatban lévő előzetes döntéshozatal elbírálásáig az eljárását a rendelkezésre álló iratok tanúsága szerint felfüggesztette. Ezzel párhuzamosan a felperes a Kp. 151. § (1) bekezdésére hivatkozással a Győri Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 1.K.27.427/2017/7. számú, új eljárásra kötelező ítélete teljesítésének kikényszerítésére irányuló közigazgatási bírósági eljárást kezdeményezett. A teljesítési eljárásban eljáró elsőfokú bíróság az alperest 1 000 000 forint teljesítési bírsággal sújtotta a 2018. november 28-án meghozott, az alkotmányjogi panasszal támadott döntésében.
- [32] E végzés ellen az indítványozó fellebbezéssel élt, azonban a Fővárosi Törvényszék az alkotmányjogi panasszal támadott 10.Kpkf.670.087/2019/2. számú, 2019. február 5-én meghozott végzésével az elsőfokú bíróság végzését helyben hagyta. A rendelkezésre álló iratok tanúsága szerint a támadott első és másodfokú végzés meghozatalára a megismételt eljárásban hozott 106-7-3041/16/2018-M. számú határozat ellen a felperes által indított, a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság által a C-556/2017. számon folyamatban lévő előzetes döntéshozatal elbírálásáig felfüggesztett közigazgatási per hatálya alatt került sor, amely bíróság – a rendelkezésre álló iratok tanúsága szerint – az eljárását 2018. június 29-én kelt végzése alapján függesztette fel.
- [33] A bíróság határozatában rámutatott, hogy az előzetes döntéshozatali eljárás alapját képező ügy lényege megegyezett a jelen ügyével abban, hogy a menekültügyi hatóság határozatát a bíróság hatályon kívül helyezte, a hatóság azonban a megismételt eljárásban nem tartotta be a bíróság által adott iránymutatást, a hatóság azon jogi álláspontja következtében, hogy a bíróság még közvetett módon sem változtathatja meg a közigazgatási hatóság döntését. A bíróság azt is hangsúlyozta, hogy ebben a perben a felperes elsődleges kereseti kérelme az alperes (jelen alkotmányjogi panasz indítványozója) határozatának megváltoztatására irányul, amelyre a nemzeti jogi szabályozás nem ad lehetőséget, ezért a jelen per szempontjából jelentőséggel bír az Európai Unió Bírósága előtt folyamatban lévő előzetes döntéshozatali eljárás eredménye.
- [34] Ezzel párhuzamosan a felperes a Kp. 151. § (1) bekezdésére hivatkozással a Győri Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 1.K.27.427/2017/7. számú, új eljárásra kötelező ítélete teljesítésének kikényszerítésére irányuló közigazgatási bírósági eljárást kezdeményezett. Az Alkotmánybíróság rámutat, hogy a folyamatban lévő közigazgatási per (mint kérelemre induló jogorvoslati eljárás) megindítása okán nem feltétlenül (szükségszerűen) következik be a határozat véglegessége, annak eredményeként, a bíróság döntését követően a határozat megváltozhat, de a bíróság akár helyben is hagyhatja az indítványozó határozatát. Az anyagi jogerő tehát jelen esetben akkor áll be, ha közigazgatási perben a bíróság végleges, megváltoztathatatlan határozatot hoz. Jelen esetben ezt követően, a döntés rendelkező részének függvényében kerülhet sor esetlegesen teljesítési bírság kiszabására, ezt

megelőzően ilyen joghátrány nem alkalmazható. Ha a bíróság határozatot jogerősen felülvizsgálta és rendkívüli jogorvoslatnak nincs helye, akkor áll be a közigazgatási határozat anyagi jogereje.

- [35] Az Alkotmánybíróság elvi élel mutat rá, hogy maga a közigazgatási per az, ami a jogorvoslatához való jog érvényesülését szolgálja a közigazgatás tevékenységével szemben, vagyis jelen esetben a folyamatban lévő közigazgatási per befejezéséig a közigazgatási jogvitát nem lehet lezártnak tekinteni. A Kp. 96. §-a alapján a határozat megváltoztathatatlansága a perorvoslati eljárások befejezése után áll be. Az anyagi jogerő lényege, hogy az ítélet, illetve határozat a kérdéses ügyet érdemben, véglegesen eldönti. A közigazgatási határozathoz az alaki jogerő hatásai onnantól kapcsolódhatnak, hogy az közigazgatási úton fellebbezéssel többé már nem támadható. Amennyiben a jogosult közigazgatási pert indít, az e perben meghozott ítélethez fűződhet anyagi jogerőhatás. Az alkotmányjogi panasszal támadott döntésében sem az elsőfokú, sem a másodfokú bíróság nem tulajdonított jelentőséget annak, hogy a teljesítési bíróság kiszabására a felfüggesztett közigazgatási per hatálya alatt került sor, amely perben az előzetes döntéshozatali eljárás tárgyában az Európai Unió Bírósága 2019. július 29-én, vagyis a teljesítési bíróság kiszabását követően hirdetett döntést. Ebből következően – a rendelkezésre álló iratok tanúsága szerint – a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság előtt felfüggesztett közigazgatási perben hozott érdemi döntés meghozatala előtt került sor a teljesítési bíróság indítványozóval szembeni kiszabására. Mindebből jelen esetben az következik, hogy az alkotmányjogi panasszal támadott bírói döntések meghozatalakor folyamatban lévő, a megismételt eljárásban tett közigazgatási tevékenység jogszerűségéről állást foglaló közigazgatási per hatálya alatt a Kp. szerinti teljesítési bíróság nem lett volna kiszabható, mivel annak előfeltétele az ügyben született anyagi jogerős döntés.
- [36] 3. Az Alkotmánybíróság hangsúlyozza, hogy jelen ügyben abban az alkotmányossági kérdésben kellett állást foglalnia, hogy sérült-e az indítványozó tisztességes bírósági eljáráshoz való joga annak következtében, hogy anyagi jogerő (véglegesség) hiányában a bíróság teljesítési bíróság szankcióval sújtotta. Másként megfogalmazva: abban kellett dönteni, hogy nem volt-e idő előtti a teljesítési bíróság kiszabása, mivel az időelőttiség szorosan kapcsolódik a jogerőhöz, az pedig a tisztességes bírósági eljáráshoz való joghoz. Az indítványozó helytállóan mutat rá, hogy a bíróságok támadott döntéseikben a vizsgált esetben anyagi jogerős döntés hiányában sújtották teljesítési bírósággal. A fentiek alapján az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az alkotmányjogi panasszal támadott bírósági döntések a jogerő tiszteletben tartásának követelményével összefüggésben megsértették az indítványozónak az Alaptörvényben biztosított tisztességes bírósági eljáráshoz való jogát, mivel a Kp. szerinti teljesítési bíróság kiszabásának előfeltétele egy anyagi jogerővel rendelkező, lezárt alapügy, amely a jelen esetben nem teljesült.
- [37] Mindezek alapján az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a Fővárosi Törvényszék 10.Kpkf.670.087/2019/2. számú végzése és a Győri Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 1.K.27.376/2018/13. számú végzése alaptörvény-ellenes, ezért azokat megsemmisítette.
- [38] Az Alkotmánybíróság tájékoztatja az indítványozót, hogy a bírósági határozat megsemmisítését követően az alkotmányjogi panasz orvoslásának eljárási eszközét a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény 427. §-a alapján – az Alkotmánybíróság határozata alapján és a vonatkozó eljárási szabályok megfelelő alkalmazásával – a Kúria állapítja meg.

Budapest, 2020. július 14.

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Czine Ágnes
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Horváth Attila
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Juhász Miklós
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Sulyok Tamás
előadó alkotmánybíró helyett

Dr. Czine Ágnes alkotmánybíró különvéleménye

- [39] Nem értek egyet a rendelkező részben foglalt döntéssel az alábbiakban kifejtett indokok miatt.
- [40] 1. Az Alkotmánybíróság a jelen ügyben az alkotmányjogi panaszt érdemben vizsgálta, és a meghozott döntését arra alapította: „az alkotmányjogi panasszal támadott bírósági döntések a jogerő tiszteletben tartásának követelményével összefüggésben megsértették az indítványozónak az Alaptörvényben biztosított tisztességes bírósági eljáráshoz való jogát, mivel a Kp. szerinti teljesítési bírság kiszabásának előfeltétele egy anyagi jogerővel rendelkező, lezárt alapügy, amely a jelen esetben nem teljesült.”
- [41] Álláspontom szerint ugyanakkor az Alkotmánybíróság által vizsgált kérdések (különösen a Kp. 151. § és 152. §-ának értelmezésével összefüggő megállapítások) olyan törvényértelmezési kérdések, amely a tisztességes bírósági eljáráshoz való joggal összefüggésben alapjogi relevanciával nem bírnak, és ezen szakjogi kérdésekben az Alkotmánybíróság a rendes bíróság jogértelmezését – az alábbiakban hivatkozott alkotmánybírósági gyakorlatra tekintettel – nem bírálhatja felül.
- [42] 2. Mindenekelőtt fontosnak tartom hangsúlyozni: Az Alkotmánybíróság töretlen gyakorlata szerint „[s]em a jogállamiság elvont elve, sem a tisztességes eljárás alapjoga [...] nem teremthet alapot arra, hogy az Alkotmánybíróság a bírósági szervezet feletti szuperbírság szerepébe lépjen, és hagyományos jogorvoslati fórumként járjon el. [...] A bíró bármely ténybeli vagy jogi tévedése nem teszi automatikusan tisztességtelenné az egész eljárást, mivel az ilyen tévedések teljesen soha nem küszöbölhetők ki, azokat az igazságszolgáltatás ma ismert rendszere magában hordozza.” {3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [14]–[15]}
- [43] Az Alkotmánybíróság következetes értelmezése szerint az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése egy processzuális alapjogot tartalmaz, amely elsősorban a bírósági eljárással szemben támasztott eljárási garanciák rendszerét jelenti {5/2020. (I. 29.) AB határozat, Indokolás [47]; 3368/2019. (XII. 16.) AB végzés, Indokolás [15]; 3367/2019. (XII. 16.) AB végzés, Indokolás [17]; 3295/2019. (XI. 18.) AB végzés; Indokolás [36]; 6/2019. (III. 20.) AB határozat, Indokolás [31]; 3046/2019. (III. 14.) AB határozat, Indokolás [34]; 3296/2018. (X. 1.) AB határozat; Indokolás [42]; 3181/2018. (VI. 8.) AB határozat, Indokolás [24]}. Az Alaptörvény a XXVIII. cikk (1) bekezdésében tehát nem kétségesen eljárási, processzuális természetű alapjogot ismer el, amelynek elvi alapját az eljárás egészének minőségében lehet megragadni {3215/2018. (VI. 21.) AB végzés, Indokolás [15]}.
- [44] A tisztességes bírósági eljáráshoz való jog processzuális jellegéből fakadóan az Alkotmánybíróság nem foglal állást a perorvoslati bíróság jogköréhez tartozó, szakjogi vagy kizárólag törvényértelmezési kérdésben {3001/2020. (II. 4.) AB határozat, Indokolás [18]}. Az Alkotmánybíróság rámutatott arra is, hogy „önmagában az, hogy a bíróság jogértelmezése valamely peres fél jogértelmezésétől – a jogviták elbírálására irányuló ítélkező-jogalkalmazó tevékenységből fakadóan legalább az egyik fél jogértelmezésétől szükségképpen – eltér, nem alapozza meg az alapvetően processzuális természetű előírásokat tartalmazó tisztességes bírósági eljáráshoz való jog sérelmének megállapíthatóságát” {3387/2019. (XII. 19.) AB végzés, Indokolás [17]; lásd még: 3080/2020. (III. 18.) AB végzés, Indokolás [55]}.
- [45] A fentiekben kifejtettek alapján megállapítható: a jogszabályokat a bíróságok önállóan értelmezik, és az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki. Ez a jogkör pedig nem teremthet alapot arra, hogy minden olyan esetben beavatkozzon a bíróságok tevékenységébe, amikor olyan (állítólagos) jogszabálysértő jogalkalmazásra került sor, mely egyéb jogorvoslati eszközzel nem orvosolható.
- [46] 3. Az Alkotmánybíróság ugyanakkor rendkívül kivételes esetekben elismerte, hogy a bírói jogértelmezés kirívó – alapjogi relevanciát elérő – hibája a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog sérelmének a megállapíthatóságára vezessen {3173/2015. (IX. 23.) AB határozat, Indokolás [52]; lásd még: 20/2017. (VII. 18.) AB határozat, Indokolás [21]–[29]}. Kivételes esetben ezért a *contra legem* jogalkalmazás a bírói jogértelmezés alaptörvényellenességét eredményezheti {3113/2020. (V. 8.) AB végzés, Indokolás [14]; 3111/2020. (V. 8.) AB végzés, Indokolás [13]; 3097/2020. (IV. 23.) AB végzés; Indokolás [12]; 3078/2020. (III. 18.) AB végzés, Indokolás [14]}. Ennek ugyanakkor rendkívül szűk körben van helye.
- [47] Az Alkotmánybíróság a 20/2017. (VII. 18.) AB határozatban hangsúlyozta, hogy a bírói jogértelmezés kirívó – alapjogi relevanciát elérő – hibája akkor merülhet fel, ha a bíróság a jogkérdésre nyilvánvalóan vonatkozó jogi normákat nem veszi figyelembe, és a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog mint eljárásjogi jellegű alapjog

egy aspektusát, az indokolási kötelezettséget sértő módon nem indokolja meg, hogy az adott jogkérdésre irányadó, hatályos jogi normákat miért nem alkalmazza (Indokolás [29]). Az Alkotmánybíróság a 23/2018. (XII. 28.) AB határozatban rámutatott arra is, hogy a bírói jogértelmezés akkor is alaptörvény-ellenessé válik, ha a bíróság az Alaptörvény 28. cikkében foglalt jogértelmezési szabályokat kifejezetten figyelmen kívül hagyja (Indokolás [28]). Ezzel összefüggésben ugyanakkor fontos hangsúlyozni, hogy „pusztán az a tény, hogy a bíróság a jogszabály céljának vizsgálata után azzal ellentétes tartalmú döntést hoz, nem eredményez minden esetben és feltétlenül alaptörvény-ellenességet. Egy ilyen követelmény a jogrend működőképességet veszélyeztető rugalmatlanságát idézhetné elő. Maga az Alaptörvény 28. cikke is akként fogalmaz, hogy a jogértelmezésnek a jogszabály célját elsősorban kell figyelembe vennie, és nem zárja ki, hogy a jogszabály tartalmának megállapításakor a bíróság egyéb szempontokra is figyelemmel legyen, és hogy ezek mérlegelése során, indokolt esetben, a jogszabály eredeti céljával ellentétes következtetésre jusson. Az a bírósági mérlegelés azonban, amely a jogszabály céljának vizsgálatát teljes mértékben és kifejezetten kizárja, már alaptörvény-ellenesnek minősül.” (Indokolás [30])

- [48] A fentiek alapján megállapítható, hogy az Alkotmánybíróság jelenlegi gyakorlatában a bírói jogértelmezés kirívó – alapjogi relevanciát elérő – hibája azzal összefüggésben merülhet fel, ha a bíróság nem a jogvitára irányadó jogi normákat alkalmazza, illetve ha a bíróság kifejezetten figyelmen kívül hagyja az Alaptörvény 28. cikkének értelmezési elveit.
- [49] 4. Véleményem szerint a jelen ügyben ezen feltételek egyike sem áll fenn: az eljáró bíróságok a jogvita elbírálására irányadó jogszabályokat alkalmazták. Emellett jogértelmezésüket kifejezetten a Kp. 151. § és 152. §-ának céljára alapították, ezért nem merülhet fel az sem, hogy az Alaptörvény 28. cikkében foglalt értelmezési szabályokat figyelmen kívül hagyták volna.
- [50] Mindezek alapján, álláspontom szerint, a jelen ügyben kirívó jogértelmezési hiba kételye nem merült fel, ezért az alkotmányjogi panasz érdemi vizsgálatának a feltételei nem álltak fenn.

Budapest, 2020. július 14.

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Czine Ágnes
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/921/2019.

• • •

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3329/2020. (VIII. 5.) AB HATÁROZATA

alkotmányjogi panasz elutasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Gfv.V.30.045/2019/9. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítványt elutasítja.

I n d o k o l á s

I.

- [1] Az indítványozó bank (képviseli: dr. Nagy András ügyvéd, Gárdos Mosonyi Tomori Ügyvédi Iroda) az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLl. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. § alapján alkotmányjogi panaszt terjesztett elő. Kérte az Alkotmánybíróságtól a Kúria Gfv.V.30.045/2019/9. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését az Alaptörvény XIII. cikk (1)–(2) bekezdésének sérelmére hivatkozva.
- [2] Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügy az alábbiakban foglalható össze.
- [3] A líbiai megrendelő és egy magyar vállalkozó között építési vállalkozási szerződés jött létre. A megrendelő a vállalkozó részére előleget fizetett, melyet a megrendelő javára szóló bankgarancia biztosított. A bankgarancia egy többszereplős viszontgarancia láncolat eredményeként jött létre. Az indítványozó ezen garencialáncolat egyik alanya és az indítvány alapjául szolgáló ügy alperese. Az Egyesült Nemzetek Szervezete Biztonsági Tanácsának 1970. (2011) számú határozatával és az Európai Unió a Tanács 2011/127/KKBP határozatával, valamint a Tanács 204/2011/EU rendeletével embargó intézkedések kerültek bevezetésre egyes líbiai magánszemélyekkel, jogi személyekkel és szervezetekkel szemben. A 204/2011/EU rendelet melléklet tiltólistáján szerepelt a megrendelő, valamint bizonyos időintervallumban az indítványozó is. A megrendelő az embargó ideje alatt több alkalommal megpróbálta lehívni a bankgaranciát indítványozótól, és az indítványozó is megkísérelte lehívni a garanciát a jelen üggyel érintett per felperesétől. A felperes egy garancialevél szabályosságát elismerte, de kifizetésre nem került sor a 204/2011/EU rendeletre hivatkozással és a továbbiakban sem került sor kifizetésre az embargóra hivatkozva. A garanciaszerződés más szereplői között lefolytatott perben a bíróság megállapította, hogy a 204/2011/EU rendelet hatálya a megrendelő és a vállalkozó által kötött szerződésre kiterjed.
- [4] A felperes keresetében elsődlegesen annak megállapítását kérte, hogy a garanciaszerződés megszűnt, így fizetési kötelezettség nem terheli. A garanciaszerződés 2013. augusztus 30-án járt le, és az embargós intézkedések miatt kifizetésre nem volt jogi lehetőség. Az elsőfokú bíróság megállapította a garanciaszerződés megszűnését és kifejtette, hogy az indítványozó és a megrendelő részére fizetést eszközölni az embargós rendelkezések miatt nem lehetett. A másodfokon eljáró bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatta és a felperes keresetét elutasította, mert a megállapítási per feltételei nem álltak fenn.
- [5] A felülvizsgálati eljárást lefolytató Kúria a jogerős ítéletet hatályon kívül helyezte és az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta. A Kúria egyetértett a másodfokú bírósággal abban, hogy az embargós rendelkezéseknek nem célja az érintettek tulajdontól való megfosztása. A Kúria vizsgálta a perben vitatott követelések érintettségét az embargós szabályokkal összefüggésben és megállapította, hogy a tulajdonjogi igényekkel szemben más megítélés alá esnek azok a pénzeszközök vagy gazdasági erőforrások, szerződéses követelések, melyek nem tartoznak a tulajdonjog körébe. A Kúria szerint ezekre legfeljebb, mint vagyoni várományra alapítható kötelmi jogi igény. Az ilyen követelés teljesítésének tiltása azonban azzal járhat, hogy ezektől az igényektől a jogosult elesik, mert ha a szerződéses kötelezettség teljesítésének időpontja előtt nem oldják fel az embargós rendelkezéseket, akkor a határidő lejártával a kötelezett szabadul a kötelemből, ugyanis az embargós szabályok automatikusan nem hosszabbítják meg a teljesítési határidőt. A Kúria ítéletében arra a megállapításra jutott, hogy a perbeli esetben az embargós szabályok kizárták a kötelezettség teljesítését, sőt a 204/2011/EU rendelet módosítása a meghosszabbítási igények teljesítését is megtiltotta. A Kúria a megállapítási per feltételei körében,

a felperes jogainak a megóvása érdekében kifejtett érvelését elfogadta, és a per tárgyát tekintően megállapította, hogy az embargós rendelet mint imperatív norma hatást gyakorol a polgári jogi jogviszonyra. A garanciavállalás lejártáig nem került le a tiltólistáról a megrendelő, és mivel az embargós szabályok nem célozzák az érintett polgári jogi jogviszonyok meghosszabbítását, szükséges a kötelelem megszűnésének a megállapítása, hogy később se keletkezzen olyan helyzet, mely a garancia kifizetését lehetővé tenné.

- [6] 2. Az indítványozó ezt követően fordult az Alkotmánybírósághoz. Az indítványozó álláspontja szerint a Kúria felülvizsgálati ítélete sérti az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésébe foglalt tulajdonhoz való jogát. Az indítvány szerint a kúriai ítélet azzal, hogy a garancialáncolat egyik eleménél megállapította azt, hogy nem kerülhet sor a szerződés teljesítésére, megszakította a garancialáncolatot, és ezzel a felek közötti vagyoni egyensúlyt felborította. Emellett a Kúria olyan értelmezés tulajdonított az uniós embargós szabályoknak, amely a tulajdonhoz való jog sérelmét eredményezte.
- [7] Az indítványozó az alkotmánybírói gyakorlat alapján a garanciaszerződésből eredő követelést az alkotmányos tulajdon körébe tartozónak tekinti, érveket fogalmazott meg azzal kapcsolatban, hogy megszerzett tulajdonnak is és várománynak is minősülhet, ugyanis a jogviszony alapján a garantőr a viszontgarancia kibocsátásával egy visszavonhatatlan fizetési kötelezettséget vállalt az indítványozóval szemben, amely várományosi pozíció tovább erősödött a Kúria által is elismert jogszerű lehívással. A Kúria alaptörvény-ellenesen korlátozta az indítványozó tulajdonhoz való jogát azzal, amikor a perbeli igényt legfeljebb kötelmi igénynek minősítette, és elhatárolta a polgári jogi tulajdonjogi igényektől. Az embargós szabályok a perbeli kötelmi jogi igényre olyképpen hatnak ki, hogy az embargó alatt akár el is lehet esni a szerződéses igénytől. Az indítványozó szerint a Kúria nem vette figyelembe az alkotmányos és a polgári jogi tulajdon közötti különbségeket, valamint az uniós joggyakorlatot, és ezáltal alaptörvény-ellenesen korlátozta a tulajdonhoz való jogát, amelybe a szerződéses pozíciója is beletartozik.
- [8] Az ügyben a támadott ítéletben ellenérdekű fél beadványokat nyújtott be, melyek szerint az alkotmányjogi panasz megalapozatlan, mert álláspontja szerint az Alkotmánybíróság gyakorlata alapján a garanciaszerződésből eredő követelés nem tartozik az alkotmányos tulajdon védelmi körébe, és a Kúria döntése összhangban van mind az Alkotmánybíróság mind az Európai Bíróság gyakorlatával.

II.

- [9] Az Alaptörvény érintett rendelkezései:

„XIII. cikk (1) Mindenkinek joga van a tulajdonhoz és az örökléshez. A tulajdon társadalmi felelősséggel jár.
(2) Tulajdont kisajátítani csak kivételesen és közérdekből, törvényben meghatározott esetekben és módon, teljes, feltétlen és azonnali kártalanítás mellett lehet.”

III.

- [10] 1. Az Abtv. 56. § (1) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság először az alkotmányjogi panasz befogadásáról dönt, melynek során az eljáró tanács vizsgálja, hogy az indítvány megfelel-e az alkotmányjogi panasz befogadhatóságára vonatkozó törvényi – formai és tartalmi – feltételeknek.
- [11] Az indítványozó az Abtv. 30. § (1) bekezdésében meghatározott hatvan napos határidőben nyújtotta be az alkotmányjogi panaszt. A támadott döntés az ügy érdemében hozott, rendes jogorvoslattal nem támadható, peres eljárásban hozott kúriai ítélet. Az indítványozó alkotmányjogi panasz benyújtására indítványozói jogosultsággal rendelkezik, érintettsége – mivel a támadott ítélettel lezárt eljárásban alperes volt – fennáll, és az indítványozó Alaptörvényben biztosított jog, a tulajdonhoz való alapjog sérelmére hivatkozott.
- [12] A kérelem a határozottság Abtv. 52. § (1b) bekezdésében felsorolt követelményeinek eleget tesz, tartalmazza ugyanis azt a törvényi rendelkezést, amely megállapítja az Alkotmánybíróság hatáskörét az indítvány elbírálására (Abtv. 27. §), továbbá azt, amely az indítványozók indítványozói jogosultságát megalapozza; az eljárás megindításának indokait (a bíróság döntése alkotmányos alapjog sérelmét okozta), az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének lényegét; az Alkotmánybíróság által vizsgálandó bírósági döntést; az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseit [XIII. cikk (1)–(2) bekezdései]. Az indítvány indokolást tartalmaz arra nézve, hogy a sérelmezett bírósági döntés az indítványozó álláspontja szerint miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezésé-

vel. Az indítvány végül kifejezett kérelmet terjeszt elő arra, hogy az Alkotmánybíróság állapítsa meg a támadott bírósági döntés alaptörvény-ellenességét és semmisítse meg azt.

- [13] Az Abtv. 29. §-a a befogadhatóság tartalmi feltételeként határozza meg, hogy az egyéb törvényi feltételeknek megfelelő alkotmányjogi panasz alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel, vagy a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességre utaljon. A feltételek meglétének a vizsgálata az Alkotmánybíróság mérlegelési jogkörébe tartozik. A két feltétel alternatív jellegű, bármelyiknek a fennállása megalapozza a panasz befogadását {3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30], illetve 34/2013. (XI. 22.) AB határozat, Indokolás [18]}. Az Alkotmánybíróság úgy ítélte meg, hogy a jelen ügy kapcsán alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés, és ezért érdemben vizsgálendő, hogy az indítvánnyal érintett jogviszony az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdése szerinti tulajdonhoz való alkotmányos alapjog védelme alá tartozik-e és amennyiben igen, akkor az indítványozó által előadott érvek megalapozzák-e az alapvető joga sérelmének a megállapítását. Mindezekre tekintettel, az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt befogadta.
- [14] Az előadó alkotmánybíró az Ügyrend 31. § (6) bekezdése alapján a panasz befogadásáról szóló döntés helyett a panasz érdemi elbírálását tartalmazó határozat-tervezetet terjesztett a tanács elé.
- [15] 2. Az alkotmányjogi panasz az alábbiak szerint nem megalapozott.
- [16] Az Alkotmánybíróság röviden áttekintette a tulajdonhoz való joggal kapcsolatos gyakorlatát. Az Alaptörvény az alapvető jogoknak és kötelezettségeknek az alapvető szabályait alkotja meg, a részletes szabályok meghozatalára az Alaptörvény – az I. cikk (3) bekezdése keretei között – a törvényhozót hatalmazza fel. Az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdése kimondja, hogy mindenkinek joga van a tulajdonhoz és az örökléshez, az Alaptörvény XIII. cikk (2) bekezdése pedig a tulajdon elvonására vonatkozik. Az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdését eddig több alkotmánybírósági határozat értelmezte: „A tulajdon jogi fogalmát és tartalmát általában nem közvetlenül az Alaptörvény, hanem a más jogi normák határozzák meg. Az Alaptörvény által védett jogok körét és tartalmát ugyanakkor az Alaptörvény alapján kell megállapítani. Ez az ellentmondás nehézséget jelent a tulajdonként védett jogosítványok meghatározásakor. Az ellentmondás úgy oldható fel, hogy az Alaptörvény tulajdonhoz való alapjogként a jogszabályok által meghatározott tartalommal elismert, konkrét időpontban fennálló konkrét jogosítványokat védi: a törvényhozás a tulajdonhoz való alapvető jog alapján általában köteles tiszteltben tartani azokat a jogosultságokat, amelyek az alkotmányos értelemben vett tulajdonhoz való alapvető jog összetevői.” {25/2015. (VII. 21.) AB határozat, Indokolás [55]; idézi: 3050/2020. (III. 2.) AB határozat, Indokolás [19]}. Az Alaptörvény az alkotmányos tulajdon körében törvényben meghatározott jogosultságokat véd azzal, hogy az Alkotmánybíróság az egyes esetek eldöntése kapcsán más alapvető jogok és alkotmányos értékekkel együzt szemlélve még a tulajdonjog alkotmányos védelmi körébe vont további jogi pozíciókat. Ebből következik, hogy az Alaptörvény XIII. cikke a már megszerzett tulajdont, illetve kivételes esetekben a tulajdoni várományokat védi {például: 10/2001. (IV. 12.) AB határozat, ABH 2001, 123; 3209/2015. (XI. 10.) AB határozat, Indokolás [64]–[65]; 3115/2013. (VI. 4.) AB határozat, Indokolás [34]; 3/2020. (I. 3.) AB határozat, Indokolás [79]}.
- [17] A tulajdonjog alkotmányos védelmének a polgári jogi tulajdonon kívüli, egyéb vagyoni értékű jogokra való kiterjesztése mögött a tulajdonnak az egyén autonómia-védő funkciója áll [vö. 64/1993. (XII. 22.) AB határozat]. A várományokra vonatkozó alkotmánybírósági gyakorlat azt mutatja, hogy az Alkotmánybíróság egyrészt nem általánosságban a várományokra, hanem főként a közjogi várományokra, például a társadalombiztosítási jogosultságokra vonatkozó várományokra terjesztette ki a tulajdon alapjogi védelmét, amelyek az érdekeltek ellenszolgáltatásán, azaz járulékfizetésén alapulnak {3209/2015. (XI. 10.) AB határozat, Indokolás [66]}. A tulajdoni váromány ugyanakkor kizárólag akkor részesül alapjogi védelemben, ha jogszabályon alapul {23/2013. (IX. 25.) AB határozat, Indokolás [74]; 3115/2013. (VI. 4.) AB határozat, Indokolás [34]; 3021/2017. (II. 17.) AB határozat, Indokolás [62]; 3209/2017. (IX. 13.) AB határozat, Indokolás [20]; 3128/2020. (V. 15.) AB határozat, Indokolás [55]}.
- [18] Az Alkotmánybíróságnak azt a kérdést kellett eldöntenie, hogy az indítványozó által alaptörvény-ellenesnek tartott ítélet alapjául szolgáló jogviszony az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésében garantált tulajdonhoz való jog védelmi körébe tartozó jogviszony-e. Ennek megválaszolását követően lehet érdemben vizsgálni a támadott ítélet alaptörvény-ellenesnek tartott megállapításait.
- [19] A támadott kúriai ítélet tényállása szerint az indítványozó jogviszonya egy vállalkozási szerződés biztosítékként megkötött garanciaszerződés, amely egy viszontgarancia-láncolat egyik eleme. Az Alkotmánybíróság egyetért a Kúria azon megállapításával, hogy a vizsgált jogviszony kötelmi jogi, szerződésen alapuló jogviszony.

A garancialáncolat elemei is külön-külön kötelmi jogi, azon belül szerződéses jogviszonyok és együttesen nyújtanak egy másik szerződéshez önálló szerződésként biztosítékot. A vizsgált garanciaszerződés fizetési kötelezettséget tartalmaz a szerződésben meghatározott körülmények beállta esetére. A támadott ítélet tényállása szerint a vállalkozási szerződés megszégésének biztosítékeként kötött garanciaszerződés a felek döntése alapján került megkötésre. Az ügyben vizsgált jogviszony – ahogy azt a Kúria ítélete is rögzíti – kötelmi jogi jellemzőkkel bír, és az indítvány alapjául szolgáló jogviszony nem minősül megszerzett tulajdonnak és nem rendelkezik a fent bemutatott alkotmánybíróági gyakorlat alapján sem olyan közjogi, sem olyan tulajdonjogi várományi jellemzőkkel, amelyek az alkotmányos tulajdonvédelem körébe sorolhatóak.

- [20] 3. Az Alkotmánybíróság ezért arra a következtetésre jutott, hogy a jelen ügyben támadott bírói döntés tartalma és a tulajdonhoz való alapjog alkotmányos védelmi köre között – az indítványban kifejtett indokok alapján – nincs érdemi összefüggés. Az Alkotmánybíróság állandó gyakorlata szerint az érdemi alkotmányossági összefüggés hiánya az indítvány elutasítását eredményezi {3176/2013. (X. 9.) AB határozat, Indokolás [24]}. Ezért az Alkotmánybíróság a tulajdonhoz való jog sérelmére alapított indítványt elutasította.

Budapest, 2020. július 14.

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Czine Ágnes
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Horváth Attila
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Juhász Miklós
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Sulyok Tamás
előadó alkotmánybíró helyett

Alkotmánybíróági ügyszám: IV/1292/2019.

• • •

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3330/2020. (VIII. 5.) AB HATÁROZATA

bírói döntés megsemmisítéséről

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában – *dr. Szabó Marcel* alkotmánybíró párhuzamos indokolásával, valamint *dr. Hörchneré dr. Marosi Ildikó* alkotmánybíró különvéleményével – meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy a Fővárosi Törvényszék 48.Pf.640.384/2018/5. számú ítélete alaptörvény-ellenes, ezért azt megsemmisíti.

I n d o k o l á s

I.

- [1] 1. Az indítványozó magánszemély az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdésének d) pontja és az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz, melyben a Fővárosi Törvényszék 48.Pf.640.384/2018/5. számú ítélete alaptörvény-ellenességének a megállapítását és megsemmisítését kérte.
- [2] 2. Az indítvány benyújtására alapul szolgáló ügynek az alkotmányjogi panasz elbírálása szempontjából lényeges elemei a következők.
- [3] 2.1. Az indítványozó 2008 januárjában devizaalapú hitelszerződést kötött egy személygépkocsi megvásárlására, mintegy 3,4 millió Ft értékben, 120 hónapos futamidővel. A hitelt 2014 áprilisáig rendszeresen törlesztette. Miután az indítványozó 3 havi törlesztőrészlettel elmaradt, a hitelintézet 2014 júliusában azonnali hatállyal felmondta a hitelszerződést, amelynek következtében a teljes, még fennálló tartozás (a hitelintézet számítása szerint összességében több mint 2,8 millió Ft) azonnali hatállyal esedékessé vált, amelyet az indítványozó felhívítás ellenére sem fizetett meg.
- [4] 2.2. A hitelintézet fizetési meghagyást bocsátott ki, az eljárás az indítványozó ellentmondása folytán perré alakult. A hitelintézet (perbeli felperes) mintegy 2,1 millió forint tőke és kamatai, valamint perköltség megfizetésére kérte kötelezni a perbeli alperes indítványozót, aki érdemi ellenkérelmében a kereset elutasítását kérte. Az indítványozó ellenkérelmében több indokot is kifejtett ennek alátámasztására; vitatta – többek között – a szerződés érvényességét és annak devizaalapúságát, illetve az azonnali hatályú szerződésfelmondás jogszerűségét. E körben hivatkozott arra: figyelembe kell venni, hogy a szerződés a felmondás közlésének időpontjában (és azt megelőzően folyamatosan) tisztességtelen volt; a szerződés alapján tisztességtelenül felszámított összeget figyelembe véve nem állt fenn hátraléka, sőt – az elszámoló levél tanúsága szerint – túlfizetésben volt. Így tehát a hitelintézet hátralék hiányában, jogellenesen mondta fel a szerződést. [Az elszámolásra a Kúriának a pénzügyi intézmények fogyasztói kölcsönszerződéseire vonatkozó jogegységi határozatával kapcsolatos egyes kérdések rendezéséről szóló 2014. évi XXXVIII. törvényben rögzített elszámolás szabályairól és egyes egyéb rendelkezésekről szóló 2014. évi XL. törvény (a továbbiakban: DH2-törvény) alapján került sor.]
- [5] Az első fokon eljáró Pesti Központi Kerületi Bíróság a 16.P.51.329/2017/49-II. számú ítéletében a keresetnek helyt adott. Megállapította, hogy a hitelszerződés devizaalapú szerződésként érvényesen létrejött. A felmondás jogszerűségével kapcsolatban kifejtette, hogy azt az indítványozó sem vitatta, hogy a hitelintézet már egy törlesztőrészlet teljesítésének elmulasztása, illetőleg késedelmes teljesítése esetén is jogosult volt felmondani a szerződést, és alaptalanul hivatkozott arra, hogy a tisztességtelenül felszámított összeg figyelembevételével kell vizsgálni azt, hogy a felmondás időpontjában fennállt-e tartozás a terhén. A felmondásra azért került sor, mert három esedékes törlesztőrészletet nem fizetett meg; ezek esedékességekor pedig még nem került sor a tisztességtelenül felszámított összegek elszámolására, így ezt a hitelintézetnek nem kellett figyelembe vennie

és nem is vehette figyelembe. A bíróság álláspontja szerint helytállóan hivatkozott a hitelintézet arra, hogy nem érinti a felmondás jogszerűségét egy utóbb bekövetkezett körülmény. E körben a bíróság megjegyezte, hogy nem annak van jelentősége, hogy milyen összegű törlesztő részletet nem fizetett meg az indítványozó, hanem annak, hogy késedelembe esett, ez pedig alapul szolgált a kölcsönszerződés felmondására.

- [6] 2.3. Az ítélet ellen az indítványozó nyújtott be fellebbezést. E körben hivatkozott arra, hogy a tisztességtelen kikötéseken alapuló részleges érvénytelenség már a szerződéskötés időpontjában is fennállt, így annak következményeit nem utólag kellett volna levonni. Az ítélet nincsen összhangban az Alkotmánybíróság 3019/2017. (II. 17.) AB határozatában (a továbbiakban: Abh.) foglaltakkal (az indítványozó az Alkotmánybíróság előtti ügyszámon, III/1339/2016. számon is hivatkozott rá), mely szerint a pénzügyi intézmények fogyasztói kölcsönszerződéseinek érvénytelen szerződéses kikötéseire tekintettel szükséges elszámolás módszertanának különös szabályairól szóló 54/2014. (XII. 10.) MNB rendelet (a továbbiakban: MNB rendelet) 6. § (2) bekezdése „kizárólag a fogyasztói követelés összegének a pénzügyi elszámolási folyamat során történő meghatározására vonatkozik. A rendelkezés nem érinti azonban a Kúriának a pénzügyi intézmények fogyasztói kölcsönszerződéseire vonatkozó jogegységi határozatával kapcsolatos egyes kérdések rendezéséről szóló 2014. évi XXXVIII. törvényben rögzített elszámolás szabályairól és egyes egyéb rendelkezésekről szóló 2014. évi XL. törvény hatálya alá tartozó fogyasztói kölcsönszerződések felmondása jogszerűségének a megítélését.” A Kúriának a pénzügyi intézmények fogyasztói kölcsönszerződéseire vonatkozó jogegységi határozatával kapcsolatos egyes kérdések rendezéséről szóló 2014. évi XXXVIII. törvény (a továbbiakban: DH1-törvény) és a DH2-törvény nem zárja ki a késedelemre alapított felmondás jogszerűtlenségének az elszámolás eredménye alapján történő utólagos megállapítását, de nem is teszi kifejezetten kötelezővé azt. A fogyasztói követelést a polgári jog általános szabályainak megfelelően elsősorban a költségre, azután a kamatra, és végül a tőketartozásra kell elszámolni. Általános jogelv az is, hogy az érvénytelenség a szerződés megkötésének időpontjára visszaható hatályú. Az 1/2010. (VI. 28.) PK vélemény 2. pontja értelmében az érvénytelenség általános jogkövetkezménye az, hogy az ilyen ügyletre nem lehet jogot alapítani, vagyis a felek által célzott joghatások nem érhetőek el. Ebből következően – az indítványozó nézete szerint – a hitelintézet a késedelmet, és így a szerződés felmondásának jogszerűségét nem bizonyította. A felperesi álláspont szerint az ügyben alkalmazható az MNB rendelet 6. § (2) bekezdése.
- [7] 2.4. A másodfokú bíróságként eljáró Fővárosi Törvényszék a 48.Pf.640.384/2018/5. számú ítéletben az elsőfokú bíróság ítéletét – tekintettel arra, hogy azzal teljes egészében egyetértett – helybenhagyta.
- [8] A szerződés felmondásának jogszerűsége kérdésében az alábbiakat fejtette ki: az „MNB rendelet 6. § (2) bekezdése szerint azon elszámolási időszakban, amelyben az eredeti fogyasztói kölcsönszerződés alapján a fogyasztó késedelembe esett, az átszámított fogyasztói kölcsönt is késedelmesnek kell tekinteni, függetlenül az esetleges túlfizetéstől. Ezen jogszabályi rendelkezés alapján egyértelmű, hogy a részleges érvénytelenség alapján adódó túlfizetés az adós késedelmét, azaz a felmondás jogszerűségét nem érinti.”
- [9] 3. Az indítványozó ezt követően nyújtotta be alkotmányjogi panaszát, melyben az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésének és XXVIII. cikk (1) bekezdésének a sérelmére hivatkozott.
- [10] Az indítványozó vitatta a másodfokú ítélet azon megállapítását, hogy a követelés összecszerűségét a hitelintézet részletes elszámolása alátámasztotta, és ennek adataival szemben ő mint alperes konkrét kifogást nem emelt. Alkotmányjogi panaszában kifejtette, hogy védekezésében egyebek mellett arra hivatkozott, hogy a hitellező késedelemre alapított felmondására oly módon került sor, hogy a tényleges késedelem a felmondás időpontjában nem állt fenn a DH1-törvényben megállapított tisztességtelen kikötések okán, és a hitelintézet által becsatolt részletes elszámolás is ezt támasztja alá. Ezt követően részletesen ismertette az általa alkalmazott számítási eljárást, mely ezt az érvelését alátámasztja.
- [11] Az indítványozó hivatkozott az Európai Unió Bíróságának C-118/17. számú ítéletére: „41. Ugyanakkor e [a fogyasztókkal kötött szerződésekben alkalmazott tisztességtelen feltételekről szóló, 1993. április 5-i 93/13/EGK tanácsi irányelv] 6. cikk (1) bekezdését illetően a Bíróság azt is kimondta, hogy azt úgy kell értelmezni, hogy egy tisztességtelennek minősített szerződési feltételt főszabály szerint úgy kell tekinteni, mint amely nem is létezett, úgyhogy a fogyasztóra nézve nem fejthet ki joghatást; ezen értelmezésnek azon jogi és ténybeli állapot helyreállítását kell eredményeznie, amelyben a fogyasztó az említett kikötés hiányában lenne (lásd ebben

az értelemben: 2016. december 21-i *Gutiérrez Naranjo és társai* ítélet, C-154/15, C-307/15 és C-308/15, EU:C:2016:980, 61. pont)."

- [12] A Fővárosi Törvényszék ítéletéből következően viszont a tisztességtelennek minősített szerződési feltételek léteztek, így az ítélet érvelése a 6. cikk (1) bekezdésébe ütközik, hiszen a felmondás a tisztességtelen kikötéseken alapult, azok hiánya esetén a késedelem nem állt volna fenn. Azonban ennek megállapítása helyett a Fővárosi Törvényszék az MNB rendelet 6. § (2) bekezdését alkalmazta, figyelmen kívül hagyva azt, hogy az indítványozót a DH1-törvény által megállapított tisztességtelen kikötések nem kötik.
- [13] Az indítványozó álláspontja szerint bár a másodfokú eljárás az általa előterjesztett fellebbezés alapján indult meg, a Fővárosi Törvényszék az általa a fellebbezésben és a másodfokú eljárásban előadott nyilatkozatokat figyelmen kívül hagyta és ehelyett az elsőfokú ítéletnek a felmondás jogszerűségére vonatkozó részét az MNB rendelet 6. § (2) bekezdése alapján hagyta helyben. Nézete szerint a hitelintézetet terhelte volna annak bizonyítása, hogy az indítványozó akkor is késedelemben lett volna, ha a felmondáskor a DH1-törvényben meghatározott tisztességtelen feltételek nem lettek volna részei a szerződésnek, azonban ezt a hitelintézet nem bizonyította. Így tehát nem került igazolásra, hogy a felmondás oka valós. Az elsőfokú ítélet nem tartalmaz kellő, jogszabállyal alátámasztott indokolást a tekintetben, hogy a DH1-törvény által megállapított tisztességtelen kikötésekre a felmondás érvénytelenségének körében miért ne lenne lehetőség hivatkozni, a másodfokú eljárásban pedig a Fővárosi Törvényszék annak ellenére hivatkozott megállapításra alapjaként az MNB rendelet 6. § (2) bekezdésére, hogy az indítványozó kifejezetten hivatkozott az Abh. rendelkező részének 1. pontjában foglalt alkotmányos követelményre, illetve az indokolásának [31], [41]–[43] bekezdéseire. Bár az Abh.-ban az Alkotmánybíróság nem semmisítette meg az MNB rendelet 6. § (2) bekezdését, azonban kimondta, hogy e rendelkezés kizárólag a fogyasztói követelés összegének a pénzügyi elszámolási folyamat során történő meghatározására vonatkozik és nem érinti a DH1- és DH2-törvény hatálya alá tartozó fogyasztói kölcsönszerződések felmondása jogszerűségének megítélését. A szerződés felmondásának a jogszerűségét a polgári jog egyéb, általános szabályai (Polgári Törvénykönyv) alapján kell megítélni, nem pedig az MNB rendelet 6. § (2) bekezdése alapján.
- [14] Az indítványozó az alábbiakra hivatkozott: „Alkotmányjogi szempontból jelentősége annak van, hogy védekezésem érintett részét az elsőfokú bíróság érdemben nem vizsgálta, a felmondás érvénytelenségével kapcsolatos megállapításai pedig a(z) Abh. Indokolásának [41] és [43]) bekezdésébe ütköznek, míg a Fővárosi Törvényszék konkrétan szembefordulva az AB határozat 43. francia bekezdésében rögzített szempontokkal, a szerződés felmondásának a jogszerűségét nem a polgári jog egyéb, általános szabályai alapján vizsgálta, hanem az [...] MNB rendelet 6. § (2) bekezdésének alkalmazásával állapította meg [...] Mindez álláspontom szerint az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésében és XXVIII. cikk (1) bekezdésében meghatározott tisztességes eljáráshoz való jogomat sérti, különös tekintettel arra is, hogy az eljáró bíróságok mind az első-, mind a másodfokú eljárásban előterjesztett nyilatkozataim egy részét figyelmen kívül is hagyták a kontradiktóris eljárásban.” Mivel a bíróság a felek nyilatkozataihoz kötve van, nem hagyhatja figyelmen kívül az egyik peres fél védekezésének egy részét, illetve az ügyre vonatkozó Abh.-t; ezzel ugyanis a tisztességes eljáráshoz való jogát sérti. Az indítványozó az Alkotmánybíróságnak az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdéshez kapcsolódó gyakorlata vonatkozásában a 3027/2018. (II. 6.) AB határozat indokolásának [13] bekezdésére hivatkozott, valamint idézte a 17/2016. (X. 20.) AB határozat indokolásának [19] bekezdését: „A bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség lehetőségének megítélése, illetve alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés tekintetében felvetődik, hogy az [alkotmánybírósági határozattal] elbírált ügy tényállásához és alkotmányjogi tételeihez lényeges szempontból kapcsolódó, releváns alkotmányjogi kérdést is érintő más ügyekben kellően figyelembe vételre került-e az Alkotmánybíróság korábbi határozata. Mivel az Abtv. 39. § (1) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság határozata mindenkire – így az előttük folyó ügyben eljáró bíróságokra is értelemszerűen – kötelező, az Alkotmánybíróság indítványra ellenőrzi, vizsgálja, és szükség esetén az ítélet megsemmisítésével orvosolja, hogy megfelelően érvényesítik-e a bíróságok a mindenkire nézve kötelező alkotmánybírósági határozat alkotmányos tartalmát.”

II.

- [15] 1. Az Alaptörvény indítványban hivatkozott rendelkezései a következők:

„XXIV. cikk (1) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy ügyeit a hatóságok részrehajlás nélkül, tisztességes módon és ésszerű határidőn belül intézzék. A hatóságok törvényben meghatározottak szerint kötelesek döntéseiket indokolni.”

„XXVIII. cikk (1) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy az ellene emelt bármely vádat vagy valamely perben a jogait és kötelezettségeit törvény által felállított, független és pártatlan bíróság tisztességes és nyilvános tárgyaláson, ésszerű határidőn belül bírálja el.”

- [16] 2. Az Abh. rendelkező részének 1. pontja:

„Az Alkotmánybíróság a pénzügyi intézmények fogyasztói kölcsönszerződéseinek érvénytelen szerződéses kikötéseire tekintettel szükséges elszámolás módszertanának különös szabályairól szóló 54/2014. (XII. 10.) MNB rendelet 6. § (2) bekezdésének alkalmazásával összefüggésben az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdéséből, T) cikk (3) bekezdéséből és 41. cikk (5) bekezdéséből származó alkotmányos követelményként állapítja meg, hogy e rendelkezés kizárólag a fogyasztói követelés összegének a pénzügyi elszámolási folyamat során történő meghatározására vonatkozik. A rendelkezés nem érinti azonban a Kúriának a pénzügyi intézmények fogyasztói kölcsönszerződéseire vonatkozó jogegységi határozatával kapcsolatos egyes kérdések rendezéséről szóló 2014. évi XXXVIII. törvényben rögzített elszámolás szabályairól és egyes egyéb rendelkezésekről szóló 2014. évi XL. törvény hatálya alá tartozó fogyasztói kölcsönszerződések felmondása jogszerűségének a megítélését.”

III.

- [17] Az Abtv. 56. § (1) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság először az alkotmányjogi panasz befogadásáról dönt, melynek során az eljáró tanács vizsgálja, hogy az indítvány megfelel-e az alkotmányjogi panasz befogadhatóságára vonatkozó feltételeknek. A testület megállapította, hogy az indítvány határidőben érkezett, a Fővárosi Törvényszék kifogásolt ítélete az ügy érdemében hozott döntés, az indítványozó érintettnek tekinthető és a rendelkezésére álló jogorvoslati lehetőségeket kimerítette.
- [18] A befogadhatóság további feltételeit vizsgálva az Alkotmánybíróság az alábbi következtetésekre jutott:
- [19] 1. Az Abtv. 52. § (1) bekezdése szerint „[a]z indítványnak határozott kérelmet kell tartalmaznia”, az (1b) bekezdés b) pontja szerint a kérelem akkor határozott, ha egyértelműen megjelöli az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének lényegét. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy e feltételnek csak az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének a sérelmére alapított indítvány felel meg, a tisztességes hatósági eljáráshoz való jogot deklaráló Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésének sérelme vonatkozásában az indítvány indokolást nem tartalmaz.
- [20] Az indítványozó az EUB ítéletére, illetve az általa értelmezett irányelvre csak az indokolását alátámasztó érvenként hivatkozott; nem állította, hogy a bírói döntések az ezekbe való ütközésük miatt alaptörvény-ellenesek. Az Alkotmánybíróság így nem értékelte ezt önálló, külön választ igénylő indítványi elemnek.
- [21] Mindezekre tekintettel e két vonatkozásban az Alkotmánybíróság vizsgálatot nem folytathat le.
- [22] 2. Az Abtv. 29. §-a alapján az indítvány a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadható be. E két feltétel alternatív jellegű, így az egyik fennállása önmagában megalapozza az Alkotmánybíróság érdemi eljárását {3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30], illetve 34/2013. (XI. 22.) AB határozat, Indokolás [18]}. A feltételek meglétének vizsgálata az Alkotmánybíróság mérlegelési jogkörébe tartozik.
- [23] Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint az indítványban az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésnek sérelmével kapcsolatban felhozott érvek, nevezetesen, hogy az eljáró bíróságok nem indokolták meg érdemben, jogszabályokkal alátámasztottan, hogy az indítványozónak a DH1-, illetve DH2-törvényre alapozott érvelése miért nem vehető figyelembe, illetve a döntést olyan jogszabályi rendelkezésre, az MNB rendelet 6. § (2) bekezdésére alapította a Fővárosi Törvényszék, amely az Abh. alapján az ilyen típusú ügyekben nem alkalmazható, felveti a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét. Ezért az Alkotmánybíróság az indítványt – az Ügyrend 31. § (6) bekezdése szerinti eljárásban – befogadta.

IV.

[24] Az indítvány megalapozott.

[25] 1. Az Alkotmánybíróság a 7/2013. (III. 1.) AB határozatában foglalta először össze és határozta meg a tisztességes bírósági eljárás részét képező, az indokolt bírói döntéshez fűződő jog alkotmányos tartalmát. „Az indokolt bírói döntéshez fűződő jog ebből következően az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes eljárás alkotmányos követelményrendszerén belül jelentkezik. Az alkotmányos előírás ugyanakkor kizárólag az eljárási törvényekben foglaltak szerint kötelezheti a bíróságot a döntésének alapjául szolgáló indokok bemutatására. Ebből következik, hogy az Alkotmánybíróság az Alaptörvény e szabályát mindig együtt olvassa a jogvita jellege, és az adott ügy típusa által kijelölt konkrét eljárásjogi szabályokkal. [...] Figyelemmel az Alaptörvény 28. cikkében előírt jogszabály értelmezési kötelezettségre is, az Alkotmánybíróság azt vizsgálja, hogy az indokolási kötelezettséget előíró eljárási jogszabályokat a bíróság az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében meghatározott követelményeknek megfelelően alkalmazta-e. Az Alkotmánybíróság tehát a rendes bíróságoktól eltérően nem a felülbírálatra alkalmasság szempontjából vizsgálja a bíróságok indokolási kötelezettségének teljesítését, és tartózkodik attól, hogy jogági dogmatikához tartozó kérdések helytállóságáról, illetve törvényességéről, avagy kizárólag törvényértelmezési problémáról állást foglaljon {IV/3003/2012. (VI. 21.) AB végzés, ABK 2012, 131.; Indokolás [4] bekezdése}. Ennek megfelelően az Alkotmánybíróság nem vizsgálja azt sem, hogy az indokolásban megjelölt bizonyítékok és megjelenő érvek megalapozottak-e, mint ahogy azt sem vizsgálja, hogy a jogalkalmazó helytállóan értékelte-e az eljárásban beszerzett bizonyítékokat és előadott érveket, vagy a konkrét ügyben a bírói mérlegelés eredményeként megállapított tényállás megalapozott-e. A tényállás megállapítása, a bizonyítékok értékelése, és mérlegelése ugyanis az eljárási jogi szabályokban a jogalkalmazó számára fenntartott feladat. {3237/2012. (IX. 28.) AB végzés, ABK 2012, 504–505; 3309/2012. (XI. 12.) AB végzés, ABK 2012, 622–624; Indokolás [5]}

Ehhez képest az Alkotmánybíróság által vizsgált, az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében rejlő indokolási kötelezettség alkotmányos követelménye a bíróság döntési szabadságának abszolút korlátját jelenti, nevezetesen azt, hogy döntésének indokairól az eljárási törvényeknek megfelelően szükséges számot adnia. Az indokolási kötelezettség alkotmányjogi értelemben vett sérelme az eljárási szabály alaptörvény-ellenes alkalmazását jelenti. A tisztességes eljárásból fakadó elvárás tehát az eljárási szabályok Alaptörvénynek megfelelő alkalmazása, ami a jogállami keretek között működő bíróságok feladata. Az eljárási törvény rendelkezéseire is figyelemmel, a tisztességes eljárás alkotmányos követelménye a bírói döntésekkel szemben azt a minimális elvárást mindenképpen megfogalmazza, hogy a bíróság az eljárásban szereplő feleknek az ügy lényegi részeire vonatkozó észrevételeit kellő alaposítással megvizsgálja, és ennek értékeléséről határozatában számot adjon. Ennek megítéléséhez az Alkotmánybíróság vizsgálja a jogvita természetét, az alkalmazandó eljárási törvény rendelkezéseit, a felek által az adott ügyben előterjesztett kérelmeket és észrevételeket, valamint az ügyben választ igénylő lényeges kérdéseket.” (Indokolás [33]–[34])

[26] Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint a bíróságok indokolási kötelezettségéből nem következik a felek által felhozott minden észrevétel egyenként való megcáfolási kötelezettsége, különösen nem a szubjektív elvárásait is kielégítő mélységű érvrendszer bemutatása {3107/2016. (V. 24.) AB határozat, Indokolás [38]; 30/2014. (IX. 30.) AB határozat, Indokolás [89]}. Az indokolási kötelezettség azt az elvárást támasztja a bírósággal szemben, hogy a döntés indokolásának az ügy érdeme szempontjából releváns kérdésekre kell kiterjednie és nem minden egyes részletre {ld. pl. 3159/2018. (V. 16.) AB határozat, Indokolás [31]}.

[27] Az Alkotmánybíróság a bírói indokolási kötelezettség teljesítésének az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésével fennálló összhangját esetről esetre vizsgálja, mivel a bírói döntés és az ügy egyedi körülményei azt alapvetően befolyásolhatják.

[28] 2. Az indítvány alapjául szolgáló bírósági eljárás polgári peres eljárás keretében zajlott, az alkotmányjogi panasz szempontjából releváns kérdés a hitelszerződés felmondásának a jogszerűsége volt. E körben az indítványozó a bírósági eljárásban a kezdetektől arra hivatkozott, hogy a DH1-, illetve a DH2-törvény következtében a szerződés felmondásakor a hitelintézet felé nem állt fenn hátralékos tartozása, hanem túlfizetésben volt. Az érvelés lényege úgy foglalható össze, hogy mivel a tisztességtelen feltételek hatása a szerződés megkötésétől kezdve folyamatosan érvényesült (pl. a fennmaradó tartozás és a megfizetendő kamatok, költségek tekintetében), de a feltételek tisztességtelensége csak utóbb került megállapításra, ezért őt olyan helyzetbe kell hozni,

mintha ezek a feltételek eleve nem lettek volna részei a szerződésnek. E körben – a későbbi elszámolásra alapítva – számításokat csatolt be. Az elsőfokú bíróság álláspontja szerint az indítványozó azért hivatkozott alaptalanul arra, hogy a tisztességtelenül felszámított összeg figyelembevételével kell vizsgálnia a hátralék meglétét (és így a felmondás jogszerűségét), mert a szerződés felmondásakor még nem került sor a tisztességtelenül felszámított összegek elszámolására. Az indítványozó fellebbezésében hivatkozott arra, hogy ez az érvelés elmentés az Abh.-ban foglaltakkal, azonban a másodfokú bíróság az indítványozó ezen észrevételére nem tért ki; sőt kifejezetten azt a jogszabályt jelölte meg döntése alapjául [MNB rendelet 6. § (2) bekezdése], amelynek alkalmazását az Alkotmánybíróság az ilyen típusú ügyekben kizárta. Ezen túlmenően pedig egyetértett az elsőfokú indokolásban foglaltakkal.

- [29] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a bíróságok indokolása nem felel meg az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdéséből fakadó, korábban ismertetett követelményrendszernek. Az ügyben választ kívánó lényeges kérdésre (t.i. az utóbbi törvény által tisztességtelennek nyilvánított feltételek hatása a tőke-kamat-költség tartozás összegére) az ítéletek indokolása nem ad érdemi választ és így tulajdonképpen a hitelszerződés felmondásának a jogszerűségét sem indokolja meg érdemben. A másodfokon eljáró bíróság ezen túlmenően pedig azt sem indokolta meg, hogy az indítványozó által felhívott, az Abtv. 39. § (1) bekezdése alapján a bíróságokra is kötelező Abh.-t miért nem tartotta alkalmazhatónak, miért nem vette figyelembe döntésének meghozatalakor és ennek következtében miért alapította a döntését egy olyan jogszabályi rendelkezésre, amelynek alkalmazhatóságát az Abh. kifejezetten a fogyasztói követelés összegének a pénzügyi elszámolási folyamat során történő meghatározására vonatkoztatta és kimondta, hogy a DH2-törvény hatálya alá eső fogyasztói kölcsönszerződések pénzügyi intézmény általi felmondásának a jogszerűségét nem lehet e rendelkezés alkalmazásával megítélni (ld. Abh. rendelkező részének 1. pontja és különösen Indokolás [53]).
- [30] 3. Mindezekre tekintettel az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a kifogásolt másodfokú ítélet sérti az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdését, mivel az ügyben választ igénylő lényeges kérdésekre nem ad indokolt választ; ezért az Alkotmánybíróság a Fővárosi Törvényszék 48.Pf.640.384/2018/5. számú ítéletét az Abtv. 43. § (1) bekezdése alapján megsemmisítette. A megsemmisítésre tekintettel az Alkotmánybíróság az indítvány egyéb elemeit nem vizsgálta.

Budapest, 2020. július 14.

Dr. Szabó Marcel s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Dienes-Oehm Egon
alkotmánybíró helyett

Dr. Szabó Marcel s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó
alkotmánybíró helyett

Dr. Szabó Marcel s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Salamon László
előadó alkotmánybíró helyett

Dr. Szabó Marcel s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szalay Péter
alkotmánybíró helyett

Dr. Szabó Marcel alkotmánybíró párhuzamos indokolása

- [31] A határozat érvelését fontosnak tartom kiegészíteni az alábbiakkal.
- [32] A felek között létrejött szerződés nyilvánvalóan deviza alapú szerződésnek minősült. Ez egyben azt is jelenti, hogy a szerződés jogi megítélése szempontjából sem az Alkotmánybíróság korábbi döntései, sem pedig az Európai Bíróság előzetes döntéshozatali eljárások keretében meghozott ítéletei nem hagyhatóak figyelmen kívül.
- [33] A perben az elsőfokú bíróság által megállapított tényállás szerint „[a] felmondásra azért került sor, mert az alperes [az indítványozó] a 2014. május, június és július 7-én esedékes törlesztőrészeket nem fizette meg, ezen időpontban pedig még nem került sor a tisztességtelenül felszámított összegek elszámolására, így ezt a felperesnek nem kellett figyelembe vennie és nem is vehette figyelembe.”

- [34] Az Európai Bíróság gyakorlata alapján a fenti megállapítással szemben azonban kijelenthető, hogy a tisztességtelen feltételt (mely jelen esetben az alapügyben megállapított tényállás alapján feltehetően az ún. árfolyamrés mint másodlagos szerződési elem alkalmazásához kötődik) úgy kell tekinteni, mintha létre sem jött volna, ekként az indítványozó állított túlfizetése nem az elszámolás pillanatában keletkezik, hanem az első törlesztőrészlet megfizetését követően folyamatosan fennáll és növekszik, azaz nem a tisztességtelenség megállapítása időpontjának, hanem a tisztességtelen feltétel alkalmazása időpontjának (azaz gyakorlatilag a szerződéskötés időpontjának) van jelentősége annak megítélése szempontjából, hogy a fogyasztó késedelembe esett-e. Önmagában egy vagy több törlesztőrészlet megfizetésének elmulasztása csak akkor minősülhet fogyasztói késedelemnek, ha a fogyasztó bármely okból történő túlfizetésének mértéke nem éri el a meg nem fizetett törlesztőrészlet összegét. Csak ezzel az értelmezéssel biztosítható (az alapügyben megkötött szerződésre is alkalmazandó) 93/13/EGK irányelv 6. cikk (1) bekezdésének érvényesülése. Az uniós jog és a magyar jog devizahitelekkel kapcsolatos összhangjának biztosításával összefüggésben utalok (annak megismétlése nélkül) a 3297/2020. (VII. 17.) AB végzéshez fűzött párhuzamos indokolásomra is.
- [35] Fontosnak tartom továbbá utalni arra azonban arra is, hogy az elsődleges (alapvető, mint például az árfolyamkockázat) és a másodlagos (járulékos, mint például a jelen ügyben is felmerülő árfolyamrés) tisztességtelenségének jogi megítélése és az annak a szerződésre gyakorolt hatása eltér (bővebben lásd például: Szabó Marcel, Lángos Petra Lea, Gyeney Laura: Uniós szakpolitikák. Pázmány Press, 2019, különösen 315-336.).
- [36] A Fővárosi Törvényszék döntése a fentieken túlmenően a határozatban foglalt okból is alaptörvény-ellenes, ezért azt támogattam. Megjegyzem azonban, hogy az Alkotmánybíróság korábbi határozatának figyelmen kívül hagyása álláspontom szerint még abban az esetben is elérte volna az önkényes, és így *contra constitutionem* jogalkalmazás szintjét, ha az ítélet tartalmaz erre vonatkozó indokolást, tekintettel arra, hogy megítélésem szerint az alapügy tárgyára az Abh. rendelkező része nyilvánvalóan alkalmazandó, az Alkotmánybíróság határozatai pedig mindenkire, így az eljáró bíróságokra nézve is kötelezőek.

Budapest, 2020. július 14.

Dr. Szabó Marcel s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó alkotmánybíró különvéleménye

- [37] A határozat rendelkező részével nem értek egyet. Véleményem szerint az alkotmányjogi panaszindítvány elutasításának lett volna helye az alábbi okok miatt. Ennek ellenére az alkotmánybíróági határozat rendelkező részének tartalma – figyelemmel az azt alátámasztó indokolásra – *erga omnes* hatályú kötelező erővel rendelkezik a bíróságok számára.
- [38] 1. Ha az indítványozó az indokolt bírói döntéshez fűződő alapjoga sérelmére hivatkozik, úgy az Alkotmánybíróság – vállandó gyakorlata szerint – vizsgálja „a jogvita természetét, az alkalmazandó eljárási törvény rendelkezéseit, a felek által az adott ügyben előterjesztett kérelmeket és észrevételeket, valamint az ügyben választ igénylő lényeges kérdéseket” {lásd először: 7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [34]; legutóbb: 3133/2020. (V. 15.) AB határozat, Indokolás [15]}. Az Alkotmánybíróság eljárása tehát ebben az esetben meghatározott kérdéskörökhöz kapcsolódik, amelyek nem mellőzhetők, mivel ezek egymásutánisága adja a gyakorlat kiszámíthatóságát.
- [39] A többségi döntés – amellett, hogy csak részben azonosítja a fenti szempontokat – arra alapoz, hogy a megsemmisített ítélet indokolása nem tér ki az ügyben választ igénylő lényeges kérdések közül az átszámítás hatására a tőke-kamat-költség összegére és az Abh. mellőzésére, ezért az eljáró bíróság döntése alapjogsértő. Álláspontom szerint ez a megállapítás nem igazolt a jelen ügyben.
- [40] 2. Pertörténeti tény, hogy a tartozás tőke-kamat-költség vonzatának megállapítása szakvéleményen alapult az indítványozó ügyében. Következésképpen az indítványozó által előadott fogyasztói követelés hatásának kimutatása az előbbi összegekre csak akkor kérhető számon a bírói döntés indokolásán, ha arra az álláspontra helyezkedünk, hogy annak helyt kell(ett volna) adni. Véleményem szerint ennek az indokolási résznek a meg-

követelése a klasszikus felülvizsgálati hatáskör részét képezi, mert valójában nem az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében elismert bírói indokolás minőségét védi, hanem a jogvita mikénti elbírálását determinálja.

- [41] Az Alkotmánybíróság töretlen gyakorlata szerint azonban még a tisztességes eljárás alapjoga sem, így az indokolt bírói döntéshez való jog sem „teremthet alapot arra, hogy az Alkotmánybíróság a bírósági szervezet feletti »szuperbíró» szerepébe lépjen, és hagyományos jogorvoslati fórumként járjon el” {lásd először: 3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [14]; lásd még például: 3006/2018. (I. 22.) AB határozat, Indokolás [22]}. Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének előbbi részjogosítványából tehát nem következik, hogy az Alkotmánybíróságnak hatásköre van arra, hogy minősítse a hitelszerződés felmondásának jogszerűségét, illetve az azt közvetlenül befolyásoló vitás jogkérdéseket.
- [42] 3. Véleményem szerint az ügyben nem választ igénylő lényeges kérdés, hogy a megsemmisített ítélet miért nem tartotta alkalmazhatónak az Abh.-t. Az Abh.-ban megfogalmazott alkotmányos követelmény egyebekben valóban kizárja az MNB rendelet alkalmazhatóságát.
- [43] A többségi határozat meghozatalakor figyelemmel kellett volna lenni az alábbi tényekre: 1) az elsőfokú ítélet az MNB rendelet alkalmazása nélkül döntött a perben; 2) a másodfokú bíróság az elsőfokú ítéletet egyszerűsített indokolással, a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény 254. § (3) bekezdése alapján hagyta helyben; 3) a másodfokú bíróság az MNB rendeletre egy bekezdésben, azt követően tért ki, hogy az indítványozó fellebbezési kérelme kiegészítésében utalt az Abh.-ban foglaltakra.
- [44] Mindebből az a következtetés adódott a számomra, hogy nem sérti az indokolás minőségéhez fűződő alapjogot az egyszerűsített indokolással ellátott másodfokú ítélet, mivel helyes indokai alapján azt az elsőfokú ítéletet tartotta fenn hatályában, amely – az Abh. alkotmányos követelményével összhangban – nem alkalmazta az MNB rendeletet.
- [45] Megjegyzem továbbá, hogy az indokolt bírói döntéshez való jog funkcióján kívül esik az, hogy az Alkotmánybíróság a bíróságokon számon kérje minden alkotmánybírói határozat tartalmát, különösen akkor, amikor – hatáskör hiányában – az alkalmazandó jog helyes megválasztása felett sem őröködik. Ha ez nem így lenne, akkor az Alkotmánybíróság nagyobb jelentőséget tulajdoníthatna a saját *erga omnes* hatályú döntéseiben foglalt kikényszerítésének mint a törvények (jogszabályok) perbeli érvényre juttatásának.

Budapest, 2020. július 14.

Dr. Szabó Marcel s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírói ügyszám: IV/1385/2019.

• • •

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3331/2020. (VIII. 5.) AB HATÁROZATA**alkotmányjogi panasz elutasításáról**

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában – *dr. Dienes-Oehm Egon* és *dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó* alkotmánybírók párhuzamos indokolásával – meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Pfv.V.22.590/2017/12. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt elutasítja.

I n d o k o l á s**I.**

- [1] 1. Az indítványozó – jogi képviselője (dr. Kertész Károly ügyvéd) útján – az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz, melyben a Kúria 2019. június 5-én meghozott Pfv.V.22.590/2017/12. számú ítélete alaptörvény-ellenességének a megállapítását és megsemmisítését kérte a Fővárosi Törvényszék 25.P./P.I.28.637/2005/177. számú, és a Fővárosi Ítélőtábla 21.Pf.21.302/2016/17. számú ítéleteire is kiterjedő hatállyal, egyúttal indítványozta a támadott bírói döntés végrehajtásának a felfüggesztését is.
- [2] Az alkotmányjogi panasz benyújtására okot adó, szerződésszegés jogcímére alapozott vagyoni kár, illetve nem vagyoni kár megfizetése iránti perben az indítványozó felperesként vett részt.
- [3] Az elsőfokú bírósággént eljáró Fővárosi Törvényszék ítéletével az indítványozó keresetét elutasította, mivel érvényesíteni kívánt kárigényeinek egyikét sem ítélte megalapozottnak.
- [4] A másodfokú bírósággént eljáró Fővárosi Ítélőtábla az elsőfokú bíróság ítéletét – annak indokolását részben megváltoztatva – helybenhagyta, miután megállapította, hogy a törvényszék a tényállást a jogvita elbírálásához szükséges körben, a kellő mélységben feltárta és abból érdemben helyes végkövetkeztetést vont le.
- [5] Az ügyben az indítványozó felülvizsgálat kérelme folytán eljáró Kúria a másodfokú bíróság jogerős ítéletét hatályában fenntartotta, miután az indítványozó felülvizsgálati kérelmében előadott – döntően az ügy első- és másodfokú elbírálása során az alapelvi, eljárási szabályok megsértésére, és kisebb részt az ügy érdemére vonatkozó – kifogásait megalapozatlannak, illetve az indítványozó részéről nem bizonyítottak ítélte meg.
- [6] 2. Az indítványozó álláspontja szerint az alkotmányjogi panasszal támadott bírói döntés sérti az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése szerinti „törvényes, független és pártatlan bírósághoz való jogot” és a szintén a XXVIII. cikk (1) bekezdésén alapuló indokolt bírói döntéshez való jogot, továbbá a tisztességes hatósági eljáráshoz való jogot biztosító XXIV. cikk (1) és (2) bekezdéseit.
- [7] Az indítványozó alkotmányjogi panaszában – a felülvizsgálati kérelmében foglaltakkal egyező tartalommal – elsősorban a tisztességes bírósági eljárásból fakadó „törvényes, független és pártatlan bírósághoz való jog” sérelmét állította a következő indokok alapján.
- [8] Az elsőfokú eljárás lefolytatásával kapcsolatosan az indítványozó sérelmezi, hogy az eljárás során összesen négy alkalommal történt változás a bíró személyében, az utolsó esetben azért, mert azt az ügyhátalék csökkentése érdekében a bíróság elnöke elrendelte. Azt azonban meglátása szerint nem indokolták meg, hogy miért éppen egy, akkor már tíz éve tartó és befejezés előtt álló ügyet szignáltak egy másik bíróra. A bíróság elnöke az indítványozó véleménye szerint sem az ügy átszignálásakor, sem a másodfokú bíróságnak megküldött átiratában nem tudott világos, átlátható és ésszerű magyarázatot adni az átszignálás indokaira nézve. Az indítványozó kifogásolja továbbá, hogy a bíróság elnöke – általa is elismerten – a Fővárosi Törvényszéken hatályos ügyelosztási rend elfogadásakor nem kérte ki a bírói tanács és a kollégiumok előzetes véleményét, így nézete szerint a bíróság ügyelosztási rendje – mivel törvénybe ütköző módon keletkezett – érvénytelennek minősül. Álláspontja szerint az érvénytelen ügyelosztási renden alapuló ügykiosztás alapján kijelölt, az elsőfokú ítéletet hozó bíró nem tekinthető az ügy törvényes bírójának. Az indítványozó hivatkozott arra is, hogy az átszignálás idején

ügye vonatkozásában nem volt a Törvényszéknek hatályos, a vonatkozó törvényi rendelkezéseknek megfelelő ügyelosztási rendje. Álláspontja szerint a másodfokon eljáró bíróságnak erre irányuló kérelem hiányában is, hivatalból kellett volna vizsgálnia, hogy az elsőfokú eljárás során érvényre jutott-e a törvényes bíróhoz való jog, ezért nem bír jelentőséggel az a körülmény, hogy az indítványozó korábbi ügyvédje a másodfokú tárgyaláson fentieket nem kifogásolta.

- [9] A másodfokú eljárás lefolytatásával kapcsolatosan az indítványozó sérelmezi, hogy ügyét az Országos Bírósági Hivatal (a továbbiakban: OBH) elnöke által a Fővárosi Ítéltáblára a Debreceni Ítéltábláról kirendelt bírákból álló fellebbviteli tanács folytatta le, ugyanakkor a másodfokú tárgyalást a Debreceni Ítéltábla épületében tartották meg. Az indítványozó megítélése szerint az ügyében eljáró másodfokú bírói tanácsot valójában nem is rendelték ki, hanem ténylegesen ügyének áthelyezése történt meg. Ez a formális kirendelés nézete szerint azért történt, mert így vált kijátszhatóvá az ügyek áthelyezésére vonatkozó alkotmánybírósági tiltás, és így lehetett elérni, hogy a törvényes bíróhoz való jog látszólagos sérelme nélkül a hatáskörrel és illetékességgel rendelkező bíróság helyett az OBH elnöke más bíróságot jelölhessen ki az ügy tárgyalására.
- [10] Az indítványozó sérelmezi azt is, hogy – véleménye szerint a bíróságok jogsértő magatartásának eredményeként – ügyében több mint 16 évig tartó peres eljárás után született meg a felülvizsgálati döntés a Kúria részéről, így az eljáró bíróságok e vonatkozásban is megsértették a tisztességes bírósági eljáráshoz való jogát.
- [11] A felülvizsgálati bíróságként eljáró Kúria döntésével kapcsolatosan – azon túlmenően, hogy az a jogerős döntést hatályában fenntartotta – az indítványozó azt kifogásolja, hogy a Kúria 2019. június 5-én meghozott döntésének teljes szövegét tartalmazó ítéletet csak jelentős késedelemmel, 2019. október 21-én vehette kézhez. Észrevételezi továbbá, hogy miközben a kúriai ítélet utal ugyan egy, a törvényes bírósághoz való joggal kapcsolatos alkotmánybírósági döntésben foglalt szempontrendszerre, addig éppen a Kúria eljárása volt az, ami az Alkotmánybíróság döntésével ellentétes azzal, hogy ítéletében jóváhagyta az OBH elnökének az „alaptörvény-ellenességet megvalósító, a Római Egyezményt is sértő”, jelen üggyel kapcsolatos tevékenységét és „túlhatalmát”.
- [12] Ezt követően az indítványozó a kúriai ítélet egyes ténymegállapításait és következtetéseit kifogásolja, továbbá vitatja, illetve nem tartja megfelelőnek azok jogszabályi megalapozottságát, sérelmezi az egyes megállapítások szakértői véleményekkel ellentétes voltát, és hiányolja a döntés teljes körű és megfelelő indokolását, amellyel a Kúria – nézete szerint – indokolási kötelezettségét is megsértette.
- [13] Az indítványozó sajnálatosnak tartja továbbá, hogy az elsőfokú eljárást ítélettel lezáró negyedik bíró még „ítéleti tényállást sem tudott megalkotni”, hiszen „belecsöppent” az ügybe, és ezt a hiányosságot „az akta terjedelme, az ügy bonyolultsága és szerteágazósága” miatt a másodfokú bíróság sem tudta pótolni, így ügyében nem volt olyan bíró, aki az ügyet ismerte volna, aki az általa lefolytatott bizonyítás alapján hozott volna döntést, és azt a kellő részletességgel meg is indokolta volna.
- [14] Az indítványozó panaszában megállapítja, hogy – nézete szerint – „[a]z Alaptörvény, az AB határozatok, a Római Egyezmény és az EJEB határozatok kristálytisztán tartalmazzák, igazolják, bizonyítják a felperesi érvelés jogi helytállóságát és az eljáró bíróságok működésének alaptörvény-ellenességét”. Az indítványozó panaszában rámutat még arra is, hogy kiemelt jelentőséget tulajdonít annak, hogy az ügy alperese – egy, a piacon versenytárs nélküli, állami tulajdonban álló gazdálkodó szervezet – ezt a helyzetét maximálisan kihasználva folytatta „visszaélésszerűen tevékenységét”, elérve még azt is, hogy „egy évtizednyi idő óta folyó ügyben, ítélethozatal előtt már a harmadik bíró által kezelt ügyet a törvényszék elnöke azon hivatkozással gyakorlatilag: mert megtehetem, átszignál egy negyediknek, akinek belépésével további közel egy esztendő elteltével születik I. fokú határozat”.
- [15] Az indítványozó beadványában állítja azt is, hogy a kúriai ítélet ellentétes az Alaptörvény XXIV. cikkében foglaltakkal is, ennek alátámasztásaként idézi az alaptörvényi rendelkezés (1) és (2) bekezdését.

II.

- [16] Az Alaptörvény érintett rendelkezése:

„XXVIII. cikk (1) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy az ellene emelt bármely vádat vagy valamely perben a jogait és kötelezettségeit törvény által felállított, független és pártatlan bíróság tisztességes és nyilvános tárgyaláson, ésszerű határidőn belül bírálja el.”

III.

- [17] 1. Az Abtv. 56. § (1) bekezdése előírja, hogy az alkotmányjogi panasz érdemi elbírálása előtt dönteni kell annak befogadásáról. A panaszt akkor lehet befogadni, ha az megfelel a törvényben előírt formai és tartalmi követelményeknek, különösen az Abtv. 26–27. és 29–31. §-aiban foglalt feltételeknek. Ezeken kívül az Abtv. 52. § (1) bekezdése értelmében az indítványnak határozott kérelmet kell tartalmaznia. A kérelem akkor határozott, ha megfelel az Abtv. 52. § (1b) bekezdés a)–f) pontjaiban felsorolt kritériumoknak.
- [18] Jelen esetben a panasz ezeknek a követelményeknek csak részben felel meg, az alábbiak szerint.
- [19] 2. Az indítványozó az Abtv. 30. § (1) bekezdésében meghatározott hatvan napos határidőben nyújtotta be az alkotmányjogi panaszt. A jogi képviselő a meghatalmazást csatolta. A rendes jogorvoslattal nem támadható kúriai ítélet az ügy érdemében hozott és az eljárást befejező döntésnek minősül, így alkotmányjogi panasszal támadható. A kérelmező alkotmányjogi panasz benyújtására indítványozói jogosultsággal rendelkezik, érintettsége – mivel a támadott ítélettel lezárt eljárásban felperes volt – fennáll. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában az Alaptörvényben biztosított jogainak sérelmére hivatkozott az Alaptörvény XXIV. cikkét és XXVIII. cikkének (1) bekezdését megjelölve [Abtv. 27. § (1) bekezdés a) pont], továbbá a rendelkezésére álló jogorvoslati lehetőségeket kimerítette.
- [20] 3. Megállapítható volt az is, hogy az indítvány a határozottság Abtv. 52. § (1b) bekezdésében alább felsorolt követelményeinek eleget tesz: a) tartalmazza azt a törvényi rendelkezést, amely megállapítja az Alkotmánybíróság hatáskörét az indítvány elbírálására, továbbá azt, amely az indítványozó indítványozói jogosultságát megalapozza (Abtv. 27. §); b) az eljárás megindításának indokait (a bíróságok eljárása és döntései alapvető jogok sérelmét okozták), és az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének lényegét az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése vonatkozásában; c) az Alkotmánybíróság által vizsgálendő bírósági döntést; d) az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseit [XXIV. cikk, XXVIII. cikk (1) bekezdés]; e) indokolást arra nézve, hogy a sérelmezett bírósági döntés az indítványozó álláspontja szerint miért ellentétes az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésével; f) kifejezett kérelmet arra, hogy az Alkotmánybíróság állapítsa meg a támadott bírósági döntés alaptörvény-ellenességét és semmisítse meg azt az első és másodfokú ítéletre is kiterjedő hatállyal.
- [21] Mindazonáltal az indítványozó az Alaptörvény XXIV. cikk állított sérelme vonatkozásában érvekkel nem támasztotta alá a kérelmét. Az Alkotmánybíróság jelen ügyben is hangsúlyozza: „Indokolás hiányában a kérelem nem felel meg a határozottság Abtv. 52. § (1b) bekezdésében írt követelményének, annak elbírálására nincs lehetőség. Az Alaptörvény egyes rendelkezéseinek pusztá felsorolása ugyanis nem ad kellő alapot az alkotmányossági vizsgálat lefolytatására.” {34/2014. (XI. 14.) AB határozat, Indokolás [212]} A kérelem tehát ebben a tekintetben nem felel meg az Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pontjában írt feltételnek.
- [22] 4. Az Abtv. 29. §-a a befogadhatóság tartalmi feltételeként határozza meg, hogy az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet tartalmazzon vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel. E két feltétel alternatív jellegű, így az egyik fennállása önmagában is megalapozza az Alkotmánybíróság érdemi eljárását {ld.: 3/2013. (I. 14.) AB határozat, Indokolás [30]; illetve 34/2013. (XI. 22.) AB határozat, Indokolás [18]}.
- [23] 4.1. Az indítványozó az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésével összefüggésben hivatkozott arra, hogy mind az elsőfokú, mind pedig a másodfokú eljárásban az indítványában megjelölt okok miatt álláspontja szerint sértült a törvényes bíróhoz való joga. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy jelen indítvány alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést nem vet fel, ugyanis az Alkotmánybíróság már több korábbi döntésében is értelmezte a törvényes bíróhoz való jog követelményét, melyhez képest az indítvány eltérő alkotmányossági problémát nem vet fel.
- [24] Az Alkotmánybíróság a jelen ügyre is kiható részletes szempontrendszert dolgozott már ki a törvényes bíróhoz való jog tartalmára és érvényesülésére vonatkozóan. Ennek keretében – többek között – megállapította, hogy az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése szerinti tisztességes bírósági eljáráshoz való jog magában foglalja a törvény által felállított bíróságra vonatkozó követelményt is, melyből levezethető a törvényes bíróhoz való jog követelménye. Ezt az alkotmányos elvet az Alkotmánybíróság a bíróságok szervezetről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. törvény (a továbbiakban: Bszi.) szabályainak figyelembevételével részesítette alkotmányos véde-

lemben. A Bszi. a törvényes bíróhoz való jogot úgy fogalmazza meg, hogy senki sem vonható el törvényes bírájától [8. § (1) bekezdés], a törvény által rendelt bíró pedig az eljárási szabályok szerint a hatáskörrel és illetékességgel rendelkező bíróságon működő, előre megállapított ügyelosztási rend alapján kijelölt bíró [8. § (2) bekezdés]. Az ügyelosztási rendet az objektivitás és a személytelenség biztosítása, az önkényesség kizárása érdekében előző évben állapítja meg a bíróság elnöke, amely a tárgyévben kizárólag szolgálati érdekből vagy a bíróság működését érintő fontos okból módosítható [9. § (1) bekezdés]. Ebből következik, hogy a bíró és az ügy egymáshoz rendelése alkotmányosan csak előre meghatározott, általános szabályok alkalmazásával, objektív alapokon történhet [36/2013. (XII. 5.) AB határozat, Indokolás [32]; 21/2014. (VII. 15.) AB határozat, Indokolás [76]; 3357/2017. (XII. 22.) AB határozat, Indokolás [40]]. A törvényes bírótól való elvonás tilalma az eljárás résztvevőit megillető biztosíték, aminek csak egyik eleme a Bszi. szabályaira épülő szolgálati beosztás szisztémája. Annak megítélésakor, hogy a konkrét ügyben ki tekinthető törvényes bírónak, ugyanilyen súllyal jönnek számításba – egyebek mellett – az eljárási törvényeknek a hatáskörre, illetékességre, a jogorvoslati rendre és a tisztességes eljárás követelményének biztosítására vonatkozó további rendelkezései [36/2013. (XII. 5.) AB határozat, Indokolás [33]; 21/2014. (VII. 15.) AB határozat, Indokolás [75]; 3375/2017. (XII. 2.) AB határozat, Indokolás [40]].

- [25] 4.2. Az indítványozó a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog kapcsán hivatkozott továbbá arra, hogy nem tartja megfelelőnek azokat az indokokat, érveket és felhívott körülményeket, amelyeket a számára hátrányos és sérelmes kúriai ítélet tartalmaz.
- [26] Az indokolt bírói döntéssel összefüggésben az Alkotmánybíróság következetes álláspontja, hogy „[a] tisztességes eljárás alkotmányos követelménye a bírói döntésekkel szemben azt a minimális elvárást mindenképpen megfogalmazza, hogy a bíróság az eljárásban szereplő feleknek az ügy lényegi részeire vonatkozó észrevételeit kellő alapossággal megvizsgálja, és ennek értékeléséről határozatában számot adjon” [7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [34]. Az így meghatározott kritériumra figyelemmel az Alkotmánybíróság a bírói döntést érdemben befolyásoló alkotmányossági kérdésnek tekintette, és szükségesnek ítélte érdemben megvizsgálni, hogy az indítványozó által támadott kúriai ítéletből – amely a másodfokú jogerős ítéletet a hatályában fenntartotta – a konkrét ügy összes körülményére és az irányadó szabályokra tekintettel kellő részletességgel kitűnnek-e az annak meghozatalát megalapozó indokok és érvek.
- [27] A fenti szempontok mérlegelése alapján az Alkotmánybíróság a panaszt befogadta, és az Ügyrend 31. § (6) bekezdése szerint érdemben bírálta azt el.

IV.

- [28] Az alkotmányjogi panasz nem megalapozott.
- [29] 1. Az indítványozó az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelmeként azt is megjelölte – a jelen határozat I/2. pontjában (Indokolás [6] és köv.) ismertetettek szerint – , hogy a kúriai ítélet számára nem elfogadható, vitatható és hiányos indokolást tartalmaz az első- és másodfokú eljárás kapcsán az általa a törvényes bírósághoz való joga sérelmeként előadott érvei vonatkozásában. Mivel az indítványozó alkotmányjogi panaszában írt kifogásait már a felülvizsgálati kérelmében is előadta, ezért a felülvizsgálati eljárás is mindenekelőtt ezeknek a kérdéseknek a vizsgálatára irányult, ahogyan azt a kúriai ítélet is megállapítja: „A felülvizsgálati kérelem elsődleges és hangsúlyos érvelése az volt, hogy sérült a per tisztességes lefolytatásához fűződő jog az eljárt bírák személyében rejlő ok miatt, minthogy kirendelt bíróként jártak el, másrészt sérült az ésszerű határidőn belüli elbírálás követelménye.” A Kúria támadott Pfv.V.22.590/2017/12. számú ítéletének indokolása a [40]–[49] bekezdéseiben reagált – részletesen vizsgálva a kifogásokat és magyarázva döntését – az indítványozó felülvizsgálati kérelmében a fentiekkel összefüggésben felhozott érvekre.
- [30] A Kúria az első fokon eljáró bíróság eljárására vonatkozó, az indítványozó által tett észrevételek körében megállapította, hogy az ítéletábra hivatalból vizsgálta, hogy az első fokon az ítéletet meghozó bíró jogosult volt-e az eljárásra. Ennek keretében beszerezte a Fővárosi Törvényszék elnökének 2015.EL.III.D.45/16. számú okiratát, amellyel az elsőfokú ítéletet meghozó – az eljárásban negyedik – bírót a Pesti Központi Kerület Bíróságról (a továbbiakban: PKKB) a Fővárosi Törvényszékre kirendelte, majd a bíró a kirendelésével kapcsolatos igazgatási jellegű intézkedésről a peres feleket tájékoztatta. Emellett – mutat rá a kúriai ítélet – a Fővárosi Törvényszék internetes honlapján is közzétett, a 2015. októberétől hatályos beosztási és ügyelosztási rendjének IV. pontja

tartalmazta a PKKB-ról a törvényszékre kirendelt bírakat, így az indítványozó ügyében az elsőfokú ítéletet meghozó bírót is. Az ügyelosztási rendre vonatkozó indítványozói kifogások körében a Kúria megállapította, hogy annak a felülvizsgálati kérelemben megsértettként megjelölt rendelkezése a III. pont alatt található, ami a Polgári és a Gazdasági Kollégium közti ügyelosztás rendjét szabályozta, de a perbeli esetben egyértelműen nem a Fővárosi Törvényszék e két kollégiuma közti ügyelosztásról volt szó, így ez a sérelmezett szabály az ügyben nem volt irányadó, és az, az igazgatási intézkedés folytán nem is sérülhetett. Az ügyelosztási rend indítványozó által állított érvénytelenségére nézve a Kúria rámutatott, hogy annak megalkotása a bíróság vezetőinek igazgatási tevékenységi köréhez tartozik, meghatározására pedig a bírósági igazgatást szabályozó rendelkezések vonatkoznak, az ügyelosztási rendre ezért a polgári jogi érvénytelenség szabályai nem is alkalmazhatók. Az ügy átosztásával kapcsolatosan a felülvizsgálati ítélet szerint az elsőfokú eljárásban erre a vonatkozó jogszabályi rendelkezéseknek megfelelően, az egyenletes munkateher biztosítása és az ügyhátralék feldolgozása érdekében került sor, ezért az ügyben eljárni jogosult bíró kijelölésének módosítása nem volt törvénysértő.

- [31] A másodfokú bírósági eljárásra vonatkozó indítványozói kifogások körében a Kúria kiemelte, hogy az öt ítéltábla nyilvános közleményben is közzétett együttműködése keretében – a jelen ügyben releváns körben – a Debreceni Ítéltábla bírái a Fővárosi Ítéltábla bíráiként 50 darab polgári és gazdasági per intézését vállalták. Az indítványozó jogvitájának másodfokú elbírálásában részt vevő bírakat illetően a Kúria megállapította, hogy az OBH elnöke 369/2016. (VI. 27.) OBHE számú határozatával őket – az eredeti beosztásukból eredő ítélkezési tevékenységük megtartása mellett, hozzájárulásukkal – a Fővárosi Ítéltáblára kirendelte, az ítéltábla ügyelosztási rendje felsorolta a jelen ügyben másodfokon eljáró bírakat is, annak rögzítésével, hogy a hét mely napjain és hol tárgyalnak. Mindezek az információk a Fővárosi Ítéltábla internetes honlapján közzétételre kerültek a nyilvánosság számára elérhető és megismerhető módon. A felülvizsgálati kérelem tiltott ügýáthelyezésre vonatkozó okfejtése kapcsán a Kúria rögzítette, hogy nem az ügy került egy másik bíróság illetékessége alá, hanem a más bírósághoz beosztott bírák a perre hatáskörrel és illetékességgel rendelkező bírósághoz történt kirendelésük alapján jártak el. Erre a kirendelésre pedig nem egyedi ügyben került sor, a kirendelt bírók a kirendelés helye szerinti bíróság nevében, a kirendelés időtartama alatt végeztek előre meghatározott ügykörben bírói munkát. A Kúria megítélése szerint „mind az elsőfokú, mind a másodfokú eljárást érintő bírói kirendelés megfelelt az irányadó jogszabályi rendelkezéseknek, az átláthatóság, az előre rögzített szempontrendszernek való megfelelés követelményének”.
- [32] „Mindezen körülményeket értékelve a Kúria nem állapította meg a tisztességes eljáráshoz való jog sérelmét, mert az ügy kirendelt bírák által történt intézése megfelelt a már idézett jogszabályoknak és az átláthatóság, az előre kiszámíthatóság, a pártatlanság követelményének. A felperes joga a megfelelő bíróság előtti eljárásra érvényesült. Ugyanezen okokból nem állapítható meg az sem, hogy a perben nem a törvényes bíró járt el. A felperes ezzel kapcsolatos kétségeit objektív alapon igazolni nem lehetett. Abszolút hatályon kívül helyezési ok nem volt.” – összegezte fentiekkel kapcsolatos álláspontját a Kúria.
- [33] Az indítványozó felülvizsgálati kérelmében a jogerős döntésnek az ügy érdemére vonatkozó kifogásaival kapcsolatosan a Kúria – azok részletes elemzését és indokolását követően – arra az álláspontra helyezkedett, hogy „[m]ivel a felperes nem bizonyította, hogy az alperes jogellenes magatartással neki kárt okozott, az első- és másodfokú bíróság jogszabálysértés nélkül utasította el a keresetét”.
- [34] 2. Az Alkotmánybíróság már számos alkalommal kifejtette, hogy a „rendes bíróságoktól eltérően nem a felülbírálatra alkalmasság szempontjából vizsgálja a bíróságok indokolási kötelezettségének teljesítését {3003/2012. (VI. 21.) AB végzés, Indokolás [4]}. Nem vizsgálja, hogy a bírói döntés indokolásában megjelölt bizonyítékok és megjelenő érvek megalapozottak-e, mint ahogyan azt sem vizsgálja, hogy a jogalkalmazó helytállóan értékelte-e az eljárásban beszerzett bizonyítékokat és előadott érveket, vagy a konkrét ügyben a bírói mérlegelés eredményeként megállapított tényállás, és az abból levont következtetés megalapozott-e. A tényállás megállapítása, a bizonyítékok értékelése, és mérlegelése ugyanis az eljárási szabályokban a jogalkalmazó számára fenntartott feladat {3237/2012. (IX. 28.) AB végzés, Indokolás [12]; 3231/2012. (IX. 28.) AB végzés, Indokolás [4]; 3129/2015. (VII. 9.) AB végzés, Indokolás [5]}. Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint tehát a tényállás feltárása, a bizonyítékok mérlegelése és ennek alapján a következtetések levonása a rendes bíróságok feladata {3250/2014. (X. 14.) AB végzés, Indokolás [11]; 3239/2013. (XII. 21.) AB végzés, Indokolás [14]; 3198/2013. (X. 22.) AB végzés, Indokolás [16]; 3107/2016. (V. 24.) AB végzés, Indokolás [41]}. Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény védelmének legfőbb szerve, nem ténybíróság, a bizonyítási eljárás lefolytatása, a bizonyítékok értékelése és ezen keresztül a tényállás megállapítása, illetve annak felülvizsgálata a jogorvoslati eljárás(ok)

során a bíróságok, végső soron a Kúria feladata {3392/2012. (XII. 30.) AB végzés, Indokolás [6]}. A fenti megállapításokat kiegészítik a 30/2014. (IX. 30.) AB határozatban rögzítettek, miszerint a bíróságok indokolási kötelezettségéből nem következik a felek által felhozott minden észrevétel egyenként való megcáfolási kötelezettsége, különösen nem az indítványozó szubjektív elvárásait kielégítő mélységű érvrendszer bemutatása (Indokolás [89]). {3033/2019. AB határozat, Indokolás [24]}

- [35] A fent kifejtettek tekintettel az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a támadott Pfv.V.22.590/2017/12. számú kúriai ítélet – és az abban felülvizsgált másodfokú jogerős ítélet – indokolása az egyedi ügy körülményeinek és az irányadó jogszabályoknak megfelelően megjelölte azokat az indokokat, érveket, szempontokat és tényeket, amelyek megalapozták az indítványozó által sérelmezett ítéletet, reagálva egyúttal az indítványozó által felhozott észrevételekre is. A támadott döntés indokolásában az Alkotmánybíróság megítélése szerint nem tartható fel olyan hiányosság vagy hiba, amely az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdéséből következő indokolt bírói döntéshez való jog sérelmét vetné fel; az indítványozó ez irányú kifogásai (amelyeket már a felülvizsgálati kérelmében is tartalmilag azonosan eladott) valójában inkább a támadott bírósági döntések, és azok keretében megállapított és értékelt tények, bizonyítékok és következtetések Alkotmánybíróság által történő újraértékelését kívánja elérni, erre nézve azonban az Alkotmánybíróság nem rendelkezik hatáskörrel.
- [36] 3. Az indítványozónak a felülvizsgálati ítélet kézhezvétele körülményeire vonatkozó kifogásaival kapcsolatosan az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az ítéletnek az egyébként megszokottnál valóban későbbi időpontban – az ítélet meghozatalától számított négy hónap elteltével – történő kézbesítése és kézhezvétele az indítványozót az üggyel kapcsolatos jogainak gyakorlásában és érvényesítésében nem akadályozta, így a jelen határozattal elbírált alkotmányjogi panasz benyújtása törvényes határidejének kezdő napja is ettől az időponttól vette kezdetét.
- [37] Az indítványozó a per elhúzódását is állította, sérelmezve, hogy kereseti kérelme ügyében csak 16 évig tartó peres eljárás eredményeként született felülvizsgálati ítélet. Az Alaptörvény a XXVIII. cikk (1) bekezdésében rögzíti az észszerű határidőn belüli elbírálás követelményét is. Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdéséhez kapcsolódó határozataiban megállapította, hogy az észszerű határidőn belüli elbíráláshoz való jog a tisztességes eljáráshoz fűződő alapjog egyik részjogosítványa, következésképpen e jog sérelmére alkotmányjogi panasz alapítható. Megállapította ugyanakkor azt is, hogy „az Alkotmánybíróságnak nincs hatásköre arra, hogy egy adott bírósági eljárás elhúzódásából eredő következményeket enyhítse vagy orvosolja. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 27. §-a szerinti panasz esetén csupán az indítványban támadott bírósági ítélet megsemmisítése felől rendelkezhet (amennyiben az Alkotmánybíróság a jelen ügyben támadott ítéleteket megsemmisítené, a bírósági eljárás újra a kezdetét venné, tehát a per csak tovább húzódná).” {3046/2019. (III. 14.) AB határozat, Indokolás [66]} Az indítványozó az eljárás elhúzódásából származó igényét ennek következtében csak egyéb jogi úton – elsősorban polgári perben – tudja érvényesíteni.
- [38] 4. Az Alkotmánybíróság mindezek alapján az indítványt elutasította.
- [39] Az Alkotmánybíróságnak az indítvány elutasítására tekintettel nem kellett döntenie a végrehajtás felfüggesztésének az Abtv. 61. § (1) bekezdése szerinti kezdeményezése tárgyában előterjesztett kérelemről.

Budapest, 2020. július 14.

Dr. Szabó Marcel s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró,
az aláírásban akadályozott
dr. Dienes-Oehm Egon
alkotmánybíró helyett

Dr. Szabó Marcel s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró,
az aláírásban akadályozott
dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó
alkotmánybíró helyett

Dr. Szabó Marcel s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró,
az aláírásban akadályozott
dr. Salamon László
alkotmánybíró helyett

Dr. Szabó Marcel s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró,
az aláírásban akadályozott
dr. Szalay Péter
előadó alkotmánybíró helyett

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó alkotmánybíró párhuzamos indokolása

- [40] A határozat rendelkező részét támogatom, azonban az indokolás törvényes bíróhoz való jogra és indokolt bírói döntéshez való jogra vonatkozó érveit nem osztom.
- [41] 1. Egyrészt az Abtv. 29. §-a a panaszok egységes kezelésének a követelményén nyugszik. Ezért nem lehetséges az alkotmányjogi panaszok befogadásának részleges visszautasítása: a kérelem csak mint egész „léphet át” vagy „akadhat fenn” az Abtv. 29. §-ába foglalt befogadási szűrőn.
- [42] Másrészt az Abtv. 29. §-a két, alternatív jellegű feltételt tartalmaz, amelyek közül bármelyiknek a fennállása önmagában is megalapozza az Alkotmánybíróság érdemi eljárását. A határozat indokolása (III/4.1. pont, Indokolás [23] és köv.) ugyanakkor – meglátásom szerint – „az alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés” feltétele mellett nem tér ki a „bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség” fennállásának vizsgálatára.
- [43] Az Abtv. 29. §-ába foglalt másik befogadási feltétel vizsgálata már csak azért sem lett volna mellőzhető, mert az indítványozó konkrét ügyében az ügyelosztás önkényességét, az érvényes ügykiosztási rend hiányát állította, illetve más bíróság bírójának kirendelését sérelmezte. E kérdések pedig a törvényes bíróhoz való joggal összefüggésben az Alkotmánybíróság gyakorlatában már más ügyben is érdemi vizsgálatot szükségessé tevő felvetésnek minősültek [lásd például: 3003/2019. (I. 7.) AB határozat; 3357/2017. (XII. 22.) AB határozat; 21/2014. (VII. 15.) AB határozat; 3003/2019. (I. 7.) AB határozat; 3076/2020. (III. 18.) AB határozat; 3128/2020. (V. 15.) AB határozat].
- [44] Mivel az Alkotmánybíróság nem törvényességi szempontú vizsgálatot végez, és nem egyszerű felülvizsgálati fórumként jár el, „az esetleges eljárási hibák, jogértelmezési, ténymegállapítási kérdések vagy a bíróság) személyében a konkrét eljárás körülményei által indukált és indokoltan tekinthető változások nem vezetnek alaptörvény-ellenesség megállapítására” {3076/2020. (III. 18.) AB határozat, Indokolás [21]}. Az alapvető jogra vonatkozó alkotmányossági vizsgálat fókuszában ettől eltérően az a kérdés áll, hogy „történt-e olyan beavatkozás, jellemzően külső behatás a konkrét ügyben, amely érintette, befolyásolta az eljáró bíró személyét (az eljáró bíróságot, bírói tanácsot, esetleg annak összetételét), és ez a külső behatás nem igazolható, önkényes változás eredményezett az ügy elbírálásában [lásd például: 21/2014. (VII. 15.) AB határozat; 36/2013. (XII. 5.) AB határozat; 33/2012. (VII. 17.) AB határozat].” {3076/2020. (III. 18.) AB határozat, Indokolás [22]} Jelen ügyben is e szempontok mentén kellett volna elkülönítenie az Alkotmánybíróság tanácsának az alapjogi kérdéseket az általa nem vizsgálható törvényességi kérdésektől.
- [45] Az ügy ismeretében az a meggyőződés alakult ki bennem, hogy nem lehetett volna alaptörvény-ellenességet megállapítani az indítványozó ügyében akkor, ha a tanács a fentiekben ismertetett szempontok alapján folytatta volna le az érdemi vizsgálatot. A kimunkált tesztek alkalmazása ugyanakkor – véleményem szerint – az (alkotmány)bírósági működés kiszámíthatósága miatt elengedhetetlen.
- [46] 2. Az indokolt bírói döntéshez való jogot sérelmező panaszok esetében – ahogy a jelen határozat IV. része (Indokolás [28] és köv.) esetében is, véleményem szerint – a 7/2013. (III. 1.) AB határozatban lefektetett szempontrendszer kell alkalmazni. Megítélésem szerint az ilyen indítványok érdemi elbírálásakor „a jogvita természetét, az alkalmazandó eljárási törvény rendelkezéseit, a felek által az adott ügyben előterjesztett kérelmeket és észrevételeket, valamint az ügyben választ igénylő lényeges kérdéseket” {lásd először: 7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [34]; legutóbb: 3133/2020. (V. 15.) AB határozat, Indokolás [15]} szükséges vizsgálni.
- [47] Meggyőződésem, hogy ha a tanács ezen kérdéskörök alapján vizsgálta volna az indítványban foglaltakat, úgy arra a következtetésre kellett volna jutni, hogy az indítvány megalapozatlan.
- [48] A többségi indokolás érvei – a vizsgált döntés „az egyedi ügy körülményeinek és az irányadó jogszabályoknak megfelelően megjelölte azokat az indokokat, érveket, szempontokat és tényeket, amelyek megalapozták az indítványozó által sérelmezett ítéletet” (Indokolás [35]) – az indítvány befogadásának visszautasítását alapozzák meg. A panasz érdemi elbírálásával így a többségi indokolás adós maradt.

Budapest, 2020. július 14.

Dr. Szabó Marcel s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró,
az aláírásban akadályozott
dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó
alkotmánybíró helyett

[49] A párhuzamos indokoláshoz csatlakozom.

Budapest, 2020. július 14.

Dr. Szabó Marcel s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró,
az aláírásban akadályozott
dr. Dienes-Oehm Egon
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/2051/2019.

• • •

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3332/2020. (VIII. 5.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Budapest Környéki Törvényszék mint másodfokú bíróság 4.Bpkf.820/2019/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselője (dr. Szegedi Zsolt ügyvéd) útján az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján a Budapest Környéki Törvényszék Büntetés-végrehajtási Csoportja 8.Bv.3972/2017/15. számú és a Budapest Környéki Törvényszék mint másodfokú bíróság 4.Bpkf.820/2019/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt terjesztett elő az első fokon eljáró bíróságnál.
- [2] Az indítványozó szabadságvesztés büntetésének letöltése után jogi képviselője útján 2017. július 20-án az alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmények miatti kártalanítási kérelmet (a továbbiakban: kártalanítási kérelem) nyújtott be a Fővárosi Büntetés-végrehajtási Intézetben 2015. június 11-től 2016. május 2-ig és a Tököli Országos Büntetés-végrehajtási Intézetben 2016. május 2-től 2017. július 10-ig végrehajtott fogvatartásához kapcsolódóan.
- [3] A Budapest Környéki Törvényszék Büntetés-végrehajtási Csoportja 2019. április 2-án kelt 8.Bv.3972/2017/15. számú végzésével az indítványozó kártalanítási kérelmét a kérelemmel érintett teljes fogvatartási időszak vonatkozásában elutasította, mert a büntetések, az intézkedések, egyes kényszerintézkedések és a szabálysértési elzárás végrehajtásáról szóló 2013. évi CCXL. törvény (a továbbiakban: Bv. tv.) 144/B. §-a szerinti panasz benyújtását – azzal a kártalanítási kérelem egy feltételének a teljesítését – az indítványozó elmulasztotta.
- [4] A Budapest Környéki Törvényszék mint másodfokú bíróság 2019. szeptember 8-án kelt 4.Bpkf.820/2019/2. számú végzésével az elsőfokú végzést helybenhagyta azzal, hogy az alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmények miatt előterjesztett kártalanítás iránti kérelmet a 2015. június 11. és 2016. december 31. közötti időszak tekintetében, mint arra nem jogosulttól származót tekintette elutasítottnak. Egyebekben a kártalanítás iránti kérelmet érdemi vizsgálatra alkalmatlannak találta.
- [5] A másodfokú bíróság rögzítette, hogy a Bv. tv. módosításának hatályba lépése, vagyis 2017. január 1. és a 2017. július 10. közötti időszak tekintetében a kártalanítási igény érvényesítésének feltétele a Bv. tv. 144/B. § szerinti panasznak a fogvatartás ideje alatt történő benyújtása. Az indítványozó ezt elmulasztotta, mivel a panaszt nem a fogvatartás ideje alatt, hanem a szabadulása után, 2017. július 20-án nyújtotta be, így a másodfokú bíróság a kérelmet érdemi vizsgálatra alkalmatlanság miatt elutasította.
- [6] A másodfokú bíróság végzésének indokolása szerint az indítványozó a 2015. június 11. és 2016. december 31. időszak tekintetében sem az Emberi Jogok Európai Bíróságánál, sem pedig a hazai bíróságoknál nem terjesztett elő – a Bv. tv. 436. § (10) bekezdése szerinti – kártalanítási kérelmet, így azt a Bv. tv. 436. § (11) bekezdése alapján csak – a Bv. tv. módosításának hatályba lépését követő hat hónapon belül – 2017. június 30-ig tehette volna meg. Mivel ez a határidő jogvesztő, és az indítványozó csak 2017. július 20-án nyújtott be kérelmet, így ebben az időpontban az említett időszakra vonatkozó kérelem benyújtására már nem volt jogosult.
- [7] Az indítványozó jogi képviselője útján 2019. november 27-én elektronikusan, 2019. november 28-án postai úton is benyújtotta alkotmányjogi panaszát az első fokon eljáró bíróságnál. Az indítványozó álláspontja szerint fogvatartása folyamatos volt, és értelmezése szerint a kártalanítási kérelem benyújtására nyitva álló hat hónapos határidő a szabadulásának napján kezdődött, így a kérelmét határidőben terjesztette elő. Az indítványozó szerint a támadott bírósági határozatok sértik az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésében foglalt jogbiztonságot és ezzel kapcsolatban a visszamenőleges hatályú jogalkalmazás tilalmát azáltal, hogy a Bv. tv. 144/B. §-ában foglalt panasztételi kötelezettséget, amelyet a Bv. tv. 2017. január 1-jén hatályba lépett módosítása vezetett be,

fogvatartásának korábbi időszakára kiható módon értelmezték. Kifogásolta továbbá – álláspontja szerint – a kártalanítás tekintetében fennálló, nem egységes ítélkezési gyakorlatot, valamint azt, hogy a bv. intézetek nem teljesítették a vonatkozó büntetés-végrehajtási utasításokban előírt, a kártalanításra vonatkozó tájékoztatási kötelezettséget. Vitatta továbbá a másodfokú bíróság végzésének indokolásában szereplő azon érvet, hogy a panaszt csak az elítélt és a védő nyújthatja be, a jogi képviselő erre nem jogosult. Mindezek az indítványozó álláspontja szerint sértik az Alaptörvény XXIV. cikk (2) bekezdésben foglalt kártérítéshez, valamint a XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes eljáráshoz való jogát.

- [8] 2. Az Alkotmánybíróság elsőként azt vizsgálta, hogy az indítvány megfelel-e az alkotmányjogi panaszok befogadhatóságára vonatkozó kritériumoknak.
- [9] Az Abtv. 30. § (1) bekezdése értelmében az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panaszt a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül lehet benyújtani az ügyben első fokon eljáró bírósághoz címezve. Az indítványozó jogi képviselője a másodfokú bíróság támadott végzését 2019. október 7-én vette át és az Abtv. 27. §-a szerinti panaszt 2019. november 27-én – határidőben – nyújtotta be az elsőfokú bírósághoz.
- [10] A panasz részben eleget tesz az Abtv. 52. § (1), illetve (1b) bekezdésében foglalt, a határozott kérelemre vonatkozó követelményeknek. Az indítvány tartalmazza az Alkotmánybíróság hatáskörét megalapozó törvényi rendelkezést (az Abtv. 27. §), a támadott bírósági határozatok megjelölését, az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseit [az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdést, a XXIV. cikk (2) bekezdést, a XXVIII. cikk (1) bekezdést], valamint indokolást arra nézve, hogy a sérelmezett bírói döntések miért ellentétesek az Alaptörvény megjelölt rendelkezéseivel. Az indítvány kifejezett kérelmet tartalmaz továbbá abban a tekintetben, hogy az Alkotmánybíróság állapítsa meg a támadott bírósági határozatok alaptörvény-ellenességét és semmisítse meg azokat. Az Alkotmánybíróság szerint továbbá az indítványozó mint az alkotmányjogi panasznak alapul szolgáló büntetés-végrehajtási eljárás terheltje, értelemszerűen jogosultnak és érintettnek minősül, és a rendelkezésére álló jogorvoslati lehetőségeket kimerítette.
- [11] Az indítványozó a jogbiztonság sérelmét állítja, mert az eljáró bíróságok egyes kérdésekkel kapcsolatos jogértelmezésével (pl. panasztételi kötelezettség, jogi képviselő eljárási lehetősége, a kártalanítási kérelem benyújtására nyitva álló határidő) nem ért egyet, valamint álláspontja szerint az ország különböző területein ítélkező bíróságok gyakorlata nem egységes az alapjogokat sértő elhelyezési körülmények miatti kártalanítás kérdésében. Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény hatályba lépését követően is fenntartotta gyakorlatát, amely szerint „a jogbiztonság önmagában nem Alaptörvényben biztosított jog, így a B) cikk (1) bekezdésének sérelmére alkotmányjogi panaszt csak kivételes esetben – a visszaható hatályú jogalkotás és jogalkalmazás, valamint a felkészülési idő hiánya esetén – lehet alapítani” [pl. 3221/2019. (X. 11.) AB határozat, Indokolás [11]; 3051/2016. (III. 22.) AB határozat, Indokolás [14]; 3167/2016. (VII. 22.) AB végzés, Indokolás [13]]. Alkotmányjogi panasz a jogbiztonság sérelmére nem alapozható, mivel az nem minősül az Alaptörvényben biztosított jognak. Az Alkotmánybíróság ezért a B) cikk (1) bekezdés vonatkozásában kizárólag a visszaható hatályú jogalkalmazás tilalmának vélt sérelmét vizsgálta.
- [12] 3. Az Abtv. 29. §-a alapján az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának további feltétele, hogy az a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel. E két feltétel alternatív jellegű, így az egyik fennállása önmagában megalapozza az Alkotmánybíróság érdemi eljárását [3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30]; 34/2013. (XI. 22.) AB határozat, Indokolás [18]]. A feltételek meglétének vizsgálata az Alkotmánybíróság mérlegelési jogkörébe tartozik.
- [13] 3.1. Az indítványozó érvelése szerint a Bv. tv. 144/B. § szerinti panasztételi kötelezettség – a törvény módosítása folytán – 2017. január 1-jén lépett hatályba. Ennek következtében az indítványozó sérelmezett fogvatartásának 2015. június 11. és 2016. december 31. közötti időszakra eső része tekintetében ilyen kötelezettség még nem létezett. Az indítványozó álláspontja szerint az eljáró a bíróságok a fogvatartásának egész tartama tekintetében elutasítási oknak tekintették, hogy a fogvatartási körülmények miatt nem tett panaszt, vagyis a Bv. tv. 144/B. § rendelkezéseit ezáltal a hatályba lépése előtti időszakra alkalmazták, így az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdéséből levezetett visszaható hatályú jogalkalmazás tilalmát megsértették.
- [14] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az elsőfokú bíróság a sérelmezett fogvatartás időtartamát egységesen kezelve, azt folyamatosnak tekintve, az elutasítás okaként valóban a később hatályba lépett panasztételi kötelezettség elmulasztását jelölte meg (elsőfokú határozat indokolásának 1. oldal 5. bekezdése). A másodfokú

bíróság véglegessé vált végzésének rendelkező részében és az indokolásban azonban az elsőfokú bíróság döntését annak helybenhagyása mellett kiegészítette. A másodfokú bíróság a fogvatartás időtartamát megosztottan is megvizsgálta és csak a 2017. január 1. utáni fogvatartás tekintetében jelölte meg a kártérítési kérelem elutasítási okaként a panasztételi kötelezettség elmulasztását, míg az indítványozó fogvatartásának 2015. június 11. és 2016. december 31. közötti időszakára eső része tekintetében a másodfokú bíróság elutasítási okként a jogosultság hiányát jelölte meg. A másodfokú bíróság indokolása szerint a megjelölt időszak tekintetében 2017. június 30-ig lett volna jogosult az indítványozó kártérítési kérelmet benyújtani (másodfokú határozat 4. oldal 2. bekezdés).

- [15] Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint azáltal, hogy a másodfokú bíróság a véglegessé vált végzésben a Bv. tv. 144/B. § hatályba lépése előtti időtartam vonatkozásában a visszautasítás okaként nem a panasztételi kötelezettség elmulasztását, hanem a jogosultság hiányát rögzítette, a visszamenőleges hatályú jogalkalmazás tilalmának megsértése, vagyis az alaptörvény-ellenesség kéteye nem merülhet fel.
- [16] 3.2. Az Alkotmánybíróság utal arra, hogy az Alaptörvény XXIV. cikk (2) bekezdése olyan, alapvető jogot deklaráló rendelkezés, amelyet tényleges tartalommal a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény LXXI. Fejezetében foglalt, a közhatalom gyakorlásával okozott kárért való felelősségre vonatkozó szabályok töltenek ki, biztosítva ezen alkotmányos jog teljességét. Az Alaptörvény XXIV. cikk (2) bekezdése a lehetőségét teremti meg annak, hogy a hatósági eljárásban érintettek – „törvényben meghatározottak szerint” – érvényesíthessék kárigényüket a bíróságok előtt. A kártérítésre való konkrét jogosultságot azonban – jogvita esetén – a jogerős bírói döntés állapítja meg. Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint nem jelenti az indítványozónak az Alaptörvény XXIV. cikk (2) bekezdése szerinti joga sérelmét, ha számára a konkrét ügyben a bíróságok nem ítélték meg kártérítést, mert a kárigény érvényesítésére lehetősége volt [3105/2018. (IV. 9.) AB határozat, Indokolás [33]–[35]]. Ennek következtében az Alkotmánybíróság az indítvány ezen elemét sem tartja érdemi vizsgálatra alkalmasnak.
- [17] 3.3. Az indítványozó az alkotmányjogi panaszában az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes eljáráshoz való jog tekintetében az ügyében eljáró bíróságok jogértelmezését sérelmezte, mert nem értett egyet azzal az állásponttal, amelyet az első- és a másodfokú bíróság a panasztételi kötelezettséggel, a jogi képviselő eljárási lehetőségével, a kártalanítási kérelem benyújtására nyitva álló határidővel, valamint a panasztételre vonatkozó tájékoztatási kötelezettséggel kapcsolatban a határozatok indokolásában kifejtett.
- [18] Az Alkotmánybíróság mindenekelőtt hangsúlyozza, hogy következetes gyakorlata szerint az Abtv. 27. §-ában szabályozott hatáskörében eljárva kizárólag a bírói döntés és az Alaptörvény összhangját biztosítja. A tisztességes eljárás alapjoga nem teremthet alapot arra, hogy a bírósági szervezet felett hagyományos, negyedfokú jogorvoslati fórumként járjon el [3352/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [14]–[15]]. A bírói döntés alaptörvény-ellenességének vizsgálata során az Alkotmánybíróság tartózkodik attól, hogy a bíróságok felülbírálati jogköréhez tartozó törvényértelmezési kérdésekben állást foglaljon [3003/2012. (VI. 21.) AB végzés, Indokolás [4]; 3065/2012. (VII. 26.) AB végzés, Indokolás [5]; 3268/2012. (X. 4.) AB végzés, Indokolás [28]; 3391/2012. (XII. 30.) AB végzés, Indokolás [25]; 7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [33]]. A jogszabályokat ugyanis a bíróságok értelmezik, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki. Önmagukban tehát a rendes bíróságok által elkövetett vélt vagy valós jogszabálysértések nem adhatnak alapot alkotmányjogi panasz előterjesztésére [3268/2012. (X. 4.) AB végzés, Indokolás [28]].
- [19] Az Alkotmánybíróság mindezen elvek figyelembe vételével megállapította, hogy a másodfokú bíróság az alkotmányjogi panasz tárgyát képező fogvatartás mindkét időszaka tekintetében megjelölte és részletesen indokolta azokat az indítványozói mulasztásokat, amelyek a kártalanítási kérelem elutasításához vezettek. Az indítványozó a másodfokú bíróságtól az alkotmányjogi panaszban foglalt azon kifogására is választ kapott, hogy a jogi képviselő azért nem nyújthat be a fogvatartási körülmények miatt panaszt a fogvatartás időtartama alatt, mert ebben a büntetés-végrehajtási eljárásban az elítélt nevében fellépő ügyvéd az eljárás folyamán nem jogi képviselői minőségben, hanem védőként jár el (lásd Bv. tv. 3. § 15. pont és 70/A. §). A másodfokú bíróság továbbá nem azt vitatta, hogy az indítványozó a szabadulása után hat hónapon belül nem nyújthat be kártalanítási kérelmet, hanem azt rögzítette, hogy a kérelem egyik törvényi feltételét – a fogvatartás ideje alatti panasztételi kötelezettségét – nem teljesítette. A másodfokú bírósági határozat indokolása rögzíti továbbá, hogy a büntetés-végrehajtási intézetet a kártalanítás feltételeiről szóló tájékoztatási kötelezettség tekintetében mulasztás nem terheli.

- [20] Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint mindezekből az tűnik ki, hogy az indítványozó jogértelmezési, bírói mérlegelési és törvényességi sérelmekre utaló érvekkel támadta a jogerős bírósági határozatot. Az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszban nem tudott beazonosítani olyan indokot, amely alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vetett volna fel, vagy megalapozta volna a bírói döntés érdemére kiható alaptörvény-ellenesség kételyét.
- [21] 4. Mindezekre tekintettel az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (2)–(3) bekezdései, valamint az Ügyrend 5. § (1)–(2) bekezdései alapján eljárva az alkotmányjogi panaszt – figyelemmel az Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pontjában és 29. §-ában foglaltakra – az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) és h) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2020. július 14.

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Czine Ágnes
előadó alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Horváth Attila
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Juhász Miklós
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Sulyok Tamás
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/249/2020.

• • •

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3333/2020. (VIII. 5.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Szegedi Törvényszék mint másodfokú bíróság 5.Bpkf.1902/2019/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselője (dr. Bene Zoltán ügyvéd) útján az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján Szegedi Törvényszék 5.Bpkf.1902/2019/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt terjesztett elő az első fokon eljáró bíróságnál.
- [2] A Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Bíróság 2009. május 29-én kelt és a Debreceni Ítéltábla Bf.I.506/2009/89. számú ítéletével 2009. november 13-án jogerőre emelkedett 4.Fk.1535/2007/490. számú ítéletével az indítványozót tártettesként elkövetett emberölés büntette [a Büntető Törvénykönyvről szóló 1978. évi IV. törvény (a továbbiakban: Btk.) 166. § (1) bekezdés, (2) bekezdés d) pont] miatt bűnösnek mondta ki, és 15 év fegyház-büntetésre, mellékbüntetésként 10 év közügyektől eltiltásra ítélte. Az indítványozó – az előzetes fogvatartás beszámításával – 2006. október 18-tól kezdve jelenleg is ezt a büntetését tölti a Szegedi Fegyház és Börtönben. Az indítványozó a büntetésének teljes kitöltése esetén 2021. október 24-én szabadulhat.
- [3] A Balassagyarmati Törvényszék Büntetés-végrehajtási Csoportja F.74/2019/3. számú végzésével, amely a Balassagyarmati Törvényszék 3.Bpkf.221/2019/3. számú határozata folytán 2019. június 19-én emelkedett jogerőre, az elítélt feltételes szabadságra bocsátását mellőzte.
- [4] Az indítványozó és védője ismételten kérte az indítványozó feltételes szabadságra bocsátását. Az ügyész – osztotta a büntetés-végrehajtási intézet által tett előterjesztésben foglaltakat és – nem támogatta az elítélt feltételes szabadságra bocsátását, arra tekintettel, hogy az elítélt a büntetés-végrehajtás kontroll környezetében tanúsít kifogástalan magatartást, azonban a kriminalitás szempontjából veszélyeztetett társas környezetbe visszatérve már kétséges, hogy törvénytisztelő életmódot fog tanúsítani (másodfokú ítélet 2. oldal 4. bekezdés). A Szegedi Törvényszék Büntetés-végrehajtási Csoportja 2019. november 26-án kelt 2.F.656/2019/6. számú végzésével az indítványozót feltételes szabadságra bocsátotta. Megállapította, hogy a feltételes szabadság próbaideje a szabadságvesztésből hátralévő rész idejével azonos. Elrendelte az indítványozó pártfogó felügyeletét az elítélt által elkövetett bűncselekmény tárgyi súlya, továbbá a kriminálisan veszélyeztetett környezetbe kerülése miatt. Ezen indokokra tekintettel a büntetés-végrehajtási bíró mindenképpen szükségesnek tartotta az indítványozó életvitelének további figyelemmel kísérését és figyelmeztette a pártfogó felügyelet szabályai megsértésének a következményeire (elsőfokú végzés 2. oldal utolsó bekezdés).
- [5] Ügyészi fellebbezés folytán a másodfokon eljáró Szegedi Törvényszék mint másodfokú bíróság 2019. december 6-án véglegessé vált 5.Bpkf.1902/2019/2. számú végzésével az indítványozó feltételes szabadságra bocsátását mellőzte.
- [6] Az indítványozó 2020. február 6-án, elektronikus úton az Abtv. 27. §-a alapján az első fokon eljáró bíróságnál jogi képviselője útján alkotmányjogi panaszt nyújtott be a Szegedi Törvényszék 5.Bpkf.1902/2019/2. számú végzése ellen, amelyben az Alaptörvény II. cikkben, XV. cikk (1) és (2) bekezdésben, XXVIII. cikk (1) bekezdésben foglalt jogai megsértését állította.
- [7] Az indítványozó az Alaptörvény II. cikkben rögzített emberi méltósághoz való joga, valamint XXVIII. cikk (1) bekezdésben foglalt tisztességes eljáráshoz való joga sérelmét csak állította, de nem indokolta. Az indítványozó az Alaptörvény XV. cikk (1) és (2) bekezdésével kapcsolatban sérelmezte, hogy a feltételes szabadságra bocsátás mellőzésének az indoka a másodfokú bírósági határozatban foglalt „kriminalitás szempontjából veszélyeztetett társas környezetbe visszakörülés”, amely a médiából jól ismert eset kapcsán a roma származására utal.

- [8] 2. Az Alkotmánybíróság az indítvány befogadhatóságára vonatkozó kritériumok tekintetében elsőként azt vizsgálta, hogy a támadott bírósági határozat az ügy érdemében hozott döntésnek vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntésnek tekinthető-e. Az Alkotmánybíróság több határozatában rögzítette, hogy alkotmányjogi panasz keretében csak az ügyek érdemében hozott végső döntések és a bírósági eljárást befejező egyéb döntések vizsgálhatók [legutóbb például: 3057/2017. (III. 20.) AB végzés, Indokolás [7], korábban: 3040/2015. (II. 20.) AB végzés, Indokolás [30]; 3002/2014. (I. 24.) AB végzés, Indokolás [20]–[21]].
- [9] A feltételes szabadságra bocsátás lehetőségének utólagos megvizsgálása érdekében lefolytatott eljárás a Bv. tv. 50. §-a szerint olyan büntetés-végrehajtási bírói eljárás, amelyben a bíróság végzéssel határoz. A végzéssel szemben a jogorvoslati lehetőség biztosított, továbbá a végső határozat jogerőre képes, tehát mindezekre figyelemmel egy önálló bírósági eljárásnak tekinthető. Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint ezért az Abtv. 27. § második fordulatában meghatározott feltételnek jelen ügyben a másodfokú jogerős végzés megfelel, így ellene alkotmányjogi panaszt lehet benyújtani [3005/2020. (II. 4.) AB végzés, Indokolás [25]–[26]].
- [10] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó az alkotmányjogi panaszt határidőben benyújtotta és a panasz részben eleget tett az Abtv. 52. § (1), illetve (1b) bekezdésében foglalt, a határozott kérelemre vonatkozó követelményeknek.
- [11] Az indítvány tartalmazza az Alkotmánybíróság hatáskörét megalapozó törvényi rendelkezést (az Abtv. 27. §), a támadott bírósági határozat megjelölését (Szegedi Törvényszék 5.Bpkf.1902/2019/2. számú végzés), az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseit [az Alaptörvény II. cikk, XV. cikk (1)–(2) bekezdés, XXVIII. cikk (1) bekezdés], valamint indokolást arra nézve, hogy a sérelmezett bírói döntés miért ellentétes az Alaptörvény XV. cikk (1)–(2) bekezdéseinek rendelkezéseivel.
- [12] Az indítvány kifejezett kérelmet tartalmaz továbbá abban a tekintetben, hogy az Alkotmánybíróság állapítsa meg a támadott bírósági határozat alaptörvény-ellenességét és semmisítse meg azt. Az indítványozó jogosultnak és érintettnek minősül és a rendelkezésére álló jogorvoslati lehetőségeket kimerítette.
- [13] Az alkotmányjogi panasz az Alaptörvény II. cikk (emberi méltósághoz való jog) és XXVIII. cikk (1) bekezdés (tisztességes eljáráshoz való jog) megsértését is állítja, de alkotmányjogi szempontból értékelhető indokokkal nem támasztja alá. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint ilyen indokolás hiányában az indítványi elem nem alkalmas érdemi elbírálásra [3075/2016. (IV. 18.) AB határozat, Indokolás [19]; 3231/2016. (XI. 18.) AB határozat, Indokolás [26]].
- [14] Az Alkotmánybíróság ezért az indítványt a továbbiakban az Alaptörvény XV. cikk (1) és (2) bekezdésében foglaltak szempontjából vizsgálta.
- [15] 3. Az Abtv. 29. §-a alapján az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának további feltétele, hogy az a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel. E két feltétel alternatív jellegű, így az egyik fennállása önmagában megalapozza az Alkotmánybíróság érdemi eljárását [3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30]; 34/2013. (XI. 22.) AB határozat, Indokolás [18]]. A feltételek meglétének vizsgálata az Alkotmánybíróság mérlegelési jogkörébe tartozik.
- [16] Az indítványozó elsődlegesen az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdésre, a hátrányos megkülönböztetés tilalmára, másodlagosan a XV. cikk (1) bekezdésben foglalt jogegyenlőségi szabályra alapozta érvelését. Mindkét vonatkozásban a feltételes szabadságra bocsátás egyik megtagadási indokát, a „kriminalitás szempontjából veszélyeztetett környezetbe visszakerülés” megalapozottságát vitatta.
- [17] Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdése az alapjogok egyenlőségét és a diszkrimináció tilalmát tartalmazza, amely tiltja az ebben a bekezdésben felsorolt tulajdonságok alapján történő különbségtételt elsősorban az alapjogok tekintetében, illetve az egész jogrendszerre kiterjesztve [például: 3206/2014. (VII. 21.) AB határozat, Indokolás [27]–[29]]. Az indítványozó ebben az alkotmányos összefüggésben a faji alapon történő különbségtételt állította, utalva arra, hogy roma származású. A különbségtétel álláspontja szerint az Alaptörvény II. cikkében foglalt emberi méltósághoz való jogát sértette. Álláspontja szerint a bíróságok roma származására utaltak azzal, hogy a „kriminalitás szempontjából veszélyeztetett környezetre” hivatkoztak a feltételes szabadságra helyezés megtagadásakor. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a bíróságok határozataikban egyáltalán nem utaltak arra, hogy az indítványozóval szemben a roma származása miatt bármiféle megkülönböztetést vagy diszkriminációt alkalmaznának. Ezzel szemben a bíróságok annak indokát adták, hogy miért mellőzték az indítványozó feltételes szabadságra bocsátását. Részletesen kifejtette a másodfokú bíróság, hogy a feltételes szabadságra bocsátás kérdésében való döntés mérlegelés eredménye és e mérlegelés során a Btk. 47. § (1) bekezdés – rendelkezéseit kellett alkalmazni és azt is kellett vizsgálni, hogy

valóban alaposan feltehető-e, hogy a büntetés célja további szabadságelvonás nélkül elérhető-e. Ezen túlmenően pedig a másodfokú bíróság azt a vizsgálatot is elvégezte, amely a társadalom elítélttől való védelme körében felmerül (másodfokú határozat 2. oldal utolsó bekezdés, 3. oldal 6. bekezdés). Az indítványozó továbbá nem fejtette ki, hogy a feltételes szabadságra bocsátás megtagadása következtében az emberi méltósághoz való joga milyen sérelmet szenvedett, így összességében a diszkrimináció tilalma tekintetében az alaptörvény-ellenesség kételyét nem tudta alátámasztani.

- [18] Az indítványozó másodlagosan az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdésére alapozta érvelését. Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint a jogegyenlőség klauzulája a közhatalmat gyakorlók számára azt az alkotmányos parancsot fogalmazza meg, hogy valamennyi személyt egyenlő méltóságuként kezeljenek, és szempontjaikat egyenlő mércével és méltányossággal mérjék {például: 3206/2014. (VII. 21.) AB határozat, Indokolás [23]}. Az indítványozó az egymással összehasonlítható helyzetben lévő személyi kört úgy jelölte meg, mint azon elítéltek csoportját, akiknek a szülei szegények, de büntetlen előéletűek és törvénytisztelő életmódot folytatnak. Az indítványozó azt állította, hogy roma származása miatt az általános büntetés-végrehajtási bírói gyakorlattól eltérő elbírálásban részesült, de a különbségtételt semmilyen konkrétummal – például az általa állított releváns bírói gyakorlatot bemutató precedensekkel – nem támasztotta alá. A panasz indokolásában az indítványozó csak a feltételes szabadságra bocsátásra irányuló kérelmében foglaltakat ismételte meg, amely szerint példás magatartást tanúsított büntetésének letöltése során, anyagi kompenzációt nyújtott a sértett családjának és a társadalomba való visszatéréshez szükséges feltételek – a lakóhely és a munkalehetőség – álláspontja szerint törvénytisztelő környezetben a rendelkezésére állnak.
- [19] Mindezekből kitűnik, hogy az indítványozó a bírói döntés törvényességi és nem alkotmányossági szempontú kritikáját fogalmazta meg, amellyel a támadott bírósági határozat megváltoztatását célozta. Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint az indítványozó alkotmányjogi panaszában nem jelölt meg olyan indokot, amely az ügyben hozott bírói döntés érdemére kiható alaptörvény-ellenesség kételyét alátámasztaná, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vetne fel.
- [20] 4. Mindezekre tekintettel az Alkotmánybíróság – az Abtv. 56. § (2)–(3) bekezdései, valamint az Ügyrend 5. § (1)–(2) bekezdései alapján eljárva – az alkotmányjogi panaszt – figyelemmel az Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pontjában és 29. §-ában foglaltakra – az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) és h) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2020. július 14.

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Czine Ágnes
előadó alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Horváth Attila
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Juhász Miklós
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Sulyok Tamás
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/318/2020.

• • •

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3334/2020. (VIII. 5.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában – *dr. Czine Ágnes* alkotmánybíró párhuzamos indokolásával – meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Kfv.I.35.298/2019/5. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítása és megsemmisítése iránt előterjesztett alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó gazdasági társaság jogi képviselője (Szilágyi, Aszmann és Társa Ügyvédi Iroda) az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panaszt terjesztett az Alkotmánybíróság elé a Kúria Kfv.I.35.298/2019/5. számú ítélete, valamint a Pécsi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 8.K.27.265/2018/32. számú ítélete ellen, illetve ezek kapcsán az indítványozó ügyében eljáró adóhatóság elsőfokú és másodfokú határozatai ellen, azok alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérve. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése, az R) cikk (2) bekezdése, a XV. cikke, a XXIV. cikk (1) bekezdése, a XXVIII. cikk (1) bekezdése és a 28. cikk megsértésére hivatkozott.
- [2] Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügy előzménye, hogy a Nemzeti Adó- és Vámhivatal (a továbbiakban: elsőfokú adóhatóság) az indítványozónál a 2013. és 2014. adóévekre vonatkozóan, az általános forgalmi adónem (a továbbiakban: áfa) vonatkozásában 2014. október 1. és 2014. december 31. között bevallások utólagos vizsgálatára irányuló ellenőrzést folytatott. Az elsőfokú adóhatóság összesen 606 317 000 Ft megfizetésére kötelezte az indítványozót adóhiány, adóbírság, mulasztási bírság és késedelmi pótlék jogcímenek. A másodfokú adóhatóság az indítványozó fellebbezése nyomán eljárva az elsőfokú adóhatósági határozatot helybenhagyta.
- [3] A Pécsi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság (a továbbiakban: elsőfokú bíróság) az indítványozó keresetét elutasította. A Kúria Kfv.I.35.298/2019/5. számú ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét hatályában fenntartotta.
- [4] 2. Az indítványozó ezt követően nyújtott be alkotmányjogi panaszt a Kúria és az elsőfokú bíróság ítéletével szemben, amelyben azok alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte, mivel az álláspontja szerint sértik az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdését, az R) cikk (2) bekezdését, a XV. cikket, a XXIV. cikk (1) bekezdését, a XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdéseit és a 28. cikket
- [5] Az indítványozó szerint az elsőfokú adóhatósági határozat kiadmányozása vonatkozásában nem volt helyettesítési joga főosztályvezető-helyettesi beosztású személynek, csak osztályvezetőnek, azonban azt nem vitatta, hogy a kiadmányozó személy egyidejűleg volt főosztályvezető-helyettes és osztályvezető is, ugyanakkor a kiadmányozáskor tévesen főosztályvezető-helyettesi beosztását tüntették fel. Az indítványozó szerint az adóhatóság ezen eljárása sérti a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény (a továbbiakban: Ket.) 72. § (1) bekezdés f) pontját. Az indítványozó szerint a tisztességes hatósági és bírósági eljáráshoz való alapjogát, jogorvoslathoz való jogát, valamint a jogállamiságot sérti, hogy az eljáró bíróságok ezen törvénysértést nem értékelték eljárási szabálysértésként.
- [6] Az indítványozó ezzel összefüggésben kifogásolta továbbá az 1/2019. KMPJE jogegységi határozat alkalmazhatóságát, mivel az 2019. január 30-án jelent meg a Magyar Közlönyben, míg a másodfokú adóhatósági határozat 2018. márciusi keltezésű. Az indítványozó álláspontja szerint folyamatban lévő perekben nem vehető figyelembe az időközben hatályba lépő jogegységi határozat, az ezzel ellentétes kúriai ítélet sérti az Alaptörvény XV. cikket, valamint a B) cikk (1) bekezdését, mert az indítványozó számára nem állt rendelkezésre megfelelő felkészülési idő. A jogegységi határozattal összefüggésben az indítványozó mulasztásban megnyilvánuló alaptörvény-ellenességre is hivatkozott a felkészülésre nyitva álló átmeneti időszak biztosításának hiánya miatt.

Az indítványozó szerint a jogegységi határozat alkalmazása sérti továbbá az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdését is.

- [7] Az indítványozó kifogásolta, hogy a per során nem győződhetett meg az adóhatóság részéről eljáró kiadmányozó kinevezési okiratában, illetve a vonatkozó adóhatósági szabályzatban foglaltakról, amely álláspontja szerint a fegyverek egyenlőségének megsértése miatt az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdéseibe ütközik.
- [8] Az indítványozó sérelmezte továbbá, hogy az adóhatóság jogsértő módon ítélte meg a raktáráruházában végzett IT adatmentési cselekményt, amelynek következtében az adóhatóság jogsértő módon alkalmazott becslést, amikor a régi könyvelési programot figyelmen kívül hagyták, és a bíróságok ezen hatósági eljárást jogszerűnek minősítették. Az indítványozó szerint az adóhatóság képviselői jogsértő módon, nem együtt jártak el, amikor az eljáró adóellenőrök mellett az őket kisegítő informatikusok az irodaépület különböző helyszínein végezték az ellenőrzést. Az indítványozó álláspontja szerint az adóhatóság ezen eljárásának jóváhagyásával és az indokolásuk hiányával, valamint a szakértő kirendelésére vonatkozó indítványa elutasításával a bíróságok megsértették az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdését, az R) cikk (1) bekezdését, a XXIV. cikk (1) bekezdését, a XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdéseit, valamint a 28. cikket.
- [9] Az indítványozó kifogásolta, hogy a Kúria nem vette figyelembe a rendeltetésellenes joggyakorlással összefüggésben általa hivatkozott uniós esetjogot, ebből kifolyólag megsértette indokolási kötelezettségét. Az indítványozó a Kúria indokolási kötelezettségének megsértését azzal összefüggésben is állította, hogy az ítélet nem értékelte azon körülményt, hogy az indítványozó korábban állásfoglalást kért és kapott az adóhatóság illetékes részlegétől. Az indítványozó szerint az indokolási kötelezettség megsértése az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésébe, R) cikk (1) bekezdésébe, XXIV. cikk (1) bekezdésébe, XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdéseibe, valamint a 28. cikkbe ütközik.
- [10] Az indítványozó kérte továbbá, hogy az Alkotmánybíróság az általa előadott jogszabálysértésekkel kapcsolatban a felülvizsgálati kérelmében foglaltakat vegye figyelembe.
- [11] Az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (1) bekezdése értelmében elsőként az alkotmányjogi panasz befogadhatósága törvényi feltételeinek fennállását vizsgálta meg.
- [12] Az Abtv. 27. § (1) bekezdés a) és b) pontjai értelmében az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés d) pontja alapján alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti, és az indítványozó jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva.
- [13] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítvány határidőben érkezett, az indítványozó érintettnek tekinthető és a rendelkezésére álló jogorvoslati lehetőségeit kimerítette.
- [14] Az indítványozó kifejezetten megjelölte az Alkotmánybíróság hatáskörére vonatkozó törvényi rendelkezést. Az indítványozó megjelölte továbbá az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseként a B) cikk (1) bekezdését, az R) cikk (2) bekezdését, a XV. cikket, a XXIV. cikk (1) bekezdését, a XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdéseit, valamint a 28. cikket.
- [15] Az Alkotmánybíróság előjáróban arra mutat rá, hogy az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésére az indítványozó által a jogállamiság megsértésére vonatkozó tartalommal nem alapítható alkotmányjogi panasz, mert az nem tekinthető Alaptörvényben biztosított jognak. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint a B) cikk (1) bekezdése szerinti alkotmányjogi panaszt csak két kivételes esetben – a visszaható hatályú jogalkotásra és a felkészülési idő hiányára alapított indítványok esetében – vizsgálja érdemben {3033/2013. (II. 12.) AB határozat, Indokolás [7]}. Az indítványozó alkotmányjogi panaszát a B) cikk (1) bekezdése vonatkozásában nem ezen esetekre alapította, ezért az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésével összefüggésben nem felel meg az Abtv. 27. §-a szerinti befogadhatósági feltételeknek.
- [16] Az Alkotmánybíróság az indítványnak az Alaptörvény R) cikk (2) bekezdésének megsértésére vonatkozó részei kapcsán rögzíti, hogy ezen rendelkezés az Alaptörvény Alapvetés című részében található, az nem tekinthető Alaptörvényben biztosított jognak, így ezen cikkekre alapítottan alkotmányjogi panasz benyújtására az indítványozónak nincs lehetősége {3121/2015. (VII. 9.) AB határozat, Indokolás [89]; 3203/2015. (X. 14.) AB végzés, Indokolás [9]}.
- [17] Az Alkotmánybíróság kiemeli, hogy az Alaptörvény 28. cikkében foglalt, a bíróságoknak címzett jogértelmezési segédszabály nem tekinthető olyan Alaptörvényben biztosított jognak, amelynek sérelmére hivatkozva alkotmányjogi panaszt lehetne benyújtani {3176/2013. (X. 9.) AB határozat, Indokolás [29]}.

- [18] Az Abtv. 52. § (1) bekezdése előírja, hogy az indítványnak határozott kérelmet kell tartalmaznia. A kérelem akkor határozott, ha egyértelműen megjelöli az Abtv. 52. § (1b) bekezdés a)–f) pontjaiban foglaltakat. Az Abtv. 52. § (2) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság által lefolytatott vizsgálat az indítványban megjelölt alkotmányossági kérelemre korlátozódik.
- [19] Az Alkotmánybíróság gyakorlata töretlen abban, hogy „az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésében rögzített jogorvoslathoz való jog a rendes jogorvoslatokra vonatkozik. [...] [A] felülvizsgálat – mint rendkívüli jogorvoslat – az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésében foglalt rendelkezéssel nem hozható összefüggésbe.” {3025/2016. (II. 23.) AB határozat, Indokolás [24]} Következésképpen az indítványozó által kifogásolt kúriai határozat esetében érdemi összefüggés hiányában nem állapítható meg az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésének a sérelme.
- [20] Az indítványozó alkotmányjogi panaszában az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésének a sérelmére hivatkozott, mely nem a bírósági eljárásokra, hanem a közigazgatási hatósági eljárásokra vonatkozik. Ugyanakkor az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványban támadott bírói döntésekkel szemben megfogalmazott indítványozói érvek tartalmilag a XXVIII. cikk (1) bekezdése sérelmének vonatkozásában a bíróságok jogértelmezésére és jogi következtetéseire is irányulnak. Az indítványozó az 1/2019. KMPJE jogegységi határozat alkalmazhatóságával összefüggésben az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése alapján a felkészülési idő hiányára, illetve a XV. cikk, valamint a XXVIII. cikk (1) bekezdésének a megsértésére hivatkozott. Az alkotmányjogi panasz e vonatkozásokban tartalmaz indokolást, e tekintetben az indítvány megjelöli az Alaptörvényben biztosított jog vélt sérelmének lényegét, a sérelmezett bírói döntést és kifejezetten kérte annak megsemmisítését.
- [21] 4. Az Abtv. 29. §-a értelmében alapvető feltétel, hogy az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet tartalmazzon, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel.
- [22] 4.1. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában a támadott kúriai ítélet vonatkozásában azt kifogásolta, hogy ügyében alkalmazásra került az 1/2019. KMPJE jogegységi határozat.
- [23] Az Alkotmánybíróság előjáróban utal arra, hogy az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése alapján a felkészülési idő megfelelőségét a jogszabályokkal összefüggésben tartja értelmezhetőnek. Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint „a jogalkotó fennálló, tartós jogviszonyokba való beavatkozásának ugyanakkor korlátot szabhat a jogbiztonsághoz kapcsolódó bizalomvédelem követelménye. A bizalomvédelem egy jogszabály változatlan fennmaradásához (hatályban maradásához) fűzött megalapozott, a jog által védett várakozás. Az Alkotmánybíróság esetről esetre mérlegeli, hogy hol húzódik a határ a jogalkotó szabadsága és a címzetteknek a jogi szabályozás állandóságához, kiszámíthatóságához fűződő érdeke között, vizsgálva, hogy a jogi szabályozás változása következtében a jogalanyokat ért hátrány indokolja-e a jogbiztonság sérelme alapján az alaptörvény-ellenesség megállapítását. A meghatározott jogviszonyból eredő jogok jövőre szóló megszüntetése kapcsán ennek megfelelően az Alkotmánybíróság figyelembe vette többek között azt a körülményt, hogy a fennálló jogi helyzet viszonylagos változatlanságában a felek bizakodhattak-e vagy sem {25/2015. (VII. 21.) AB határozat, Indokolás [71]}, illetve a szabályozás változatlansága ésszerűen elvárható volt-e {26/2013. (X. 4.) AB határozat, Indokolás [154]}. Arra is tekintettel volt továbbá, hogy a bizalomvédelem a jogbiztonság részét képező kellő felkészülési idő követelményének a már meglévő jogosultságokra történő vonatkoztatása [...] {40/2012. (XII. 6.) AB határozat, Indokolás [29]}.” {3061/2017. (III. 31.) AB határozat, Indokolás [13]; 3108/2020. (V. 8.) AB határozat, Indokolás [32]} E tekintetben az 1/2019. KMPJE jogegységi határozat alkalmazhatóságával kapcsolatos indítványozói kifogások egyáltalán nem vonatkoztak jogszabályváltozásra, kizárólag a bírói gyakorlat megváltozásával összefüggésben kerültek előterjesztésre, valamint meglévő indítványozói jogosultság ezen kifogásokkal összefüggésben nem volt azonosítható.
- [24] Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény XV. cikke vonatkozásában több határozatában rögzítette, hogy a hátrányos megkülönböztetés tilalma arra vonatkozik, hogy a jognak mindenkit egyenlőként (egyenlő méltóságú személyként) kell kezelnie, azonos tisztelettel és körültekintéssel, az egyéni szempontok azonos mértékű figyelembevételével kell a jogosultságok és a kedvezmények elosztásának szempontjait meghatározni {3009/2012. (VI. 21.) AB határozat, Indokolás [53]; 3132/2013. (VII. 2.) AB határozat, Indokolás [96]–[97]}. Az Alkotmánybíróságnak az Alaptörvény XV. cikk (1) és (2) bekezdéseire vonatkozó gyakorlata szerint a diszkrimináció alkotmányos szinten eleve csak abban az esetben vizsgálható, ha a hátrány az azonos helyzetben lévők által alkotott körön belül következik be {3176/2013. (X. 9.) AB határozat, Indokolás [22]}. Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint azon esetekben, amikor a bíróságok azonos tényállás esetén, változatlan jogi környezetben eltérő tartal-

mú döntéseket hoznak, sérülhet a jogbiztonság követelménye, a jogalkalmazó szervek döntéseivel szemben támasztható kiszámíthatóság és előreláthatóság elve [3026/2015. (II. 9.) AB határozat, Indokolás [27]]. Az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdése szerinti törvény előtti egyenlőség sérelme akkor valósulhat meg, ha a jogszabályok, vagy a jogalkalmazók a jogalanyok egy meghatározott köre számára biztosítja a jogalkalmazás egységességét, azonban olyan más jogalanyok számára, akik velük összehasonlítható helyzetben vannak ezen követelmény nem biztosított, amely megkülönböztetés önkényes, nincs tárgyilagos mérlegelés szerint észszerű indoka [14/2014. (V. 13.) AB határozat, Indokolás [32]; 32/2015. (XI. 19.) AB határozat, Indokolás [80]].

- [25] Az 1/2019. KMPJE jogegységi határozat alkalmazhatóságával kapcsolatos indítványozói kifogások arra korlátozódtak, hogy az indítványozó állítása szerint hátrányba került azon jogalanyokhoz képest, akikkel szemben a Kúria még nem alkalmazta a jogegységi határozatot.
- [26] Az Alkotmánybíróság kiemeli továbbá, hogy az indítványozó által az 1/2019. KMPJE jogegységi határozat vonatkozásában megjelölt, az Abtv. 46. § (1) bekezdése szerinti mulasztás megállapítására kizárólag hivatalból van lehetőség, mulasztás megállapításának indítványozására az Abtv. nem biztosít jogot az alkotmányjogi panasz indítványozóinak.
- [27] Tekintettel arra, hogy az 1/2019. KMPJE jogegységi határozat nem jogszabályváltozás eredményeként született, illetve az indítványozó alkotmányjogi panasza alapján nem volt azonosítható olyan hátrány, amely azonos helyzetben lévő jogalanyi körön belül következett volna be, illetve ebből adódóan nem merült fel a jogalkalmazás egységességének a sérelme sem, hiszen a jogegységi határozat éppen ezt hivatott biztosítani, az Alkotmánybíróság nem talált olyan körülményt, amelyet az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésével, a XV. cikkel és a XXVIII. cikk (1) bekezdésével összefüggésben alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésként vagy a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességként lehetne értékelni.
- [28] 4.2. Az indítványozó a támadott bírói ítéletekkel összefüggésben az 1/2019. KMPJE jogegységi határozat alkalmazásán kívül az adóhatósági kiadmányozás, az iratbetekintés, az IT adatmentés során és a becslés során követett adóhatósági eljárás szabálytalanságát, valamint a szakértői bizonyítás hiányát, illetve a Kúria indokolási kötelezettségének megsértését kifogásolta az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdése és a XXVIII. cikk (1) bekezdése alapján.
- [29] Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint „a jogszabályokat a bíróságok értelmezik, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki. Ez a jogkör azonban nem teremthet alapot arra, hogy minden olyan esetben beavatkozzon a bíróságok tevékenységébe, amikor olyan (állítólagos) jogszabálysértő jogalkalmazásra került sor, mely egyéb jogorvoslati eszközzel már nem orvosolható. Sem a jogállamiság elvont elve, sem a tisztességes eljárás alapjoga [...] nem teremthet alapot arra, hogy az Alkotmánybíróság a bírósági szervezet feletti szuperbíróság szerepébe lépjen, és hagyományos jogorvoslati fórumként járjon el.” [3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [14]].
- [30] Következésképpen a bírói döntés alaptörvény-ellenességének vizsgálata során az Alkotmánybíróság attól is tartózkodik, hogy a bíróságok felülbírálati jogköréhez tartozó, szakjogi vagy kizárólag törvényértelmezési kérdésekben állást foglaljon [3028/2014. (II. 17.) AB végzés, Indokolás [12]]. A tényállás megállapítása, a bizonyítékok értékelése, és mérlegelése az eljárási jogi szabályokban a jogalkalmazó számára fenntartott feladat [3012/2016. (I. 25.) AB végzés, Indokolás [20]].
- [31] Az indítványozók azon érvelésével kapcsolatban, miszerint a Kúria nem indokolta meg, hogy az általuk hivatkozott esetjogot és adóhatósági állásfoglalást miért nem tartja a jelen ügyben irányadónak, az Alkotmánybíróság rámutat, hogy gyakorlata szerint „a bíróságok indokolási kötelezettségéből nem következik a felek által felhozott minden észrevétel egyenként való megcáfolási kötelezettsége, különösen nem az indítványozó szubjektív elvárásait kielégítő mélységű érvrendszer bemutatása. A jogszabályok végső soron és kötelező erővel történő értelmezése egyébiránt a bíróságok feladata.” [30/2014. (IX. 30.) AB határozat, Indokolás [89]].
- [32] Az Alkotmánybíróság szerint a Kúria ítéletében az indítványozóval ellentétes jogi álláspontra helyezkedett, a döntését alátámasztó érveiről számot adott. Az Alkotmánybíróság utal arra, hogy az indítványozó számára a közigazgatási per során is biztosított volt a hatékony bizonyítási eszközök igénybevételeének lehetősége. Mindezekre tekintettel nem veti fel a Kúria ítéletének alaptörvény-ellenességét, illetve alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést, hogy a Kúria az indítványozó hivatkozásait nem tartotta alkalmasnak a jogerős ítélet megváltoztatására.
- [33] Tekintettel arra, hogy az indítványozó a kúriai ítélet alaptörvény-ellenességét egyebekben nem indokolta, az Alkotmánybíróság nem talált olyan körülményt, amelyet az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésével és

a XXVIII. cikk (1) bekezdésével összefüggésben alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésként vagy a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességként lehetne értékelni.

- [34] 5. Az Alkotmánybíróság mindezek alapján az alkotmányjogi panaszt – az Abtv. 27. §-a, az Abtv. 52. §-a, illetve a 29. §-ában írt befogadási feltételek teljesülése hiányában – az Abtv. 56. § (1)–(3) bekezdése alapján eljárva, az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) és h) pontjai alapján visszautasította.
Budapest, 2020. július 14.

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Czine Ágnes
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Horváth Attila
előadó alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Juhász Miklós
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Sulyok Tamás
alkotmánybíró helyett

Dr. Czine Ágnes alkotmánybíró párhuzamos indokolása

- [35] Egyetértek az alkotmányjogi panasz visszautasításával, ugyanakkor az indokolás tekintetében szükségesnek tartom kiemelni a következőket.
- [36] 1. Az indítványozó az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésének a sérelmét a következő okok miatt állította: az ügyben alkalmazott 1/2019. KMPJE jogegységi határozatnak az egyik napról a másikra történő hatályba lépése a visszaható hatályú jogalkotáshoz egészen hasonló hatást fejtett ki. Az indítványozó erre tekintettel hangsúlyozta, hogy a jogegységi határozat megszületését megelőzően megalapozottan bízhatott az általa támadott hatósági határozat semmisségében. Kiemelte: a Kúriának a jogegységi határozat meghozatalát megelőző ítélkezési gyakorlata alapján ez a várakozása megalapozott volt. (Ezzel összefüggésben megjegyzem, hogy az 1/2019. KMPJE jogegységi határozat indokolásának III.5.3. pontja utal arra, hogy a jogértelmezés részben az Alkotmánybíróság 23/2018. (XII. 28.) AB határozatában foglaltakra tekintettel változott meg.)
- [37] A fentiek alapján tehát megállapítható, hogy az indítványozó a B) cikk (1) bekezdésének a sérelmét a visszaható hatályú jogalkalmazással összefüggésben is állította.
- [38] 1.1. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint a visszaható hatályú jogalkalmazással összefüggésben a jogbiztonság elvének sérelmére alkotmányjogi panaszt lehet alapítani {3314/2017. (XI. 30.) AB határozat, Indokolás [15]}. Az Alkotmánybíróság gyakorlatában ugyanis a visszaható hatály tilalma nemcsak a jogalkotással összefüggésben, hanem a jogalkalmazással kapcsolatban is felvetheti a jogbiztonság sérelmének lehetőségét. A visszaható hatályú jogalkotás tilalmával kapcsolatban megfogalmazott alkotmányos követelmények ezért a visszaható hatályú jogalkalmazás körében is irányadók. Ezzel összefüggésben ugyanakkor nem hagyhatók figyelmen kívül a következő szempontok.
- [39] Az Alkotmánybíróság hangsúlyozta a 3164/2019. (VII. 10.) AB határozatban, hogy „[n]ehezíti a bírói jogalkalmazás visszaható hatályának alkotmányossági vizsgálatát, hogy a jogalkalmazás szükségképpen visszaható hatályú. Következésképpen önmagában az a tény, hogy a jogalkalmazás visszaható hatállyal rendelkezik az egyes jogvitákról, csak kirívó esetekben vetheti fel a jogbiztonság – alaptörvény-ellenességet megalapozó – sérelmét. Az Alkotmánybíróság ezzel kapcsolatos gyakorlata szerint a jogalkalmazás visszaható hatályának az alaptörvény-ellenességét az alapozhatja meg, ha a jogalkalmazó a jogvitára okot adó eseménykor még nem létező – vagy nem hatályos – előírás alapján bírálta el az előtte folyamatban volt ügyet {3051/2016. (III. 22.) AB határozat, Indokolás [15]–[16]}. Ez esetben, tehát lényegében arról van szó, hogy a jogalkalmazó olyan jogi normát alkalmazott az ügyben, amelyet nem vehetett volna figyelembe, és az értelmezett norma személyi hatálya alá

tartozó jogalanyok – a jogvitára okot adó eseménykor – nem igazíthatták cselekményeiket ahhoz a jogértelmezéshez, amely alapján a jogalkalmazó a jogvitát elbírált.” (Indokolás [56]–[57])

- [40] 1.2. Az Alkotmánybíróság a 3164/2019. (VII. 10.) AB határozatban egy, a jelen ügygel hasonló alkotmányjogi problémát felvető ügyben már vizsgálta a jogegységi határozatok jogi jellegét. Ebben megállapította: „Az Alaptörvény az általános igazságszolgáltatási tevékenységen túl különleges bírói feladatokat ró a legfőbb bírói fórumra: a Kúria feladata a jogalkalmazás egységének biztosítása, amelynek keretében – egyéb eszközök [Bsz. 25. § (1) bekezdés] mellett – a bíróságokra kötelező jogegységi határozatot hoz. A jogegységi határozatnak a jogalkalmazás egységét biztosító többi eszköztől megkülönböztető jegye, és egyben jellegadó vonása, hogy a bíróságokra kötelező [Alaptörvény 25. cikk (2)–(3) bekezdés, Bsz. 42. § (1) bekezdés]. Emellett ugyanakkor a Bsz. kifejezetten úgy rendelkezik, hogy – ha törvény kivételt nem tesz – a jogegységi határozatnak a felekre kiterjedő hatálya nincs (Bsz. 41. §).” (Indokolás [47])
- [41] Az Alkotmánybíróság értelmezésében „[a] jogegységi határozat tehát a bírói jogértelmezésre kiható erőteljes, direkt és hatékony jogintézmény, amely természeténél fogva végső fokon a törvény előtti egyenlőség érvényesülésének a szolgálatában áll. A jogegységi határozat Alaptörvényen alapuló, minden bíróságra kiterjedő és kikényszeríthető kötelező jellege – amely egyebekben túlmutat az egyedi bírói döntések Bsz. 6. §-a szerinti kötelező karakterén – teszi a jogegységi határozatot quasi normává, másképpen megfogalmazva »intern normává.«” {3069/2019. (IV. 10.) AB határozat, Indokolás [33]} Az Alkotmánybíróság rámutatott arra is, hogy „[a] jogegységi határozat sajátossága egyebek mellett abból fakad, hogy annak forrása a legfőbb bírósági szerv, a Kúria; másrészt abból, hogy címzettjei a bíróságok, amelyek számára az intern norma a rendelkező részében és az ahhoz tartozó logikai érvrendszerében kötelező” {3114/2017. (V. 22.) AB végzés, Indokolás [13]}.
- [42] A fentiek alapján az Alkotmánybíróság a 3164/2019. (VII. 10.) AB határozatban hangsúlyozta, hogy az Alaptörvény 25. cikk (3) bekezdése alapján a Kúria által hozott jogegységi határozat a rendes bíróságokra kötelező. A Bsz. 42. § (1) bekezdés második mondata alapján a jogegységi határozat a bíróságokra a Magyar Közlönyben történő közzététel időpontjától kötelező. Megállapítható ezért, hogy a bíróságoknak nincs mérlegelési lehetősége abban a kérdésben, hogy a Magyar Közlönyben közzétett jogegységi határozatot alkalmazza-e, vagy sem.
- [43] A kifejtettek alapján úgy gondolom, hogy a jelen ügyben az alkotmányjogi panasz visszautasításának a B) cikk (1) bekezdésével összefüggésben azért volt helye, mert az Alkotmánybíróság az indítványozó által felvetett alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést a 3164/2019. (VII. 10.) AB határozatban már vizsgálta. A bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételye pedig azért nem merül fel, mert az Alaptörvény és a Bsz. hivatkozott rendelkezései mérlegelést nem engedő módon írják elő, hogy a jogegységi határozatban foglalt jogértelmezést a bíróságoknak kötelezően alkalmazniuk kell.
- [44] 2. A végzés indokolása szerint: „az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdése szerinti törvény előtti egyenlőség sérelme akkor valósulhat meg, ha a jogszabályok, vagy a jogalkalmazók a jogalanyok egy meghatározott köre számára biztosítja a jogalkalmazás egységességét, azonban olyan más jogalanyok számára, akik velük összehasonlítható helyzetben vannak ezen követelmény nem biztosított, amely megkülönböztetés önkényes, nincs tárgyilagos mérlegelés szerint észszerű indoka [14/2014. (V. 13.) AB határozat, Indokolás [32]; 32/2015. (XI. 19.) AB határozat, Indokolás [80]].” (Indokolás [24]) Ezekkel a megállapításokkal nem értek egyet, mert a hivatkozott AB határozatokban az Alkotmánybíróság nem a jogalkalmazás egységének a kérdését vizsgálta, hanem jogszabályi rendelkezések által felvetett, más alapvető jogokkal összefüggésben álló megkülönböztetést.
- [45] Az Alkotmánybíróság eddigi gyakorlata azon alapult, hogy „a törvény előtti egyenlőség megsértésére önmagában az ítéletek ellentmondása miatt az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panasz nem alapítható” {3195/2016. (X. 11.) AB határozat, Indokolás [26]}. Az Alkotmánybíróság hangsúlyozta azt is, hogy „[a] bírósági jogértelmezésnek, jogalkalmazásnak közvetlenül kell valamely Alaptörvényben biztosított jog sérelmére vezetnie, nem pedig azáltal, hogy eltér bíróságok más ügyekben hozott döntéseitől. A bíró bármely ténybeli vagy jogi tévedése nem teszi automatikusan tisztességtelenné az egész eljárást, mivel az ilyen tévedések teljesen soha nem küszöbölhetők ki, azokat az igazságszolgáltatás ma ismert rendszere magában hordozza. Ugyanezen okokból nem lehet hivatkozni a hátrányos megkülönböztetés tilalmára sem.” {3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [15]}
- [46] Az Alkotmánybíróság gyakorlatában tehát a bírói jogértelmezés állított hibáját akkor vizsgálta érdemben, ha a jogértelmezés közvetlenül érint Alaptörvényben biztosított jogot. A hátrányos megkülönböztetés tilalma ugyanakkor önmagában nem alapozhatta meg a bírói jogértelmezés érdemi vizsgálatát, hanem az indítványozónak közvetlen alapjogi összefüggést kellett igazolnia. Így például a 3095/2016. (V. 12.) AB végzés indokolása szerint „[h]a a [bírói] döntés összefügg alapvető joggal, és az adott bírósági ügyben lényeges jogi érvek tárgyi-

- lagos értékelésével semmilyen módon nem támasztható alá, a kétségtelenül alkalmazandó törvény jelentésétől feltűnően elszakad, ésszerűtlen okfejtésen alapul, az elemi logika szabályait semmibe veszi, akkor a jogértelmezés lehet önmagában is alapjogsértő. A konkrét ügyben az ilyen jogértelmezés jelentheti az Alaptörvény – egymással összefüggésben értelmezett – XIII. cikke és XV. cikk (1) bekezdése sérelmét.” (Indokolás [11])
- [47] A fentiek alapján fontosnak tartom hangsúlyozni, hogy az Alkotmánybíróság a bírói jogértelmezést kizárólag akkor vizsgálhatja, ha a jogértelmezésnek van alapjogi (Alaptörvényben biztosított jogi) vonatkozása. Önmagában azonban az a körülmény nem adott a bírói jogértelmezésnek alapjogi relevanciát, hogy az alkotmányjogi panasszal támadott bírói döntés eltér más ügyekben hozott bírói döntésektől, és ezáltal az ugyanazon norma hatálya alá tartozó személyek között megkülönböztetést eredményez. Az Alkotmánybíróság az ilyen alkotmányjogi panaszokat jellemzően érdemi vizsgálat nélkül visszautasította.
- [48] 3. A végzés indokolása megállapítja: „Az Alkotmánybíróság gyakorlata töretlen abban, hogy „az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésében rögzített jogorvoslathoz való jog a rendes jogorvoslatokra vonatkozik. [...] [A] felülvizsgálat – mint rendkívüli jogorvoslat – az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésében foglalt rendelkezéssel nem hozható összefüggésbe {3025/2016. (II. 23.) AB határozat, Indokolás [24]}. Következésképpen az indítványozó által kifogásolt kúriai határozat esetében érdemi összefüggés hiányában nem állapítható meg az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésének a sérelme.” (Indokolás [19])
- [49] Az Alkotmánybíróság gyakorlata a 3025/2016. (II. 23.) AB határozat óta megváltozott. Ennek lényege szerint minden jogorvoslat lényegi, immanens eleme a jogorvoslat lehetősége, vagyis a jogorvoslat fogalmilag és szubsztanciálisan tartalmazza a jogsérelem orvosolhatóságát {25/2018. (XII. 28.) AB határozat, Indokolás [17]}. Ezzel összefüggésben feltétlen követelmény, hogy az eljáró fórum az eljárási szabályok által meghatározott keretek között a jogorvoslati eljárást lefolytassa és a jogorvoslati kérelemben írtakat a jogszabályban foglaltak szerint érdemben megvizsgálja {9/2017. (IV. 18.) AB határozat, Indokolás [21]; 12/2019. (IV. 8.) AB határozat, Indokolás [17]}.
- [50] Az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdéséből kényszerítően nem következik a rendes jogorvoslati formákon felüli, egyéb jogorvoslati lehetőségek biztosítása a jogalkotó részéről, de az Alkotmánybíróság leszögezte: amennyiben a jogalkotó mégis megteremtette a rendes jogorvoslaton felüli, valamely további jogorvoslat lehetőségét, abban az esetben ez a jogalkotói döntés a jogorvoslat elbírálására hatáskörrel rendelkező bíróságok számára olyan, az Alaptörvény 28. cikkéből fakadó alkotmányos kötelezettséget is létrehozott, amely szerint jogalkalmazásuk során a jogalkotó által megnyitott jogorvoslat lehetősége az Alaptörvényből levezethető követelményeknek megfelelően, így hatékonyan és ténylegesen is érvényesüljön {14/2015. (V. 26.) AB határozat, Indokolás [43]; 11/2017. (V. 26.) AB határozat, Indokolás [31]; 3285/2017. (XI. 14.) AB határozat, Indokolás [27]; 3020/2018. (I. 26.) AB határozat, Indokolás [39]; 6/2020. (III. 3.) AB határozat, Indokolás [111]}.
- [51] A fentiek alapján úgy gondolom, hogy az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdése és a rendkívüli jogorvoslat közötti alkotmányjogi összefüggés kétség kívül megállapítható, és ennek keretében fennáll annak lehetősége, hogy az Alkotmánybíróság vizsgálja: a rendkívül jogorvoslati fórum (pl. a felülvizsgálat tekintetében a Kúria) az eljárására irányadó szabályok megtartásával – hatékonyan és ténylegesen – folytatta-e le a jogorvoslati eljárást.
- [52] A jelen ügyben ennek kételye nem merül fel, mert a Kúria az eljárási szabályok szerint lefolytatta az eljárását. Az indítványozó valójában a jogorvoslathoz való jog állított sérelmén keresztül is a számára kedvezőtlen bírói döntés tartalmi, törvényességi szempontú kritikáját adta. Az indítvány azt célozza, hogy a bíróság által eldöntött tény- és jogkérdéseket felülbírálati bírósággént vizsgálja felül az Alkotmánybíróság, és a Kúria álláspontjától eltérően értékeli.

Budapest, 2020. július 14.

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Czine Ágnes
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/128/2020.

• • •

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3335/2020. (VIII. 5.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Tatabányai Törvényszék 2.Pf.20.085/2019/5. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselője (dr. Szepesházi Péter ügyvéd) útján alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz.
- [2] Az indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján a Tatabányai Törvényszék 2.Pf.20.085/2019/5. számú ítélete, valamint az ennek alapjául szolgáló Komáromi Járásbíróság 15.P.20.167/2017/37. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte, mert azok véleménye szerint sértik az Alaptörvény M) cikk (2) bekezdését, XIII. cikk (1) bekezdését, XV. cikk (1) bekezdését, XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdését.
- [3] 1.1. Az elsőfokú bíróság által megállapított tényállás szerint az alperes indítványozó a felperes jogelődjétől (a továbbiakban: bank) 2007-ben svájci frank (CHF) alapú személyi kölcsönt vett fel. Az indítványozó a személyi kölcsön igénylőlap kitöltésével egyidejűleg teljes bizonyító erejű magánokiratban foglaltan aláírta a devizában nyilvántartott forintban fix törlesztőrészletű személyi kölcsönszerződéshez kapcsolódó kockázatfeltáró nyilatkozatot. A kockázatfeltáró nyilatkozat tartalmazta, hogy a kölcsön törlesztése forintban történik, azonban a forint törlesztőrészletek deviza ellenértékét a bank az általa alkalmazott, az esedékesség napját megelőző napon érvényes deviza eladási árfolyam alapján határozza meg, valamint, hogy a törlesztő részletek kamattartama minden periódusban a ténylegesen fennálló, devizában meghatározott tartozás alapján kerül meghatározásra. A kockázatfeltáró nyilatkozatban szerepelt az a figyelmeztetés is, hogy a hitel futamideje módosulhat, valamint, hogy a futamidő növekmény maximum 12 hónap lehet és amennyiben az eredeti futamidő végén az indítványozónak a bank felé további tartozása áll fenn, akkor azt maximum 12 hónap alatt kell megfizetnie.
- [4] A nyilatkozat aláírásával az indítványozó kijelentette, hogy tudomással bír arról, hogy a kölcsönszerződésben rögzített devizaárfolyam napról napra változik (svájci frank esetén pedig bármely irányban és bármilyen mértékben), ezért az esedékesség napján megfizetendő törlesztőrészlet forint összege előre nem megállapítható. Amennyiben a folyósítás napján érvényes árfolyamhoz képest a forint árfolyama gyengül, a devizában megállapított törlesztőrészletek forintban megfizetendő ellenértéke akár jelentős mértékben is emelkedhet.
- [5] A kockázatfeltáró nyilatkozatban az indítványozó adós kijelentette, hogy az árfolyamváltozásból eredő kockázat jellegét teljes körűen megismerte, megértette, a felmerülő kockázatot viseli. A szerződésben szerepelt, hogy az adós tudomásul veszi, hogy a törlesztő részletek megfizetése a bank deviza eladási árfolyamán forintban történik. A megállapodás magába foglalta azt a kitélt is, miszerint a személyi kölcsönszerződés a bank mindenkor hatályos Általános Üzletszabályzatával, a Személyi kölcsön Üzletszabályzatával, valamint ennek elválaszthatatlan részét képező Személyi kölcsön Hirdetményével és az aláírt kockázatfeltáró nyilatkozattal együtt érvényes. Az egyedi kölcsönszerződés aláírásával az indítványozó ezek megismerését, átvételét és magára nézve kötelező elfogadását elismerte.
- [6] Az indítványozó a kölcsönszerződésből eredő törlesztési kötelezettségének határidőben nem tett eleget, ezért a felperesi jogelőd 2013-ban a felek közötti kölcsönszerződést felmondta és a követelését a felperesre ruházta át.
- [7] A felperes a felmondott szerződésből eredő, devizában nyilvántartott követelést az MNB által 2015. augusztus 19. napján jegyzett hivatalos devizaárfolyamon forintkövetelésre váltotta át, elvégezte a deviza alapú kölcsönszerződés vonatkozásában a kötelező törvényi elszámolást, amelynek eredményéről tájékoztatta az indítványozót. Az indítványozó a közöltekkel kapcsolatban jogorvoslattel nem élt, így az felülvizsgálatnak minősül.

- [8] A felperes az indítványozóval szemben fizetési meghagyásos eljárást kezdeményezett, mely az indítványozó ellentmondására tekintettel perré alakult.
- [9] A felperes kereseti kérelme indokaként hivatkozott arra, hogy jogelődje és az indítványozó között érvényes deviza alapú kölcsönszerződés jött létre. Az indítványozó a kölcsönszerződésben vállalt fizetési kötelezettségeinek felszólítás ellenére határidőben nem tett eleget, ezért a szerződés felmondásra került, majd fizetési meghagyásos eljárást kezdeményezett az indítványozóval szemben.
- [10] Az indítványozó a kereseti kérelem teljesítését ellenezte, védekezését az árfolyamkockázatról való tájékoztatás hiánya miatti érvénytelenségre alapította.
- [11] Véleménye szerint a deviza alapú kölcsönszerződés mint szerződéses konstrukció is érvénytelen. A banknak ugyanis nem lett volna joga magasabb összeget követelni, mint az előre meghatározott forint törlesztőrészek.
- [12] Az indítványozó azzal is védekezett, hogy mivel az Üzletszabályzatot nem látta, azt nem írta alá, az nem vált a kölcsönszerződés részévé, így abból jogok és kötelezettségek nem keletkezhetnek.
- [13] Az indítványozó szerint a szerződés azért is érvénytelen, mert az ügyletkötés során nem kapott tájékoztatást arról, hogy a felperes devizaszerződést köt vele és a megállapodásból nem derült ki annak deviza jellege sem.
- [14] Az indítványozó emellett a szerződés részleges érvénytelenségét is vizsgálni kérte szintén a tájékoztatási kötelezettség megsértése miatt, mert előadása szerint a felperes jogelődje nem tájékoztatta az árfolyamkockázatról, valamint az árfolyamváltozás lehetséges következményeiről, és nem írt alá kockázatfeltáró nyilatkozatot sem. Álláspontja szerint ezért az árfolyamkockázatra vonatkozó rész nem vált a szerződés részévé, így az árfolyamváltozásból eredő tartozást nem köteles megfizetni. Az indítványozó idézte az Európai Unió Bíróságának C-26/13. számú döntését és kifejtette, hogy az árfolyamkockázat ügyfelekre történő telepítése is tisztességtelen.
- [15] Az indítványozó általánosságban vitatta a felperes kereseti kérelmének megalapozottságát azösszezszerűség vonatkozásában is, de ebben a körben nem jelölte meg, hogy miért.
- [16] A felperes álláspontja szerint az indítványozó teljes körű tájékoztatásban részesült az ügyletkötés folyamán a szerződés deviza jellegét, az árfolyamváltozás mibenlétét és az árfolyamkockázat indítványozóra telepítését illetően. Kifejtette, hogy a szerződéskötés során az indítványozó minden releváns dokumentumot megismerhetett, átolvashatott. Az indítványozó a külön okiratban foglalt kockázatfeltáró nyilatkozatot és az egyedi szerződést is aláírásával látta el, így elismerte, hogy azok tartalmát megismerte és magára nézve kötelezőnek tekinti. Ezért álláspontja szerint az indítványozónak a tájékoztatási kötelezettség elmaradására, valamint az árfolyamrész érvénytelenségére vonatkozó kifogásai nem megalapozottak.
- [17] A felperes a kereseti kérelme összezszerűségére vonatkozó, konkrétum nélküli indítványozói kifogásra tekintettel előadta, hogy csatolta a törvényi elszámolásról szóló részletes kimutatását, a nem vitatott forintosítási értesítőt, valamint a teljes forgalmi kimutatását, mely alapján a követelés alakulása egyértelműen nyomon követhető. Az indítványozó ezt nem kifogásolta, az a továbbiakban vitássá nem tehető. Az indítványozó olyan befizetésekre nem hivatkozott, amelyeket a törvényi elszámolást követően teljesített volna.
- [18] Az elsőfokú bíróság a felperes keresetének helyt adott.
- [19] Az elsőfokú bíróság ítélete ellen az indítványozó fellebbezett.
- [20] Az indítványozó szerint a bizonyítási teher kiosztása nem felelt meg a C-51/17. előzetes döntéshozatali eljárási határozatnak, valamint az összezszerűség perbeli levezetése, bizonyítása követelményeinek.
- [21] Az indítványozó a tájékoztatás tartalmával kapcsolatban több EUB döntésből idézett, amelynek meglátása szerint a jelen perben érintett szerződés és kockázatfeltáró nyilatkozat nem felel meg. Az indítványozó azzal is érvelt, hogy a felperesi jogelőd nem hívta fel a figyelmét az árfolyamkockázatra, kockázatfeltárást nem adott, a fogyasztó adósnak semmilyen lehetősége nem volt arra, hogy felmérhesse az árfolyamkockázat pénzügyi kötelezettségére gyakorolt gazdasági következményeit.
- [22] A fellebbezés szerint nem tekintendő kellő időben adott tájékoztatásnak a szerződéskötés napján nyújtott felvilágosítás.
- [23] Az indítványozó kifogásolta a bizonyítási teher kiosztását is. Álláspontja szerint arra figyelemmel, hogy az elszámolás nyilvánvalóan, alapvető követelményeiben sem felel meg a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: rPtk.) 293. §-ának, úgy nem szükséges az általános vitatáson túl semmilyen részletes ellenkérelem. Ezzel szemben a felperes a felszámított tartozás összezszerűségét kellő okiratokkal nem bizonyította. A felperes nem igazolta, hogy milyen számítási mód alapján és milyen alkalmazott árfolyamok alapján számította ki a követelését.
- [24] A másodfokon eljáró Tatabányai Törvényszék az elsőfokú bíróság ítéletét helyben hagyta.

- [25] A törvényszék megállapította, hogy az elsőfokú bíróság kifejezetten széles körben, alapos bizonyítási eljárást folytatott le, a tényállást helyesen állapította meg, jogértelmezésével a másodfokú bíróság egyetértett.
- [26] A fellebbezésben előadottakra tekintettel rögzítette, hogy az indítványozó semmilyen olyan új előadást nem tett, amelyre az eljárás korábbi szakaszában ne hivatkozott volna, és amelyet az elsőfokú bíróság kellő alapos-sággal nem értékelt volna. Az ítéleti megállapítások helytelenségét az indítványozó nem igazolta, csak megis-mételte a devizahiteles szerződéses konstrukcióval kapcsolatos általános, részben a jelen perben érintett ügy-lettel kapcsolatos érvelését. A konkrétumok nélküli védekezés sem az elsőfokú eljárásban, sem a jogorvoslat elbírálásakor nem eredményezheti a konkrét követelés teljesítése alóli mentesülést.
- [27] Az indítványozó jogorvoslati kérelme szerint a bizonyítási teher kiosztása nem felelt meg a C-51/17. előzetes döntéshozatali eljárási határozatnak, amely az ítélet hatályon kívül helyezését indokolja.
- [28] A törvényszék rámutat, hogy az EUB C-51/17. számú ítélet a 93/13. EGK tanácsi irányelv értelmezése alapján meghatározta azokat a szempontokat, amelyek figyelembevételével a nemzeti bíróságoknak vizsgálnia kell a deviza alapú kölcsönszerződések árfolyam-különbözet viselésére vonatkozó kikötéseinek tisztességtelenségét.
- [29] A tájékoztatásnak az adott tényállításokra vonatkozóan egyediesítettnek és teljes körűnek, valamennyi elbírálásra kerülő kérelemre kiterjedőnek kell lennie. Egyediesítés hiányában a kioktatás nem felel meg a törvényi előírásoknak, így értelemszerűen nem lehet megalapozott az EUB C-51/17. ítéletre történő hivatkozás. Ezen túl a törvényszék maga is arra az álláspontra helyezkedett – osztva az elsőfokú bíróság nézetet –, hogy az Európai Bíróság hivatkozott döntése nem érintette jelen ügy érdemi megítélését.
- [30] A felperest a bíróság tájékoztatta bizonyítási kötelezettségéről, amely szerint a felperes bizonyítani köteles, hogy az indítványozóval személyi kölcsönszerződés jött létre, az indítványozó ezen jogviszony alapján vissza-fizetési kötelezettségét nem teljesítette, így a kölcsönszerződés jogszerűen felmondásra került, és amelyből adódóan az indítványozónak a keresetben megjelölt összegű tartozása áll fenn. Az indítványozó bizonyíthatja, hogy a felperes által követelt összeget részben vagy teljesen megfizette, vagy a tartozása egyéb okból nem áll fenn.
- [31] A rendelkezésre bocsátott bizonyítékok alapján megalapozottan jutott arra a következtetésre az elsőfokú bíróság, hogy a felperes és az indítványozó között érvényes deviza alapú kölcsönszerződés jött létre és az alperes által hivatkozott okok alapján nem volt megállapítható a szerződési feltételek tisztességtelensége. Az indítvá-nyozó nem tett eleget a szerződésben vállalt fizetési kötelezettségének, amelynek következtében a felperes jogelődje jogszerűen mondta fel a kölcsönszerződést. A felperesi jogelőd és az indítványozó közötti kölcsön-szerződés törvényi elszámolása megtörtént. Az indítványozó az elszámolást nem kifogásolta, így az a további-akban vitássá nem tehető. A felperes csatolta továbbá a kereseti kérelme összecszerűségét alátámasztó kimuta-tásokat, amelyeket az indítványozó érdemben vitatni nem tudott, azok alapján a kereset összecszerűsége tételesen, az indítványozó által is értelmezhetően, kellő részletezettséggel igazolt. Mindezek folytán a felperes követelése jogalapjában és összecszerűségében is megalapozott, míg az indítványozó ellenkérelmét, a kölcsön-szerződés érvénytelenségét állító kifogása nem igazolható.
- [32] A 6/2013. PJE határozat helytálló idézése alapján megalapozottan foglalt állást az elsőfokú bíróság abban, hogy a deviza alapú kölcsönszerződés mint szerződéstípus önmagában amiatt, hogy a kedvezőbb kamatmérték elle-nében az árfolyamkockázat az adósnál jelentkezik, nem ütközik jogszabályba. A pénzügyi intézményt a jog-szabály alapján terhelő tájékoztatási kötelezettségének ki kell terjednie az árfolyamváltozás lehetőségére és arra, hogy annak milyen hatása van a törlesztő részletekre, de nem terjedhet ki az árfolyamváltozás várható irányára, előre nem látható mértékére. A PJE határozat állást foglalt abban is, hogy a tájékoztatási kötelezettség megsértéséhez sem a rPtk., sem a hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXII. törvény (a továbbiakban: rHpt.) nem fűzi a semmiség jogkövetkezményét, így a megkötött szerződés emiatt nem jog-szabályba ütköző. A kölcsönszerződés, valamint a kockázatfeltárási nyilatkozat tartalmára is figyelemmel minden alapot nélkülöző tehát az az indítványozói álláspont, hogy a felperesi jogelőd a tájékoztatási kötelezettségének nem tett eleget. A hiteligénylés esetén továbbá elvárható, hogy az adós kísérelje meg a jogügylet lényegét meg-érteni, nehézségek esetén pedig segítséget vegyen igénybe.
- [33] A fellebbezésnek az árfolyamkockázattal kapcsolatos okfejtése kapcsán – hasonlóan az elsőfokú bírósághoz – utal a törvényszék a 2/2014. PJE határozat 1. pontjára, amely szerint tisztességtelenség csak akkor állapítható meg, ha az általánosan tájékozott, ésszerűen figyelmes és körültekintő átlagos fogyasztó számára annak tartal-ma a szerződéskötéskor nem volt világos, nem volt érthető. A 6/2013. PJE határozat pedig egyértelművé tette, hogy a tájékoztatás nem terjedhetett ki az árfolyamváltozás várható irányára.

- [34] Az indítványozónak a tartozásösszegezésére vonatkozó felperesi kimutatás hiányára tett megállapítása szintén nem megalapozott.
- [35] A felperes a devizában nyilvántartott követelést az MNB által 2015. augusztus 19. napján jegyzett hivatalos devizaárfolyamon forintkövetelésre váltotta át, a törvényi elszámolást elkészítette, az indítványozó pedig a közöltekkel kapcsolatban jogorvoslással nem élt. Az ily módon felülvizsgálatnak minősülő tartozás – egyéb befizetés igazolása hiányában – utóbb nem vitatható. Utal a törvényszék arra is, hogy az elsőfokú bíróság is kiemelte, hogy a felperes csatolta a törvényi elszámolásról szóló részletes kimutatását, a nem vitatott forintosítási értesítőt, valamint a teljes forgalmi kimutatását, amely alapján a követelés alakulása egyértelműen nyomon követhető. Az indítványozó ezzel szemben még a fellebbezésében sem munkált ki olyan metodikát, amelyet helytállónak tekintene.
- [36] Mindezek alapján a törvényszék az elsőfokú bíróság ítéletét annak helyes indokai alapján helybenhagyta.
- [37] 1.2. Az indítványozó ezt követően alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz, melyben a Tatai Törvényszék 2.Pf.20.085/2019/5. számú ítélete, valamint az ennek alapjául szolgáló Komáromi Járásbíróság 15.P.20.167/2017/37. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte, mert azok véleménye szerint sértik az Alaptörvény M) cikk (2) bekezdését, XIII. cikk (1) bekezdését, XV. cikk (1) bekezdését, XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdését.
- [38] Az indítványozó az Alkotmánybíróságtól a bírósági ítéletek megsemmisítését kérte azzal, hogy a Kúria az elsőfokon eljáró bíróságot új eljárásra és új határozat hozatalára utasítsa úgy, hogy az alkotmányjogi panaszában, valamint a fellebbezésében írtak szerinti C-51/17. előzetes döntéshozatali határozatnak megfelelő bizonyítási teher és mérce szerinti értékelésre és bizonyítási eljárás lefolytatására kötelezze. Meglátása szerint a bizonyítási teher kiosztása nem felelt meg a C-51/17. előzetes döntéshozatali eljárási határozatnak, valamint az összegezés perbeli levezetése, bizonyítása követelményeinek. Az indítványozó szerint a bíróságok téves, hibás és önkényes mérlegeléssel vontak le helytelen jogi következtetéseket, aminek következtében ő pervesztett lett. Véleménye szerint a bíróságoknak a kölcsönszerződést érvénytelenné kellett volna nyilvánítaniuk a tájékoztatás hiánya és az összegezés bizonyításának elmaradása miatt. A bíróságok nem bírálták el, hogy az árfolyamkockázati tájékoztatás nem volt megfelelő, az tisztességtelen volt és nem indokolták meg az összegezésre vonatkozó védekezési kifogását. Az indítványozó sérelmezte a bizonyítási teher kiosztását, mivel álláspontja szerint arra figyelemmel, hogy az elszámolás nyilvánvalóan, alapvető követelményeiben sem felelt meg a rPtk. 293. §-ának, úgy nem szükséges az általános vitatáson túl semmilyen részletes ellenkérelem. A rPtk. értelmében a felperesnek kell bizonyítani az összegezését. Ezzel szemben a felperes érthetetlen, áttekinthetetlen levezetést, tartozás kimutatást nyújtott be, a tartozás összegezését nem bizonyította. Az indítványozó a tájékoztatás tartalmával kapcsolatban több EUB döntésből idézett, amelynek meglátása szerint a jelen perben érintett szerződés és kockázatfeltárási nyilatkozat nem felelt meg. Véleménye szerint nem tekinthető kellő időben adott tájékoztatásnak a szerződéskötés napján nyújtott felvilágosítás. A bíróságok figyelmen kívül hagyták a C-51/17. számú előzetes döntéshozatali határozatot, mely értelmében a pénzügyi szolgáltatónak kell tényleges lehetőséget biztosítania az adós számára, hogy az összes szerződési feltételt megismerhesse. A hitelezőt terheli a tájékoztatási kötelezettség betartása, a fogyasztó kérdésének hiánya nem adhat számára felmentést. A bíróságok helytelenül és önkényes jogértelmezéssel vonták le azt a következtetést, hogy a felperes bizonyította a megfelelő tájékoztatást. A bíróságok ítéletei azért is jogszabálysértőek, mert a bizonyítási teher kiosztása és az árfolyamkockázati tájékoztatás nem felelt meg a Kúria 2019. április 10-i konzultatív testületi közleményében foglaltaknak. A szerződés nem tett eleget az árfolyamkockázatra vonatkozó szerződési kikötések tisztességtelenségéről szóló szabályoknak. Mivel a felperes nem egybefüggően, hanem mozaikszerűen tájékoztatta az indítványozót, így a bíróságoknak a szerződés érvénytelenségét kellett volna megállapítaniuk. Az indítványozó kifejtette, hogy mint európai uniós állampolgár nem kapta meg az uniós fogyasztóvédelmi jog védelmét. A bíróságok nem vették figyelembe az uniós jog elsőbbségét, nem alkalmazták az uniós jogot és az EUB döntéseit. Mindezekre tekintettel sérült a tisztességes bírósági eljáráshoz való joga, a jogorvoslathoz való joga és ezekkel összefüggésben az európai uniós fogyasztóvédelmi jog által biztosított védelemhez való joga, valamint a törvény előtti egyenlőség elve. Pervesztessége miatt a kölcsönszerződésből eredő fizetési kötelezettsége jelentős vagyoni hátrányt okozott számára, mely sérti tulajdonhoz való jogát is.

- [39] 2. Az Abtv. 56. § (1) bekezdésében előírtak szerint az Alkotmánybíróságnak elsődlegesen az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról szükséges döntenie. Az Alkotmánybíróság ezért tanácsban eljárva mindenekelőtt azt vizsgálta meg, hogy az alkotmányjogi panasz megfelel-e a törvényben foglalt befogadhatósági feltételeknek.
- [40] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a Tatabányai Törvényszék 2.Pf.20.085/2019/5. számú ítélete ellen benyújtott alkotmányjogi panasz határidőben érkezett és azt az Abtv. 27. §-a szerint benyújtásra jogosult és érintett nyújtotta be jogorvoslati jogának kimerítését követően.
- [41] A befogadhatóság további feltételeit vizsgálva az Alkotmánybíróság az alábbi következtetésekre jutott.
- [42] Az indítványozó a támadott ítélettel összefüggésben hivatkozott az Alaptörvény M) cikk (2) bekezdésére, mely nem elégíti ki az Abtv. 27. §-ában foglalt követelményt. Az Abtv. ezen rendelkezése értelmében alkotmányjogi panaszt csak Alaptörvényben biztosított jog sérelme miatt lehet előterjeszteni. Az Alaptörvény M) cikk (2) bekezdése az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata alapján nem tekinthető az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogának, ezért erre alkotmányjogi panasz nem alapítható {3108/2016. (VI. 3.) AB végzés, Indokolás [23]; 3002/2020. (II. 4.) AB határozat [26]}.
- [43] Az Abtv. 52. § (1b) bekezdésének b) pontja alapján az indítványnak az alkotmányjogi panasz esetén meg kell határoznia az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének a lényegét, az e) pontja értelmében pedig nem elegendő az Alaptörvény egyes rendelkezéseire hivatkozni, az indítványban meg kell indokolni, hogy az Alaptörvény egyes felhívott rendelkezéseit a megsemmisíteni kért döntés miért és mennyiben sérti. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítvány nem felel meg az Abtv. 52. § (1b) bekezdésében meghatározott feltételeknek, mert nem tartalmaz az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésével, XV. cikk (1) bekezdésével és XXVIII. cikk (7) bekezdésével összefüggésben alkotmányjogilag értékelhető indokolást, érdemben elbírálható érvelést arra vonatkozóan, hogy a támadott ítélet miként sérti ezeket az Alaptörvényben biztosított jogokat. Az Alkotmánybíróság ezért ezen alaptörvényi rendelkezések vonatkozásában nem folytatott le érdemi vizsgálatot.
- [44] Az Abtv. 29. §-a alapján az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be.
- [45] Az Alkotmánybíróság az indítványozónak az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésével, a tisztességes bírósági eljáráshoz való joggal összefüggésben előadott érveivel kapcsolatban a következőket állapította meg.
- [46] A támadott bírósági ítélettel kapcsolatos indítványozói felvetésekkel összefüggésben az Alkotmánybíróság a jelen ügyben is hangsúlyozza: az Alkotmánybíróság az Alaptörvény 24. cikkének (1) bekezdése alapján az Alaptörvény védelmének legfőbb szerve. A (2) bekezdés d) pontja értelmében alkotmányjogi panasz alapján felülvizsgálja a bírói döntésnek az Alaptörvénnyel való összhangját. Az alkotmányjogi panasz jellegének megfelelően a testület hatáskörébe a bírói döntéseknek kizárólag az alkotmányossági szempontú vizsgálata tartozik. Ebből következően az alkotmányjogi panasz nem tekinthető a bírósági szervezeten belül jogorvoslattal (már) nem támadható bírói határozatok által okozott valamennyi jogsérelem orvoslása eszközének, azaz ez a jogvédelem nem jelenti a rendes bíróságok jogalkalmazási gyakorlatának általános felülvizsgálatát, aminek következtében az Alkotmánybíróság burkoltan negyedfokú bírósággá válna. A jogszabályokat a bíróságok értelmezik, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki, ami nem adhat alapot számára minden olyan esetben történő beavatkozásra, amikor vélt vagy esetleg valós jogszabálysértő jogalkalmazásra került sor {3198/2013. (X. 22.) AB végzés, Indokolás [22]}. Ebből következően „a bírói döntés irányának, a bizonyítékok bírói mérlegelésének és értékelésének, illetve a bírósági eljárás teljes egészének ismételt felülbírlására nem rendelkezik hatáskörrel” {3170/2014 (VI. 3.) AB végzés, Indokolás [8]}. „A tényállás megállapítása, a bizonyítékok értékelése, és mérlegelése az eljárási jogi szabályokban a jogalkalmazó számára fenntartott feladat.” {3012/2016. (I. 25.) AB végzés, Indokolás [11]}
- [47] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó alkotmányjogi panasza valójában a bírósági eljárás felülbírlatára irányul. Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint az indítványozó panasza egészében nem alkotmányossági, hanem törvényességi kérdésekre vonatkozik, az eljáró bíróságok tényállás-megállapításának, bizonyítékértékelésének, valamint jogértelmezésének és jogalkalmazásának helytállóságát vitatja és a támadott ítéletben foglalt döntést magát, annak hátrányos voltát tekinti alapjogi sérelemnek a döntés Alkotmánybíróság általi megváltoztatása érdekében.
- [48] Az Alkotmánybíróság megállapította azt is, hogy az indokolási kötelezettség konkrét ügyben történő megsértésének kételye sem merül fel, az eljáró bíróságok határozataikban számot adtak az érdemi döntést alátámasztó lényeges érvekről. Az alkotmánybírósági gyakorlat szerint „a bíróságok indokolási kötelezettségéből nem következik a felek által felhozott minden észrevétel egyenként való megcáfolási kötelezettsége, különösen nem az in-

dítványozó szubjektív elvárásait kielégítő mélységű érvrendszer bemutatása” {3107/2016. (V. 24.) AB végzés, Indokolás [38]; 30/2014. (IX. 30.) AB határozat, Indokolás [89]}. Az Alkotmánybíróság itt is hangsúlyozza, hogy „önmagában az a körülmény, hogy az indítványozó nem ért egyet a bíróságok döntésével és annak indokolásával, nem elégséges érv a támadott döntés alaptörvény-ellenességének alátámasztására” {3364/2017. (XII. 22.) AB végzés, Indokolás [21]}.

- [49] 3. Mindezek alapján az indítványozó által az alkotmányjogi panaszban felvetett aggályok a támadott bírói döntés érdemi alkotmányossági vizsgálatát nem teszik lehetővé, mert az indítvány nem tartalmaz olyan érvet, amelyet alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésként lehetne értékelni, vagy amely felvetné a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kérdését.
- [50] Mindezekre tekintettel az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panasz befogadhatósági vizsgálatának eredményeként arra a következtetésre jutott, hogy az alkotmányjogi panasz nem felel meg az Abtv. 27. §-ában, 52. § (1b) bekezdésében és 29. §-ában meghatározott törvényi feltételeknek, ezért azt az Alkotmánybíróság az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *a* és *h* pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2020. július 14.

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Czine Ágnes
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Horváth Attila
előadó alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Juhász Miklós
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Sulyok Tamás
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/133/2020.

• • •

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3336/2020. (VIII. 5.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Pfv.VI.20.628/2019/5. számú végzése és a Fővárosi Törvényszék 48.Pkf.638.914/2018/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó gazdasági társaság alkotmányjogi panaszt terjesztett elő az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. § (1) bekezdése alapján, amelyben kérte a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Pfv.VI.20.628/2019/5. számú végzése, a Fővárosi Törvényszék mint másodfokú bíróság 48.Pkf.638.914/2018/2. számú jogerős végzése és a Budai Központi Kerületi Bíróság 10.P.XII.20.928/2018/12. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítását, és az Abtv. 43. § (1) bekezdése alapján a végzések megsemmisítését. Indítványozói álláspont szerint a támadott bírói döntések sértik az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése szerinti tisztességes bírósági eljáráshoz való jogát.
- [2] Kérte továbbá az indítványozó azt is, hogy az Alkotmánybíróság a jogerős végzés, valamint az alapper ítélete végrehajtásának felfüggesztésére hívja fel az elsőfokú bíróságot.
- [3] Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügy előzménye a következőképpen foglalható össze.
- [4] 1.1. Az alapperben az elsőfokú bíróság az indítványozó keresetét elutasította, majd az indítványozó fellebbezése alapján eljáró másodfokú bíróság az elsőfokú ítéletet helybenhagyta. Az indítványozónak a jogerős ítélet ellen előterjesztett alkotmányjogi panaszát az Alkotmánybíróság 3120/2016. (VI. 21.) AB végzésével visszautasította. A Kúria mint felülvizsgálati bíróság ítélete ellen az indítványozó által benyújtott alkotmányjogi panaszt az Alkotmánybíróság – a jogerős ítélet elleni alkotmányjogi panasz korábbi elbírálására tekintettel – egyesbíróként eljárva IV/619-4/2017. ügyszámon hozott végzésével visszautasította.
- [5] 1.2. A Budai Központi Kerületi Bíróság az indítványozó perújítási kérelmét mint érdemi tárgyalásra alkalmatlant a 10.P.XII.20.928/2018/12-I. számú végzésével elutasította. Végzésében a bíróság megállapította, hogy az indítványozó mint perújító felperes 2018. március 19. napján nyújtotta be a perújítási kérelmét arra hivatkozással, hogy 2017. szeptember 20. napján olyan új bizonyíték került a birtokába, ami miatt a bíróság számára kedvezőbb ítéletet hozott volna. Ez a bizonyíték – egy másik bírósági eljárásban – az alperes költségmentességi kérelmének mellékletét képező NAV igazolás volt arról, miszerint 2012. évben az alperes nem rendelkezett jövedelemmel.
- [6] A végzés indokolásában a bíróság megállapította, hogy a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: Pp.) 266. §-ának (1) bekezdése szerint a bíróság hivatalból vizsgálja, hogy a perújítás (a Pp. 260–262. §-ában meghatározott) feltételei fennállnak-e. Ennek során a bíróság kifejtette, hogy az indítványozó az ítélet 2015. június 3-i jogerőre emelkedésétől számított 6 hónapon túl terjesztette elő a kérelmét, amennyiben viszont a tudomásszerzés napja 2017. szeptember 20. napja volt, úgy a 6 hónapos határidőn belül került benyújtásra a kérelem. A bíróság azonban – az indokolás szerint irattanulmányozás során – azt állapította meg, hogy az indítványozó 2014. május 15-én tudomást szerzett a szóbanforgó okiratról, hiszen azt a tárgyaláson ismertették a részére, továbbá az indítványozó iratbetekintésen volt 2014. május 29. napján, 2014. június 24. napján, illetve 2014. augusztus 14. napján is, ezért a bíróság álláspontja szerint az indítványozó legkésőbb 2014. május 15. és 2014. augusztus 14-e között mindenképpen tudomást szerzett az okiratról, melynek okán a tudomásszerzéstől számított 6 hónapos határidőn túl nyújtotta be a perújítási kérelmet.
- [7] Megjegyezte továbbá a bíróság azt is, hogy határidőn belüli benyújtás esetén is elutasította volna a kérelmet, mert az indítványozó által hivatkozott NAV igazolás csak azt tartalmazza, hogy az alperesnek 2012-ben nem

volt jövedelme, ez azonban nem jelenti azt, hogy nem volt pénzmozgása az alperesnek. A bíróság szerint az, ha az alperes elmulasztotta bejelenteni a NAV felé az összeget, még nem ok a perújítás megengedhetőségére, az legfeljebb az alperes jövedelembevallással kapcsolatos felelősségét alapozhatja meg, amelynek azonban nincs kihatása az alapügyre.

- [8] 1.3. A Fővárosi Törvényszék mint másodfokú bíróság jogerős végzésével az elsőfokú bíróság végzését helybenhagyta. A jogerős végzésben foglalt indokolás szerint a tudomásszerzéstől számított 6 hónapos határidő a tárgyi ügyben közokirattal, illetve sajátkezű aláírással ellátott nyilatkozattal igazolt ténykérdés, amely független attól, hogy az indítványozó törvényes képviselője a bizonyíték esetleges jelentőségét mikor ismeri fel. A másodfokú bíróság szerint továbbá a Pp. biztosítja annak a lehetőségét, hogy a bíróság – amennyiben valamely kérdés eldöntéséhez az szükséges –, más peres iratba betekintszen, vagy ha irat csatolására van szükség, akkor ezen intézkedést a bíróság indítvány nélkül is megtegye, mivel a Pp. 266. §-ának (1) bekezdése szerint hivatalból kell vizsgálni a perújítás előfeltételeinek fennállását. A jogerős döntés indokolása szerint a bíróság a megengedhetőség körében tartott tárgyaláson ismertette az indítványozóval a hivatalos feljegyzés tartalmát, így nem volt elzárva attól, hogy arra észrevételt tegyen. A másodfokú bíróság osztotta továbbá az elsőfokú bíróság álláspontját arra nézve is, hogy az ügyben nem áll fenn a perújítás Pp. 260. §-ának (1) bekezdése szerinti feltétele sem, mert a hivatkozott irat nem alkalmas arra, hogy a bíróság az indítványozóra, mint perújító félre nézve kedvezőbb határozatot hozzon. A szóban forgó igazolás – a jogerős döntés szerint – önmagában nem zárja ki ugyan is azt, hogy az alperes 2012-ben bevételhez jutott, az adózási kötelezettség esetleges megkerülése a felek közötti jogviszony polgári jogi megítélését, a bírósági perben lefolytatott bizonyítás eredményének mérlegelését nem érinti. Végül a másodfokú bíróság megállapította azt is, hogyha a bíróság a perújítási kérelmet nem ítéli érdemi tárgyalásra alkalmasnak, azt végzéssel elutasítja, ez esetben nem kerül sor a per újra tárgyalására, így a Pp. 145. § (1) bekezdése szerint nincs szükség a tárgyalás berekesztésére.
- [9] 1.4. Az indítványozó a jogerős végzés ellen alkotmányjogi panaszt nyújtott be, amelyet az Alkotmánybíróság – a folyamatban lévő felülvizsgálati eljárásra tekintettel – az Ügyrend 32. §-ának (3) bekezdése alapján IV/680-2/2019. ügyszámon egyesbíróként eljárva visszautasított.
- [10] 1.5. A Kúria mint felülvizsgálati bíróság Pfv.VI.20.628/2019/5. számú végzésével az indítványozó felülvizsgálati kérelmét hivatalból elutasította. Végzésében a Kúria megállapította, hogy az indítványozó jogi képviselő nélkül eljárva nyújtotta be a felülvizsgálati kérelmet. Mivel a Kúria előtti eljárásban a jogi képviselet a Pp. 73/A. §-ának (1) bekezdés a) pontja szerint kötelező, a jogi képviselő nélkül eljáró fél cselekménye és nyilatkozata a Pp. 73/B. §-ának (1) bekezdése értelmében hatálytalan. A Kúria megállapítása szerint azonban e szabály alól kivételt jelent a Pp. 73/B. § (2) bekezdésének b) pontjában foglalt azon rendelkezés, amelynek értelmében a jogi képviselővel nem rendelkező fél által benyújtott kérelem nem hatálytalan, ha a bíróság azt egyéb okból köteles elutasítani, ezért a Pp. ez utóbbi rendelkezése alapján a jogi képviselő nélkül eljáró indítványozó által benyújtott felülvizsgálati kérelem sem minősült hatálytalannak.
- [11] A Kúria álláspontja szerint a Pp. 270. §-ának (2) és (3) bekezdése alapján felülvizsgálatnak – jogszabálysértésre hivatkozással – a jogerős ítélet, vagy az ügy érdemében hozott jogerős végzés, illetve a keresetlevelet a Pp. 130. § (1) bekezdésének a)–h) pontjai alapján idézés kibocsátása nélkül elutasító és a pert a 157. § a) és g) pontja, valamint a 157/A. § (1) bekezdése szerint megszüntető jogerős végzés ellen van helye. Következésképpen a perújítási kérelmet elutasító végzés nem minősül az ügy érdemében hozott jogerős végzésnek és nem tartozik a törvény szerint felülvizsgálattal támadható – nem az ügy érdemében hozott – végzések közé sem, így a Pp. 270. §-ának (2) bekezdése szerint e végzés ellen felülvizsgálatnak nincs helye – mondta ki döntésében a Kúria.
- [12] 2. Az indítványozó – főtítkári felhívásra kiegészített – alkotmányjogi panaszában úgy az első-, és a másodfokú határozat, mint a felülvizsgálati döntés vonatkozásában állította a vele szemben folytatott eljárás egészét illetően az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdés szerinti tisztességes bírósági eljáráshoz való jog sérelmét, a következők szerint.
- [13] 2.1. Az indítványozói álláspont szerint az elsőfokú bíróság jogellenesen, a pártatlanság követelményét sértő és az alperest segítő módon, az ő javára járt el akkor, amikor egy másik per anyagából szerzett be iratokat úgy, hogy erről az indítványozót előzetesen nem tájékoztatta, részére ezen iratokat előzetesen elektronikusan nem

kézbesítette, és a tárgyaláson sem hívta fel az indítványozó figyelmét arra, hogy ellenbizonyításnak a közokirattal szemben is helye lett volna. Az indítványozó értelmezése szerint a bíróság részéről ez nem a Pp. 266. § (1) bekezdés szerinti hivatalbóli vizsgálat, hanem valójában a Pp. 164. § (1) és (2) bekezdését sértő – alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésként is értékelendő – hivatalbóli bizonyítás volt, melynek során a bíróság megsértette az iratbetekintésnek a Pp. 119. § (1) bekezdésében foglalt szabályait is. Ugyancsak a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog sérelmét eredményezte az elsőfokú bíróságnak a tudomásszerzés időpontját és ez által a 6 hónapos határidő késedelmét megállapító jogértelmezése, ugyanis az indítványozó törvényes képviselője szerint a másik perben – ahol nem az indítványozó képviselőjében, hanem magánszemélyként vett részt – ténylegesen nem is került ismertetésre a kérdéses irat.

- [14] Az indítványozói álláspont szerint a Pp. 261. §-ának (1) bekezdése alapján a perújítás megengedhetősége körében elegendő lett volna a tudomásszerzés időpontjának valószínűsítése, aminek ő eleget tett, ezzel kapcsolatban a bíróság „nyomozást” nem folytathatott volna, ráadásul jogellenes és alaptörvényt sértő volt a bíróság azon jogértelmezése is, miszerint a szóbanforgó okirat önmagában nem igazolja, hogy az alperesnek nem volt jövedelme. Az indítványozó álláspontja ugyanis az, hogy az újabb bizonyítéknak nem önmagában kell elegendőnek lenni a per megfordításához, hanem a többi bizonyítékkal együtt.
- [15] Sérelmezte az indítványozó továbbá, hogy az elsőfokú bíróság határozatának meghozatala előtt – a Pp. 145. §-ának (1) bekezdését figyelmen kívül hagyva – nem rekesztette be a tárgyalást, holott a bírónak kötelessége lett volna erre figyelmeztetni és megkérdezni a feleket, hogy van-e még előadnivalójuk.
- [16] 2.2. Az indítványban foglaltak szerint a másodfokú bíróság mellőzte az indítványozó bizonyítási indítványait, és indokolásában ennek okáról nem adott számot, megsértve ezzel az indokolt bírói döntéshez való jogot. Az indítványozó szerint tisztességtelen volt a jogerős döntés azért is, mert a másodfokú bíróság is alkalmatlannak tartotta a NAV igazolást annak megállapítására, hogy az alperes nem rendelkezett volna az adott évben jövedelemmel, holott a másik perben megadott költségmentesség ennek pontosan az ellenkezőjét igazolja. Az indítványozó állítása szerint cégük valóban nem tudott a szóbanforgó bizonyítékról, ezt be is bizonyította volna, „ha a másodfokú bíróság nem leplezte volna az elsőfokú bíróság közokirat hamisítását”. Téves az indítvány szerint a másodfokú bíróság azon álláspontja is, hogy amikor az indítványozó törvényes képviselője a saját ügyében magánszemélyként járt el, akkor az indítványozó ügyében is eljár, az eljárás ugyanis nem független attól, hogy az eljáró személy milyen minőségében és milyen célból volt jelen. Végül tévedett a másodfokú bíróság az indítványozó szerint a tárgyalás berekesztésének kérdésében is, mert a bíróság a perújítás megengedhetősége kérdésben külön tárgyalta, majd végzéssel határozott és ezzel a végzéssel az eljárás befejeződött, így a Pp. 145. § (1) bekezdése alapján a tárgyalás berekesztése kötelező lett volna.
- [17] 2.3. Az indítványozó álláspontja szerint a Kúria felülvizsgálatot hivatalból elutasító végzése sértette a hatékony bírói jogvédelemhez való jogát azzal, hogy nem bírálta el érdemben a felülvizsgálati kérelmet, holott erre a Pp. 270. §-ának (2) bekezdése alapján – és ez az indítványozó szerint egyben alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést is felvet – köteles lett volna. Az az ügy ugyanis, amelyben a végzések születtek, a perújítás megengedhetősége volt, ez volt a bíróság által lefolytatott eljárás tárgya, az eljárás tárgyában külön tárgyaláson megszületett döntés pedig nyilvánvalóan érdemi döntés volt. Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése – ha a jogszabály a felülvizsgálatot lehetővé teszi, márpedig az indítványozó szerint kétség sem fér ahhoz, hogy jelen esetben a Pp. azt lehetővé teszi – a felülvizsgálati eljárásra is vonatkozik.
- [18] 3. Az Alkotmánybíróságnak az Abtv. 56. § (1)–(3) bekezdéseiben meghatározottak alapján mindenekelőtt az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról szükséges döntenie, ezért az Alkotmánybíróság tanácsban eljárva elsőként azt vizsgálta, hogy az Abtv. 27. §-a szerinti indítvány megfelel-e az alkotmányjogi panasz előterjesztésére vonatkozó, törvényben meghatározott követelményeknek.
- [19] Az Abtv. 27. § (1) bekezdésében foglaltak szerint, az alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti, és az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva.
- [20] Az indítványozó korábban alkotmányjogi panaszt nyújtott be a jogerős másodfokú végzés ellen – amelyet az Alkotmánybíróság a folyamatban lévő felülvizsgálatra tekintettel – visszautasított, ezért az Alkotmánybíróság

jelen eljárása során a befogadás feltételeinek vizsgálatát Ügyrendjének 32. § (4) bekezdése alapján kiterjesztette a jogerős végzésre és – a helybenhagyó döntés okán szükségképpen – a jogerős döntéssel felülvizsgált első fokú határozatra is.

- [21] 3.1. Az indítványozó a Kúria végzését 2019. szeptember 6. napján vette át, az alkotmányjogi panaszt 2019. november 5. napján, az Abtv. 30. § (1) bekezdése szerint megállapított határidőn belül nyújtotta be. Az indítványozó megjelölte az Alkotmánybíróság hatáskörére vonatkozó törvényi rendelkezést, a sérelmezett bírói döntéseket, az Alaptörvény megsérteni vélt rendelkezését [az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdését], és az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének lényegét. Az alkotmányjogi panasz az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdését illetően tartalmazza az állított alaptörvény-ellenesség indokolását, valamint kifejezett kérelmet a sérelmezett végzések megsemmisítésére. Az indítványozó az alkotmányjogi panaszban támadott bírói döntés alapjául szolgáló eljárásban perújító felperes volt, így érintettsége megállapítható, úgyszintén az is, hogy jogorvoslati lehetőségét kimerítette.
- [22] 3.2. Az Abtv. 29. §-a a befogadhatóság további feltételeként határozza meg, hogy az alkotmányjogi panasz felvesse a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést tartalmazzon. E két feltétel alternatív jellegű, így az egyik fennállása önmagában is megalapozza az Alkotmánybíróság érdemi eljárását.
- [23] Az indítványozó alkotmányjogi panaszában arra hivatkozva állította az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes bírósági eljáráshoz való jogának sérelmét, hogy az ügyben első fokon eljáró bíróság, majd az elsőfokú döntés helybenhagyása révén a másodfokú bíróság a Pp. perújításra vonatkozó szabályainak a megsértésével utasította el a perújítási kérelmét, amivel a bíróságok megsértették a pártatlanság követelményét. Az indítvány szerint ugyancsak a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog sérelmét eredményezte a bizonyítás szabályainak a megsértése, a tárgyalás berekesztésének az elmulasztása, majd az indítványozó részletes fellebbezésének indokolás nélküli elutasítása, illetve a Kúria felülvizsgálati kérelmet hivatalból elutasító döntése.
- [24] Az Alkotmánybíróság ezúton is hangsúlyozza, hogy az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés d) pontja, valamint az Abtv. 27. §-a alapján a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kiküszöbölésére van jogköre, a bírói döntés irányának, a bizonyítékok bírói mérlegelésének, és a bírósági eljárás teljes egészének ismételt felülbírálatára azonban már nem rendelkezik hatáskörrel [lásd: 3231/2012. (IX. 28.) AB végzés, Indokolás [4]].
- [25] A fentiek okán jelen ügyben az Alkotmánybíróság nem vizsgálhatta sem azt, hogy a perújítás alapjául az indítványozó által megjelölt okiratot az indítványozó mikor és milyen körülmények között ismerte meg, ahogyan azt sem, hogy a megjelölt okirat tartalma önmagában, vagy más bizonyítékokkal együtt a perújítás megengedhetőségét illetően mely következtetések levonására adott alapot. Ugyanakkor az a tény, hogy az ügyben eljáró bíróság egy másik bírósági eljárásban keletkezett iratokat megvizsgált és döntése során ezekre hivatkozott, sem a bírói döntés alaptörvény-ellenességének kételyét nem vetette fel, sem alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésként nem volt értékelhető. Megállapítható az is, hogy a másodfokú bíróság a jogerős végzését – a tárgyalás berekesztésével kapcsolatos indítványozói kifogást illetően is – megindokolta, az a tény, hogy az indítványozó a Pp.-nek az ügyben alkalmazott egyes rendelkezéseit a bíróságoktól eltérően értelmezi, nem veti fel a bírói döntés alaptörvény-ellenességét.
- [26] A Kúriának az indítványozó felülvizsgálati kérelmét hivatalból elutasító döntése – ellentétben az indítványozó álláspontjával – az Alkotmánybíróság megítélése szerint alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést szintén nem vet fel.
- [27] Az indítványozó a fentiekben kifejtettek szerint, a támadott döntésekkel kapcsolatosan nem állított olyan alaptörvény-ellenességet, amelyet alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésként lehetne értékelni, vagy amely felvetné a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét.
- [28] 4. Az Alkotmánybíróság mindezeket figyelembe véve megállapította, hogy az eljárás tárgyát képező alkotmányjogi panasz nem felel meg az Abtv. 29. §-ában szabályozott befogadási feltételeknek, ezért az indítványt az Abtv. 56. § (1)–(3) bekezdései, valamint az Ügyrend 30. § (2) bekezdésének a) pontja alapján visszautasította.
- [29] Az indítványozó kérte, hogy az Alkotmánybíróság hívja fel az elsőfokú bíróságot a Fővárosi Törvényszék mint másodfokú bíróság 48.Pkf.638.914/2018/2. számú jogerős végzése és az alapper ítélete végrehajtásának a felfüggesztésére. Az Alkotmánybíróság kivételesen, az Abtv. 61. § (1) bekezdésében foglalt körülmények fennállása

esetén hívhatja fel a bíróságot a kifogásolt döntés végrehajtásának felfüggesztésére, jelen ügyben azonban – tekintettel az alkotmányjogi panasz visszautasítására – erről nem kellett rendelkeznie.

Budapest, 2020. július 14.

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető, előadó alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Czine Ágnes
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Horváth Attila
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Juhász Miklós
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Sulyok Tamás
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1864/2019.

• • •

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3337/2020. (VIII. 5.) AB VÉGZÉSE**eljárás megszüntetéséről**

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Gfv.VI.30.539/2016/3. számú végzése, a Fővárosi Törvényszék 45.Pf.640.453/2015/8. számú ítélete és a Budai Központi Kerületi Bíróság 10.P.22.285/2014/19. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panasz tárgyában indult eljárást megszünteti.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. § alapján alkotmányjogi panaszt terjesztett elő.
- [2] 2. Az indítványozó az alkotmányjogi panaszában az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdésére, XV. cikk (2) bekezdésére, XXVIII. cikk (1) bekezdésére, XXVIII. cikk (7) bekezdésére, 25. cikk (1) bekezdésére és 25. cikk (3) bekezdésére hivatkozással kérte a Kúria Gfv.VI.30.539/2016/3. számú végzése, a Fővárosi Törvényszék 45.Pf.640.453/2015/8. számú ítélete és a Budai Központi Kerületi Bíróság 10.P.22.285/2014/19. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését.
- [3] 3. Az Alkotmánybíróság eljárása során az ügyben első fokon eljáró bíróság 2020. július 2-án kelt átiratában tájékoztatta az Alkotmánybíróságot arról, hogy az indítványozó által kezdeményezett perújítási eljárás jogerősen lezárult, azzal összefüggésben rendkívüli perorvoslati eljárás nincsen folyamatban. Csatolta a bíróság a perújítási ügyben hozott első és másodfokú határozatokat. Az első fokú ítélet az alkotmányjogi panaszban támadott másodfokú határozatot hatályon kívül helyezte, és a perújított felperes kereseti kérelmét elutasította. A másodfokú ítélet az első fokú ítéletben foglaltakat helybenhagyta.
- [4] 4. Az Abtv. 59. §-a alapján az Alkotmánybíróság – az Ügyrendjében meghatározottak szerint – kivételesen a nyilvánvalóan okafogyottá váló ügyek esetén az előtte folyamatban lévő eljárást megszüntetheti. Az Ügyrend 67. § (2) bekezdés *d)* pont első fordulata szerint okafogyottá válik az indítvány különösen, ha rendkívüli jogorvoslat folytán a bíróság a megtámadott bírói döntést hatályon kívül helyezte.
- [5] 5. Tekintettel perújítási ügyben hozott határozatokra, az Alkotmánybíróság a rendelkező részben foglaltak szerint az eljárást megszüntette.

Budapest, 2020. július 14.

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető, előadó alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Czine Ágnes
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Horváth Attila
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Juhász Miklós
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Sulyok Tamás
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1528/2017.

• • •

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3338/2020. (VIII. 5.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 100.K.30.147/2019/23. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselője (dr. Keresztesi Gyula ügyvéd) útján az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 100.K.30.147/2019/23. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítása és megsemmisítése iránt alkotmányjogi panaszt terjesztett elő.
- [2] 2. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügy előzményei és az indítványban foglaltak az alábbiak szerint foglalhatók össze.
- [3] 2.1. A Nemzeti Adó- és Vámhivatal (a továbbiakban: adóhatóság) a 2012. év vonatkozásában valamennyi adó-nemre kiterjedő bevallások utólagos vizsgálatára irányuló ellenőrzést folytatott le az indítványozónál, amelynek során megállapította, hogy bizonyos számlákon feltüntetett gazdasági események valódisága nem igazolható, ezért azok tekintetében adólevonási jog nem lett volna gyakorolható.
- [4] Az első fokon eljáró adóhatóság 2018. január 3. napján kelt, 2299510539. számú határozatával a megállapított adókülönbözet és adóhiány után adóbírságot szabott ki, illetve késedelmi pótlékot írt elő.
- [5] Az indítványozó fellebbezésére másodfokon eljáró adóhatóság az elsőfokú döntést a 2018. június 14. napján kelt, 2235179473. számú határozatával – kisebb számszaki módosítások mellett – helybenhagyta.
- [6] Az indítványozó az adóhatóság döntéseinek bírósági felülvizsgálata iránti pert indított, azonban a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 2019. december 18. napján kelt 100.K.30.147/2019/23. számú ítéletével keresetét elutasította.
- [7] Az ítélet indokolása szerint az eljáró hatóságok a beszerzett bizonyítékok egyenként és összességében történő értékelése alapján helyesen jutottak arra a következtetésre, hogy a vitatott számlák szerinti gazdasági események nem mentek végbe, ezáltal a számlák tartalmi hitelessége nem bizonyított, azokra adólevonási jogot alapítani nem lehet. A hatóságok alátámasztott megállapításokat tettek, a bizonyítékok értékelése során levont következtetései okszerűek, a bizonyítékok mérlegelési körében a felperes indítványozó nem igazolt olyan ok-szerűtlen, logikátlan következtetést, amely megalapozhatta volna a határozat megsemmisítését.
- [8] 2.2. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában és annak kiegészítésében előadta, hogy az adóhatóság tényállástisztázási és bizonyítási kötelezettségét nem teljesítette. Vitatta azt a hatósági megállapítást, hogy nem tett eleget együttműködési kötelezettségének, véleménye szerint a hatóság jogsértő módon megfordította a bizonyítási terhet és az indítványozó kötelezettségének minősítette bizonyos számlákhoz kapcsolódó gazdasági események megtörténtének igazolását. Álláspontja szerint – az előbbi kötelezettség megsértésének nem a bizonyítási kötelezettség megfordítása, hanem jól körülírt törvényi szankciói vannak.
- [9] Kifogásolta továbbá, hogy a támadott bírói ítélet a bizonyítási terhet jogellenesen megfordító adóhatósági álláspontot teljes mértékben elfogadta, döntését kellő mértékben nem indokolta meg.
- [10] Az indítványozó álláspontja alapján a fentiek szerint az adóhatósági és bírósági döntések az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdése, a XIII. cikk (1) bekezdése, a XXIV. cikk (1) bekezdése, a XXVIII. cikk (1) bekezdése, valamint a 28. cikkének sérelmét idézték elő.

- [11] 3. Az alkotmányjogi panasz az alábbiak miatt nem befogadható.
- [12] 3.1. Az Alkotmánybíróság tanácsa a továbbiakban az Abtv. 56. § (2) bekezdése értelmében mérlegelési jogkörében vizsgálta az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt tartalmi feltételeit. E vizsgálat elvégzése során az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a jogerős bírósági ítélet ellen benyújtott alkotmányjogi panasz határidőben érkezett, és azt az Abtv. 27. §-a szerint benyújtásra jogosult és érintett felperes nyújtotta be jogorvoslati jogának kimerítését követően, az indítványozó csatolta jogi képviselője meghatalmazását.
- [13] Az indítvány annyiban határozott kérelmet tartalmaz, hogy az indítványozó megjelöli a megsemmisíteni kért bírói döntést és az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseit. Az indítvány az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésének sérelmét azonban csak állította, de egyszerű megjelölésén túl egyáltalán nem indokolta. Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint az indítvány érdemi elbírálásának akadálya, ha az indokolás hiányosságai miatt a kérelem nem felel meg a határozottság követelményének, illetve nem kapcsolja össze alkotmányjogilag értékelhető módon az Alaptörvény felhívott rendelkezését a sérelmezett döntéssel {3058/2016. (III. 22.) AB végzés, Indokolás [11]}.
- [14] Az Alaptörvény 27. § (1) bekezdés a) pontja alapján akkor lehet alkotmányjogi panasszal az Alkotmánybírósághoz fordulni, ha a bírói döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti. Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény I. cikkére vonatkozó gyakorlata értelmében „az Alaptörvény vonatkozó rendelkezései az állam kötelezettségeit határozzák meg az alapjogok védelme és biztosítása érdekében, így közvetlenül ezen rendelkezések vonatkozásában sincs helye alkotmányjogi panasznak” {3024/2015. (II. 9.) AB határozat, Indokolás [32]}.
- [15] Az Alaptörvény 28. cikke egy a bíróságoknak címzett jogértelmezési segédszabálynak tekinthető. Olyan alapjogot vagy Alaptörvényben biztosított jogot tehát e rendelkezés sem deklarálni, amelyeknek sérelmére hivatkozva alkotmányjogi panaszt lehetne benyújtani {lásd például: 3231/2014. (IX. 22.) AB határozat, Indokolás [7]}.
- [16] A fentiek alapján tehát az Alkotmánybíróság az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésében és XXVIII. cikk (1) bekezdésében megfogalmazott tisztességes hatósági és bírósági eljáráshoz való jog tekintetében tudta értékelni az alkotmányjogi panasz befogadhatóságát a továbbiakban.
- [17] 3.2. Az Abtv. 29. §-a értelmében az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvényellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadható be. Ez a feltétel a jelen ügyben benyújtott panasz vonatkozásában nem teljesült.
- [18] Az Alkotmánybíróság hangsúlyozza, hogy a hatalommegosztás rendszerében a többi állami szervnek a bíróságok jogértelmezését el kell ismernie {lásd: 3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [14]}. Kirívó jogértelmezési hibák megvalósulásának hiányában a jogszabályokat a bíróságok önállóan értelmezik, és az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki {3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [13]}.
- [19] Az Alkotmánybíróság rámutat arra, hogy alkotmányjogi panasz alapján eljárva is csak az alkotmányossági szempontokat vizsgálja, tartózkodik attól, hogy a jogszabályok értelmezésre és azok alkalmazására hivatott bíróságok tevékenységét törvényességi-jogalkalmazási kérdésekben felülbírálja. „Az a tény, hogy az eljáró bíróságok az indítványozó által irányadónak tartott értelmezéstől eltérően értelmezték az alkalmazott jogi normát, önmagában nem veti fel a támadott bírói döntéseket érdemben befolyásoló alaptörvényellenesség kételyét, és nem alapoz meg alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést sem.” {3060/2016. (III. 22.) AB végzés, Indokolás [41]}
- [20] A tisztességes hatósági eljáráshoz való jog sérelmét az indítványozó az adóhatósági jogértelmezés és számlák hitelességének körében folytatott bizonyítási eljárás szerinte jogsértő voltára alapította. A tisztességes bírósági eljáráshoz való jog megsértését pedig arra tekintettel állította, hogy az eljáró bíróság az adóhatóság jogi érveit megerősítő ítéletet hozott, illetve azt – nézete szerint – nem támasztotta kellően alá jogszabályi hivatkozásokkal.
- [21] Az Alkotmánybíróság ezzel összefüggésben arra emlékeztet, hogy a bíróságok indokolási kötelezettségéből nem következik az indítványozó szubjektív elvárásait kielégítő mélységű érvrendszer bemutatása {30/2014. (IX. 30.) AB határozat, Indokolás [89]}, illetve „az Alkotmánybíróság a rendes bíróságoktól eltérően nem a felülbírálatra alkalmasság szempontjából vizsgálja a bíróságok indokolási kötelezettségének teljesítését” {3003/2012. (VI. 21.) AB végzés, Indokolás [4]}. Mindemellett az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a támadott bírói ítélet kifejezetten vizsgálta az indítványozó bizonyítási kötelezettségével kapcsolatos, már az adó-

hatóság eljárása folyamán is előadott aggályait, amelynek során a vonatkozó eljárási szabályok felhívásával döntött azok megalapozatlanságáról.

- [22] Egyebekben az Alkotmánybíróság azt is megállapította, hogy az indítványozó alkotmányjogi panaszában a bíróság által alkalmazott jogszabályok körét, a bírói törvényértelmezés és bizonyítékértékelés helyességét, valamint a bíróságok által mindezekből levont következtetéseket vitatja. Az indítványozó tehát valójában nem alkotmányossági szempontból kérte az ítélet megsemmisítését, hanem azt kívánta elérni, hogy az alapeljárásban elfoglalt bírói álláspontot szakjogi felülmérlegeléssel változtassa meg az Alkotmánybíróság.
- [23] Az Alkotmánybíróság jogköre – a fentiekben hivatkozottak szerint – arra terjed ki, hogy kiküszöbölje a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet. Következésképpen a bizonyítékok bírói mérlegelésének, és a bírósági eljárás teljes egészének ismételt felülbírálatára nem rendelkezik hatáskörrel [lásd: 3231/2012. (IX. 28.) AB végzés, Indokolás [4]; 3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [13]].
- [24] Az Alkotmánybíróság összességében arra a következtetésre jutott, hogy az indítvány nem tartalmaz olyan pontosan körülírt alaptörvény-ellenességet, amelyet alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésként lehetne értékelni, vagy amely felvetné a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kérdését.
- [25] 4. A fentiekre tekintettel az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz az Abtv. 27. és 29. §-aiban foglaltaknak nem felelt meg, ezért azt az Abtv. 56. § (2) bekezdése alapján, az 56. § (3) bekezdésére figyelemmel, valamint az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) és h) pontjára tekintettel az alkotmányjogi panaszt visszautasította.

Budapest, 2020. július 14.

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Czine Ágnes
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Horváth Attila
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Juhász Miklós
előadó alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Sulyok Tamás
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/455/2020.

• • •

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3339/2020. (VIII. 5.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Pfv.II.20.837/2019/9. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselője (dr. Alberti György ügyvéd) útján az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a szerinti alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz a Kúria Pfv.II.20.837/2019/9. számú ítéletének és a Budapesti IV. és XV. Kerületi Bíróság 14.P.IV.22.394/2016/49. számú ítéletének alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérve.
- [2] 2. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügy előzményei és a panaszban foglaltak az alábbiak szerint foglaltak össze.
- [3] 2.1. Az indítványozó 2002 tavaszán kötött szóbeli megállapodás alapján 10 000 000 Ft-ot fizetett testvérének annak fejében, hogy édesanyjuk halála után megszerzi a testvére örökrészét képező ingatlan (a továbbiakban: ingatlan) tulajdonrészét. Az indítványozó édesanyja 2004. október 5. napján elhunyt. Dr. Székely Margit közjegyző a 2005. január 18. napján kelt 1140.Kjő.XIII.336/04/4. számú végzésével az indítványozó és testvére által a hagyatéki tárgyaláson kötött egyezségét jóváhagyta, és az örökhagyó hagyatékát képező ingatlant 18 000 000 Ft értékben az indítványozó tulajdonába adta; 1/2 tulajdoni hányadát törvényes öröklés, a további 1/2 tulajdoni hányadát – a testvérének törvényes örökrészét – ajándékozás jogcímén.
- [4] Az indítványozó és felesége életközössége 2006. szeptember 11. napján megszűnt. A házastársi vagyontársaság megszüntetése iránti perben az indítványozó felesége vitatta azt, hogy az ingatlan az indítványozó különvagyona lenne, mivel azt nem ajándékozás útján, hanem visszterhesen szerezte a házasság és az életközösség fennállása alatt. Mivel az ingatlannal kapcsolatosan létrejött megállapodás érvénytelensége csak külön perben volt tisztázható, az indítványozó felesége keresetet nyújtott be a Budapesti IV. és XV. Kerületi Bírósághoz (a továbbiakban: elsőfokú bíróság) az indítványozóval mint I. rendű alperessel, és testvérel mint II. rendű alperessel szemben a hagyatékátadó végzésbe foglalt egyezség alapján létrejött ajándékozási szerződés semmisségének megállapítása iránt (a továbbiakban: alapügy). Az elsőfokú bíróság a 2018. június 6. napján kelt, 14.P.IV.22.394/2016/49. számú ítéletében (a továbbiakban: elsőfokú ítélet) a kereseti kérelemnek helyt adott, és megállapította az ajándékozási szerződés semmisségét, mivel az alperesek között létrejött adásvételi szerződést leplezett.
- [5] Az elsőfokú ítélettel szemben az indítványozó fellebbezéssel élt, amelyet a Fővárosi Törvényszék (a továbbiakban: másodfokú bíróság) a 2019. február 1. napján kelt, 43.Pf.636.407/2018/6. számú ítéletével alaposnak találta, ezért az elsőfokú ítéletet megváltoztatta és a keresetet elutasította.
- [6] A jogerős másodfokú ítélettel szemben az alapügy felperese felülvizsgálati kérelmet terjesztett elő, amelyben jogerős ítélet hatályon kívül helyezését, az elsőfokú ítélet helybenhagyását kérte. A Kúria 2019. november 19. napján kelt, Pfv.II.20.837/2019/9. számú ítéletében a felülvizsgálati kérelmet alaposnak találta, így a másodfokú ítéletet hatályon kívül helyezte és az elsőfokú ítéletet helybenhagyta.
- [7] 2.2. Az indítványozó az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panaszt terjesztett elő, kérve az elsőfokú ítélet és a felülvizsgálati eljárásban született ítélet alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését. Az indítvány szerint az ítéletek az Alaptörvény R) cikkét, T) cikkét, a XIII. cikk (1) bekezdését, a XXIV. cikk (1) bekezdését, a XXVIII. cikk (1) bekezdését, a XXVIII. cikk (7) bekezdését, a 25. cikk (3) bekezdését, a 26. cikk (1) bekezdését és a 28. cikkét sértették meg.

- [8] Az indítványozó szerint az elsőfokú bíróság és a Kúria nem vette figyelembe döntése során a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 365. § (1) és (3) bekezdéseit, továbbá a XXV. számú Polgári Elvi Döntés (a továbbiakban: PED) I. pontját, valamint az elsőfokú ítélet önellentmondást tartalmaz a vételár mértékével kapcsolatban. Megítélése szerint ez ellentétes az Alaptörvény R) és T) cikkeivel, mert a Kúria jogalkotói felhatalmazás nélkül, jogot alkotva végezte jogalkalmazói tevékenységét. Álláspontja szerint ez a bírák törvénynek való alávetettségét is sérti, a PED figyelmen kívül hagyása pedig a jogalkalmazás egységének az elvével [Alaptörvény 25. cikk (3) bekezdés] ellentétes. Az indítványozó előadta, hogy a támadott ítéletekben szereplő jogértelmezés a józan észnek nem felel meg (Alaptörvény 28. cikk), emiatt az indokolási kötelezettség elmulasztásán keresztül tisztességes eljáráshoz [Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdés] és a tulajdonhoz való [Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdés] jogai sérültek. Mindemellett a tisztességes eljáráshoz való jogának sérelmével összefüggésben az indítványozó azt is állította, hogy a Kúria az ítéletét iratellenesen, a valós tényeket semmibe véve, a valótlan és bizonyítatlan állításokat valónak fogadva el, hozta meg. Az indítványozó szerint egy perdöntő bizonyítékkal – az ingatlan ellenérték fejében történő megszerzését alátámasztó videofelvétellel – kapcsolatban hozzá kérdést nem intéztek, előkészítő iratát semmibe vették, értelmezése szerint ez az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdéséből levezethető fegyverek egyenlőségének elvével összeegyeztethetetlen.
- [9] 3. Az Alkotmánybíróságnak az Abtv. 56. §-a alapján mindenekelőtt azt kellett megvizsgálnia, hogy az alkotmányjogi panasz a befogadhatóság törvényi feltételeinek eleget tesz-e.
- [10] 3.1. Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy az indítványozó a panaszt az Abtv. 30. § (1) bekezdésében foglalt hatvan napos határidőn belül nyújtotta be, mivel a Kúria ítéletét 2019. december 17. napján vette kézhez, indítványát 2020. február 11. napján terjesztette elő az elsőfokú bíróság útján. Jogi képviselője meghatalmazását csatolta, s jogosult alkotmányjogi panasz benyújtására, mivel az alapügyben fél volt, ami érintettségét megalapozza. A Kúria felülvizsgálati eljárásban született ítéletével szemben a jogorvoslat kizárt, így az indítvány e tekintetben is megfelel a törvényi feltételeknek.
- [11] 3.2. A panasz a határozott kérelem követelményeinek [Abtv. 52. § (1b) bekezdés] csak részben tesz eleget.
- [12] Az indítványozó az Alaptörvény több olyan rendelkezésének megsértésére is hivatkozott, amely alkotmányjogi panasz alapjául nem szolgálhat, mivel nem Alaptörvényben biztosított jogot tartalmaz. Emiatt – Abtv. 52. § (1b) bekezdés a) pontjára tekintettel – érdemi vizsgálat tárgyát nem képezhetik a panasznak az Alaptörvény R) cikkére, T) cikkére, a 25. cikk (3) bekezdésére, a 26. cikk (1) bekezdésére és a 28. cikkére alapított részei [lásd például az R) cikk vonatkozásában: 3294/2019. (XI. 18.) AB határozat Indokolás [40]; a T) cikk vonatkozásában: 3121/2015. (VII. 9.) AB határozat Indokolás [89]; a 25. cikk (3) bekezdés vonatkozásában: 3088/2019. (IV. 26.) AB határozat Indokolás [16]; a 26. cikk (1) bekezdés vonatkozásában: 3121/2015. (VII. 9.) AB határozat Indokolás [89]; a 28. cikk vonatkozásában: 3231/2014. (IX. 22.) AB határozat, Indokolás [7]].
- [13] A panasz nem tartalmazza az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésének és XXVIII. cikk (7) bekezdésének vonatkozásában „az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének lényegét” [Abtv. 52. § (1b) bekezdés b) pont], illetve az „indítványban foglalt kérelem részletes indokolását” [Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pont]. Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint nem alkalmas az indítvány az érdemi elbírálásra, ha megjelöli ugyan az Alaptörvénynek azt a rendelkezését, amelyet sérülni vél, de nem indokolja meg – nem tartalmaz részletes érvelést arra vonatkozóan –, hogy az Alaptörvény megjelölt rendelkezésével miért ellentétes a bírói döntés [3075/2016. (IV. 18.) AB határozat, Indokolás [19]; 3231/2016. (XI. 18.) AB határozat, Indokolás [26]].
- [14] A fentiek miatt a panasznak csak az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésére és XIII. cikk (1) bekezdésére alapított részei felelnek meg az indítványok határozottságával kapcsolatos valamennyi feltételnek.
- [15] 3.3. Az Abtv. 29. §-a a befogadhatóság feltételeként határozza meg, hogy az – egyéb törvényi feltételeknek megfelelő – alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet tartalmazzon vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel. E két feltétel alternatív jellegű, így az egyik fennállása önmagában is megalapozza az Alkotmánybíróság érdemi eljárását [pl. 21/2016. (XI. 30.) AB határozat, Indokolás [20]; 34/2013. (XI. 22.) AB határozat, Indokolás [18]]. A feltételek meglétének vizsgálata az Alkotmánybíróság mérlegelési jogkörébe tartozik.
- [16] A tisztességes eljáráshoz való jog, illetve az indítványban hivatkozott elemei vonatkozásában az Alkotmánybíróság az alábbiakat emeli ki.

- [17] Az indítványozó elsősorban a Kúriának – és az azzal azonos jogi álláspontot osztó elsőfokú bíróságnak – a Ptk. 365. §-hoz és a XXV. számú PED-hez kapcsolódó jogértelmezését kifogásolta. Az Alkotmánybíróság kiemeli, hogy az ítéletek indítványozó által kifogásolt, állítólagos értelmezési hibái a támadott bírói döntéseknek olyan törvényértelmezési, illetve a Kúria mérlegelési jogkörébe tartozó szakjogi kérdések, amelyeknek alkotmányosági felülbírálatára nincs lehetőség.
- [18] Az indítványozó a Kúria indokolási kötelezettségének megsértését az indokolásba foglalt érvelés logikai hibáira vezette vissza. Ennek kapcsán az Alkotmánybíróság itt is hangsúlyozza, hogy „önmagában az a körülmény, hogy az indítványozó nem ért egyet a bíróságok döntésével és annak indokolásával, nem elégséges érv a támadott döntés alaptörvény-ellenességének alátámasztására” {3364/2017. (XII. 22.) AB végzés, Indokolás [21]}.
- [19] Az indítványozó a fegyveregyenlőség elvének sérelmére vonatkozó érvelésével kapcsolatban az Alkotmánybíróság kiemeli, hogy az indítványozónak volt lehetősége a bizonyítékok bíróság elé tárására, továbbá az ellenérdekű fél bizonyításának vitatására. A tényállás megállapítása, a bizonyítékok értékelése, és mérlegelése az eljárási jogi szabályokban a jogalkalmazó számára fenntartott feladat {3237/2012. (IX. 28.) AB végzés, Indokolás [12]; 3309/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [5]}. Ennek fényében az Alkotmánybíróságnak nincs hatásköre arra, hogy a bíróság ténymegállapítási folyamatát felülbírálja, illetve a bíróság mérlegelését, annak okszerűségét megkérdőjelezze.
- [20] Az alkotmányjogi panasz az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tulajdonhoz való jog sérelmét arra alapozta, hogy az elsőfokú bíróság és a Kúria eljárása nem felelt meg az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt követelményeknek. Mivel a fentiek szerint a tisztességes eljáráshoz való jog indítványban foglalt elemeinek sérelme nem merült fel, megállapítható, hogy az indítvány ezen része is a bírói mérlegelés felülbírálatára irányul. Az Alkotmánybíróság ismételten rámutat, hogy alkotmányjogi panasz „nem tekinthető a bírósági szervezeten belül jogorvoslattal (már) nem támadható bírósági határozatok által okozott valamennyi jogsérelm orvoslása eszközének, azaz ez a jogorvoslat nem jelenti a rendes bíróságok jogalkalmazási gyakorlatának általános felülvizsgálatát, aminek következtében az Alkotmánybíróság burkoltan negyedfokú bírósággá válna” {3198/2013. (X. 22.) AB végzés, Indokolás [22]}.
- [21] Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint az indítvány nem tartalmaz olyan alkotmányjogilag értékelhető érvet és a konkrét ügy sajátosságainak vizsgálata során sem merült fel olyan körülmény, ami arra engedne következtetni, hogy ez az eljárás alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vetne fel vagy a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet eredményezne.
- [22] 4. A fentiek alapján az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz az Abtv. 27. és 29. §-aiban foglaltaknak nem felelt meg. Az Alkotmánybíróság ezért az Abtv. 56. § (2) bekezdése alapján, az 56. § (3) bekezdésére figyelemmel, valamint az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) és h) pontjára tekintettel az alkotmányjogi panaszt visszautasította.

Budapest, 2020. július 14.

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Czine Ágnes
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Horváth Attila
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Juhász Miklós
előadó alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Sulyok Tamás
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/463/2020.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3340/2020. (VIII. 5.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Fővárosi Törvényszék 72.Pf.636.207/2019/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. A jogi képviselő nélkül eljáró indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panaszában kérte a Fővárosi Törvényszék 72.Pf.636.207/2019/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését, valamint az ügyben „hatáskörrel rendelkező, azaz érdemben döntené képes, megfelelő bíróság kijelölését”.
- [2] 2. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügy előzményei és a panaszban foglaltak az alábbiak szerint foglalkoznak össze.
- [3] Az indítványozó a Nagykovács Város Önkormányzat kulturális központjának igazgatói feladatának ellátására pályázatot nyújtott be. Az önkormányzat az igazgatói feladatok ellátásával egy másik pályázót bízott meg.
- [4] Az indítványozó álláspontja szerint mind a pályázati eljárás, mind az azt lezáró 5/2014. (II. 14.) számú önkormányzati határozat jogsértő, aminek következtében őt hátrány érte, ezért a kormányhivaltól kérte panaszának kivizsgálását, a döntéshozatali eljárás és a határozat felülvizsgálatát. A kormányhivatal megállapította, hogy a döntéshozatali eljárás megfelelt a jogszabályoknak, a képviselő-testület – mérlegelési jogkörében hozott – határozata a törvényességi vizsgálatnak nem tárgya [Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény 132. § (4) bekezdés c) pont].
- [5] Az indítványozó a kormányhivatal alperest a módosított keresete szerint joggal való visszaélés miatt törvényességi felügyeleti eljárás lefolytatására kérte kötelezni. Az elsőfokú bíróság érdemben elbírálván a keresetet, azt elutasította. Az indítványozó fellebbezését követően a másodfokú bíróság az elsőfokú ítéletet hatályon kívül helyezte, és a pert, – a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény 251. § (1) bekezdése alapján, figyelemmel a 157. § a) pontjára, illetve a 130. § (1) bekezdésének f) pontjára – megszüntette, mert az alperest a törvényességi felügyelet körében megillető jogkör gyakorlásának módja, az annak során megtett intézkedések vizsgálata nem tartozik polgári peres útra.
- [6] Az Abtv. 27. §-a alapján benyújtott panaszában az indítványozó az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes hatósági eljáráshoz, valamint a XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdésében foglalt tisztességes bírósági eljáráshoz fűződő, továbbá a jogorvoslathoz való alapjogainak sérelmét állította.
- [7] 3. Az Abtv. 56. § (1) és (2) bekezdésében foglaltak alapján mindenképp az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról kell döntené, ezért az Alkotmánybíróság elsőként azt vizsgálta, hogy az indítvány megfelel-e az az alkotmányjogi panasz előterjesztésére vonatkozó, törvényben meghatározott követelményeknek.
- [8] Az indítványozó a Fővárosi Törvényszék 72.Pf.636.207/2019/2. számú végzése ellen az alkotmányjogi panaszt az Abtv. 30. § (1) bekezdése szerint megállapított határidőn belül nyújtotta be. Az indítványozó a bírói döntés alapjául szolgáló eljárásban felperes volt, így érintettsége megállapítható, úgyszintén az is, hogy jogorvoslati lehetőségét kimerítette. Az indítványozó részben megjelölte az Alkotmánybíróság hatáskörére vonatkozó törvényi rendelkezéseket, a sérelmezett bírói döntést, továbbá kifejezett kérelmet terjesztett elő annak megsemmisítésére, megjelölte az Alaptörvény megsérteni vélt rendelkezéseit. Az indítvány a határozott kérelem Abtv. 52. § (1b) bekezdésében megjelölt törvényi feltételének azonban csak részben felel meg.

- [9] Az indítványozó a tisztességes hatósági eljáráshoz való alapjog megsértéseként arra hivatkozott, hogy a kormányhivatal a törvényességi felügyeleti hatáskörében nem indított eljárást az általa jogsértőnek vélt 5/2014. (II. 14.) számú önkormányzati határozat miatt. Az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésével kapcsolatban a panasz nem tartalmaz alkotmányjogilag értékelhető érvelést arra nézve, hogy a sérelmezett bírói döntés miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezésével. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint alkotmányjogilag értékelhető indokolás hiányában az indítvány nem felel meg az Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pontjai szerinti követelménynek, és ekként nem alkalmas érdemi elbírálásra {lásd: 3080/2019 (IV. 17.) AB határozat, Indokolás [27]; 3272/2018. (VII. 20.) AB végzés, Indokolás [34]}.
- [10] A fentiek miatt a panasznak csak az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdésére alapított részei felelnek meg az indítványok határozottságával kapcsolatos valamennyi feltételnek.
- [11] 4. Az Abtv. 29. §-a a befogadhatóság tartalmi feltételeként határozza meg, hogy az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet tartalmazzon vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel. E két feltétel alternatív jellegű, így az egyik fennállása önmagában is megalapozza az Alkotmánybíróság érdemi eljárását {erről elsőként lásd: 3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30]; 3217/2020. (VI. 19.) AB határozat, Indokolás [23]}.
- [12] 4.1. Az indítványozó az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdésének sérelmét abban jelölte meg, hogy a másodfokú bíróság a per megszüntetésével párhuzamosan nem intézkedett keresetének a hatáskörrel rendelkező bírósághoz történő áttételéről, a keresetlevélnek a megfelelő bírósághoz való áttétele kapcsán már az elsőfokú bíróságnak intézkednie kellett volna.
- [13] Annak megítélése, hogy az eljáró bíróságok helyesen alkalmazták-e a hatáskör megállapítására vonatkozó eljárási szabályokat, olyan szakjogi kérdés, amelynek elbírálása a rendes bíróságok, és nem az Alkotmánybíróság feladata {3042/2020. (II. 24.) AB végzés, Indokolás [31]}. Az Alkotmánybíróság ebből fakadóan nem rendelkezik hatáskörrel arra, hogy a perorvoslati bíróság jogköréhez tartozó, szakjogi vagy kizárólag törvényértelmezési kérdésben állást foglaljon {3042/2020. (II. 24.) AB végzés, Indokolás [32]; 3003/2012. (VI. 21.) AB végzés, Indokolás [4]}.
- [14] 4.2. Az indítványozó az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésének sérelmét illetően kifogásolta azt is, hogy a másodfokú bíróság további jogorvoslatot nem biztosított a számára, véleménye szerint a jogorvoslathoz való alapjoga csak formálisan lett biztosítva.
- [15] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó jogorvoslati jogát az alkotmányjogi panasz alapját képző ügyben gyakorolta, a „valamely más szervhez, vagy ugyanazon szervezeten belüli magasabb fórumhoz fordulás” lehetősége {9/2013. (III. 6.) AB határozat, Indokolás [28]} biztosított volt, a bíróság a jogorvoslati kérelem alapján lefolytatott másodfokú eljárásban hozta meg a döntését, az indítványozó élhetett a jogorvoslathoz való jogával, ettől tehát nem volt elzárva.
- [16] 5. A kifejtettek alapján az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz az Abtv. 27. és 29. §-aiban foglalt feltételeknek nem felelt meg, ezért az Abtv. 56. § (2) bekezdése alapján, az 56. § (3) bekezdésére figyelemmel, valamint az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) és h) pontjára tekintettel azt visszautasította.

Budapest, 2020. július 14.

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Czine Ágnes
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Horváth Attila
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Juhász Miklós
előadó alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Sulyok Tamás
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/308/2020.

• • •

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3341/2020. (VIII. 5.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Pfv.IV.21.575/2018/8. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítása és megsemmisítése iránt előterjesztett alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az Adevinta Classified Hungary Korlátolt Felelősségű Társaság (a továbbiakban: indítványozó) jogi képviselője, a Nagy-Baranyi Ügyvédi Iroda (ügyintéző: dr. Nagy-Baranyi Nóra ügyvéd) útján az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panaszt terjesztett az Alkotmánybíróság elé a Kúria Pfv.IV.21.575/2018/8. számú ítélete ellen, annak alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérve.
- [2] 2. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügy előzményei és a panaszban foglaltak az alábbiak szerint foglalhatók össze.
- [3] 2.1. Az indítványozó védjegybitorlás és jellegbitorlás megállapítása és ezek jogkövetkezményeinek alkalmazására irányuló per (a továbbiakban: alapügy) felperese.
- [4] Az indítványozó alapítói 1999. december 1. napján indították el a „hasznaltauto.hu” *domain* néven keresztül elérhető, használt autókval kapcsolatos hirdetési szolgáltatásukat, amelyet az indítványozó 2001. augusztus 17-i alapítása óta végez. Az indítványozó a jogosultja a 2004. május 17-i elsőbbségű, 188.321 lajstromszámú „Hasznaltauto.hu”, valamint a 2005. december 1-jai elsőbbségű, 187.831 lajstromszámú „Használtautó” színes ábrás védjegyeknek, továbbá a 2005. november 9-i elsőbbségű, 192.489 lajstromszámú „hasznaltauto.hu” szövegvédjegyeknek. Mindhárom védjegy oltalma kiterjed – egyebek mellett – a 35. osztályba sorolt reklámozás, kereskedelmi ügyletek és kereskedelmi adminisztráció szolgáltatásokra.
- [5] Az alapügy alperese szintén 1999 óta üzemelteti a használt autók hirdetések tartalmazó, „autoweb.hu” *domain* néven keresztül elérhető internetes oldalát. 2001. október 2. napján regisztráltatta a „hasznaltauto.com” *domain* nevet, amelyet 2002 májusa óta az „autoweb.hu” internetes oldalon elérhető szolgáltatására irányít át. Ezen internetes oldal bal felső sarkában alkalmazza a „hasznaltauto” és az „autoweb.hu” szóelemek kombinációjából képzett ábrás megjelölést.
- [6] Az indítványozó az alperes tevékenységét, az internetes oldalán használt vizuális- és szóelemeket ismerte, azok használatát nemcsak tartósan – csaknem 12 éven keresztül – tűrte, hanem a felek együtt is működtek. Az indítványozó 2017. január 10. napján kelt levelében azonban felszólította az alperest a *domain* név és a „hasznaltauto” megjelölés használatának abbahagyására, amelynek teljesítésétől az elzárkózott.
- [7] 2.2. Az indítványozó 2017. február 10. napján keresetet nyújtott be az alperessel szemben a Fővárosi Törvényszékhez (a továbbiakban: elsőfokú bíróság) elsődlegesen a védjegyek és földrajzi árujelzők oltalmáról szóló 1997. évi XI. törvény (a továbbiakban: Vt.) alapján – az elsőbbségi naptól fennálló – védjegybitorlás megállapítását, másodlagosan a tisztességtelen piaci magatartás és versenykorlátozás tilalmáról szóló 1996. évi LVII. törvény (a továbbiakban: Tptv.) alapján jellegbitorlás megállapítását és ezek jogkövetkezményeinek alkalmazását kérve. Az elsőfokú bíróság a 2018. január 17. napján kelt, 3.P.21.763/2017/24. számú ítéletében megállapította, hogy az alperes 2017. január 10. napja óta bitorolja az indítványozó védjegyét, s nem fogadta el az alperesnek a Vt. 17. §-ában szereplő belenyugvás szabályára alapított védekezését.
- [8] Az alperesi fellebbezés nyomán másodfokon eljáró Fővárosi Ítéltábla a 2018. június 12. napján kelt, 8.Pf.20.488/2018/5. számú ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta.

- [9] Az alperes felülvizsgálati kérelemmel élt. A Kúria a 2020. január 15. napján kelt, Pfv.IV.21.575/2018/8. számú ítéletével a jogerős ítéletet hatályon kívül helyezte, az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatta és a védjegybitorlás megállapítása iránti keresetet elutasította, az elsőfokú bíróságot a tisztességtelen piaci magatartással és a jogsértés megállapítása és jogkövetkezményeinek alkalmazása iránt másodlagosan előterjesztett kereset elbírálása tárgyában új eljárásra és új határozat hozatalára utasította.
- [10] 2.3. A Kúria ítéletével szemben az indítványozó alkotmányjogi panaszt nyújtott be annak alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérve. Az indítványozó szerint az ítélet az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tulajdonhoz való jogát sérti. Okfejtése szerint az a tény, hogy az alperes nem rendelkezett a Vt. 5. § (2) bekezdés a) pontja által meghatározott korábbi jogokkal, a Vt. 17. §-a szerinti korábbi jogosulti pozíciójára való hivatkozását kizárja, így az indítványozóra a belenyugvás szabálya nem alkalmazható. Mivel pedig a védjegyjog az iparjogvédelem terrénumába tartozik, a szerzői és iparjogvédelmi jogok pedig az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint a tulajdonhoz való jog körébe sorolhatók, a Kúria jogértelmezése kiüresíti és lényeges tartalmában korlátozza a védjegyjogosulti jogait. Értelmezése szerint abból következően, hogy a védjegyjogi igények *quasi* tulajdonjogi igények, azok nem évülnek el, így a védjegyjogosultnak a védjegybitorlóval szemben időkorlát nélkül fel kell tudnia lépni.
- [11] Az indítványozó szerint a védjegyjogok csorbítása az Alaptörvény M) cikkének (2) bekezdésébe foglalt tisztességes gazdasági verseny torzítását is okozza.
- [12] Az indítványozó hivatkozott arra is, hogy a rendes bíróság elmulasztotta az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdését alkalmazni az ügyére, így nem állapította meg azt sem, hogy az alapjog-korlátozáshoz megkövetelt törvényi szintű szabályozás hiányzik, valamint a szükségességi és arányossági teszt többi részének sem felel meg a kúriai indokolás.
- [13] A panasz szerint a Kúria ítélete az európai joggal is ellentétes. Az uniós jog sérelmét – az E) cikket fel nem hívva – arra alapítja a panasz, hogy a belenyugvásnak a kúriai ítéletbe foglalt értelmezése nem áll összhangban az Európai Parlament és Tanács 2008/95/EGK Irányelvében (a továbbiakban: Régi Védjegy Irányelv) foglaltakkal, továbbá az Európai Parlament és Tanács 2015/2436 Irányelvével (a továbbiakban: Új Védjegy Irányelv) sem. Erre tekintettel az indítványozó a kúriai ítélet nemzetközi szerződésbe ütközésének vizsgálatát kérte a panaszában.
- [14] 3. Az Alkotmánybíróságnak az Abtv. 56. §-a alapján mindenképp azt kellett megvizsgálnia, hogy az alkotmányjogi panasz a befogadhatóság törvényi feltételeinek eleget tesz-e.
- [15] 3.1. Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy az indítványozó a panaszt az Abtv. 30. § (1) bekezdésében foglalt hatvan napos határidőn belül nyújtotta be, mivel a Kúria ítéletét 2020. február 24-én vette kézhez, a panaszt 2020. április 21-én nyújtotta be az elsőfokú bíróságnál, elektronikus úton. Jogi képviselője meghatalmazását csatolta. Az indítványozó jogosult alkotmányjogi panasz benyújtására, mivel az alapügyben fél volt, ami érintettségét megalapozza. A panasz a Kúria felülvizsgálati eljárásban született ítéletének azon részét támadja, amely a jogerős ítéletet hatályon kívül helyezte és az elsőfokú ítéletet megváltoztatta. A panasz az ítéletnek a másodlagos kereseti kérelemre vonatkozó részeit nem érinti, amelyben megismételt eljárásra kerül sor. Emiatt a kúriai ítélet az elsődleges kereseti kérelemmel kapcsolatos eljárást lezárja, azzal szemben a jogorvoslat kizárt, így az indítvány e tekintetben is megfelel a törvényi feltételeknek.
- [16] 3.2. A panasz a határozott kérelem követelményeinek [Abtv. 52. § (1b) bekezdés] csak részben tesz eleget.
- [17] A kúriai ítélet nemzetközi szerződésbe ütközését állító indítványi elemmel összefüggésben az Alkotmánybíróság rámutat arra, hogy bírói döntés nemzetközi szerződésbe ütközésének vizsgálatára nincs hatásköre [lásd például 3258/2017. (X. 10.) AB végzés, Indokolás [16], ezt megerősíti 3093/2020. (IV. 23.) AB végzés Indokolás [20]], emiatt az érdemi vizsgálatra nem alkalmas.
- [18] Az indítványozó az Alaptörvény több olyan rendelkezésének megsértésére is hivatkozott, amelyek alkotmányjogi panasz alapjául nem szolgálhatnak, mivel nem az Alaptörvényben indítványozók részére biztosított jogot tartalmaznak. Emiatt nem képezhetik érdemi vizsgálat tárgyát a panaszban az Alaptörvény M) cikk (2) bekezdésére [lásd például 3108/2016. (VI. 3.) AB végzés, Indokolás [23], ezt megerősíti 3002/2020. (II. 4.) AB határozat Indokolás [26]], valamint az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdésére [lásd például: 3231/2014. (IX. 22.) AB végzés Indokolás [8]; 3024/2015. (II. 9.) AB határozat, Indokolás [32]], alapított részei.

- [19] A fentiek miatt a panasznak csak az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésére alapított részét vizsgálta az Alkotmánybíróság.
- [20] 3.3. Az Abtv. 29. §-a a befogadhatóság feltételeként határozza meg, hogy az – egyéb törvényi feltételeknek megfelelő – alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet tartalmazzon vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel. E két feltétel alternatív jellegű, így az egyik fennállása önmagában is megalapozza az Alkotmánybíróság érdemi eljárását [pl. 21/2016. (XI. 30.) AB határozat, Indokolás [20]; 34/2013. (XI. 22.) AB határozat, Indokolás [18]]. A feltételek meglétének vizsgálata az Alkotmánybíróság mérlegelési jogkörébe tartozik.
- [21] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésének megsértése körében megjelölt, feltételezett alapjogi sérelmet kizárólag a Vt. belenyugvásra vonatkozó szabályának – az alsóbb fokú bíróságokéval egybehangzó – saját és a Kúria mint felülvizsgálati bíróság értelmezésének különbözőségéből vezette le, ezért az indítvány ezen része a bírói mérlegelés felülbírálatára irányul. Az Alkotmánybíróság hangsúlyozza, hogy nem foglalhat állást a bíróság döntési jogkörébe tartozó bizonyítékértékelési, szakjogi vagy kizárólag törvényértelmezési kérdésben [3392/2012. (XII. 30.) AB végzés, Indokolás [6]; 3017/2013. (I. 28.) AB végzés, Indokolás [3]; 3028/2014. (II. 17.) AB végzés, Indokolás [12]; 3098/2014. (IV. 11.) AB végzés, Indokolás [28]]. Az Alkotmánybíróság ismételten rámutat, hogy alkotmányjogi panasz „nem tekinthető a bírósági szervezeten belül jogorvoslattal (már) nem támadható bírósági határozatok által okozott valamennyi jogsérelem orvoslása eszközének, azaz ez a jogorvoslat nem jelenti a rendes bíróságok jogalkalmazási gyakorlatának általános felülvizsgálatát, aminek következtében az Alkotmánybíróság burkoltan negyedfokú bírósággá válna” [3198/2013. (X. 22.) AB végzés, Indokolás [22]].
- [22] Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint az indítvány nem tartalmaz olyan alkotmányjogilag értékelhető érvet és a konkrét ügy sajátosságainak vizsgálata során sem merült fel olyan körülmény, ami alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vetne fel, vagy a bírói döntés érdemére kiható alaptörvény-ellenesség kételyét támasztaná alá.
- [23] 4. A fentiek alapján az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz az Abtv. 27. és 29. §-aiban foglaltaknak nem felelt meg. Az Alkotmánybíróság ezért az Abtv. 56. § (2) bekezdése alapján, az 56. § (3) bekezdésére figyelemmel, valamint az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) és h) pontjára tekintettel az alkotmányjogi panaszt visszautasította.

Budapest, 2020. július 14.

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Czine Ágnes
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Horváth Attila
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Juhász Miklós
előadó alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Sulyok Tamás
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/833/2020.

• • •

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3342/2020. (VIII. 5.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a közigazgatási perrendtartásról szóló 2017. évi I. törvény 80. § (1)–(3) bekezdései, valamint a Miskolci Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 101.K.27.807/2018/28. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. A jogi képviselővel (dr. Tóth Balázs ügyvéd) eljáró indítványozó alkotmányjogi panaszindítványt terjesztett elő, amelyet a Miskolci Közigazgatási és Munkaügy Bíróság (a továbbiakban: KMB) 101.K.27.807/2018/30/I. számú végzésével továbbította az Alkotmánybíróságnak. Alkotmányjogi panaszában – az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 26. § (1) bekezdése alapján – a közigazgatási perrendtartásról szóló 2017. évi I. törvény (a továbbiakban: Kp.) 80. § (1)–(3) bekezdései, valamint a KMB 101.K.27.807/2018/28. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése sérelmére hivatkozással kérte.
- [2] Az alkotmányjogi panaszra okot adó ügy lényege az alábbiak szerint foglalható össze.
- [3] A Heves Megyei Kormányhivatal HE-HAT/934-22/2018. számú határozatával elrendelte az indítványozó tulajdonában álló ingatlanok kisajátítását. Az indítványozó a kisajátítást elrendelő határozat ellen keresetet terjesztett elő a KMB-nél. A KMB a kisajátítás jogalapját és annak összecszerűségét egyaránt vitató keresetet 101.K.27.807/2018/28. számú ítéletével elutasította.
- [4] Az indítványozó az Abtv. 26. § (1) bekezdése alapján benyújtott panaszában azt sérelmezte, hogy a Kp. 80. § (1), (2) és (3) bekezdései alapján a hatóság érdemi döntését (határozatát) közigazgatási perben felülvizsgáló bíróság a megelőző (hatósági) eljárásban kirendelt szakértőt alkalmazta a perben a kártalanítás összegének megállapításával összefüggésben. Mindez – szól az indítványozó érvelése – sérti az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdés szerinti tisztességes bírósági eljáráshoz való jogát. Álláspontja szerint a hatósági eljárást lefolytató, és annak keretei között szakértőt kirendelő közigazgatási szerv a közigazgatási per alpereseként eltérő pozícióba kerül, már nem illeti meg az eljárás lefolytatásának – ezen belül a bizonyításnak – a joga, így a hatóság által a megelőző eljárásban kirendelt szakértő bírósági eljárásban történő alkalmazásának törvényi előírása a bírósági eljárást tisztességtelenné és egyoldalúvá teszi. A Kp. indítvánnyal támadott rendelkezései az indítványozó szerint kógens jellegűek, amelyeknek köszönhetően a perben eljáró bíróság a közigazgatási szerv határozatához kötve van. E körben az indítványozó az Alaptörvény vonatkozó cikkelyének megjelölése nélkül a „jogorvoslati alkotmányos jog” korlátozására is hivatkozott. Az indítvány az Abtv. 27. §-ának megjelölése nélkül, a Kp. támadott rendelkezéseinek alaptörvény-ellenességét állítva kérte a KMB 101.K.27.807/2018/28. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását.
- [5] 2. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 50. § (1) bekezdése és az Ügyrend 5. § (1) bekezdése alapján tanácsban járt el az ügyben. Az Abtv. 56. § (1) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság először az alkotmányjogi panasz befogadásáról dönt, amelynek során az eljáró tanács vizsgálja, hogy az indítvány megfelel-e az alkotmányjogi panasz befogadhatóságára vonatkozó törvényi – formai és tartalmi – feltételeknek, különösen a 26–27. §-ok szerinti érintettség, a jogorvoslat kimerítése, valamint a 29–31. § szerinti követelményeknek.
- [6] Az Alkotmánybíróság először az Abtv. 26. § (1) bekezdése alapján benyújtott panasz befogadását bírálta el, majd a bírói döntés alaptörvény-ellenességének megállapítására irányuló panasz befogadásáról döntött.
- [7] Az indítványozó az Abtv. 30. § (1) bekezdésében meghatározott hatvan napos határidőben nyújtotta be az alkotmányjogi panaszt, a jogerős ítéletet 2019. december 9-én vette kézhez, panaszát 2020. január 10-én, határidőben terjesztette elő az elsőfokú bíróság útján.

- [8] 2.1. Az indítványozó az alkotmánybíróági vizsgálat tárgyaként a Kp. 80. § (1), (2) és (3) bekezdéseit jelölte meg. Panaszának indokolásában azt a rendelkezést tartja sérelmesnek, amely szerinte a közigazgatási perben eljáró bíróság számára kötelezővé teszi a megelőző eljárásban részt vett szakértő perbeli kirendelését. Az indítványozó emiatt állította az Alaptörvény *fair* (tisztességes) eljárást deklaráló, XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelmét. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó által „kötelezésnek” tekinthető rendelkezést a Kp. 80. § (1) bekezdése tartalmazza {vö. 5/2020. (I. 29.) AB határozat (a továbbiakban: Abh.), Indokolás [25]–[35]}, ezért úgy tekintette, hogy az alkotmányjogi panasz e rendelkezés ellen irányul. A Kp. 80. § (2) és (3) bekezdései vonatkozásában indítványozó kérelme nem tesz eleget az Abtv. 52. § (1b) bekezdésében foglalt követelményeknek, ugyanis az indítvány nem tartalmaz arra vonatkozó indokolást, hogy a Kp. 80. § (2) és (3) bekezdései miatt és mennyiben sértik az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdését. Az Alkotmánybíróság jelen ügyben is hangsúlyozza: „Indokolás hiányában a kérelem nem felel meg határozottság Abtv. 52. § (1b) bekezdésében írt követelményének, annak elbírálására nincs lehetőség.” {34/2014. (XI. 14.) AB határozat, Indokolás [212]} A kérelem tehát ebben a tekintetben nem felel meg az Abtv. 52. § (1b) bekezdés *b)* és *e)* pontjában írt feltételnek.
- [9] Az Alkotmánybíróság megállapítja továbbá, hogy bírói kezdeményezés alapján eljárva (amelynek alapja éppen kisajátítással összefüggő közigazgatási per volt) a Kp. indítvánnyal támadott 80. § (1) bekezdését az Abh.-ban már vizsgálta az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésével, azon belül is a hatékony bírói jogvédelem érvényesülésének követelményével összefüggésben. Döntésében kitért a Kp. bizonyítási rendszere és a polgári perekre vonatkozó szabályanyag egymáshoz való viszonyára is (vö.: Abh., Indokolás [65]). E döntésében az Alkotmánybíróság megállapította: „Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében deklarált tisztességes bírósági eljáráshoz való jogból nem következik, hogy a közigazgatási per *fair* (méltányos) jellege csupán új szakértői vélemény beszerzésével lenne megőrizhető. [...] A vizsgált szabályozás nem akadályozza azt, hogy a bíróság elvégezze a közigazgatási döntés törvényességének teljes körű vizsgálatát, ideértve a támadott szakértői vélemény tartalmát is. A támadott fordulat nem zárja ki új szakértő kirendelésének indítványozását abban az esetben, ha a szakértő által adott kiegészítés, felvilágosítás sem szünteti meg a peres fél kellően alátámasztott aggályait. A Kp. és a Pp. [a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény] szabályai alapján a szakértői vélemény megkérdőjelezhető, újabb szakértő kirendelése sem tiltott, vagyis nincs kivéve a bizonyítékok rendszeréből. A jogalkotó a Kp. vonatkozó szabályának megalkotásával nem zárta ki a jogkérdésben történő bírói felülvizsgálatot, nem szűkült ugyanis a közigazgatási határozat megalapozottsága szempontjából szükséges bizonyítási eljárás lefolytatása.” (Indokolás [64]–[65])
- [10] Az Abtv. 31. § (1) bekezdése úgy rendelkezik: „Ha alkotmányjogi panasz vagy bírói kezdeményezés alapján az alkalmazott jogszabály vagy jogszabályi rendelkezés Alaptörvénnyel való összhangjáról az Alkotmánybíróság már döntött, ugyanazon jogszabályra, illetve jogszabályi rendelkezésre és ugyanazon Alaptörvényben biztosított jogra, valamint azonos alkotmányjogi összefüggésre hivatkozással – ha a körülmények alapvetően nem változtak meg – nincs helye az alaptörvény-ellenesség megállapítására irányuló alkotmányjogi panasznak, valamint bírói kezdeményezés alaptörvény-ellenesség megállapítására irányuló vizsgálatának.” Mivel az Abh.-ban foglaltakhoz képest a körülmények alapvetően nem változtak meg, az Alkotmánybíróság ugyanazon jogszabályi rendelkezést [Kp. 80. § (1) bekezdése], az Alaptörvény ugyanazon rendelkezésével [XXVIII. cikk (1) bekezdése] összefüggésben, ugyanazon alkotmányossági érvelés alapján nem vizsgálja.
- [11] Ezért az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt az Abtv. 56. § (3) bekezdése és az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *b)* pontja alapján visszautasította.
- [12] 2.2. Az indítványozó panaszában a KMB 101.K.27.807/2018/28. számú ítélete alaptörvény-ellenességének a megállapítását is kérte. E kérelem a határozottság Abtv. 52. § (1b) bekezdésében felsorolt követelményeinek a következők szerint nem tesz eleget. Nem tartalmazza a beadvány: a) azt a törvényi rendelkezést, amely megállapítja az Alkotmánybíróság hatáskörét az indítvány elbírálására (Abtv. 27. §-a); b) az eljárás megindításának indokait, az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének lényegét az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése vonatkozásában; c) indokolást arra nézve, hogy a sérelmezett bírósági döntés az indítványozó álláspontja szerint miért ellentétes az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésével.
- [13] Az indítványozó az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése sérelmét a Kp. 80. § (1) bekezdésével összefüggésben állította. Arra vonatkozó indokolást, hogy a KMB megjelölt döntése miért ellentétes az Alaptörvénnyel, a panasz nem tartalmaz. „Indokolás hiányában a kérelem nem felel meg határozottság Abtv. 52. § (1b) bekezdésében írt követelményének, annak elbírálására nincs lehetőség.” {34/2014. (XI. 14.) AB határozat, Indokolás

[212]] A kérelem tehát ebben a tekintetben nem felel meg az Abtv. 52. § (1b) bekezdés *b)* és *e)* pontjában írt feltételnek.

- [14] 3. Mivel a kifejtettek szerint az alkotmányjogi panasz részben ítélt dolog, részben pedig nem felelt meg az Abtv. 52. § (1b) bekezdés *a)* *b)* *c)* és *e)* pontjának, az Alkotmánybíróság azt az Abtv. 56. § (1)–(3) bekezdése alapján eljárva, az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *b)* és *h)* pontjai alapján visszautasította.

Budapest, 2020. július 14.

Dr. Szabó Marcel s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Dienes-Oehm Egon
alkotmánybíró helyett

Dr. Szabó Marcel s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Hörchneré dr. Marosi Ildikó
előadó alkotmánybíró helyett

Dr. Szabó Marcel s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Salamon László
alkotmánybíró helyett

Dr. Szabó Marcel s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szalay Péter
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/169/2020.

• • •

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3343/2020. (VIII. 5.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a közigazgatási perrendtartásról szóló 2017. évi I. törvény 80. § (1)–(3) bekezdései, valamint a Miskolci Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 101.K.27.806/2018/28. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. A jogi képviselővel (dr. Tóth Balázs ügyvéd) eljáró indítványozó alkotmányjogi panaszindítványt terjesztett elő, amelyet a Miskolci Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság (a továbbiakban: KMB) 101.K.27.806/2018/30/I. számú végzésével továbbította az Alkotmánybíróságnak. Alkotmányjogi panaszában – az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 26. § (1) bekezdése alapján – a közigazgatási perrendtartásról szóló 2017. évi I. törvény (a továbbiakban: Kp.) 80. § (1)–(3) bekezdései, valamint a KMB 101.K.27.806/2018/28. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése sérelmére hivatkozással kérte.
- [2] Az alkotmányjogi panaszra okot adó ügy lényege az alábbiak szerint foglalható össze.
- [3] A Heves Megyei Kormányhivatal HE-HAT/935-21/2018. számú határozatával elrendelte az indítványozó tulajdonában álló ingatlanok kisajátítását. Az indítványozó a kisajátítást elrendelő határozat ellen keresetet terjesztett elő a KMB-nél. A KMB a kisajátítás jogalapját és annak összecszerúságát egyaránt vitató keresetet 101.K.27.806/2018/28. számú ítéletével elutasította.
- [4] Az indítványozó az Abtv. 26. § (1) bekezdése alapján benyújtott panaszában azt sérelmezte, hogy a Kp. 80. § (1), (2) és (3) bekezdései alapján a hatóság érdemi döntését (határozatát) közigazgatási perben felülvizsgáló bíróság a megelőző (hatósági) eljárásban kirendelt szakértőt alkalmazta a perben a kártalanítás összegének megállapításával összefüggésben. Mindez – szól az indítványozó érvelése – sérti az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdés szerinti tisztességes bírósági eljáráshoz való jogát. Álláspontja szerint a hatósági eljárást lefolytató, és annak keretei között szakértőt kirendelő közigazgatási szerv a közigazgatási per alpereseként eltérő pozícióba kerül, már nem illeti meg az eljárás lefolytatásának – ezen belül a bizonyításnak – a joga, így a hatóság által a megelőző eljárásban kirendelt szakértő bírósági eljárásban történő alkalmazásának törvényi előírása a bírósági eljárást tisztességtelenné és egyoldalúvá teszi. A Kp. indítvánnyal támadott rendelkezései az indítványozó szerint kógens jellegűek, amelyeknek köszönhetően a perben eljáró bíróság a közigazgatási szerv határozatához kötve van. E körben az indítványozó az Alaptörvény vonatkozó cikkelyének megjelölése nélkül a „jogorvoslati alkotmányos jog” korlátozására is hivatkozott. Az indítvány az Abtv. 27. §-ának megjelölése nélkül, a Kp. támadott rendelkezéseinek alaptörvény-ellenességét állítva kérte a KMB 101.K.27.806/2018/28. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását.
- [5] 2. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 50. § (1) bekezdése és az Ügyrend 5. § (1) bekezdése alapján tanácsban járt el az ügyben. Az Abtv. 56. § (1) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság először az alkotmányjogi panasz befogadásáról dönt, amelynek során az eljáró tanács vizsgálja, hogy az indítvány megfelel-e az alkotmányjogi panasz befogadhatóságára vonatkozó törvényi – formai és tartalmi – feltételeknek, különösen a 26–27. §-ok szerinti érintettség, a jogorvoslat kimerítése, valamint a 29–31. § szerinti követelményeknek.
- [6] Az Alkotmánybíróság először az Abtv. 26. § (1) bekezdése alapján benyújtott panasz befogadását bírálta el, majd a bírói döntés alaptörvény-ellenességének megállapítására irányuló panasz befogadásáról döntött.
- [7] Az indítványozó az Abtv. 30. § (1) bekezdésében meghatározott hatvan napos határidőben nyújtotta be az alkotmányjogi panaszt, a jogerős ítéletet 2019. december 9-én vette kézhez, panaszát 2020. január 10-én, határidőben terjesztette elő az elsőfokú bíróság útján.

- [8] 2.1. Az indítványozó az alkotmánybíróági vizsgálat tárgyaként a Kp. 80. § (1), (2) és (3) bekezdéseit jelölte meg. Panaszának indokolásában azt a rendelkezést tartja sérelmesnek, amely szerinte a közigazgatási perben eljáró bíróság számára kötelezővé teszi a megelőző eljárásban részt vett szakértő perbeli kirendelését. Az indítványozó emiatt állította az Alaptörvény *fair* (tisztességes) eljárást deklaráló, XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelmét. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó által „kötelezésnek” tekinthető rendelkezést a Kp. 80. § (1) bekezdése tartalmazza {vö. 5/2020. (I. 29.) AB határozat (a továbbiakban: Abh.), Indokolás [25]–[35]}, ezért úgy tekintette, hogy az alkotmányjogi panasz e rendelkezés ellen irányul. A Kp. 80. § (2) és (3) bekezdései vonatkozásában indítványozó kérelme nem tesz eleget az Abtv. 52. § (1b) bekezdésében foglalt követelményeknek, ugyanis az indítvány nem tartalmaz arra vonatkozó indokolást, hogy a Kp. 80. § (2) és (3) bekezdései miért és mennyiben sértik az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdését. Az Alkotmánybíróság jelen ügyben is hangsúlyozza: „Indokolás hiányában a kérelem nem felel meg határozottság Abtv. 52. § (1b) bekezdésében írt követelményének, annak elbírálására nincs lehetőség.” {34/2014. (XI. 14.) AB határozat, Indokolás [212]} A kérelem tehát ebben a tekintetben nem felel meg az Abtv. 52. § (1b) bekezdés *b)* és *e)* pontjában írt feltételnek.
- [9] Az Alkotmánybíróság megállapítja továbbá, hogy bírói kezdeményezés alapján eljárva (amelynek alapja éppen kisajátítással összefüggő közigazgatási per volt) a Kp. indítvánnyal támadott 80. § (1) bekezdését az Abh.-ban már vizsgálta az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésével, azon belül is a hatékony bírói jogvédelem érvényesülésének követelményével összefüggésben. Döntésében kitért a Kp. bizonyítási rendszere és a polgári perekre vonatkozó szabályanyag egymáshoz való viszonyára is (vö.: Abh., Indokolás [65]). E döntésében az Alkotmánybíróság megállapította: „Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében deklarált tisztességes bírói eljáráshoz való jogból nem következik, hogy a közigazgatási per *fair* (méltányos) jellege csupán új szakértői vélemény beszerzésével lenne megőrizhető. [...] A vizsgált szabályozás nem akadályozza azt, hogy a bíróság elvégezze a közigazgatási döntés törvényességének teljes körű vizsgálatát, ideértve a támadott szakértői vélemény tartalmát is. A támadott fordulat nem zárja ki új szakértő kirendelésének indítványozását abban az esetben, ha a szakértő által adott kiegészítés, felvilágosítás sem szünteti meg a peres fél kellően alátámasztott aggályait. A Kp. és a Pp. [a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény] szabályai alapján a szakértői vélemény megkérdőjelezhető, újabb szakértő kirendelése sem tiltott, vagyis nincs kivéve a bizonyítékok rendszeréből. A jogalkotó a Kp. vonatkozó szabályának megalkotásával nem zárta ki a jogkérdésben történő bírói felülvizsgálatot, nem szűkölt ugyanis a közigazgatási határozat megalapozottsága szempontjából szükséges bizonyítási eljárás lefolytatása.” (Indokolás [64]–[65])
- [10] Az Abtv. 31. § (1) bekezdése úgy rendelkezik: „Ha alkotmányjogi panasz vagy bírói kezdeményezés alapján az alkalmazott jogszabály vagy jogszabályi rendelkezés Alaptörvénnyel való összhangjáról az Alkotmánybíróság már döntött, ugyanazon jogszabályra, illetve jogszabályi rendelkezésre és ugyanazon Alaptörvényben biztosított jogra, valamint azonos alkotmányjogi összefüggésre hivatkozással – ha a körülmények alapvetően nem változtak meg – nincs helye az alaptörvény-ellenesség megállapítására irányuló alkotmányjogi panasznak, valamint bírói kezdeményezés alaptörvény-ellenesség megállapítására irányuló vizsgálatának.” Mivel az Abh.-ban foglaltakhoz képest a körülmények alapvetően nem változtak meg, az Alkotmánybíróság ugyanazon jogszabályi rendelkezést [Kp. 80. § (1) bekezdése], az Alaptörvény ugyanazon rendelkezésével [XXVIII. cikk (1) bekezdése] összefüggésben, ugyanazon alkotmányossági érvelés alapján nem vizsgálja.
- [11] Ezért az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt az Abtv. 56. § (3) bekezdése és az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *b)* pontja alapján visszautasította.
- [12] 2.2. Az indítványozó panaszában a KMB 101.K.27.806/2018/28. számú ítélete alaptörvény-ellenességének a megállapítását is kérte. E kérelem a határozottság Abtv. 52. § (1b) bekezdésében felsorolt követelményeinek a következők szerint nem tesz eleget. Nem tartalmazza a beadvány: a) azt a törvényi rendelkezést, amely megállapítja az Alkotmánybíróság hatáskörét az indítvány elbírálására (Abtv. 27. §-a); b) az eljárás megindításának indokait, az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének lényegét az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése vonatkozásában; c) indokolást arra nézve, hogy a sérelmezett bírói döntés az indítványozó álláspontja szerint miért ellentétes az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésével.
- [13] Az indítványozó az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése sérelmét a Kp. 80. § (1) bekezdésével összefüggésben állította. Arra vonatkozó indokolást, hogy a KMB megjelölt döntése miért ellentétes az Alaptörvénnyel, a panasz nem tartalmaz. „Indokolás hiányában a kérelem nem felel meg határozottság Abtv. 52. § (1b) bekezdésében írt követelményének, annak elbírálására nincs lehetőség.” {34/2014. (XI. 14.) AB határozat, Indokolás

[212]] A kérelem tehát ebben a tekintetben nem felel meg az Abtv. 52. § (1b) bekezdés *b)* és *e)* pontjában írt feltételnek.

- [14] 3. Mivel a kifejtettek szerint az alkotmányjogi panasz részben ítélt dolog, részben pedig nem felelt meg az Abtv. 52. § (1b) bekezdés *a)* *b)* *c)* és *e)* pontjának, az Alkotmánybíróság azt az Abtv. 56. § (1)–(3) bekezdése alapján eljárva, az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *b)* és *h)* pontjai alapján visszautasította.

Budapest, 2020. július 14.

Dr. Szabó Marcel s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Dienes-Oehm Egon
alkotmánybíró helyett

Dr. Szabó Marcel s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Hörchneré dr. Marosi Ildikó
előadó alkotmánybíró helyett

Dr. Szabó Marcel s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Salamon László
alkotmánybíró helyett

Dr. Szabó Marcel s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szalay Péter
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/170/2020.

• • •

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3344/2020. (VIII. 5.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Kfv.II.37.979/2019/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítványt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselője (dr. Méhes László ügyvéd) útján az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panaszt nyújtott be, amelyben az Alaptörvény 28. cikke, XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdésének sérelmére hivatkozással a Kúria felülvizsgálati kérelem befogadása tárgyában hozott Kfv.II.37.979/2019/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte.
- [2] Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügyben a hatóság az indítványozó gyermekeinek védelembe vételét rendelte el, azonban a felperes anya keresete alapján eljáró bíróság a határozatot megváltoztatta, és a védelembe vételt megszüntette. Az indítványozó az eljárásban alperesi érdekeltként vett részt, és e minőségében fordult a Kúriához felülvizsgálati kérelemmel. A Kúria a közigazgatási perrendtartásról szóló 2017. évi I. törvény (a továbbiakban: Kp.) 3. § (3) bekezdése, 100. § (2) bekezdése, 115. § (2) bekezdése és 118. § (1) bekezdése alkalmazásával a felülvizsgálati kérelmet visszautasította arra hivatkozással, hogy a kérelem befogadási okot nem jelölt meg. Indokolása szerint a felülvizsgálati kérelmet előterjesztő fél kötelessége, hogy „megjelölje azon okot vagy okokat, amelyek alapján a jogorvoslati kérelem befogadható”. A „Kúria a jogerős ítélettel kapcsolatosan megjelölt jogszabálysértéseket is kizárólag a megjelölt befogadási okkal összefüggésben vizsgálhatja, ezért a befogadási ok, valamint a jogszabálysértések megjelölésének kötelezettsége egymástól nem választható el” (lásd: Kfv. II.37.979/2019/2. számú végzés, Indokolás [11]).
- [3] Az indítványozó úgy véli, a Kúria olyan tartalmi hiányosságra hivatkozással utasította vissza a felülvizsgálati kérelmet, amelyet a törvény nem tartalmaz, mert sem nyelvtani, sem logikai értelmezés útján nem vezethető le a Kp.-ből – továbbá a Kp. javaslatához fűzött indokolásból sem következik –, hogy a kérelmező kötelezettsége lenne a befogadhatóság okának a felülvizsgálati kérelemben történő megjelölése. Mivel a Kúria nem a jogalkotó szándékával, a jogszabály szövegének céljával és az Alaptörvénnyel összhangban értelmezte az eljárási rendelkezéseket, döntése sérti az Alaptörvény 28. cikkét. A jogszabályi rendelkezéseket sértő döntés továbbá „méltánytalan, igazságtalan és nem tisztességes”, és ezért nem felel meg az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének sem. Végezetül – hangzik az indítvány – a Kúria befogadást visszautasító döntése megfosztotta az indítványozót az érdemi döntéstől, az alsóbb fokú bírósági döntés által okozott jogsérelem orvoslásának lehetőségétől, végeredményben a hatékony jogvédelemtől, ami a jogorvoslathoz való jog sérelmét eredményezte [Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdés].
- [4] 2. Az Abtv. 56. § (2) bekezdése alapján, megvizsgálva a befogadhatóság feltételeit a jelen ügyben, a következőket lehetett megállapítani.
- [5] 2.1. A támadott kúriai végzést az indítványozó jogi képviselője 2019. október 15-én vette át elektronikus úton, és a panasz 2019. december 13-án – az Abtv. 30. § (1) bekezdésében meghatározott hatvan napos határidőn belül – érkezett az elsőfokú bírósághoz. A kérelmező alkotmányjogi panasz benyújtására indítványozói jogosultsággal rendelkezik és a felülvizsgálati kérelem benyújtójaként érintettnek is minősül, jogorvoslati lehetőségeit kimerítette, a jogi képviselő a meghatalmazását csatolta. A Kúria befogadást megtagadó végzése a bírósági eljárást befejező egyéb döntésnek minősül, és alkotmányjogi panasszal támadható [lásd: 3245/2019. (X. 17.) AB végzés, Indokolás [14]; 3188/2020. (V. 27.) AB végzés, Indokolás [11]].

- [6] Az alkotmányjogi panasz részben – az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdése vonatkozásában – eleget tesz az Abtv. 27. § (1) bekezdés a) pontjában írt feltételnek, amely szerint az indítvány Alaptörvényben biztosított jog sérelmére alapítható. Az Alaptörvény 28. cikke ugyanakkor az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint nem tartalmaz az indítványozó számára Alaptörvényben biztosított jogot [lásd például: 3127/2017. (V. 30.) AB végzés, Indokolás [19]; 3309/2019. (XI. 18.) AB végzés, Indokolás [10]], ezért e vonatkozásban nincs lehetőség érdemi elbírálásra.
- [7] A kérelem megfelel a határozottság Abtv. 52. § (1b) bekezdésében írt követelményének: a) tartalmazza azt a törvényi rendelkezést, amely megállapítja az Alkotmánybíróság hatáskörét az indítvány elbírálására, továbbá azt, amely az indítványozó indítványozói jogosultságát megalapozza (Abtv. 27. §); b) az eljárás megindításának indokait (az indítványozó felülvizsgálati kérelmét nem fogadta be a Kúria); c) az Alkotmánybíróság által vizsgálandó bírósági döntést (a Kúria Kfv.II.37.979/2019/2. számú végzése); d) az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseit [Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdés]; e) indokolást arra nézve, hogy a sérelmezett bírósági döntés miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezéseivel, valamint f) kifejezett kérelmet arra, hogy az Alkotmánybíróság állapítsa meg a Kúria ítéletének alaptörvény-ellenességét és semmisítse meg azt.
- [8] 2.2. Az Abtv. 29. §-a szerint az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be.
- [9] A befogadhatóság feltételeivel kapcsolatban emlékeztetni szükséges arra, hogy az Alkotmánybíróságnak részletesen kimunkált és következetesen alkalmazott gyakorlata van az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdése tartalmát érintően. Jelen ügy ehhez képest nem vet fel olyan új, alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést, amely a panasz befogadását és érdemi elbírálását indokolná.
- [10] Az Alkotmánybíróság jelen ügyben is megerősíti azon korábbi, hasonló tárgyú ügyben kifejtett álláspontját, amely szerint „[a] Kúria azon döntése, mely – a Kp. 118. § (1) bekezdése alapján – a felülvizsgálati kérelmet előterjesztő peres féltől várja el, hogy a kérelem befogadhatóságát az ott taxatív felsorolt valamely okra hivatkozva maga indokolja, és e jogszabályhelyet úgy értelmezi, miszerint a befogadás feltétele – a formai okokból történő visszautasíthatóságon túl – az ilyen okok kérelmező általi, tartalmi jellegű bizonyítása, nem vet fel alkotmányossági problémát” [3023/2020. (II. 10.) AB végzés, Indokolás [18]; hasonlóan: 3188/2020. (V. 27.) AB végzés, Indokolás [21]]. „Annak megítélése, hogy a felülvizsgálati kérelem befogadásának feltételei fennállnak-e vagy sem, nem alkotmányossági, hanem szakjogi-törvényértelmezési kérdés, melyben az Alkotmánybíróság – következetes gyakorlatának megfelelően – a Kúria döntését nem bírálhatja felül. [3365/2019. (XII. 16.) AB végzés, Indokolás [21]; 3308/2019. (XI. 18.) AB végzés, Indokolás [20]]” [3188/2020. (V. 27.) AB végzés, Indokolás [22]].
- [11] Az Alkotmánybíróság a fentiekén túl rámutat arra is, hogy következetes gyakorlata alapján az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésében biztosított jogorvoslathoz való jog a rendes jogorvoslatokra vonatkozik, ebből következően nem terjed ki a felülvizsgálatra, mint rendkívüli jogorvoslatra, így nem hozható összefüggésbe a felülvizsgálat során hozott bírói döntéssel [lásd legutóbb a jelenlegihez hasonló ügyben: 3203/2020. (VI. 11.) AB végzés, Indokolás [10]].
- [12] Összefoglalva: a korábbi döntéseiben írtakra is figyelemmel az Alkotmánybíróság jelen ügyben nem talált olyan körülményt, amelyet az Alaptörvény felhívott rendelkezéseivel összefüggésben alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésként vagy a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességgént lehetne értékelni, és amely ezért az indítvány érdemi vizsgálatát indokolná.
- [13] 3. A fentiek szerint az alkotmányjogi panasz részben nem felel meg az indítványokkal szemben támasztott törvényi feltételeknek, részben pedig az Abtv. 29. §-ában írt befogadási kritériumoknak, ezért azt az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (1)–(3) bekezdése alapján eljárva, az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) és h) pontjai alapján visszautasította.

Budapest, 2020. július 14.

Dr. Szabó Marcel s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Dienes-Oehm Egon
alkotmánybíró helyett

Dr. Szabó Marcel s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó
előadó alkotmánybíró helyett

Dr. Szabó Marcel s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Salamon László
alkotmánybíró helyett

Dr. Szabó Marcel s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szalay Péter
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/2062/2019.

• • •

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3345/2020. (VIII. 5.) AB VÉGGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 46.K.32.771/2017/41. számú ítélete, a fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségük biztosításáról szóló 1998. évi XXVI. törvény 2012. május 1. és 2019. december 31. között hatályos 23. § (1) bekezdés a)–h) pontjai, továbbá a súlyos fogyatékoság minősítésének és felülvizsgálatának, valamint a fogyatékosági támogatás folyósításának szabályairól szóló 141/2000. (VIII. 9.) Korm. rendelet 2013. április 1. és 2019. december 31. között hatályos 1. § (1)–(8) bekezdései alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. A jogi képviselővel (dr. Belcsák Róbert Ferenc ügyvéd) eljáró indítványozó alkotmányjogi panaszt terjesztett elő az Alkotmánybíróságnál, az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 26. § (1) bekezdése és 27. §-a alapján, melyben részben a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 46.K.32.771/2017/41. számú ítélete, részben pedig az ügyében alkalmazott, a fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségük biztosításáról szóló 1998. évi XXVI. törvény (a továbbiakban: Fot.) 23. § (1) bekezdés a)–h) pontjai és a súlyos fogyatékoság minősítésének és felülvizsgálatának, valamint a fogyatékosági támogatás folyósításának szabályairól szóló 141/2000. (VIII. 9.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Fot. Vhr.) 1. § (1)–(8) bekezdései alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte.
- [2] 1.1. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló eljárás során megállapított tényállás szerint Budapest Főváros Kormányhivatala VIII. Kerületi Hivatala az indítványozó fogyatékosági támogatás iránti kérelmét elutasította, tekintettel arra, hogy az indítványozó az I. fokú rehabilitációs szakértői szerv szakvéleménye szerint nem minősíthető súlyosan fogyatékosnak, illetőleg halmozottan fogyatékosnak, ezáltal pedig nem felel meg a Fot. 23. § (1) bekezdése szerinti feltételeknek.
- [3] Az indítványozó fellebbezése nyomán másodfokon eljáró Budapest Főváros Kormányhivatala az elsőfokú döntést helybenhagyta, tekintettel arra, hogy a másodfokú eljárásban kirendelt II. fokú rehabilitációs szakértői szerv szakvéleménye szerint az indítványozó nem minősül súlyos mozgásszervi fogyatékosnak, ugyanis a Fot. Vhr. 1. számú mellékletében nevesített segédeszközök állandó használatára nem szorul. A másodfokú hatóság azt is megállapította, hogy az indítványozó halláskárosodása 25. életévének betöltése után következett be.
- [4] 1.2. Az indítványozó a határozattal szemben keresettel élt, melyben arra hivatkozott, hogy a határozat azért jogszabálysértő, mert egészségi állapota megalapozza a fogyatékosági támogatásra való jogosultságát. A Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság a perben az indítványozó indítványára igazságügyi orvosszakértőt rendelt ki, majd (ugyancsak az indítványozó indítványára) elrendelte az igazságügyi orvosszakértői vélemény kiegészítését is. Az indítványozó a szakvéleményben foglaltakat nem fogadta el, elfogultsági kifogást terjesztett elő a szakértői bizottság minden tagjával szemben, és indítványozta új szakértő kirendelését is, mivel álláspontja szerint a szakvélemény hiányos, homályos és önmagával és más szakértői véleménnyel is ellentmondó. Az indítványozó kérte végezetül a bíróságot, hogy a Fot. 23. § (1) bekezdés e) pontja alaptörvény-ellenességének megállapítását kezdeményezze az Alkotmánybíróságon.
- [5] A Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 46.K.32.771/2017/41. számú ítéletével az indítványozó keresetét elutasította. A bíróság a szakvéleményt aggálymentesnek ítélte és ítélezése alapjául elfogadta, tekintettel arra, hogy a szakvélemény mind az indítványozó halláskárosodására, mind pedig mozgásszervi fogyatékoságára vonatkozóan egyértelmű választ adott, melyek alapján azt lehetett megállapítani, hogy mind az elsőfokú, mind pedig a másodfokú határozat megfelelt a jogszabályoknak. A bíróság nem találta megalapozottnak az in-

indítványozó szakértő kizárására irányuló indítványát sem, és az ítélet azt is megindokolja, hogy a bíróság megítélése szerint az ügyben alkalmazott jogszabály miért nem alaptörvény-ellenes.

- [6] 1.3. A Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság döntésével szemben az indítványozó alkotmányjogi panaszt nyújtott be az Abtv. 27. §-ára alapítva, majd a panasz kiegészítésében az Abtv. 26. § (1) bekezdése alapján az ügyében alkalmazott Fot. 23. § (1) bekezdésének a)–h) pontjai, továbbá a Fot. Vhr. 1. § (1)–(8) bekezdései alaptörvény-ellenességét is állította.
- [7] Az indítvány szerint a bírói döntés sérti az Alaptörvény III. cikk (1) bekezdését, ugyanis az igazságügyi szakértők személyes vizsgálata során nem engedték a vizsgálatokon részt venni az élettársát, és a vizsgálat körülményei összességében is komoly és közvetlen félelmet keltettek az indítványozóban.
- [8] Az indítványozó megítélése szerint a Fot., illetőleg a Fot. Vhr. támadott rendelkezései ellentétesek az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdésével és XIX. cikk (1) bekezdésével. A XV. cikk (1) bekezdésének sérelmével összefüggésben az indítványozó arra hivatkozik, hogy a Fot., illetőleg a Fot. Vhr. szabályai ellentétesek a fogyatékkal élő személyek jogairól szóló egyezmény (a továbbiakban: CRPD Egyezmény) rendelkezéseivel, melyet Magyarországon a 2007. évi XCII. törvény hirdetett ki. Az indítvány arra is kitér, hogy az Alkotmánybíróság az 1/2018. (IV. 6.) AB határozatában (a továbbiakban: Abh.) már megállapította, hogy a Fot. egyes rendelkezései nem ellentétesek az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdésével, azonban az Alkotmánybíróság a rendelkezés alaptörvény-ellenességét a XV. cikk (1) bekezdésével összefüggésben még nem vizsgálta.
- [9] A Fot., illetőleg a Fot. Vhr. támadott szabályai az indítványozó szerint ellentétesek végezetül az Alaptörvény XIX. cikk (1) bekezdésével is, ugyanis az indítványozó megítélése szerint nincs olyan alapvető jog vagy alkotmányos érték, amely kényszerítő okként felhívható lenne az indítványozó szociális támogatáshoz való alapjogával szemben, és a jogkorlátozás különösen nem terjedhet odáig, hogy a szabályozás valakit teljesen kizárjon a fogyatékkal élő támogatások köréből.
- [10] 2. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (1) bekezdésében meghatározottak szerint elsőként az alkotmányjogi panasz befogadhatósága törvényi feltételeinek fennállását vizsgálta meg.
- [11] 2.1. Az Abtv. 30. § (1) bekezdése alapján az Abtv. 26. § (1) bekezdése és 27. § szerinti alkotmányjogi panaszt a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül lehet írásban benyújtani. A Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság ítéletét az indítványozó jogi képviselője 2019. december 9. napján vette át, míg az alkotmányjogi panaszt 2020. január 30. napján, határidőben nyújtotta be. A jogi képviselővel eljáró indítványozó csatolta az eljáró jogi képviselő meghatalmazását. Az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit kimerítette, így az indítvány e tekintetben is megfelel a törvényi feltételeknek. Az indítványozó jogosultnak és érintettnek is tekinthető, mivel saját egyedi ügyével összefüggésben terjesztette elő az Abtv. 26. § (1) bekezdésére, illetőleg 27. §-ára alapított alkotmányjogi panaszát.
- [12] 2.2. Az Alkotmánybíróság elsőként az Abtv. 27. § szerinti panaszt vizsgálta meg. Az Abtv. 27. § (1) bekezdése alapján az alkotmányjogi panasz benyújtásának törvényi feltétele, hogy az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát közvetlenül az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés sértse. Az indítványozó ugyanakkor a III. cikk (1) bekezdésének sérelmét nem a bíróság döntésével, hanem az igazságügyi szakértők személyes vizsgálatával összefüggésben állítja, mely a támadott bírói döntéssel csak közvetetten, annyiban függ össze, hogy a szakvéleményt a bíróság felhasználta. Mindez azt jelenti, hogy az alkotmányjogi panasz ebben az elemében nem felel meg az Abtv. 27. § (1) bekezdése szerinti törvényi feltételnek.
- [13] 2.3. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 26. § (1) bekezdése szerinti panasszal összefüggésben az alábbiakat állapította meg.
- [14] Az indítványozó alkotmányjogi panaszában a Fot. 23. § (1) bekezdés a)–h) pontjai, valamint a Fot. Vhr. 1. § (1)–(8) bekezdései alaptörvény-ellenességét állította. Az Abtv. 26. § (1) bekezdése szerinti alkotmányjogi panasz keretében csak olyan jogszabály alaptörvény-ellenességére lehet hivatkozni, mely az ügyben folytatott bírósági eljárásban alkalmazásra került. Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy a bírósági eljárásban kizárólag a Fot. 23. § (1) bekezdés b), e) és h) pontja, illetőleg a Fot. Vhr. 1. § (2), (5) és (8) bekezdése minősül alkalmazott szabálynak. Mindez egyben azt is jelenti, hogy az alkotmányjogi panasz a Fot. 23. § (1) bekezdés a), c), d), f) és

- g) pontjai, valamint a Fot. Vhr. 1. § (1), (3)–(4) és (6)–(7) bekezdései tekintetében nem felel meg az Abtv. 26. § (1) bekezdése szerinti követelménynek.
- [15] Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy az alkotmányjogi panasz a Fot. 23. § (1) bekezdés b) pontja, valamint a Fot. Vhr. 1. § (2) bekezdése alaptörvény-ellenességét csupán állítja, azonban arra vonatkozó indokolást nem tartalmaz, ezért az alkotmányjogi panasz ezen elemeiben nem felel meg a határozott kérelem Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pontja szerinti követelményének.
- [16] Az Alkotmánybíróság az Abh.-ban vizsgálta a Fot. Vhr. 1. § (5) bekezdés c) pontja Alaptörvény XV. cikk (2) és (5) bekezdésébe, valamint XIX. cikkébe ütközését, tekintettel arra, hogy a szabály indokolatlanul tesz különbséget a fogyatékosági támogatást igénylő személyek között a tekintetben, hogy a támogatást igénylő személy fennálló mozgáskorlátozottsággal járó állapota mozgásszervi eredetű betegségből ered-e vagy sem. Az indítványozó a Fot. Vhr. 1. § (5) bekezdés c) pontjának alaptörvény-ellenességét a XV. cikk (1) bekezdésére és a XIX. cikk (1) bekezdésére tekintettel állítja, azonban a panasz tartalmilag (az Abh.-val egyezően) a XV. cikk (2) bekezdésének hatálya alá tartozik. Az Abh.-ban az Alkotmánybíróság ugyan (a bírói kezdeményezés elutasítása mellett) mulasztásban megnyilvánuló alaptörvény-ellenesség fennálltát állapította meg, azonban a jogalkotó a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság ítéletének meghozataláig (2019. november 22.) jogalkotási kötelezettségének nem tett eleget. Az Alkotmánybíróság ennek megfelelően megállapítja, hogy az ügyben alkalmazott szabály az Abh.-ban vizsgált rendelkezésekkel teljes mértékben azonos volt. Az Alkotmánybíróság éppen ezért arra a következtetésre jutott, hogy az indítvány a Fot. Vhr. 1. § (5) bekezdés c) pontja vonatkozásában ítélt dolognak (*res iudicata*) minősül, tekintettel arra, hogy az alkotmányjogi panasz az Alkotmánybíróság által érdemben már elbírált jogszabályi rendelkezés vizsgálatára irányul, és az indítványozó az Alaptörvény ugyanazon rendelkezésére és azonos alkotmányos összefüggésre hivatkozással kéri az alaptörvény-ellenesség megállapítását. Az Alkotmánybíróság ezért a Fot. Vhr. 1. § (5) bekezdés c) pontja tekintetében az Abtv. 31. § (1) bekezdése szerinti törvényi feltétel fennállását állapította meg.
- [17] Az Alkotmánybíróság megjegyzi: a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság ítéletének meghozatalát követő, 2020. január 1-i hatálybalépéssel a jogalkotó az Alkotmánybíróság határozatából fakadó jogalkotási kötelezettségének eleget téve az egyes szociális, gyermekvédelmi tárgyú, valamint egyéb kapcsolódó törvények módosításáról szóló 2018. évi CXVII. törvénnyel módosította a Fot. 23. § (1) bekezdés e) pontját, a szociális pénzbeli ellátásokkal kapcsolatos egyes kormányrendeletek módosításáról szóló 313/2019. (XII. 18.) Korm. rendelettel pedig módosította a Fot. Vhr. 1. § (5) bekezdését, valamint az 1. számú melléklet 5. és 6. pontját. Ennek megfelelően a Fot. 23. § (1) bekezdés e) pontja immáron (az Abh.-val összhangban) lehetőséget biztosít a nem mozgásszervi betegségből eredően közlekedőképességükben korlátozott személyek támogatásra való jogosultságának megállapítására is, és a Fot. Vhr. szabályai is lehetővé teszik a közlekedőképességükben a mozgásszervi fogyatékosokkal azonos mértékben, de nem mozgásszervi betegségből eredően korlátozott személyek számára a fogyatékosági támogatás megítélését. Mindez azt jelenti, hogy a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság ítéletének meghozatalát követően megváltozott jogszabályi környezetben a fogyatékosági támogatásra való jogosultság megállapíthatósága szempontjából nincs annak jelentősége, hogy az indítványozó mozgáskorlátozottsága közvetlenül a betegségére, vagy más okra (jelen esetben, a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság ítéletében foglaltak szerint pszichés eredetű funkciózavarra) vezethető-e vissza. Ennek megfelelően az indítványozó újabb kérelem benyújtásával (az egyéb feltételek teljesülése esetén) egészségi állapota alapján jogosulttá válhat fogyatékosági támogatásra.
- [18] Az Abtv. 29. §-a értelmében az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kéteye, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés felvetése esetén fogadható be. E befogadhatósági feltételek vaglyagos jellegűek, így azok fennállását az Alkotmánybíróság külön-külön vizsgálja [3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30]].
- [19] Az indítvány az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdésének sérelmét arra tekintettel állítja, hogy egymással összehasonlítható helyzetben vannak a Fot. 23. § (1) bekezdés e) és h) pontja, valamint a Fot. Vhr. 1. § (5) bekezdés c) pontja és (8) bekezdése hatálya alá tartozó mozgáskorlátozottsággal élő emberek, ugyanakkor a jogszabály a fogyatékosági támogatást kizárólag azok számára biztosítja, akiknek a mozgáskorlátozottsága mozgásszervi eredetű. Az Alkotmánybíróság az Abh.-ban már megállapította, hogy a fogyatékoság fogalmának meghatározása „olyan orvosi szakkérdés, amelynek értékelése nem tartozik az Alkotmánybíróság – és az általános hatáskörű bíróságok – hatáskörébe” (Indokolás [19]). A 3258/2019. (X. 30.) AB határozatban (melyben az Alkotmánybíróság már vizsgálta a Fot. és a Fot. Vhr. egyes rendelkezéseinek CRPD Egyezménybe mint nemzetközi szerződésbe ütközését is) pedig az Alkotmánybíróság azt emelte ki, hogy „a fogyatékosági támogatásra való

jogosultság feltételeinek meghatározása során a súlyos fogyatékoság egyes kategóriáiba tartozó személyek szükségképpen nincsenek egymással összehasonlítható helyzetben (miközben más esetekben, így például a fogyatékosági támogatás összegének és folyósítási feltételeinek meghatározása szempontjából az összehasonlítható helyzet ugyancsak szükségképpen egyébként fennáll)” (Indokolás [29]).

- [20] Az Alaptörvény XIX. cikk (1) bekezdésének állított sérelmével összefüggésben az Alkotmánybíróság visszautal az Abh.-ra. Az Alaptörvény XIX. cikk (1) bekezdésének második mondata szerint „[a]nyaság, betegség, rokkantság, fogyatékoság, özvegység, árvaság és önhibáján kívül bekövetkezett munkanélküliség esetén minden magyar állampolgár törvényben meghatározott támogatásra jogosult”. Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint „jóllehet a XIX. cikk jellemzően államcélokról és nem alapvető jogokról szól, az Alaptörvénynek ez a cikke alaptörvényi háttérrel ad a felsorolt élethelyzetekre vonatkozó jogszabályoknak. Azonban a törvényi feltételek részletei vagy a jogosultság feltételei mint konkrét részletszabályok nem az Alaptörvényből következnek, az alaptörvényi háttér csak azt jelenti, hogy az elvont jogosultság az Alaptörvényből ered.” (Indokolás [17]) Mindez azt jelenti, hogy az Alaptörvény XIX. cikk (1) bekezdéséből az ellátás feltételeinek törvényben való rögzítettségén túlmenően további követelmények nem vezethetők le, azonban a jogalkotó által törvényben megállapított feltételek nem lehetnek ellentétesek az Alaptörvénnyel {2/2018. (IV. 6.) AB határozat, Indokolás [13]}. Az Alkotmánybíróság a Fot. Vhr.-rel összefüggésben az Abh.-ban továbbá azt is rögzítette, hogy az nem ellentétes a XIX. cikk (1) bekezdésével, mivel éppen azt hajtja végre (Indokolás [20]). Ez a megállapítás a Fot. vizsgált rendelkezéseire is irányadó.
- [21] Az Alkotmánybíróság ennek megfelelően megállapítja, hogy az Abtv. 26. § (1) bekezdése szerinti alkotmányjogi panasz nem veti fel a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét, és alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést sem fogalmaz meg, ekként nem felel meg az Abtv. 29. §-a szerinti befogadhatósági feltételek egyikének sem.
- [22] 3. Az Alkotmánybíróság a fentiek alapulvételével az alkotmányjogi panaszt – az Ügyrend 5. §-a alapján eljárva – az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a), b) és h) pontja alapján, figyelemmel az Abtv. 56. § (3) bekezdésében foglaltakra is, visszautasította.

Budapest, 2020. július 14.

Dr. Szabó Marcel s. k.,
tanácsvezető, előadó alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró,
az aláírásban akadályozott
dr. Dienes-Oehm Egon
alkotmánybíró helyett

Dr. Szabó Marcel s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró,
az aláírásban akadályozott
dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó
alkotmánybíró helyett

Dr. Szabó Marcel s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró,
az aláírásban akadályozott
dr. Salamon László
alkotmánybíró helyett

Dr. Szabó Marcel s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró,
az aláírásban akadályozott
dr. Szalay Péter
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/267/2020.

• • •

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3346/2020. (VIII. 5.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Mfv.I.10.477/2018/6. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz, amelyben a Kúria Mfv.I.10.477/2018/6. számú végzése, valamint a Budapest Környéki Törvényszék 8.Mf.21.326/2017/8. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte.
- [2] 2. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügy lényege szerint indítványozó elmaradt munkabér kifizetése iránt indított peres eljárást korábbi munkáltatójával szemben a Budapest Környéki Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság előtt. Az első fokon eljáró bíróság ítéletében kötelezte a volt munkáltatót, hogy fizessen meg indítványozó részére 397 580 Ft elmaradt munkabért, az után kamatot, valamint szabadságmegváltás jogcímén 38 861 Ft-ot és annak kamatát. Egyebekben indítványozó keresetét elutasította.
- [3] A volt munkáltató fellebbezése nyomán eljáró Budapest Környéki Törvényszék a fellebbezést részben megalapozottnak találta, így az elsőfokú döntést a fellebbezett részében megváltoztatta, a marasztalás összegét, valamint a volt munkáltató által megfizetendő illeték összegét leszállította, továbbá mellőzte a perköltség fizetési kötelezettségét.
- [4] Az indítványozó a másodfokú bíróság ítéletével szemben felülvizsgálati kérelmet terjesztett elő. A Kúria a felülvizsgálati kérelmet hivatalból elutasította. Döntését a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: Pp.) 358. § (2) és (3) bekezdésében foglaltakra alapította. A Pp. 358. § (2) bekezdése szerint nincs helye felülvizsgálatnak, ha a felülvizsgálati kérelemben vitatott érték a teljes munkaidőre megállapított kötelező legkisebb havi munkabér (minimálbér) ötszörösét nem haladja meg. A Pp. 358. § (3) bekezdése esetén ugyanakkor a (2) bekezdésben meghatározott értékhatár alatt is helye van felülvizsgálatnak, ha a) a jogviszony keletkezésének, módosulásának, megszüntetésének jogszerűsége, valamint a kártérítés, illetve a sérelemdíj iránti igény vitás, b) a munkaviszonyból származó kötelezettségeknek a munkavállaló által történt vétkes megszegése miatt alkalmazott jogkövetkezmény vitás vagy c) a fegyelmi vétség miatt vagy a méltatlansági eljárásban alkalmazott jogkövetkezmény vitás. A Kúria álláspontja szerint az indítványozó által benyújtott felülvizsgálati kérelem nem felelt meg a Pp. hivatkozott rendelkezéseinek, mert a felülvizsgálat tárgya – tekintettel arra, hogy az megítélt elmaradt munkabér összecsúszásának vitatása volt – nem vonható a Pp. 358. § (3) bekezdésében felsorolt kivételek közé, továbbá az érintett összeg nem haladta meg a Pp. 358. § (2) bekezdésében foglalt értéket.
- [5] 3. Az indítványozó ezt követően fordult alkotmányjogi panasszal az Alkotmánybírósághoz, melyet egy ízben kiegészített. Álláspontja szerint a támadott döntések sértik az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdését, C) cikk (3) bekezdését, R) cikk (1)–(2) bekezdéseit, T) cikk (2) bekezdését, I. cikk (1)–(3) bekezdéseit, XV. cikk (1)–(2) bekezdéseit, XXIV. cikk (1)–(2) bekezdéseit, XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdését, továbbá a 25. cikk (1) és (3) bekezdéseit, 26. cikk (1) bekezdését, és a 28. cikket.
- [6] 3.1. A megjelölt alaptörvényi rendelkezések sérelmét részben azáltal látta megvalósulni, hogy a Kúria döntése nem tartalmaz számára megfelelő okfejtést a felülvizsgálati döntés alapjául szolgáló jogszabályi rendelkezések értelmezésére és alkalmazására irányulóan. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában felsorolta továbbá azokat az általa tett hivatkozásokat és érveket, amelyekkel – megítélése szerint – a Kúria nem foglalkozott, illetve amelyek figyelmen kívül hagyását sem indokolta meg.

- [7] Az indítványozó meglátása szerint a Kúria az Alaptörvény 25. cikk (3) bekezdésbe ütköző módon járt el, mikor döntése meghozatalakor *contra legem* értelmezte a Pp. valamint a felülvizsgálati kérelem előterjesztésének a munkaügyi perekben irányadó egyes módosított szabályairól szóló 1/2014. (II. 10.) KMK véleménye III. pontjában foglaltakat. Álláspontja szerint a Pp. 358. § (3) bekezdés a) pontja egzakt módon ugyan nem tartalmazta, hogy a felülvizsgálati eljárás során konkrétan hogyan kell a gyakorlatban értelmezni a jogviszony módosulás jogszerűségének vitatását, azonban ehhez a Kúria hivatkozott állásfoglalása megfelelő támpontot ad. Értelmezése szerint, ha egy felülvizsgálati eljárás során a vita tárgya olyan juttatás iránti igény, amely munkaviszonyra vonatkozó szabály alapján jár, akkor nincs helye a felülvizsgálati értékhatár figyelembevételének, amennyiben a felek között a jogalap (jogosultság) is vitás, vagyis a felülvizsgálati kérelmét a Kúriának be kellett volna fogadnia. A Kúriának az Alaptörvény 28. cikkében foglaltak alapján a határozatát a jogszabályok céljának megfelelő jogértelmezés alapján kell meghoznia, ezzel szemben a Kúria eljárása során erre az Alaptörvényben foglalt kötelezettségére nem volt figyelemmel, így döntése az Alaptörvény XXIV. és XXVIII. cikkeiben szereplő részrehajlás nélküli, tisztességes bírósági eljáráshoz való jog sérelméhez vezetett.
- [8] 3.2. Az indítványozó a Budapest Környéki Törvényszék 8.Mf.21.326/2017/8. számú ítéletének alaptörvény-ellenességét is abban véli megvalósulni, hogy a Törvényszék eljárása során (szintén) *contra legem* jogértelmezést alkalmazott. Álláspontja szerint a munkaügyi bíróságok ítélkezési gyakorlatára a zárt jogértelmezés a jellemző, vagyis a jogszabály értelmezése nem haladhatja meg annak jelentéstartalmát, nincs lehetőség annak szűkítésére vagy bővítésére, mert az a kiszámíthatóság és a jogbiztonság romlásához vezetne. A bírói függetlenségnek nem korláta, sokkal inkább biztosítéka a törvényeknek való alávetettség: az Alaptörvény 28. cikke alapján a törvényszéknek is a jogszabályok céljának megfelelő jogértelmezés alapján kell volna meghoznia döntését, hiszen a vonatkozó jogszabályokat be nem tartó vagy a törvénnyel ellentétes (*contra legem*) jogértelmezés szerint eljáró bíróság lényegében visszaél saját függetlenségével, amely adott esetben ezen keresztül a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog sérelmét okozza. Az a bírói ítélet, amely alapos ok nélkül hagyja figyelmen kívül a hatályos jogot, vagy törvénnyel ellentétes (*contra legem*) jogértelmezést valósít meg, csak önkényes lehet, tehát fogalmilag nem lehet tisztességes, és nem férhet össze a jogállamiság alapelveivel.
- [9] Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében rejlő indokolási kötelezettség alkotmányos követelménye a bíróság döntési szabadságának abszolút korlátját jelenti, nevezetesen azt, hogy a törvényszéknek (is) döntésének indokairól az eljárási törvényeknek megfelelően szükséges számot adnia. Az indokolási kötelezettség alkotmányjogi értelemben vett sérelme az eljárási szabály alaptörvény-ellenes alkalmazását jelenti. A tisztességes bírósági eljárásból fakadó elvárás tehát az eljárási szabályok Alaptörvénynek megfelelő alkalmazása, ami a jogállami keretek között működő bíróságok feladata. Álláspontja szerint az eljárási törvény rendelkezéseire is figyelemmel, a tisztességes bírósági eljárás alkotmányos követelménye a bírói döntésekkel szemben azt a minimális elvárást fogalmazza meg, hogy a bíróság az eljárásban szereplő feleknek az ügy lényegi részeire vonatkozó észrevételeit kellő alapossággal vizsgálja meg, és ennek értékeléséről határozatában számot adjon. Úgy véli, hogy a Budapest Környéki Törvényszék nem teljesítette indokolási kötelezettségét az ügy lényeges részét illetően, vagyis nem adta indokát annak, hogy az adott tényállásra nyilvánvalóan vonatkozó jogszabályi rendelkezéseket miért a jogszabállyal ellentétes jogértelmezés szerint alkalmazta, továbbá, hogy – az álláspontja szerint – a jogkérdésre nyilvánvalóan vonatkozó jogi normát az Alaptörvény R) cikk (2) bekezdése ellenére miért nem alkalmazta.
- [10] 4. Az Alkotmánybíróságnak az Abtv. 56. §-a alapján mindenekelőtt azt kellett megvizsgálnia, hogy az alkotmányjogi panasz a befogadhatóság törvényi feltételeinek eleget tesz-e.
- [11] 4.1. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz határidőben érkezett, és a rendes jogorvoslattal már nem támadható kúriai végzés – melyre az Alkotmánybíróság a befogadhatóság vizsgálatát az Abtv. 27. §-a alapján lefolytatta – eljárást lezáró egyéb döntésnek minősül, így az alkotmányjogi panasszal támadható. Az indítványozó az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panasz benyújtására jogosultsággal rendelkezik, a bírósági eljárásban felperes volt.
- [12] 4.2. Az Abtv. 52. § (1b) bekezdése alapján az alkotmányjogi panasznak határozott kérelmet kell tartalmaznia. Az indítvány tartalmazza azt a törvényi rendelkezést, amely megállapítja az Alkotmánybíróság hatáskörét az indítvány elbírálására, megjelöli az Alkotmánybíróság által vizsgálandó bírósági döntéseket, az Alaptörvény

sérülni vélt rendelkezéseit és részben tartalmaz indokolást is arra nézve, hogy a sérelmezett bírósági döntések az indítványozó álláspontja szerint miért ellentétesek az Alaptörvény megjelölt rendelkezéseivel, valamint kifejezett kérelmet az Alkotmánybíróság döntésének tartalmára nézve.

- [13] Az Alkotmánybíróság jelen ügyben is hangsúlyozza, hogy az Abtv. 27. § (1) bekezdés a) pontja értelmében indítványozó alkotmányjogi panaszt az Alaptörvényben biztosított jogának sérelmére alapíthat. Az indítvány e feltételnek csak részben tesz eleget, ugyanis az Alaptörvény C) cikk (3) bekezdése, R) cikk (1)–(2) bekezdései, T) cikk (2) bekezdése, 25. cikk (1) és (3) bekezdései, 26. cikk (1) bekezdése, és a 28. cikke indítványozó számára közvetlen, az Alaptörvényből származó jogosultságot nem biztosít.
- [14] Az Alaptörvény sérülni vélt B) cikk (1) bekezdésével összefüggésben az Alkotmánybíróság már számos határozatában felhívta a figyelmet arra, hogy a jogbiztonság önmagában nem olyan, az Alaptörvényben biztosított jog, melyre alkotmányjogi panaszt lehet alapítani. Az alaptörvény B) cikk (1) bekezdésének sérelmére alkotmányjogi panaszt alapítani csak kivételes esetben – a visszaható hatályú jogalkotás és jogalkalmazás, valamint a felkészülési idő hiánya esetén – lehetséges {legutóbb: 3206/2020. (VI. 11.) AB végzés, Indokolás [19]}. Jelen ügyben az indítványozó az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésének sérelmét azonban nem ebben az összefüggésben állította.
- [15] Az indítványozó alkotmányjogi panaszában felsorolta továbbá az Alaptörvény I. cikk (1)–(3) bekezdéseit, a XV. cikk (1)–(2) bekezdéseit, valamint a XXVIII. cikk (7) bekezdését is, ugyanakkor ezen alaptörvényi rendelkezések sérelmével összefüggésben indokolást nem adott elő. Az Alkotmánybíróság jelen ügyben is hangsúlyozza, hogy „[i]ndokolás hiányában a kérelem nem felel meg a határozottság Abtv. 52. § (1b) bekezdésében írt követelménynek, annak elbírálására nincs lehetőség” {34/2014. (XI. 14.) AB határozat, Indokolás [212]}. Az „Alaptörvény egyes rendelkezéseinek pusztá felsorolása ugyanis nem ad kellő alapot az alkotmányossági vizsgálat lefolytatására.” {3222/2020. (VI. 19.) AB végzés, Indokolás [23]}
- [16] Az indítványozó az Alaptörvény XXIV. cikk (1) és (2) bekezdéseinek sérelmét is állította. Az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésének állított sérelmével kapcsolatosan az Alkotmánybíróság jelen döntésében is hangsúlyozza, hogy az Alaptörvény XXIV. cikke a közigazgatási hatósági eljárás, és nem a bírósági felülvizsgálat vonatkozásában fogalmazza meg a tisztességes eljárás követelményét {3258/2020. (VII. 3.) AB végzés, Indokolás [9]}. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügyben közigazgatási hatósági eljárás nem volt folyamatban, így az indítványozó esetében az Alaptörvény XXIV. cikkére alkotmányjogi panasz nem alapítható.
- [17] Mindezekre tekintettel az alkotmányjogi panasz jelen pontban vizsgált részei nem felelnek meg az Abtv. 52. § (1b) bekezdésben foglaltaknak, így azok érdemi elbírálására nincs lehetőség.
- [18] 4.3. Az Abtv. 29. §-a a befogadhatóság további tartalmi feltételeként határozza meg, hogy az egyéb törvényi feltételeknek megfelelő alkotmányjogi panasz alapvető jelentőségű kérdést vessen fel vagy a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességre utaljon. A feltételek meglétének a vizsgálata az Alkotmánybíróság mérlegelési jogkörébe tartozik.
- [19] Az indítványozó az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése sérelmét alapvetően abban látja, hogy mind a Kúria, mind pedig a Budapest Környéki Törvényszék az eljárása során contra legem jogértelmezést alkalmazott, és nem tettek eleget indokolási kötelezettségüknek.
- [20] Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint a „[b]írói döntés elleni alkotmányjogi panasz nem tekinthető a bírósági szervezeten belül jogorvoslattal (már) nem támadható bírói határozatok által okozott valamilyen jogsérelem orvoslása eszközének” {3107/2016. (V. 24.) AB végzés, Indokolás [35], legutóbb 3187/2020. (V. 27.) AB végzés, Indokolás [12]}. Az Alkotmánybíróság a bírói döntéssel szemben benyújtott alkotmányjogi panasz intézményén keresztül az Alaptörvényt és az abban elismert jogokat oltalmazhatja, vagyis az Alkotmánybíróság a bírói döntések felülvizsgálata során is az Alaptörvényben elismert alapjogi követelményrendszer tényleges érvényesülését garantálja. „A jogszabályokat a bíróságok értelmezik, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki. Ez a jogkör azonban nem teremthet alapot arra, hogy minden olyan esetben beavatkozzon a bíróságok tevékenységébe, amikor olyan (állítólagos) jogszabálysértő jogalkalmazásra került sor, mely egyéb jogorvoslati eszközzel már nem orvosolható. Sem a jogállamiság elvont elve, sem a tisztességes eljárás alapjoga [...] nem teremthet alapot arra, hogy az Alkotmánybíróság a bírói szervezet feletti szuperbíró szerepébe lépjen, és hagyományos jogorvoslati fórumként járjon el.” {3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [14]}.

- [21] Az Alkotmánybíróság eljárása során nem vizsgálja, hogy a bírói döntés indokolásában megjelenő érvek megalapozottak-e, valamint azt sem, hogy a bíróságok jogértelmezése helyesen illeszkedik-e a jogági dogmatika elfogadott szabályaihoz. A jogszabályok önálló, a konkrét tényállásra vonatkoztatott értelmezése a rendes bíróságok feladata (*iura novit curia*) {legutóbb lásd: 3227/2020. (VI. 19.) AB végzés, Indokolás [20]}. Az Alkotmánybíróság korábbi döntéseiben ugyan nem zárta ki, hogy a *contra legem* jogalkalmazás kivételes esetben, a bírói jogértelmezés kirívó – alapjogi relevanciát elérő – hibája miatt a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog sérelmének a megállapíthatóságára vezessen, mindazonáltal az esetlegesen *contra legem* jogértelmezés és jogalkalmazás önmagában nem alapozza meg az alkotmányellenességet. A pusztán a bírói jogértelmezés állított hibájára alapított alkotmányjogi panaszt – a tisztességes bírósági eljáráshoz való joggal összefüggésben – az Alkotmánybíróság érdemben nem vizsgálja {20/2017. (VII. 18.) AB határozat, Indokolás [21]–[29]; 3295/2019. (XI. 18.) AB végzés, Indokolás [37]–[40]}.
- [22] Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint az alkotmányjogi panasz végső soron nem irányul egyébre, mint a rendes bíróságok ténymegállapításainak, valamint jogértelmezésének a megváltoztatására.
- [23] Az Alkotmánybíróság vizsgálata során megállapította, hogy az eljáró bíróságok reagáltak az indítványozó által előadott jogi és nem jogi érvekre, és értelmezték a hivatkozott és alkalmazott jogforrásokat. A Kúria az indítványozó által sérelmezett döntését minden kétséget kizáróan megindokolta: megjelölte, hogy a felülvizsgálati kérelmet elutasító döntését milyen rendelkezésekre alapította. Az is megállapítható, hogy a Kúria döntése meghozatalakor – az indítványozó álláspontjával ellentétben – a Pp. 358. § (3) bekezdés rendelkezéseit a 1/2014. (II. 10.) KMK véleménye III. pontjában foglaltakkal összhangban alkalmazta.
- [24] A Budapest Környéki Törvényszék indokolási kötelezettségét illetően az Alkotmánybíróság álláspontja az, hogy „[a] bíróságok indokolási kötelezettségéből nem következik a felek által felhozott minden észrevétel egyenként való megcáfolási kötelezettsége, különösen nem az indítványozó szubjektív elvárásait kielégítő mélységű érvrendszer bemutatása” {30/2014. (IX. 30.) AB határozat, Indokolás [89]}. Önmagában az, hogy az indítványozó a számára hátrányos, de az egyébként megindokolt bírósági döntések érvelését hiányosnak vagy jogszabályellenesnek tartja, nem alkotmányossági kérdés, és nem ad alapot a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyének a megállapítására.
- [25] A fent kifejtettek alapján az Alkotmánybíróság arra a következtetésre jutott, hogy jelen ügyben sem alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés, sem a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességnek a kéte-lye nem merült fel.
- [26] 5. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy alkotmányjogi panasz nem felel meg az Abtv. 27. § (1) bekezdés a) pontjában, a 29. §-ában, valamint az 52. § (1b) bekezdés e) pontjában foglalt feltételeknek, így azt az Alkotmánybíróság az Abv. 56. §-ában foglaltak szerint, az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) és h) pontjai alapján visszautasította.

Budapest, 2020. július 14.

Dr. Szabó Marcel s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró,
az aláírásban akadályozott
dr. Dienes-Oehm Egon
alkotmánybíró helyett

Dr. Szabó Marcel s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró,
az aláírásban akadályozott
dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó
alkotmánybíró helyett

Dr. Szabó Marcel s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró,
az aláírásban akadályozott
dr. Salamon László
alkotmánybíró helyett

Dr. Szabó Marcel s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró,
az aláírásban akadályozott
dr. Szalay Péter
előadó alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/827/2019.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3347/2020. (VIII. 5.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Pécsi Törvényszék 1.Pf.20.532/2018/13. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozók az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdésének *d)* pontja, valamint az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a, és 43. § (1) bekezdése alapján alkotmányjogi panasszal fordultak az Alkotmánybírósághoz, melyben kérték a Pécsi Törvényszék 1.Pf.20.532/2018/13. számú ítélete, valamint a Pécsi Járásbíróság 11.P.22.460/2017/36. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését. Álláspontjuk szerint a sérelmezett döntések sértik az Alaptörvény a XXIV. cikk (1) bekezdése és a XXVIII. cikk (1) bekezdése által védett tisztességes eljáráshoz való jogukat, valamint a XXVIII. cikk (7) bekezdésében foglalt jogorvoslathoz való jogukat.
- [2] 1.1. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügy lényege szerint az indítványozók a Pécsi Járásbíróság előtt végrehajtás megszüntetése iránt indítottak peres eljárást arra hivatkozással, hogy egyrészt bizonyítottan beszámítható ellenkövetelésük van, másrészt a végrehajtás tárgyát képező tartozás egy része már maradéktalanul megfizetésre került, továbbá a végrehajtási eljárást nem előzte meg a kölcsönszerződésük jogszerű felmondása. Keresetüket a Pécsi Járásbíróság elutasította. A járásbíróság indokolásában részletesen kifejtette, hogy a döntés meghozatalára a rendelkezésére álló okiratok, nyilatkozatok figyelembevételével, mely jogszabályok alapján, mely követelmények figyelembevételével került sor.
- [3] Az indítványozók a döntés ellen fellebbezéssel éltek, melyben kifejtették az elsőfokú bíróság eljárásával szembeni aggályaikat. Többek között nehezményezték, hogy az elsőfokú bíróság az általuk benyújtott tényekre alapított, és igazságügyi szakértői véleménnyel is alátámasztott bizonyítás helyett az alperes irattalenes előadására alapította ítéletét. Álláspontjuk szerint az elsőfokú ítélet konkrét megállapításokat és indokolást nem tartalmaz a tekintetben, hogy valósnak tekintette-e a per során a bíróság a bemutatott hiteltörténeti kimutatást, és a végrehajtás megszüntetése iránti kérelmet mely jogszabályhelyre alapítottan vizsgálta. Az indítványozók szerint az ítélet semmilyen utalást nem tartalmaz arra nézve sem, hogy az alperes felróható magatartása eredményezte a végrehajtási eljárások megindítását. Álláspontjuk szerint nem került bizonyításra az sem, hogy a perbeli alperesnek indítványozókkal szemben lejárt követelése lenne, így a kölcsönszerződés felmondása csak vélemény, melyet az eljáró bíró tévesen tényként kezelte. Az ítéletnek számos valótlan és semmilyen bizonyítékkal alá nem támasztott része van, és az eljáró bíró indokolási kötelezettségét több ízben is megszegte.
- [4] A másodfokon eljáró Pécsi Törvényszék az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta. A Törvényszék az elsőfokú ítélet tényállását kisebb pontosításokkal elfogadta ítélezése alapjául, és egyetértett azzal a levont következtetéssel, hogy a kereset egyik megjelölt jogcímében sem megalapozott. Megállapította, hogy az első fokon eljáró járásbíróság nem sértette meg az eljárására vonatkozó szabályokat, minden perben csatolt bizonyítékot megfelelően értékelt, és az sem volt megállapítható, hogy lett volna olyan irat, melyet figyelmen kívül kellett volna hagynia. Az elsőfokú íráság eljárási szabálysértést nem követett el, döntése nem volt megalapozatlan, így az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezését nem tartotta indokoltnak.
- [5] 1.2. Az indítványozók ezt követően terjesztették elő alkotmányjogi panaszukat, melyet egy ízben kiegészítettek. Alkotmányjogi panaszukban az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdése és a XXVIII. cikk (1) bekezdése biztosított által védett tisztességes eljáráshoz való joguk, valamint a XXVIII. cikk (7) bekezdésében foglalt jogorvoslathoz való joguk sérelmét állították.

- [6] Az indítványozók érvelése hasonló az elsőfokú bíróság ítélete ellen benyújtott fellebbezésükben foglaltakhoz. Álláspontjuk szerint a sérelmezett bírói döntések azért alaptörvény-ellenesek, mert a bíróságok eljárásuk során nem vettek figyelembe dokumentáris bizonyítékokat, és az indítványozók által bizonyított tényeket, továbbá nem tettek eleget indokolási kötelezettségüknek nem. A sérelmezett bírói döntések és a bírósági végrehajtásról szóló 1994. évi LIII. törvény rendelkezései között feloldhatatlan ellentmondás van, és az eljáró bíróságok a döntésük meghozatalánál figyelmen kívül hagyták a Kúria 1/2018. gazdasági elvi határozatát is.
- [7] Az indítványozók alkotmányjogi panaszukban elsősorban a sérelmezett bírói döntések alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérték. Kérték továbbá azt is, hogy az Alkotmánybíróság függessze fel az indítványozókkal szemben folyamatban lévő végrehajtási eljárásokat, és erről értesítse az illetékes végrehajtót, valamint tájékoztassa eljárásáról a Baranya Megyei Kormányhivatal Pécsi Járási Hivatal Agrárügyi Főosztályát is.
- [8] 2. Az Alkotmánybíróságnak mindenekelőtt az Abtv. 56. §-a alapján azt kellett megvizsgálnia, hogy a támadott bírói döntésekkel szemben előterjesztett alkotmányjogi panasz megfelel-e a befogadhatóság törvényi feltételeinek.
- [9] 2.1. Az indítványozók a határidőben benyújtott alkotmányjogi panaszukban megjelölik az Alkotmánybíróság hatáskörét és indítványozói jogosultságukat megalapozó törvényi rendelkezéseket, az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseit, a támadott bírói döntéseket, valamint kifejezett kérelmet terjesztettek elő a bírói döntések megsemmisítésére. Az indítványozók jogorvoslati lehetőségeiket kimerítették, jogosultságuk és érintettségük egyértelmű, mivel saját egyedi ügyükkel összefüggésben terjesztettek elő alkotmányjogi panaszt.
- [10] 2.2. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 27. §-a szerinti követelményeknek megfelelő alkotmányjogi panaszt – az egyéb feltételek megléte mellett – abban az esetben fogadja be, amennyiben az határozott kérelmet tartalmaz. Az Alkotmánybíróság vizsgálata során megállapította, hogy az indítvány a határozott kérelem Abtv. 52. § (1b) bekezdésében előírt feltételeinek – az alábbiak szerint – nem felel meg.
- [11] Az indítványozók ugyan hivatkoznak az Alkotmánybíróság korábbi gyakorlatára, azonban az állított alapjogi sérelmekkel összefüggésben előadott érveik valójában az ügyben hozott bírósági döntések megállapításainak tartalmi és nem alkotmányossági kritikáján alapulnak. Az indítványozók a bíróságok bizonyítékok felhasználásával és értékelésével kapcsolatos eljárását bírálják, a támadott ítéletekben foglalt döntéseket, azok hátrányos voltát tekintik alapjogi sérelemnek. Az indítványozók valamennyi általuk megjelölt alapjog sérelmét kizárólag ebből, vagyis a saját és az eljáró bíróságok álláspontjának eltéréséből, a rendelkezésre álló nyilatkozatok és bizonyítékok, illetve egyes jogszabályi rendelkezések, valamint az azokból levont következtetések értékelésének, értelmezésének különbözőségéből vezették le.
- [12] Ezzel összefüggésben az Alkotmánybíróság ismételten hangsúlyozza, hogy a tényállás megállapítása, a bizonyítékok értékelése és mérlegelése az eljárási jogi szabályokban a jogalkalmazó, és nem pedig az Alkotmánybíróság számára fenntartott feladat [elsőként lásd: 3237/2012. (IX. 28.) AB végzés, Indokolás [12]], ahogyan a jogszabályok értelmezése is a bíróságok, és nem pedig az Alkotmánybíróság hatáskörébe tartozó kérdés. Az Alkotmánybíróság a bíróságok döntéseit csak akkor bírálhatja felül, ha azok az Alaptörvény megsabta értelmezési tartományt megsértik, és ezáltal a bírói döntések alaptörvény-ellenesek lesznek [3383/2019. (XII. 19.) AB végzés, Indokolás [19]], ennek lehetősége az Alkotmánybíróság megítélése szerint azonban az alkotmányjogi panasz alapját képező ügyben nem merült fel.
- [13] Az Alkotmánybíróság gyakorlata értelmében nem elvárás az indítványozókkal szemben, hogy alkotmányjogi érvelésként részletesen kimunkált indokokat terjesszenek elő, azonban az indokolásnak olyan logikai kapcsolatot kell bemutatnia a megsérteni vélt, Alaptörvényben biztosított jog és a támadott bírói döntés között, mely alkotmányjogilag értékelhető. Ezen indokolás az alkotmányossági vizsgálat lefolytatásának előfeltétele, mert az Abtv. 52. § (2) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság vizsgálata csak az indítványban megjelölt alkotmányossági kérelemre korlátozódhat [3271/2019. (X. 30.) AB végzés, Indokolás [8]].
- [14] A fentiekre tekintettel az Alkotmánybíróság azt állapította meg, hogy az alkotmányjogi panasz nem tesz eleget az Abtv. 52. § (1b) bekezdésében rögzített határozott kérelem követelményének; nem tár fel alkotmányjogilag értékelhető összefüggést a támadott döntések és az Alaptörvény hivatkozott rendelkezései között.

- [15] 2.3. Az indítványozók alkotmányjogi panaszukban kérték, hogy az Alkotmánybíróság függessze fel az indítványozókkal szemben folyamatban lévő végrehajtási eljárásokat, és erről értesítse az illetékes végrehajtót, valamint eljárásáról tájékoztassa a Baranya Megyei Kormányhivatal Pécsi Járási Hivatal Agrárügyi Főosztályát is, és kérje felülvizsgálati kérelem benyújtása tényének feljegyzését a végrehajtással érintett ingatlanra.
- [16] Az Alkotmánybíróság vizsgálata során megállapította, hogy a Pécsi Járásbíróság az indítványozók által hivatkozott végrehajtási eljárásokat felfüggesztette, így indítványozók ezen kérelmével az Alkotmánybíróság érdemben nem foglalkozott.
- [17] Az indítványozók további kérelmével kapcsolatban az Alkotmánybíróság megjegyzi, hogy a Baranya Megyei Kormányhivatal Pécsi Járási Hivatal Agrárügyi Főosztályát megkeresni és felülvizsgálati kérelem benyújtása tényének feljegyzését kérni a végrehajtással érintett ingatlanra az Alkotmánybíróságnak nincs sem jogosultsága sem hatásköre.
- [18] 3. Mindezekre tekintettel az alkotmányjogi panasz érdemi elbírálására az Alkotmánybíróságnak nem volt lehetősége, azt az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *h)* pontja alapján – figyelemmel az Abtv. 56. § (3) bekezdésére – visszautasította.

Budapest, 2020. július 14.

Dr. Szabó Marcel s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró,
az aláírásban akadályozott
dr. Dienes-Oehm Egon
alkotmánybíró helyett

Dr. Szabó Marcel s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró,
az aláírásban akadályozott
dr. Hörchneré dr. Marosi Ildikó
alkotmánybíró helyett

Dr. Szabó Marcel s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró,
az aláírásban akadályozott
dr. Salamon László
alkotmánybíró helyett

Dr. Szabó Marcel s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró,
az aláírásban akadályozott
dr. Szalay Péter
előadó alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/958/2019.

• • •

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3348/2020. (VIII. 5.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Székesfehérvári Törvényszék 7.Bpkf.274/2019/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselője (dr. Fahidi Gergely ügyvéd) útján az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz, melyben kérte a Székesfehérvári Törvényszék 7.Bpkf.274/2019/2. számú végzése, továbbá a Székesfehérvári Törvényszék Büntetés-végrehajtási Csoportja 17.Bv.1840/2018/12. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését.
- [2] 1.1. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügy lényege szerint az indítványozó 2018. augusztus 10. napján kártalanítási kérelmet terjesztett elő alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmények miatt. Kártalanítási kérelmében a 2014. augusztus 2. és 2018. augusztus 2. napja közötti fogvatartási időszakot jelölte meg.
- [3] A Székesfehérvári Törvényszék Büntetés-végrehajtási Csoportja a Budapesti Fegyház és Börtönben 2018. március 20. és 2018. augusztus 2. napja közötti fogvatartásban töltött 136 napból 135 napra az alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmények miatt 175 500 Ft kártalanítási összeget állapított meg, a kártalanítási kérelmet egyebekben – a 2014. augusztus 2. és 2018. március 19. napja közötti időszak tekintetében – érdemi vizsgálat nélkül elutasította.
- [4] Indokolása szerint a 2017. január 1. napját megelőző időszakra benyújtott kérelmek esetén az igényérvényesítésre nyitva álló 6 hónapos jogvesztő határidő a büntetések, az intézkedések, egyes kényszerintézkedések és a szabálysértési elzárás végrehajtásáról szóló 2013. évi CCXL. törvény (a továbbiakban: Bv. tv.) 436. § (11) bekezdése alapján a törvénymódosítás hatálybalépésének napján kezdődik függetlenül attól, hogy a jogsértő körülmények megszakítás nélkül a hatálybalépés napját követő időszakra is áthúzódnak. Erre tekintettel az indítványozó kártalanítás iránti kérelmét 2014. augusztus 2. és 2016. december 31. napjáig terjedő fogvatartásban töltött időszak tekintetében legkésőbb 2017. június 30. napjáig terjeszthette volna elő, így az indítványozó kártalanítás iránti kérelme ezen időszak vonatkozásában elkésztettnek minősül. Az eljáró elsőfokú bíróság a 2017. január 1. és 2018. március 19. közötti fogvatartásban töltött időszakra vonatkozó kártérítési kérelem tekintetében kifejtette, hogy a Bv. tv. 10/A. § (6) bekezdése úgy rendelkezik, hogy amennyiben az alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmények hosszabb időn át fennállnak, úgy újabb panaszt három hónapon belül előterjeszteni nem kell. Ennek értelmében azonban, ha a jogsértő körülmények három hónap elteltével is fennállnak, a kártalanítási igény érvényesítésének előfeltételül szolgáló panaszt újra elő kell terjeszteni. Mivel az indítványozó az alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmények miatt panaszt a fogvatartása alatt csak egy alkalommal, 2018. június 20. napján terjesztett elő a büntetés-végrehajtási intézet parancsnokánál, a panasz elbírálásánál figyelembe venni csak az azt megelőző három hónapos időtartamot lehet.
- [5] Az eljáró bíróság eljárása során rögzítette, hogy fogvatartása alatt az indítványozó állítása szerint az Emberi Jogok Európai Bírósága (a továbbiakban: EJEB) előtt az alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmények miatt igényérvényesítéssel élt, azonban ezt az eljárás során igazolni nem tudta.
- [6] 1.2. Az indítványozó fellebbezése folytán az ügyben másodfokon eljáró Székesfehérvári Törvényszék a fellebbezést alaptalannak találta, és az elsőfokú döntést helyben hagyta. Indokolásában kifejtette, hogy egyetért az elsőfokú bíróság álláspontjával. Az elsőfokú bíróság helyesen állapította meg a döntése alapjául szolgáló tényeket, döntése megfelel a törvényszék következetes gyakorlatának. Álláspontja szerint a panaszbenyújtási

kötelezettség tekintetében a jogszabályi rendelkezések kellő iránymutatást adnak, a jogintézmény preventív jellege teszi szükségessé a büntetés végrehajtása során történő előterjesztését.

- [7] 2. Az indítványozó ezt követően alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz, mert álláspontja szerint a bírósági döntések sértik az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésében foglalt jogállamiság követelményét, az E) cikk (1) bekezdése szerinti „jogbiztonság alkotmányos követelményét”, az I. cikkben foglalt „alapjogok korlátozhatatlanságának követelményét”, a II. cikkben foglalt emberi méltósághoz való jogot, valamint a III. cikk (1) bekezdésében foglalt kínzás, embertelen, megalázó bánásmód és büntetés tilalmát.
- [8] 2.1. Az indítványozó indokolásában kifejtette, hogy a sérelmezett bírói döntések szembemennek minden eddigi hazai kártalanítási ügyben keletkezett döntéssel és bírói gyakorlattal. Az indítványozó szerint a kártalanítás jogintézményének az Alaptörvény III. cikk (1) bekezdésének sérelmét kellene ellensúlyoznia. Alapvető cél kellene, hogy legyen az elszenvedett jogsérelem kompenzálása. Az utólagosan kialakított, minden korábbi – és a támadott bírósági döntések indokolásában megfogalmazott – jogértelmezéssel szembemenő joggyakorlat azonban nem szolgálja a kártalanítás jogintézményének célját, sem az Alaptörvényben megfogalmazott jog érvényre jutását, továbbá a jogbiztonságot is veszélyezteti.
- [9] Az indítványozó álláspontja szerint a kártalanítás iránti kérelme a Bv. tv. rendelkezéseinek megfelelően került benyújtásra. Téves az eljáró bíróságok azon jogértelmezése, mely alapján a kártalanítási igény érvényesítésének előfeltétele az EJEB-hez benyújtott kérelem, mert a Bv. tv. világosan és egyértelműen fogalmaz, nem tartalmaz olyan kitételt, mely alapján bármely időszak vonatkozásában kifejezetten kötelező lenne az EJEB-hez fordulni kártalanítási kérelemmel, azt nem jelöli meg, mint előzményi eljárást, olyan jogorvoslatot, melyet ki kell méríteni. A kártalanítási kérelem elkészítését illetően álláspontja szerint téves az eljáró bíróságok megállapítása. A háromhavi kötelező panaszbeadást a Bv. tv. egyáltalán nem írja elő, csak arról rendelkezik, hogy három hónapon belül semmiképpen nem kell új kérelmet előterjesztetni. Az indítványozó kifejtette, hogy a 2017. előtti időszak elbírálásának nemhogy nincs törvényi akadálya, de az eljáró bíróság köteles azt érdemben vizsgálni. Álláspontja alátámasztásul utal az Alkotmánybíróság 3154/2019. (VII. 3.) AB határozatában foglaltakra, melyben az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a 2017. január 1-jét megelőző időszakot a bíróság az esetleges jogsértő körülmények megszakadására való tekintet nélkül köteles vizsgálni.
- [10] 3. Az Alkotmánybíróságnak az Abtv. 56. §-a alapján mindenképp azt kellett megvizsgálnia, hogy az alkotmányjogi panasz a befogadhatóság törvényi feltételeinek eleget tesz-e.
- [11] 3.1. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó alkotmányjogi panasz benyújtására indítványozói jogosultsággal rendelkezik, érintettsége fennáll, jogorvoslati lehetőségeit kimerítette, továbbá az alkotmányjogi panasz az Abtv. 30. § (1) bekezdésének megfelelően határidőben előterjesztettnek minősül.
- [12] 3.2. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 27. §-a szerinti követelményeknek megfelelő alkotmányjogi panaszt – egyéb feltételek megléte mellett – abban az esetben fogadja be, amennyiben az, az Abtv. 52. § (1b) bekezdésében előírt határozott kérelmet tartalmaz.
- [13] Az indítvány az Alkotmánybíróság hatáskörére és az indítványozó jogosultságára vonatkozó hivatkozást tartalmaz, megjelöli az Alaptörvény – álláspontja szerint – megsértett rendelkezéseit, illetve a sérelmezett bírói döntéseket és kifejezetten kéri azok megsemmisítését.
- [14] Az indítvány ugyanakkor nem tesz eleget az Alaptörvény megsérteni vélt rendelkezéseivel összefüggésben az Abtv. 52. § (1b) bekezdésében előírt feltételeknek megfelelő indokolási kötelezettségnek az alábbiak miatt.
- [15] Az indítványozó álláspontja szerint a támadott bírói döntések sértik az Alaptörvény E) cikk (1) bekezdésében, továbbá az I. cikkben foglaltakat. Az Alkotmánybíróság jelen ügyben is hangsúlyozza, hogy az Abtv. 27. § (1) bekezdés a) pontja értelmében indítványozó alkotmányjogi panaszt az Alaptörvényben biztosított jogának sérelmére alapíthat. Az Alaptörvény E) cikk (1) bekezdése nem Alaptörvényben biztosított jogról, hanem alkotmányos alapelveként az európai egység megteremtésében való közreműködésről rendelkezik, az Alaptörvény I. cikke pedig az alapvető jogok jelentőségét deklarálja, és az állam kötelezettségét határozza meg az alapvető jogok védelme vonatkozásában, így ezen alaptörvényi rendelkezések sérelmére alkotmányjogi panaszt alapítani közvetlenül nem lehet [3305/2019. (XI. 18.) AB végzés, Indokolás [14]; 3208/2020. (VI. 11.) AB végzés, Indokolás [17]]. Az indítvány ezen a részeiben tehát nem felel meg az érdemi elbírálás egyik kritériumának.

- [16] Az indítványozó alkotmányjogi panaszában felsorolta továbbá az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdését, II. cikkét, valamint a III. cikk (1) bekezdését is, azonban azt nem jelölte meg, hogy az általa előadott érveket konkrétan mely alaptörvényi rendelkezés sérelmével összefüggésben fejti ki. Az Alkotmánybíróság megállapította továbbá, hogy az indítványozó ténylegesen az eljáró bíróságok jogértelmezését és jogalkalmazását, következetes joggyakorlatát támadja. A jogszabályok értelmezése és alkalmazása azonban a bíróságok, nem pedig az Alkotmánybíróság hatáskörébe tartozó kérdés. Az Alkotmánybíróság megjegyzi továbbá, hogy az indítványozó által hivatkozott alkotmánybírósági határozat megállapításai nem a bíróságok – általa – vitatottan alkalmazott Bv. tv. 10/A. § (6) bekezdésével, hanem a 10/A. § (4) bekezdésével hozhatók összefüggésbe. Erre figyelemmel az alkotmányjogi panasz az említett alaptörvényi rendelkezések tekintetében sem felel meg a határozott kérelem törvényi feltételeinek.
- [17] 3. Mindezekre tekintettel az Alkotmánybíróság – figyelemmel az Abtv. 56. § (2) és (3) bekezdésére – az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *h*) pontja alapján az alkotmányjogi panaszt visszautasította.

Budapest, 2020. július 14.

Dr. Szabó Marcel s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró,
az aláírásban akadályozott
dr. Dienes-Oehm Egon
alkotmánybíró helyett

Dr. Szabó Marcel s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró,
az aláírásban akadályozott
dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó
alkotmánybíró helyett

Dr. Szabó Marcel s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró,
az aláírásban akadályozott
dr. Salamon László
alkotmánybíró helyett

Dr. Szabó Marcel s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró,
az aláírásban akadályozott
dr. Szalay Péter
előadó alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1906/2019.

• • •

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3349/2020. (VIII. 5.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Győri Törvényszék Bpkf.285/2019/4. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselője (dr. S. Horváth Ákos ügyvéd) útján az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz, melyben kérte a Győri Törvényszék Bpkf.285/2019/4. számú végzése, továbbá a Győri Törvényszék Büntetés-végrehajtási Csoportja Bv.953/2018/9. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését.
- [2] 1.1. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügy lényege szerint az indítványozó kártalanítási kérelmet terjesztett elő alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmények miatt 2017. február 16. napján. Kártalanítási kérelmében a Fővárosi Büntetés-végrehajtási Intézetben, a Váci Fegyház és Börtönben, a Balassagyarmati Fegyház és Börtönben, a Márianosztrai Fegyház és Börtönben, a Győr-Moson-Sopron Megyei Büntetés-végrehajtási Intézetben, a Szombathelyi Országos Büntetés-végrehajtási Intézetben és a Budapesti Fegyház és Börtönben 2012. szeptember 25. és 2017. június 12. napja közötti fogvatartási időszakot jelölte meg.
- [3] A Győri Törvényszék Büntetés-végrehajtási Csoportja indítványozó kérelmét részben megalapozottnak találta, és a Győr-Moson-Sopron Megyei Büntetés-végrehajtási Intézetben 2015. november 16. – 2015. november 23. napja közötti időtartamra (8 nap), valamint a Budapesti Fegyház és Börtönben 2015. december 1. és 2017. február 16. napja között fogvatartásban töltött időtartamból 401 nap, mindösszesen 409 nap vonatkozásában az alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmények miatt 490 800 Ft kártalanítási összeget állapított meg. Ezt meghaladóan az indítványozó kártalanítási igényét elutasította. Végzésében rögzítette, hogy indítványozó az Emberi Jogok Európai Bíróságához (a továbbiakban: EJEB) 2014. április 30. napján kérelmet nyújtott be, az EJEB azonban ennek alapján nem kötelezte az államot sérelemdíj megfizetésére.
- [4] Az indítványozó fellebbezése folytán a másodfokon eljáró Győri Törvényszék az elsőfokú döntést végzésével megváltoztatta, a Budapesti Fegyház és Börtönben töltött időtartamból 273 napot illetően az egy napra eső összeget felemelte, ezzel indítványozó részére összesen 572 700 Ft-ban határozta meg a kártalanítás összegét.
- [5] A másodfokú bíróság egyetértett az elsőfokú bíróság azon megállapításával, miszerint a 2015. május 26. napját megelőző időtartamra a büntetések, az intézkedések, egyes kényszerintézkedések és a szabálysértési elzárás végrehajtásáról szóló 2013. évi CCXL. törvény (a továbbiakban: Bv. tv.) 10/A. § (4) bekezdésében írt elévülési időre figyelemmel indítványozó kártalanítási igény előterjesztésére nem volt jogosult, mivel „2015. május 26. napján megszűnt az alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmény, ugyanis 30 napot meghaladóan, 2015. május 26. és 2015. november 15. napja közötti időszakban biztosítva volt számára” a jogszabályban egy főre előírt mozgáster.
- [6] Megvizsgálta a törvényszék az indítványozó EJEB-hez benyújtott kérelmére való hivatkozását is, és megállapította, hogy az indítványozó ezen kérelmét a kártalanítási igényének érvényesítésénél azért nem lehet figyelembe venni, mert a „Bv. tv. 436. § (10) bekezdés b) pontja kizárólag abban az esetben tette lehetővé a kártalanítási igény érvényesítését a 2016. évet megelőzően megszűnt alapjogsérelmek miatt, amennyiben az érintett elítélt” az EJEB-nél „az alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmények miatt a Bv. tv. módosításának hatályba lépését megelőzően eljárást kezdeményezett”. Az indítványozó jelen esetben azonban nem az alapvető joga-

kat sértő elhelyezési körülmények miatt fordult az EJB-hez, hanem az eljárás elhúzódását és az ítélet érdemi rendelkezéseit sérelmezte.

- [7] 1.2. Az indítványozó ezt követően alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz, állítása szerint a végzések sértik az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésében biztosított jogállamiság elvéből a jogbiztonság alkotmányos követelményén keresztül levezetett visszaható hatályú jogalkotás tilalmát, valamint ezzel közvetlen ok-okozati összefüggésben az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésében és a XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglaltakat.
- [8] Az indítványozó előadta, hogy az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésében foglalt jogállamiság elve sérült, a támadott végzések a visszaható hatályú jogalkotás tilalmába ütköztek, mert – összhangban a jogalkotásról szóló 2010. évi CXXX. törvény 2. § (2) bekezdésében foglaltakkal – jogszabály a hatálybalépését megelőző időre nem állapíthat meg kötelezettséget, kötelezettséget nem tehet terheesebbé, valamint nem vonhat el vagy korlátozhat jogot, és nem nyilváníthat magatartást jogellenessé.
- [9] A másodfokú bíróság végzése rögzíti, hogy mivel az alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmények 2015. május 26. és 2015. november 15. napja között megszakadtak, a Bv. tv. 10/A. § (4) bekezdés értelmében kártalanítási igényt az ezt megelőző fogvatartásban töltött időtartamra nem érvényesíthet. Az indítványozó álláspontja szerint a bíróság ezzel olyan körülményt értékelt a terhére, amely kötelezettség nem is terhelte, mivel a Bv. tv. 10/A. §-a csak 2017. január 1. napján lépett hatályba, továbbá a másodfokú bíróság alaptörvény-ellenesen hagyta figyelmen kívül a szabadságvesztési elzárás, az előzetes letartóztatás és a rendbíróság helyébe lépő elzárás végrehajtásának részletes szabályairól szóló 16/2014. (XII. 19.) IM rendelet szabályait.
- [10] Az indítványozó az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdését, valamint a XXVIII. cikk (1) bekezdését illetően indokolást nem terjesztett elő.
- [11] 2. Az Alkotmánybíróságnak az Abtv. 56. §-a alapján mindenekelőtt azt kellett megvizsgálnia, hogy az alkotmányjogi panasz a befogadhatóság törvényi feltételeinek eleget tesz-e.
- [12] Az indítványozó alkotmányjogi panasz benyújtására indítványozói jogosultsággal rendelkezik, érintettsége fennáll, jogorvoslati lehetőségeit kimerítette, továbbá az alkotmányjogi panasz az Abtv. 30. § (1) bekezdésének megfelelően határidőben előterjesztettnek minősül.
- [13] 2.1. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 27. §-a szerinti követelményeknek megfelelő alkotmányjogi panaszt – egyéb feltételek megléte mellett – abban az esetben fogadja be, amennyiben az határozott kérelmet tartalmaz. Az Alkotmánybíróság vizsgálata során megállapította, hogy az indítvány az Abtv. 52. § (1b) bekezdésében előírt határozott kérelem feltételeinek – az alábbiak szerint – csak részben felel meg.
- [14] Az indítvány az Alkotmánybíróság hatáskörére és az indítványozó jogosultságára vonatkozó hivatkozást tartalmaz, megjelöli az Alaptörvény – álláspontja szerint – megsértett rendelkezéseit, illetve a sérelmezett bírói döntést és kifejezetten kéri annak megsemmisítését.
- [15] Az indítvány ugyanakkor nem tartalmaz indokolást arra nézve, hogy az Alaptörvény megjelölt XXIV. cikk (1) bekezdésében és a XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglaltakat miért és mennyiben sérti a támadott végzés. Indítványozó ugyan utal arra, hogy az eljáró Győri Törvényszék alaptörvény-ellenesen figyelmen kívül hagyta a 16/2014. (XII. 19.) IM rendelet szabályait, azonban e megállapítás és az Alaptörvény megjelölt szakaszai között összefüggést indítványozó nem valószínűsít.
- [16] Az indítványozó az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésének sérelmét alátámasztandó korábbi alkotmánybíróági döntéseket idéz. Álláspontja szerint a Győri Törvényszék mint másodfokú bíróság végzése azért ütközik a visszaható hatályú jogalkotás tilalmába, mert a döntés olyan körülményt értékelt a terhére, melynek 2015-ben nem tehetett eleget, hisz 2015-ben ilyen kötelezettsége még nem is létezett. Az Alkotmánybíróság a következetes gyakorlatát követve az indítványozói érveléssel kapcsolatban azt állapította meg, hogy a sérelmezett bíróági jogértelmező tevékenység és a jogalkotókkal szemben támasztott, a hátrányos visszamenőleges hatályú jogalkotás tilalmára vonatkozó alkotmányos elvárás között alkotmányjogilag értékelhető összefüggés nem állapítható meg {lásd: 3198/2020. (VI. 11.) AB végzés, Indokolás [17]}.
- [17] Figyelemmel arra, hogy a kifejtettek alapján az indítvány nem felel meg az Abtv. 52. § (1b) bekezdés b) és e) pontjában foglalt követelményeknek, az alkotmányjogi panasz érdemi elbírálására az Alkotmánybíróságnak nem volt lehetősége.

- [18] 3. Mindezekre tekintettel az Alkotmánybíróság az indítványt az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *h)* pontja alapján – figyelemmel az Abtv. 56. § (3) bekezdésére – visszautasította.

Budapest, 2020. július 14.

Dr. Szabó Marcel s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró,
az aláírásban akadályozott
dr. Dienes-Oehm Egon
alkotmánybíró helyett

Dr. Szabó Marcel s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró,
az aláírásban akadályozott
dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó
alkotmánybíró helyett

Dr. Szabó Marcel s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró,
az aláírásban akadályozott
dr. Salamon László
alkotmánybíró helyett

Dr. Szabó Marcel s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró,
az aláírásban akadályozott
dr. Szalay Péter
előadó alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/92/2020.

• • •

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3350/2020. (VIII. 5.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Szegedi Törvényszék 3.Bpkf.1286/2019/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselője (dr. Kavocska Edit ügyvéd) útján az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz, melyben kérte a Szegedi Törvényszék 3.Bpkf.1286/2019/2. számú végzése, továbbá a Szegedi Törvényszék Büntetés-végrehajtási Csoportja 8.Bv.2454/2018/16. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését.
- [2] 1.1. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügy lényege a következőképpen foglalható össze: az indítványozó szabadulását követően kártalanítási kérelmet terjesztett elő alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmények miatt 2018. május 07. napján. Kártalanítási kérelmében a 2014. október 28. és 2018. február 28. napja közötti fogvatartási időszakot jelölte meg.
- [3] A Szegedi Törvényszék Büntetés-végrehajtási Csoportja a kérelmet érdemi vizsgálat nélkül elutasította. Indokolása szerint a büntetések, az intézkedések, egyes kényszerintézkedések és a szabálysértési elzárás végrehajtásáról szóló 2013. évi CCXL. törvény (a továbbiakban: Bv. tv.) 10/A. § (6) bekezdése szerint a kártalanítási igény érvényesítésének előfeltétele, hogy az elítélt a Bv. tv. 144/B. § szerinti alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmények miatti panaszt nyújtson be a végrehajtásért felelős szerv vezetőjéhez. A büntetések, az intézkedések, egyes kényszerintézkedések és a szabálysértési elzárás végrehajtásáról szóló 2013. évi CCXL. törvény és ehhez kapcsolódóan más törvények módosításáról szóló 2016. évi CX. törvény (a továbbiakban: Mód. tv.) indokolásából következően ez az előfeltétel csak akkor tekinthető teljesítettnek, ha az elítélt a fogvatartási ideje alatt nyújtja be a panaszt, mert csak akkor meríti ki a preventív eszközként biztosított speciális panaszjogát, illetve a büntetés-végrehajtási intézet parancsnokának csak ebben az esetben van lehetősége a sérelmet orvosolni. A bíróság jogértelmezése szerint a Bv. tv. 10/A. § (4) bekezdése alapján ugyan a kártalanítási igény a szabadulást követő 6 hónapos jogvesztő határidőn belül érvényesíthető, azonban a (6) bekezdésben megkövetelt panaszt – mint a kártérítési igény érvényesítésének előfeltételét – a tényleges fogvatartás ideje alatt kell előterjeszteni. Mivel indítványozó ilyen jellegű panasszal a fogvatartása ideje alatt a büntetés-végrehajtási intézet parancsnoka felé nem élt, így a jogszabályban előírt előfeltételt nem teljesítette.
- [4] Az eljáró bíróság megállapította továbbá azt is, hogy indítványozó az Emberi Jogok Európai Bírósága előtt az alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmények miatt sem kezdeményezett eljárást.
- [5] 1.2. Az indítványozó fellebbezése folytán az ügyben másodfokon eljáró Szegedi Törvényszék a fellebbezést alaptalannak találta, és az elsőfokú döntést 3.Bpkf.1286/2019/2. számú végzésével helybenhagyta. Indokolásában kifejtette, hogy egyetért az elsőfokú bíróság Bv. tv. 144/B. § (1) bekezdésében foglaltakkal kapcsolatosan kifejtett álláspontjával. Nem tévedett az elsőfokú bíróság akkor, amikor kifejtette, hogy a Bv. tv. 144/B. §-a szerinti panasz – amely előfeltétele a kártalanítási kérelemnek – kizárólag a fogvatartás időtartamán belül terjeszthető elő.
- [6] A másodfokú bíróság kiemelte, hogy a panasz jogintézménye nyilvánvalóan azért került a Bv. tv.-ben szabályozásra, mert ez teremt lehetőséget a büntetés-végrehajtási intézet parancsnoka számára az esetlegesen megállapítható alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmények saját hatáskörben történő orvoslására. Megítélése szerint amennyiben az elítélt nem él ezen panaszjogával, illetve a panasz előterjesztésére csak a szabadulását

követően kerül sor, úgy a büntetés-végrehajtási intézet parancsnoka nem kerül olyan helyzetbe, hogy saját hatáskörében az elítéltet ért sérelmet orvosolni tudja.

- [7] 2. Az indítványozó ezt követően alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz, mert álláspontja szerint a bírósági döntések sértik az Alaptörvény IV. cikk (4) bekezdését, a XV. cikk (1) és (2) bekezdését, valamint a XXVIII. cikk (1) bekezdését.
- [8] Az indítványozó alkotmányjogi panaszában az Alaptörvény IV. cikk (4) bekezdésében foglalt alaptalan vagy törvénysértő módon történő szabadság korlátozás esetére járó kártalanításhoz való jog sérelmének indokolásul előadta, hogy álláspontja szerint a bírói jogalkalmazás szubjektív mérlegelésén múlik, hogy jár-e a kár megtérítésére lehetőség vagy sem. Álláspontja szerint a döntésben alkalmazott értelmezés szűkítő és törvénytelen, az Alaptörvény IV. cikk (4) bekezdés szerinti alkotmányos joga azáltal sérül, hogy érdemi indokolás hiányában megvonták tőle az igényérvényesítés lehetőségét.
- [9] Az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdésében foglalt törvény előtti egyenlőség sérelme, valamint a (2) bekezdésben foglalt diszkrimináció tilalma kapcsán kifejtette, hogy az eljáró bíróság azonos tényállás mellett, azonos jogszabályt alkalmazva, az eddigi ítélezési gyakorlatát megváltoztatta, és eltérő döntést hozott. Álláspontja szerint nem helytálló az, hogy az új joggyakorlat dönt arról, hogy a kérelmeknek helyt adnak és megítélik a kártalanítást, vagy ezzel teljesen ellentétes módon azokat – az ugyanilyen alapokon fekvő jelen ügyben is – érdemi vizsgálat nélkül elutasítják. Ennek folyamatként jelen panasz indítványozója nem minősült egyenlőnek ugyanazon feltételekkel bíró alanyi körbe tartozó kérelmezőkkel.
- [10] Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésben foglalt tisztességes bírósági eljáráshoz való joggal kapcsolatban előadta, hogy bár peren kívüli eljárásról van szó, de ebben az esetben is meg kell felelni a tisztességes bírósági eljárás követelményének. Az indítványozó álláspontja szerint a tisztességes bírósági eljárás megsértésére került sor azzal, hogy a megváltozott gyakorlat előtt elbírált kérelmezők kártalanításban részesültek, az új gyakorlat alapján elbíráltak viszont nem, annak ellenére, hogy azonos személyi körről volt szó. A kialakult joggyakorlat álláspontja szerint anélkül változott meg, hogy arra bármi ok mutatkozott volna. Sérti a tisztességes eljáráshoz való jogot, hogy a korábbi jogértelmezés úgy változott meg, hogy az a később benyújtott kérelmekre hátrányosan hat, ezzel megvalósítva az azonos alanyok közötti különbségtételt.
- [11] Az indítványozó véleménye alapján eljáró bíróságok hibásan értelmezték a Mód. tv. jelen ügyre irányadó rendelkezéseit, a panasz elbírálása nem lehet feltétele a kártalanításnak, mert az a múltban történt esemény kompenzálását szolgálja, aminek rendezése – ha az adott indítványozó körülményei megváltoznak – a jövőbeni kompenzálást teszi alaptalanná. A már megtörtént sérelemért a kompenzálás továbbra is jár, ha szabadult a fogvatartott, ha nem. Álláspontja szerint a tisztességes eljárás követelményéből fakad, hogy a bírói függetlenség nem eredményezhet az egyik esetben a kérelem elbírálását engedő, másik esetben azt megtiltó döntéshozatalt, ugyanazon törvényi szöveg esetében.
- [12] 3. Az Alkotmánybíróságnak az Abtv. 56. §-a alapján mindenekelőtt azt kellett megvizsgálnia, hogy az alkotmányjogi panasz a befogadhatóság törvényi feltételeinek eleget tesz-e.
- [13] 3.1. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó alkotmányjogi panasz benyújtására indítványozói jogosultsággal rendelkezik, érintettsége fennáll, jogorvoslati lehetőségeit kimerítette, továbbá az alkotmányjogi panasz az Abtv. 30. § (1) bekezdésének megfelelően határidőben előterjesztettnek minősül.
- [14] 3.2. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 27. §-a szerinti követelményeknek megfelelő alkotmányjogi panaszt – egyéb feltételek megléte mellett – abban az esetben fogadja be, amennyiben az, az Abtv. 52. § (1b) bekezdésében előírt határozott kérelmet tartalmaz.
- [15] Az indítvány az Alkotmánybíróság hatáskörére és az indítványozó jogosultságára vonatkozó hivatkozást tartalmaz, megjelöli az Alaptörvény – álláspontja szerint – megsértett rendelkezéseit, illetve a sérelmezett bírói döntéseket és kifejezetten kéri azok megsemmisítését.
- [16] Az indítvány az Alaptörvény XV. cikk (1) és (2) bekezdése és a XXVIII. cikk (1) bekezdése vonatkozásában eleget tesz a határozott kérelem Abtv. 52. § (1b) bekezdésében előírt feltételeinek.

- [17] Ugyanakkor az Alkotmánybíróság megállapította azt is, hogy az indítványozó az Alaptörvény IV. cikk (4) bekezdése tekintetében nem adott elő olyan indokolást, mely alkotmányjogilag értékelhető módon támasztja alá a támadott bírói döntések és az alaptalan vagy törvénytörő módon történő szabadság korlátozás esetére járó kártalanításhoz való jog vélt sérelme közötti összefüggést. Az alaptörvény IV. cikk (4) bekezdése tekintetében előadott indokolás tulajdonképpen csak a megkülönböztetés részletezésére és annak állítására szorítkozik, hogy indítványozó szerint a döntésben alkalmazott értelmezés szűkítő és törvénytelen, így ez az indítványelem nem felel meg a határozott kérelem Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pontjában megfogalmazott indokolási kötelezettség követelményének. Erre figyelemmel az alkotmányjogi panasz – az említett alaptörvényi rendelkezés tekintetében – érdemi elbírálásra nem alkalmas.
- [18] 3.3. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (2) bekezdése alapján a továbbiakban azt vizsgálta meg, hogy az alkotmányjogi panasz az Alaptörvény XV. cikk (1) és (2) bekezdése és a XXVIII. cikk (1) bekezdése vonatkozásában az Abtv. 29. §-ában foglalt tartalmi feltételeket kimeríti-e.
- [19] Az Abtv. 29. §-a a befogadhatóság további tartalmi feltételeként nevesíti, hogy a panasznak a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést kell tartalmaznia.
- [20] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdésben foglalt törvény előtti egyenlőség, valamint a (2) bekezdésben foglalt diszkrimináció tilalma és a XXVIII. cikk (1) bekezdése szerinti tisztességes bírósági eljáráshoz való jog vonatkozásában kizárólag a bíróságok jogértelmezését vitatta.
- [21] Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény 24. cikkének (1) bekezdése alapján az Alaptörvény védelmének legfőbb szerve. A (2) bekezdés d) pontja értelmében alkotmányjogi panasz alapján felülvizsgálja a bírói döntésnek az Alaptörvénnyel való összhangját. Az alkotmányjogi panasz jellegének megfelelően a testület hatáskörébe a bírói döntéseknek kizárólag az alkotmányossági szempontú vizsgálata tartozik. Ebből következően az alkotmányjogi panasz nem tekinthető a bírósági szervezeten belül jogorvoslattal (már) nem támadható bírói határozatok által okozott valamennyi jogsérelem orvoslása eszközének, azaz ez a jogvédelem nem jelenti a rendes bíróságok jogalkalmazási gyakorlatának általános felülvizsgálatát, aminek következtében az Alkotmánybíróság burkoltan negyedfokú bírósággá válna {3148/2020. (V. 15.) AB végzés, Indokolás [15]}.
- [22] Az Alaptörvény 28. cikke szerint a bíróságok a jogalkalmazás során a jogszabályok szövegét azok céljával és az Alaptörvénnyel összhangban értelmezik úgy, hogy elsősorban a jogszabály preambulumát, illetve a jogszabály megalkotására vagy módosítására irányuló javaslat indokolását kell figyelembe venniük. Erre tekintettel az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki, ami nem adhat alapot számára minden olyan esetben történő beavatkozásra, amikor vélt vagy esetleg valós jogszabálysértő jogalkalmazásra került sor {3192/2020. (V. 27.) AB végzés, Indokolás [21]}. A bírói döntés alaptörvény-ellenességének vizsgálata során az Alkotmánybíróság továbbá tartózkodik attól is, hogy a bíróságok felülbírálati jogköréhez tartozó, szakjogi vagy kizárólag törvényértelmezési kérdésekben állást foglaljon {3200/2020. (VI. 11.) AB végzés, Indokolás [24]}.
- [23] A kifejtettek alapján az Alkotmánybíróság arra a következtetésre jutott, hogy mivel az indítványozó Alaptörvény XV. cikk (1) és (2) bekezdése és a XXVIII. cikk (1) bekezdése vonatkozásában előadott indokolása kizárólag a bíróságok – álláspontja szerint – téves jogértelmezésének alátámasztására irányult, az alkotmányjogi panasz nem felel meg az Abtv. 29. §-ában meghatározott befogadhatósági feltételeknek.
- [24] 4. Mindezekre tekintettel az Alkotmánybíróság – figyelemmel az Abtv. 56. § (2) és (3) bekezdésére – az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) és h) pontja alapján az alkotmányjogi panaszt visszautasította.

Budapest, 2020. július 14.

Dr. Szabó Marcel s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró,
az aláírásban akadályozott
dr. Dienes-Oehm Egon
alkotmánybíró helyett

Dr. Szabó Marcel s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró,
az aláírásban akadályozott
dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó
alkotmánybíró helyett

Dr. Szabó Marcel s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró,
az aláírásban akadályozott
dr. Salamon László
alkotmánybíró helyett

Dr. Szabó Marcel s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró,
az aláírásban akadályozott
dr. Szalay Péter
előadó alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1997/2019.

• • •

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3351/2020. (VIII. 5.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Pfv.I.20.681/2018/8. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz, amelyben a Kúria Pfv.I.20.681/2018/8. számú ítélete, valamint a Szegedi Járásbíróság 19.P.21.316/2016/23. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte.
- [2] 2. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügy lényege szerint indítványozó öröklési szerződés érvénytelenségének megállapítása iránt indított peres eljárást a Szegedi Járásbíróság előtt. Az indítványozó több jogcímen támadta az örökhagyó és a peres eljárás alperese között létrejött öröklési szerződést. Elsődlegesen alaki hibára, másodlagos kereseti kérelmében akarati hibákra hivatkozva kérte az öröklési szerződés érvénytelenségének megállapítását. Harmadlagosan előterjesztett kérelme annak megállapítására irányult, hogy az öröklési szerződés nem lépett hatályba, mert az olyan felfüggesztő feltételt tartalmazott, mely feltétel nem következett be. Negyedlegesen kereseti kérelmében annak megállapítását kérte, hogy az öröklési szerződés semmis, színlelt, ugyanis a felek nem a tartási szolgáltatások nyújtása céljából, hanem a kötelesrészre jogosult igényének meghíúsítása érdekében kötötték meg azt. Az elsőfokú bíróság indítványozó (mint felperes) valamennyi kereseti kérelmét megalapozatlannak ítélte és elutasította.
- [3] Az indítványozó fellebbezése folytán másodfokon eljáró Szegedi Törvényszék indítványozó elsődleges kereseti kérelmét megalapozottnak ítélte, ezért az elsőfokú ítéletet megváltoztatva megállapította, hogy a perbeli öröklési szerződés a peres felek viszonylatában érvénytelen. A döntésből következően a további kereseti kérelmeket részletesen nem vizsgálta, de megjegyezte, hogy az elsőfokú bíróság másodlagos és negyedleges kereseti kérellemmel összefüggésben kifejtett jogi álláspontjával egyetért.
- [4] A másodfokú döntéssel szemben alperes nyújtott be felülvizsgálati kérelmet. A Kúria Pfv.I.20.681/2018/8. számú döntésével a Szegedi Törvényszék jogerős ítéletét – a felülvizsgálattal támadott részében – hatályon kívül helyezte és az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta.
- [5] 3. Az indítványozó ezt követően fordult az Alkotmánybírósághoz. Beadványában kifejezetten megjelölte az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdését, továbbá utalt a jogbiztonsághoz való jog, valamint az emberi méltósághoz való alapjoga sérelmére is.
- [6] Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése szerinti tisztességes bírósági eljáráshoz való joga, valamint a (7) bekezdésben foglalt jogorvoslathoz való joga sérelmét a Kúria támadott ítéletével összefüggésben részben azáltal látta megvalósulni, hogy a Kúriának – álláspontja szerint – az alperes felülvizsgálati kérelmét érdemi vizsgálat nélkül vissza kellett volna utasítania. Meglátása szerint alperes a felülvizsgálati kérelmében nem jelölt meg az ügy érdemére kiható jogszabálysértést a pontos jogszabályhely megjelölésével, így az nem felelt meg a törvényi feltételeknek. Ezen túlmenően sérelmezte továbbá, hogy a Kúria eljárása során egyrészt nem vizsgálta indítványozó harmadlagos kereseti kérelmét, másrészt a másodfokú bíróság konkrét jogszabályokra alapított ítéletét „csak joggyakorlatokra hivatkozva változtatta meg, erre nincs egy jogegységi határozat”. Meglátása szerint, ha nincs jogegységi határozat, akkor a törvényben szó szerint leírtaknak kell érvényesülnie.
- [7] Az indítványozó alkotmányjogi panaszában az elsőfokú döntés alaptörvény-ellenességét is állította. Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdéseiben foglalt alapjogai sérültek azáltal, hogy a döntés iratellenes tény-

álláson, téves jogértelmezésen alapul, továbbá az elsőfokú bíróság eljárása során az indítványozó bizonyítási indítványainak nem adott helyt, ugyanakkor annak okáról az ítéletben nem tett említést.

- [8] 4. Az Alkotmánybíróságnak az Abtv. 56. §-a alapján mindenekelőtt azt kellett megvizsgálnia, hogy az alkotmányjogi panasz a befogadhatóság törvényi feltételeinek eleget tesz-e.
- [9] 4.1. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz határidőben érkezett, indítványozó az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panasz benyújtására jogosultsággal rendelkezik, a bírósági eljárásban felperes volt, jogorvoslati lehetőségeit kimerítette.
- [10] 4.2. Az Abtv. 52. § (1b) bekezdése alapján az alkotmányjogi panasznak határozott kérelmet kell tartalmaznia. Az indítvány tartalmazza azt a törvényi rendelkezést, amely megállapítja az Alkotmánybíróság hatáskörét az indítvány elbírálására, megjelöli az Alkotmánybíróság által vizsgálandó bírósági döntéseket, az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseit és részben tartalmaz indokolást is arra nézve, hogy a sérelmezett bírósági döntések az indítványozó álláspontja szerint miért ellentétesek az Alaptörvény megjelölt rendelkezéseivel, valamint kifejezett kérelmet az Alkotmánybíróság döntésének tartalmára nézve.
- [11] Az indítványozó ugyan megjelöli pontosan az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésének sérelmét, és több korábbi alkotmánybírósági döntés megállapításait is idézi, azonban ezen alaptörvényi rendelkezés sérelmével összefüggésben értelmezhető, alkotmányjogilag releváns indokolást nem adott elő. Az indítványozó továbbá alkotmányjogi panaszában csak utal a jogbiztonsághoz való jog, illetve az emberi méltósághoz való alapjoga sérelmére, de indokolást ezen állításai vonatkozásában nem terjesztett elő.
- [12] Az Alkotmánybíróság jelen ügyben is hangsúlyozza: „Indokolás hiányában a kérelem nem felel meg a határozottság Abtv. 52. § (1b) bekezdésében írt követelménynek, annak elbírálására nincs lehetőség.” {34/2014. (XI. 14.) AB határozat, Indokolás [212]} Az „Alaptörvény egyes rendelkezéseinek pusztá felsorolása ugyanis nem ad kellő alapot az alkotmányossági vizsgálat lefolytatására” {3222/2020. (VI. 19.) AB végzés, Indokolás [23]}. Az alkotmányjogi panasz tehát e tekintetben nem felel meg az Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pontjában írt feltételnek.
- [13] 4.3. Az Abtv. 29. §-a a befogadhatóság tartalmi feltételeként határozza meg, hogy az egyéb törvényi feltételeknek megfelelő alkotmányjogi panasz alapvető jelentőségű kérdést vessen fel vagy a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességre utaljon. A feltételek meglétének a vizsgálata az Alkotmánybíróság mérlegelési jogkörébe tartozik.
- [14] Az Alkotmánybíróságnak részletesen kimunkált és következetesen alkalmazott gyakorlata van az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése tartalmát érintően. Jelen ügy ehhez képest nem vet fel olyan új, alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést, amely a panasz befogadását és érdemi elbírálását indokolná.
- [15] Az Alkotmánybíróság hangsúlyozza, hogy a „[b]írói döntés elleni alkotmányjogi panasz nem tekinthető a bírósági szervezeten belül jogorvoslattal (már) nem támadható bírói határozatok által okozott valamennyi jogsérelem orvoslása eszközének” {3107/2016. (V. 24.) AB végzés, Indokolás [35], legutóbb 3187/2020. (V. 27.) AB végzés, Indokolás [12]}. Az Alkotmánybíróság a bírói döntéssel szemben benyújtott alkotmányjogi panasz intézményén keresztül az Alaptörvényt és az abban elismert jogokat oltalmazhatja, vagyis az Alkotmánybíróság a bírói döntések felülvizsgálata során is az Alaptörvényben elismert alapjogi követelményrendszer tényleges érvényesülését garantálja. „A jogszabályokat a bíróságok értelmezik, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki. Ez a jogkör azonban nem teremthet alapot arra, hogy minden olyan esetben beavatkozzon a bíróságok tevékenységébe, amikor olyan (állítólagos) jogszabálysértő jogalkalmazásra került sor, mely egyéb jogorvoslati eszközzel már nem orvosolható. Sem a jogállamiság elvont elve, sem a tisztességes eljárás alapjoga [...] nem teremthet alapot arra, hogy az Alkotmánybíróság a bírói szervezet feletti szuperbíróság szerepébe lépjen, és hagyományos jogorvoslati fórumként járjon el.” {3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [14]}
- [16] Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint az indítvány végső soron nem irányul egyébre mint a rendes bíróságok ténymegállapításainak, bizonyítás felvételének és bizonyíték-értékelésének, valamint jogértelmezésének a megváltoztatására. Az Alkotmánybíróság azonban ettől mindig következetesen tartózkodott, mivel a tényállás megállapítása, a bizonyítási eljárás lefolytatása, a bizonyítékok értékelése és a jogszabályok értelmezése a rendes bíróságok hatáskörébe tartozó feladat, amelyet az Alkotmánybíróság nem vonhat magához. Az Alkotmánybíró-

ság feladata nem a tény-, illetőleg jogkérdések felülvizsgálata, hanem az, hogy az Alaptörvényben foglalt garanciákból fakadó minimumot számon kérje a bíróságoktól. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az eljáró bíróságok reagáltak az indítványozó által előadott jogi és nem jogi érvekre, és értelmezték a hivatkozott és alkalmazott jogforrásokat. A bíróságok részletesen bemutatták, hogy döntéseiket milyen tényállás, bizonyítékok és indokok alapján, és milyen jogszabályi értelmezésnek megfelelően hozták meg. Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint „[a] bíróságok indokolási kötelezettségéből nem következik a felek által felhozott minden észrevétel egyenként való megcáfolási kötelezettsége, különösen nem az indítványozó szubjektív elvárásait kielégítő mélységű érvrendszer bemutatása” {30/2014. (IX. 30.) AB határozat, Indokolás [89]}. Az Alkotmánybíróság nem vizsgálhatja továbbá az indokolásban megjelölt bizonyítékok és érvek megalapozottságát, ahogyan azt sem, „[h]ogy a jogalkalmazó helytállóan értékelte-e az eljárásban beszerzett bizonyítékokat és előadott érveket” {3065/2016. (IV. 11.) AB határozat, Indokolás [36]}.

- [17] Önmagában az, hogy az indítványozó a számára hátrányos, de az egyébként megindokolt bírósági döntés érvelését tévesnek tartja, nem alkotmányossági kérdés, és nem ad alapot a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyének a megállapítására.
- [18] A fent kifejtettek alapján az Alkotmánybíróság arra a következtetésre jutott, hogy jelen ügyben sem alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés, sem a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességnek a kéte-lye nem merült fel.
- [19] 5. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy alkotmányjogi panasz nem felel meg az Abtv. 27. § (1) bekezdés a) pontjában, a 29. §-ában, valamint az 52. § (1b) bekezdés e) pontjában foglalt feltételeknek, így azt az Alkotmánybíróság az Abv. 56. §-ában foglaltak szerint, az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) és h) pontjai alapján vissza-utasította.

Budapest, 2020. július 14.

Dr. Szabó Marcel s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró,
az aláírásban akadályozott
dr. Dienes-Oehm Egon
alkotmánybíró helyett

Dr. Szabó Marcel s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró,
az aláírásban akadályozott
dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó
alkotmánybíró helyett

Dr. Szabó Marcel s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró,
az aláírásban akadályozott
dr. Salamon László
alkotmánybíró helyett

Dr. Szabó Marcel s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró,
az aláírásban akadályozott
dr. Szalay Péter
előadó alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1063/2019.

• • •

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3352/2020. (VIII. 5.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Pfv.I.22.291/2016/7. számú ítélete, valamint a Fővárosi Törvényszék 56.Pf.639.692/2018/6. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselője (dr. Váczi Judit ügyvéd) útján az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés d) pontjára hivatkozással, az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz, amelyben a Kúria Pfv.I.22.291/2016/7. számú ítélete, valamint a Fővárosi Törvényszék 56.Pf.639.692/2018/6. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte.
- [2] 2. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügy az alábbiakban foglalható össze.
- [3] 2.1. Az indítványozó végrendelet érvénytelenségének megállapítása iránt peres eljárást indított a Budapesti IV. és XV. Kerületi Bíróság előtt. Az elsőfokú bíróság ítéletével a keresetet elutasította, az indítványozó kereseti kérelmeiben foglaltakat nem találta megalapozottnak. A másodfokon eljáró Fővárosi Törvényszék ítéletével az elsőfokú döntést megváltoztatta, és megállapította, hogy az örökhagyó magánvégrendelete az indítványozó és az alperes viszonylatában a végrendelezési képesség hiánya miatt érvénytelen. A hagyaték átadásában közreműködő közjegyző az ideiglenes hatályú hagyatékátadó végzést teljes egészében hatályon kívül helyezte, és a másodfokú ítéletnek megfelelően a leltározott hagyatékot teljes hatállyal, a törvényes öröklés rendje szerint a törvényes örökös indítványozó részére átadta.
- [4] A jogerős ítélet ellen az alperes terjesztett elő felülvizsgálati kérelmet, melyben tartalmilag kérte annak hatályon kívül helyezését, és az elsőfokú ítélet helybenhagyását. A Kúria a felülvizsgálati kérelmet alaposnak találta, és a Pfv.I.22.291/2016/7. számú, 2017. szeptember 13. napján kelt ítéletével a másodfokú jogerős ítéletet hatályon kívül helyezte, és az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta, az indítványozó pereszes lett. Az indítványozó jogi képviselője a Kúria ítéletét 2017. október 29. napján elektronikus dokumentumként letöltötte. A Kúria döntésére tekintettel az eljáró közjegyző elrendelte a hagyatéki eljárás megismétlését, melynek eredményeként a hagyatékot végrendeleti öröklés címén teljes hatállyal átadta alperes részére.
- [5] 2.2. Az indítványozó ezt követően tartási szerződés semmisségének megállapítása iránt indított peres eljárást a Budapesti IV. és XV. Kerületi Bíróság előtt arra alapítottnak, hogy az örökhagyó a szerződéskötéskor nem rendelkezett belátási képességgel, illetőleg a szerződés nyilvánvalóan jó erkölcsbe ütközik. Az I. rendű alperes viszont-keresetet terjesztett elő, és kérte a Kúria Pfv.I.22.291/2016/7. számú ítéletére tekintettel örökségének kiadására kötelezni az indítványozót. Az első fokon eljáró bíróság előzetesen azt vizsgálta, hogy jelen pert illetően az indítványozó rendelkezett-e keresetindítási jogosultsággal. Az elsőfokú bíróság megállapította, hogy a Kúria ítélete folytán a hagyaték a végrendeleti örökös – az I. rendű alperes – részére került átadásra, annak tulajdonjogát az I. rendű alperes szerezte meg. A bíróság kifejtette, hogy ennek alapján a tartási szerződés érvénytelenségének megállapítása esetén is a végrendeleti öröklés érvényesül(ne), a tartási szerződés érvénytelenségének megállapítása sem vonná maga után a törvényes öröklés rendjének érvényesülését, vagyis az indítványozó ez esetben sem válna jogosulttá az örökhagyó vagyonának törvényes öröklésére. Az indítványozónak a szerződés érvénytelensége megállapítása iránti keresetindításhoz ezáltal jogi érdekeltsége nem fűződik, számára ez sem eredményezné a törvényes öröklési rend érvényesülését. Erre tekintettel keresetösségi jog hiányában az indítványozó keresetét elutasította. Megállapította továbbá, hogy az indítványozó az I. rendű alperes

által megörökölt összeggel jogalap nélkül gazdagodott, így kötelezte annak az I. rendű alperes részére történő megfizetésére.

- [6] Az ítélet ellen az indítványozó fellebbezést terjesztett elő. A másodfokon eljáró Fővárosi Törvényszék egyetértett az elsőfokú bíróság megállapításaival, az érdemi döntéssel és annak jogi indokaival is, így 56.Pf.639.692/2018/6. számon azt helybenhagyó ítéletet hozott.
- [7] 3. Az indítványozó ezt követően fordult az Alkotmánybírósághoz. Beadványában az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésben foglalt tulajdonhoz való joga, a XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt törvényes és pártatlan bíróhoz való joga, a tisztességes bírósági tárgyaláshoz való joga és a (7) bekezdésben foglalt jogorvoslathoz való joga sérelmét állította.
- [8] 3.1. Az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tulajdonhoz való joga sérelmét abban látta megvalósulni, hogy a Kúria Pfv.I.22.291/2016/7. számú ítéletével megfosztotta egy „másik bíróság” döntése által már jogszerűen megszerzett tulajdonától, ezzel alapot adott a törvényszék által hozott 56.Pf.639.692/2018/6. számú ítéletében foglaltaknak. Álláspontja szerint az általa jogerősnek tartott korábbi bírósági ítélet alapján megszerzett tulajdonjogának „elvétele” nem alapulhat egy új eljárásban lefolytatott jogerős bírósági döntésen. Álláspontja szerint egy már jogerős ítélet alapján történt tulajdonszerzés mindig, minden körülmények között jogalap kell hogy maradjon a tulajdonszerzésre és a tulajdonnal való rendelkezésre.
- [9] A Kúria támadott ítélete elvonta az indítványozótól a tulajdonával való rendelkező jogosultságát, ezzel az indítványozó által jogerősnek tartott korábbi másodfokú döntés, és az általa jogerősnek tartott hagyatékátadó végzés mint a tulajdonossá válás jogalapja álláspontja szerint „diszkvalifikálásra” kerültek, mintha nem is léteztek volna.
- [10] Az indítványozó az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelmét a Kúria támadott ítéletével összefüggésben azáltal látta megvalósulni, hogy a Kúria eljárása során nem tulajdonított jelentőséget az eljárás során beszerzett szakértői véleménynek, azt teljességgel negligálta, „önkényesen kizárólag csak az egyik fél tanúinak vallomására alapítottan, az egész bizonyítási anyagot [...] a törvényi tiltás ellenére felülbíráta”. A Kúria – álláspontja szerint – vitathatatlanul szembement saját korábbi joggyakorlatával, mert nincs egyetlen korábbi kúriai határozat sem, amely némi párhuzamosságot, hasonlóságot mutatna az indítvánnyal támadott ítélettel. Az indítványozó továbbá úgy véli, hogy már a felülvizsgálati kérelem befogadása is aggályos volt, mert a Kúria eljáró tanácsa nem fogalmazott meg olyan feltételeket az alperes felülvizsgálati kérelmének elfogadhatóságát illetően, amelyet a Kúria 1/2016. (II. 15.) PK véleménye rögzít.
- [11] A Kúria döntésével összefüggésben előadta továbbá azt is, hogy a képviseletében eljáró jogi képviselő a Kúria döntését azóta sem kapta meg papír alapon annak ellenére, hogy a jogi képviselő a papír alapú kézbesítést kérte, és nem terjesztett elő kérelmet arra nézve, hogy át akarna térni az elektronikus kapcsolattartásra.
- [12] 3.2. Az indítványozó a Fővárosi Törvényszék 56.Pf.639.692/2018/6. számú döntése alaptörvény-ellenességét az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésben foglalt tulajdonhoz való joga sérelmét illetően azzal indokolta, hogy a döntés egy korábbi jogerős ítélet anyagi kötőerejében bízva felvett örökség vonatkozásában állapította meg, hogy indítványozó jogalap nélkül gazdagodott. A törvényszék döntésében nem tudta megindokolni, hogy az a jogerős ítélet, mely alapján az indítványozó tulajdonossá vált és rendelkezhetett dolgával, miért nem jogalap a tulajdonlásra. Álláspontja szerint jogalap nélküli gazdagodásról csak akkor lehet szó, ha az előnyt szerzőnek az előny megszerzéséhez semmilyen érvényes jogcíme nincs, indítványozó azonban egy dolog tulajdonjogát illetően a jogerős ítélet kellő jogalap kell hogy legyen a tulajdonjog véglegességét illetően.
- [13] Az indítványozó állítása szerint a törvényszék döntése sérti az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt törvényes és pártatlan bíróhoz való jogát is. Álláspontját arra alapítja, hogy az ügyelosztási renddel szemben az ügy eredeti előadó bírója helyett a kitűzött tárgyaláson a „Fővárosi Bíróság Polgári Kollégiumának” vezetője vett részt, ezzel az eljáró tanács körében „chilling effect”-et idézett elő, hiszen „dermesztőleg” hat a magyar bírói kar egyes tagjaira, ha a „szervezeti főnökük” átveszi az előadó bíró szerepét.
- [14] Az indítványozó kifejtette azt is, hogy sérült az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésében foglalt jogorvoslathoz való joga is, mert a törvényszék sérelmezett döntésével megakadályozta, hogy az ügyben perújítási eljárás lefolytatására kerüljön sor. Az indítványozó kénytelen volt a per megszüntetését kérni, tekintettel arra, hogy a törvényszék döntése következtében elvesztette perlési jogosultságát.

- [15] 4. Az Alkotmánybíróságnak az Abtv. 56. §-a alapján mindenekelőtt azt kellett megvizsgálnia, hogy az alkotmányjogi panasz a befogadhatóság törvényi feltételeinek eleget tesz-e.
- [16] 4.1. Az Abtv. 30. § (1) bekezdése alapján alkotmányjogi panaszt a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül lehet írásban benyújtani. Alkotmánybíróság megállapította, hogy indítványozó jogi képviselője a Kúria Pfv.I.22.291/2016/7. számú ítéletét 2017. október 29-én elektronikus úton átvette, míg az alkotmányjogi panaszt 2019. június 17-én nyújtotta be az első fokon eljáró bírósághoz. Az indítványozó a határidő lejártát illetően arra hivatkozott, hogy a Kúria ítéletét a mai napig nem kapta kézhez papír alapon, így az Abtv. által előírt hatvan napos határidő esetében még nem is járhatott le. Ezzel összefüggésben az Alkotmánybíróság felhívja a figyelmet arra, hogy egyrészt a letöltési igazolás olyan elektronikus tértivevénynek minősül, mely a jogszabályok által előírt követelményeknek megfelelően igazolja azt, hogy a címzett a küldeményt átvette, másrészt az Abtv. 30. § (4) bekezdése alapján a döntés közlésétől, illetve az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének bekövetkezésétől számított száznyolcvan nap elteltével alkotmánybíróági eljárás megindítására egyáltalán nincs lehetőség.
- [17] Észlelte az Alkotmánybíróság továbbá azt is, hogy az indítványozó a Kúria döntése ellen korábban már nyújtott be alkotmányjogi panaszt, mely IV/40/2018. számon került iktatásra. Az akkor határidőben érkezett alkotmányjogi panasszal kapcsolatosan az Alkotmánybíróság hiánypótlásra hívta fel indítványozót, azonban az alkotmányjogi panasz kiegészítésére határidőben nem került sor, így az Alkotmánybíróság az eljárását megszüntette.
- [18] Az Alkotmánybíróság mindezeknek megfelelően megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz a Kúria Pfv.I.22.291/2016/7. számú ítéletével összefüggésben nyilvánvalóan elkészt, így az alkotmányjogi panasz ezen eleme érdemben nem bírálható el.
- [19] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz a Fővárosi Törvényszék 56.Pf.639.692/2018/6. számú ítéletét illetően határidőben érkezett, az indítványozó az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panasz benyújtására jogosultsággal rendelkezik, a bírósági eljárásban felperes volt, jogorvoslati lehetőségeit kimerítette.
- [20] 4.2. Az Abtv. 52. § (1b) bekezdése alapján az alkotmányjogi panaszban határozott kérelmet kell tartalmaznia. Az indítvány tartalmazza azt a törvényi rendelkezést, amely megállapítja az Alkotmánybíróság hatáskörét az indítvány elbírálására, megjelöli az Alkotmánybíróság által vizsgálandó bírósági döntést, az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseit és indokolást is arra nézve, hogy a sérelmezett bírósági döntések az indítványozó álláspontja szerint miért ellentétesek az Alaptörvény megjelölt rendelkezéseivel, valamint kifejezett kérelmet az Alkotmánybíróság döntésének tartalmára nézve.
- [21] 4.3. Az Abtv. 29. §-a a befogadhatóság tartalmi feltételeként határozza meg, hogy az egyéb törvényi feltételeknek megfelelő alkotmányjogi panasz alapvető jelentőségű kérdést vessen fel vagy a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességre utaljon. A feltételek meglétének a vizsgálata az Alkotmánybíróság mérlegelési jogkörébe tartozik.
- [22] Az indítványozó az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdését illetően hivatkozott arra, hogy a törvényszék eljárása során az indítványában megjelölt okok miatt álláspontja szerint sérült a törvényes és pártatlan bíróhoz való joga. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy jelen indítvány alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést ezzel összefüggésben nem vet fel, ugyanis az Alkotmánybíróság már több korábbi döntésében is értelmezte a törvényes bíróhoz való jog követelményét, melyhez képest az indítvány eltérő alkotmányossági problémát nem vet fel.
- [23] A törvényes bírótól való elvonás tilalma az eljárás résztvevőit megillető biztosíték, aminek csak egyik eleme a bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. törvény szabályaira épülő szolgálati beosztás szisztémája. Annak megítélésakor, hogy a konkrét ügyben ki tekinthető törvényes bírónak, ugyanilyen súllyal jönnek számításba – egyebek mellett – az eljárási törvényeknek a hatáskörre, illetékességre, a jogorvoslati rendre és a tisztességes eljárás követelményének biztosítására vonatkozó további rendelkezései [36/2013. (XII. 5.) AB határozat, Indokolás [33]; 21/2014. (VII. 15.) AB határozat, Indokolás [75]; 3375/2017. (XII. 2.) AB határozat, Indokolás [40]]
- [24] Az Alkotmánybíróság az indítványozó az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tulajdonhoz való joga, illetve a XXVIII. cikk (7) bekezdésében foglalt jogorvoslatihoz való joga sérelmének indokolásával összefüggésben megállapította, az indítvány végső soron nem irányul egyébre mint a rendes bíróságok ténymegállapítása-

inak, valamint jogértelmezésének a megváltoztatására. Az Alkotmánybíróság azonban ettől mindig következetesen tartózkodott, mivel a tényállás megállapítása, és a jogszabályok értelmezése a rendes bíróságok hatáskörébe tartozó feladat, amelyet az Alkotmánybíróság nem vonhat magához. Az Alkotmánybíróság feladata nem a tény-, illetőleg jogkérdések felülvizsgálata, hanem az, hogy az Alaptörvényben foglalt garanciákból fakadó minimumot számon kérje a bíróságoktól. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az eljáró bíróságok reagáltak az indítványozó által előadott jogi és nem jogi érvekre, és értelmezték a hivatkozott és alkalmazott jogforrásokat. A bíróságok részletesen bemutatták, hogy döntéseiket milyen tényállás, bizonyítékok és indokok alapján, milyen jogszabályi értelmezésnek megfelelően hozták meg. Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint továbbá „[a] bíróságok indokolási kötelezettségéből nem következik a felek által felhozott minden észrevétel egyenként való megcáfolási kötelezettsége, különösen nem az indítványozó szubjektív elvárásait kielégítő mélységű érvrendszer bemutatása” {30/2014. (IX. 30.) AB határozat, Indokolás [89]}.

- [25] Önmagában az, hogy az indítványozó a számára hátrányos, de az egyébként megindokolt bírósági döntést tévesnek tartja, nem alkotmányossági kérdés, és nem ad alapot a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyének a megállapítására.
- [26] A fent kifejtettek alapján az Alkotmánybíróság arra a következtetésre jutott, hogy jelen ügyben sem alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés, sem a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességnek a kéte-lye nem merült fel.
- [27] 5. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz nem felel meg az Abtv. 29. §-ában, valamint a 30. § (1) bekezdésében foglalt feltételeknek, így azt az Alkotmánybíróság az Abv. 56. §-ában foglaltak szerint, az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a), d) és h) pontjai alapján visszautasította.

Budapest, 2020. július 14.

Dr. Szabó Marcel s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró,
az aláírásban akadályozott
dr. Dienes-Oehm Egon
alkotmánybíró helyett

Dr. Szabó Marcel s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró,
az aláírásban akadályozott
dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó
alkotmánybíró helyett

Dr. Szabó Marcel s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró,
az aláírásban akadályozott
dr. Salamon László
alkotmánybíró helyett

Dr. Szabó Marcel s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró,
az aláírásban akadályozott
dr. Szalay Péter
előadó alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1091/2019.

• • •

Az Alkotmánybíróság Határozatait az Alkotmánybíróság hivatalos lapja, mely elektronikus formában, időszakosan jelenik meg. A kiadvány az Alkotmánybíróság döntéseinek gondozott, szükség esetén anonimizált változatú szövegét tartalmazza. Az Alkotmánybíróság Határozatainak egyes számai bárki számára, személyazonosítás nélkül, korlátozástól mentesen, díjmentesen hozzáférhetők az Alkotmánybíróság honlapján: www.alkotmanybirosag.hu

A szerkesztésért felel: dr. Bitskey Botond, az Alkotmánybíróság főtítkára
layout: www.estercom.hu

Kiadja a Magyar Közlöny Lap- és Könyvkiadó Kft., Budapest VIII., Somogyi Béla u. 6., www.mhk.hu
Felelős kiadó: Papp Tibor ügyvezető
HU ISSN 2062–9273